

Jaarstukken 2025

Inhoudsopgave

Jaarstukken 2025	1
Inhoudsopgave	3
Voorwoord	5
Samenvatting	6
Resultaat 2025	6
Bestemming rekeningsaldo	9
Toelichting en cijfermatige analyses	10
Inleiding	10
Leeswijzer	10
Kerngegevens	11
Organogram	12
Raadsbesluit vaststelling jaarrekening	13
Jaarverslag	14
Programma Duurzaamheid	15
Energie	16
Water en groen	20
Duurzame Productie en consumptie	22
Beleidsveld 0 Bestuur en ondersteuning	24
Bestuur / Bestuurlijke vernieuwing	25
Publiekszaken	28
Organisatieontwikkeling	29
Financiën	31
Beleidsveld 1 Veiligheid	33
Overlast	34
Jeugd Veiligheid	36
Versterking verbinding zorg en veiligheid	38
Ondermijning	39
Digitale veiligheid	42
Beleidsveld 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	45
Schone, Stille en Gezonde Mobiliteit	45
Inclusieve Mobiliteit	47
Robuust en Betrouwbaar Mobiliteitssysteem	48
Slimme en Efficiënte Mobiliteit	49
Havens	50
Beleidsveld 3 Economie	52
Ruimte om te ondernemen	53
Aantrekkelijker woon- en leefklimaat creëren	54
Adaptieve en duurzame arbeidsmarkt	56
Beleidsveld 4 Onderwijs	58
Onderwijsbeleid	59
Leerlingzaken	60
Onderwijshuisvesting	63
Beleidsveld 5 Sport, cultuur en recreatie	66
Vrijtijdsvisie	66
Sport	67
Cultuur en evenementen	71
Recreatie en toerisme	75
Erfgoed	77
Openbaar groen	78
Beleidsveld 6 Sociaal Domein	81

Sociale veerkracht.....	84
Impact vergroten	87
Integrale inzet op preventie.....	88
Beleidsveld 7 Volksgezondheid en Milieu	91
Milieu	92
Gezondheid	94
Beleidsveld 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.....	98
Volkshuisvesting	98
Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	101
Ruimtelijke versterking binnenstad	105
Algemene dekkingsmiddelen, kosten van overhead, heffing voor de vennootschapsbelasting en geraamde bedrag voor onvoorzien	112
Paragrafen	115
Inleiding paragrafen	115
Paragraaf 1. Lokale heffingen.....	115
Paragraaf 2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	123
Weerstandsvermogen	123
Paragraaf 3. Onderhoud kapitaalgoederen	130
Paragraaf 4. Financiering (en treasury)	145
Paragraaf 5. Bedrijfsvoering.....	150
Bedrijfsvoering in Waalwijk.....	150
Rechtmatigheidsverantwoording door College van B&W	153
Subsidieverwerving	157
Verantwoording gedragscode integer handelen.....	158
Frauderisico.....	159
Jaaroverzicht rekenkameronderzoeken	159
ESG Rapportage.....	162
Paragraaf 6. Verbonden partijen.....	165
Gemeenschappelijke regelingen	165
Vennootschappen en Coöperaties	173
Stichtingen en verenigingen.....	176
Overige verbonden partijen	176
Paragraaf 7. Grondbeleid.....	176
Paragraaf 8. Openbaarheid	190
Paragraaf 9. Voortgang ombuigingen	192
Jaarrekening.....	195
Algemeen.....	195
Balans	195
Activa 31-12.....	195
Passiva 31-12	198
Overzichten van baten en lasten.....	200
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.....	200
Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.....	202
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	204
Toelichtingen financieel verslag en algemeen	207
Toelichting op de balans.....	209
Toelichting per beleidsveld.....	234
Toelichting afwijkingen beleidsveld 0 Bestuur en ondersteuning.....	235
Toelichting afwijkingen beleidsveld 1 Veiligheid	239
Toelichting afwijkingen beleidsveld 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	241
Toelichting afwijkingen beleidsveld 3 Economie	242
Toelichting afwijkingen beleidsveld 4 Onderwijs.....	244
Toelichting afwijkingen beleidsveld 5 Sport, cultuur en recreatie.....	246

Toelichting afwijkingen beleidsveld 6 Sociaal domein.....	248
Toelichting afwijkingen beleidsveld 7 Volksgezondheid en milieu.....	254
Toelichting afwijkingen beleidsveld 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.....	256
Analyse begrotingsafwijkingen	258
Overzicht incidentele baten en lasten/structureel saldo	264
Overzicht structurele mutaties reserves.....	267
Wet normering Topinkomens (WNT)	269
Bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen	270
Rechtmatigheidsverantwoording	281
Overige gegevens.....	281
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	281

Voorwoord

Voorwoord

Voor u liggen het jaarverslag en de jaarrekening van 2025, het laatste volledige jaar van deze collegeperiode. Met deze jaarstukken leggen wij verantwoording af over de behaalde resultaten van het gevoerde beleid in 2025 en de besteding van de middelen. We geven daarmee inzicht hoe het geld vorig jaar is besteed.

Financieel resultaat 2025

Op basis van de primitieve begroting van 2025 werd een positief resultaat verwacht van € 401.000. In de loop van het jaar is dat naar boven bijgesteld naar € 1.406.000. We sluiten het jaar 2025 af met een positief resultaat van € 7.337.000. Een hoog resultaat wat een optelling is van vele plussen en minnen. In de financiële samenvatting treft u een overzicht aan van de belangrijkste oorzaken van het resultaat. Een uitgebreidere analyse is opgenomen in de verantwoording van de financiële afwijkingen van de beleidsvelden.

Beleidsmatige terugblik

In 2025 hebben wij belangrijke voortgang geboekt in het afronden en uitvoeren van de strategische visie. Deze visie biedt richting om de grote maatschappelijke uitdagingen en transities het hoofd te bieden. Parallel hieraan is gewerkt aan de omgevingsvisie en diverse gebiedsvisies, waarmee wij onze ruimtelijke keuzes steeds scherper in beeld brengen. Ook is stevig ingezet op het verbeteren van de bereikbaarheid. Na een intensieve lobby voor sneller en hoogwaardiger openbaar vervoer is in 2025 duidelijk geworden dat vervoerder Arriva met de start van de nieuwe concessie in Oost-Brabant verbeteringen doorvoert die hierbij aansluiten. Met de start van de ov-concessie in West-Brabant hebben bovendien alle kernen van onze gemeente een betere ontsluitende busverbinding gekregen. Kleine en middelgrote gemeenten als Waalwijk konden een aanvraag indienen op de WoKT (Woningbouw op Korte Termijn). Via deze regeling heeft het Rijk € 1,3 miljard euro verdeeld. Er is voor Waalwijk een bedrag van € 29,3 miljoen euro gereserveerd voor mobiliteitsmaatregelen om de bouw van 2.450 woningen mede mogelijk te maken. Op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en economie hebben wij verdere stappen gezet in duurzame verstedelijking. Projecten zoals De Els, het Slachthuisterrein en de Gedempte Haven dragen bij aan de ontwikkeling van een aantrekkelijk stedelijk interactiemilieu en de realisatie van nieuwe woningen. Tegelijkertijd hebben wij ons onverminderd ingezet voor de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL) en de insteekhaven, die van groot belang zijn voor de bereikbaarheid en economische ontwikkeling van onze regio. Ook is stevig ingezet op het verbeteren van de bereikbaarheid, onder andere door lobby op openbaar vervoer en onderzoek naar een HOV/BRT-station en een verkeersstructuurplan.

Sport en bewegen vormen een belangrijk onderdeel van een gezonde en veerkrachtige samenleving. Ook in 2025 namen wij structureel deel aan de brede regeling Combinatiefuncties, waarbij buurtsportcoaches, beweegcoaches en cultuurcoaches een verbindende rol vervullen. Vanuit ons sportbeleid, Samen Redzaam en het platform GO Waalwijk hebben we wij intensief samengewerkt met (professionele) partners. Hoewel Waalwijk beschikt over een goede sportinfrastructuur, blijven wij investeren in verbetering. Zo wordt op sportpark De Gaard gewerkt aan klimaatadaptieve maatregelen om de kwaliteit en speelbaarheid te vergroten. Daarnaast stimuleerden wij sport en bewegen in de openbare ruimte, onder andere in samenhang met spelen. Eind 2025 heeft de raad hiervoor een krediet van € 500.000 beschikbaar gesteld en het kader en vlekkenplan voor 2026 en 2027 vastgesteld. Het merendeel van onze sportverenigingen is gezond en vitaal, al blijft het oppakken van een bredere maatschappelijke rol een aandachtspunt. Verenigingen zijn waar nodig ondersteund via het loket Verenigingsondersteuning.

Binnen het sociaal domein hebben wij verdere invulling gegeven aan het implementatieplan Samen Redzaam, waarbij de beweging van curatief naar preventief centraal staat. We hebben geïnvesteerd in voorzieningen, netwerken en laagdrempelige ondersteuning in de wijken. Tegelijkertijd zijn stappen gezet in het herijken van indicatieprocessen en subsidieafspraken en is de toegang tot ondersteuning verruimd door de toetsingsgrens te verhogen naar 130%.

Ook op het gebied van duurzaamheid zijn concrete stappen gezet. We hebben gewerkt aan de uitvoering van de transitievisie warmte, het verduurzamen van ons gemeentelijk vastgoed en het ondersteunen van bedrijventerreinen in hun verduurzamingsopgave. Daarnaast is klimaatbestendig ontwikkelen en het herinrichten van de openbare ruimte verder verankerd in onze werkwijze.

Veiligheid en leefbaarheid bleven onverminderd belangrijk. In 2025 is geïnvesteerd in het tegengaan van overlast, het versterken van jeugdveiligheid en het verbeteren van de samenwerking tussen zorg en veiligheid. Ook is ingezet op de bestrijding van ondermijning en het vergroten van digitale weerbaarheid.

Tot slot hebben wij ons, samen met andere gemeenten en via de VNG, actief ingezet voor passende en structurele financiering vanuit het Rijk. In een financieel onzekere tijd blijft dit een belangrijk aandachtspunt om onze ambities ook in de toekomst waar te kunnen maken. Wij kijken terug op een jaar waarin we, ondanks de complexiteit van de opgaven, duidelijke stappen hebben gezet. Tegelijkertijd realiseren wij ons dat de uitdagingen waar wij voor staan vragen om blijvende inzet, samenwerking en wendbaarheid. Met vertrouwen bouwen wij verder aan een toekomstbestendig Waalwijk.

Waalwijk,
BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN WAALWIJK,

De secretaris,

De burgemeester,

Samenvatting

Resultaat 2025

Resultaat

De jaarrekening 2025 sluit met een positief resultaat van € 7.337.000.

Ten opzichte van de begroting ná wijziging 2025 (€ 1.406.000 voordeel, ofwel begrotingsruimte) valt het resultaat € 5.931.000 hoger uit.

Dit hogere resultaat kan op hoofdlijnen (per saldo) en op basis van een globale analyse als volgt worden verklaard:

<i>bedragen x € 1.000</i>	Bedrag	V/N*	Incidenteel/Structureel**
Budgetoverhevelingen van 2025 naar 2026: zie onderdeel 'Toelichting financieel verslag en algemeen'	2.558	V	Incidenteel
Algemene uitkering; met name decembercirculaire 2025	1.506	V	Incidenteel/Structureel
Hogere opbrengst parkeergelden	442	V	Incidenteel/Structureel
Hogere opbrengst kabels en leidingen	180	V	Incidenteel
Meeropbrengst omgevingsvergunningen	1.198	V	Incidenteel
Specifieke uitkering Realisatiestimulans 2025	525	V	Incidenteel
Openbare orde en veiligheid: o.a. pilot samenwerken sociaal en veiligheidsdomein	330	V	Incidenteel/Structureel
Overhead	400	V	Incidenteel/Structureel
Lokaal onderwijsbeleid; terugvordering subsidie	236	V	incidenteel
Hogere storting in de voorziening APPA	1.018	N	Incidenteel
Hogere softwarekosten vergunningen	166	N	Structureel
Nadeel product uitstroombevordering	155	N	Incidenteel
Nadeel product Maatwerk dienstverlening 18-	120	N	Structureel
Diversen	15	V	
Totaal	5.931	V	

Omschrijving (toelichting)

* Voordelig/nadelig

** Is het voordeel/nadeel incidenteel van aard of is het structureel, met doorwerking naar het volgende jaar

Zoals duidelijk wordt uit bovenstaande tabel bestaat het hogere resultaat van € 5.931.000 bij deze jaarrekening voornamelijk uit incidentele afwijkingen die een voordeliger resultaat hebben opgeleverd. Daar waar het (gedeeltelijk) structurele afwijkingen betreft, worden deze in het voorjaarsbericht 2026 meegenomen, of wordt er binnen de bestaande middelen dekking gezocht.

Voor een verdere toelichting van bovenstaande posten verwijzen wij u naar de toelichtingen op de verschillende beleidsvelden.

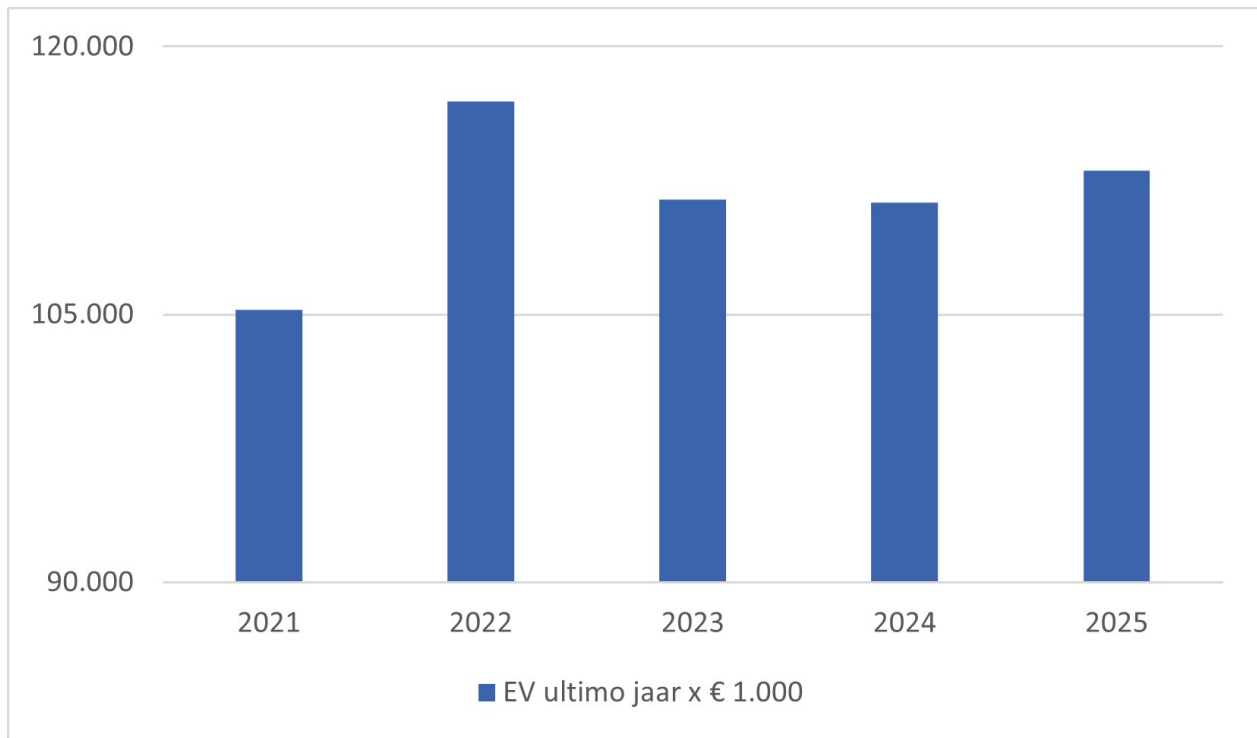
Ontwikkeling belangrijkste financiële kengetallen

De financiële kengetallen voldoen in alle jaren grotendeels aan de VNG-normering, maar de **trend verslechterd**, met name vanaf 2026. Dit is zichtbaar in zowel de oplopende schuldquotes als de dalende solvabiliteitsratio, waarbij in 2029 voor het eerst sprake is van een hoog risicoprofiel bij de netto schuldquote.

Een uitgebreide toelichting op de financiële kengetallen is opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen.

Eigen vermogen

De volgende grafiek geeft het verloop van het eigen vermogen van de afgelopen vijf jaar weer.

Grondexploitatie en facilitaire projecten

De Nota grondexploitatie 2026 is opgesteld om de raad inzicht te geven in de financiële en economische ontwikkelingen van de lopende dan wel toekomstige complexen binnen Gemeente Waalwijk.

Binnen de Bouwgronden In Exploitatie (BIE) zijn de volgende grondexploitaties actief:

- 224 Landgoed Driessen, fase 1
- 138 Afbouw Haven I t/m VI
- 139 Haven 8 West
- 140 Insteekhaven
- 141 Haven 8 Oost
- 250 Achter de Hoven

In 2025 is de volgende grondexploitatie geopend:

- 150 De Els (raadsbesluit 22 mei 2025).

Per 31 december 2025 zijn er wel veranderingen voor de faciliterende complexen te melden.

In 2025 zijn onderstaande complexen gesloten:

- Schotse Hooglanderstraat 14-24
- Grotestraat 163 (Wellsteeg)
- Julianstraat 11 Waalwijk
- Wendelnesseweg-West ong
- Wendelnesseweg Oost 8
- Scharlo 26 Waspik

In 2025 zijn onderstaande complexen geopend:

- Raadhuisplein 31 SC
- Akkerwinde 1-9 SC
- De Els (Ontwikkelcombinatie)
- De Els (Schoolkwartier)
- Burg. Verwielstraat
- Schotse Hooglanderstraat 82

Daarnaast is een aantal gronden aangekocht ten behoeve van Haven 8 Oost en daarmee wordt dit verantwoord als warme grond binnen de materiele vaste activa (MVA). Met name voor Haven 8 Oost afronding zijn percelen aangekocht in 2025.

Conform de regelgeving vanuit BBV (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten) worden baten en lasten, en het daaruit vloeiende resultaat, toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd. Dit leidt ertoe dat over 2025 bij diverse winstgevendende complexen winst is afgedragen.

In totaal is voor € 4.402.163 aan winsten genomen. Daarnaast is € 3.968.260 aan winsten teruggedraaid. De voornaamste oorzaak van de terug te draaien winsten betreft het feit dat aan een aantal grondexploitaties kosten zijn toegerekend ten behoeve van de Gebiedsontsluiting Oostelijke Langstraat. Daarnaast is in 2025 voor € 639.548 aan voorzieningen getroffen om (verwachte) verliezen af te dekken. Tegelijkertijd kan € 394.545 aan eerder gevormde voorzieningen vrijvallen.

De stand van de Reserve grondexploitatie bedroeg per 1 januari 2025 € 2.772.819. Op basis van de vastgestelde Nota Grondexploitatie is in 2025, rekening houdend met bestaande verplichtingen, een bedrag van € 2.227.180 toegevoegd vanuit de Algemene reserve. Na verwerking van alle mutaties, waaronder winstnemingen, het terugdraaien daarvan, getroffen en vrijgevallen voorzieningen en overige bijstellingen, bedraagt de stand van de reserve per 31 december 2025 € 5.015.542.

Hoewel hiermee sprake is van een versterking van de reservepositie, blijkt uit de actuele risicoanalyse dat de beschikbare middelen nog onvoldoende zijn om alle risico's binnen de grondexploitaties (zowel actief als faciliterend) volledig af te dekken. Met name de opening van de nieuwe, verlieslatende grondexploitatie De Els heeft geleid tot een toename van het totale risicoprofiel. Het totaal aan geïnventariseerde risico's komt daarmee uit op ruim € 7,5 miljoen en overstijgt het huidige (informele) minimumniveau van € 5 miljoen.

Op basis hiervan wordt geconcludeerd dat de huidige omvang van de Reserve grondexploitatie niet toereikend is. Hoewel conform eerdere besluitvorming een beperkte afroming van € 15.542 aan de orde zou zijn, wordt – gezien de toegenomen risico's en in lijn met de uitgangspunten uit de Begroting 2026 (paragraaf Weerstandsvormen) – voorgesteld om de reserve te verhogen naar € 7.580.253. Hiermee kan een toereikende buffer worden gevormd, zodat de risico's binnen de grondexploitaties op verantwoorde wijze kunnen worden opgevangen en de financiële continuïteit wordt geborgd.

Bestemming rekeningsaldo

Bestemming rekeningsaldo

Omschrijving (toelichting)

Bestemming resultaat

Het resultaat over het boekjaar is separaat op de balans opgenomen. Volgens de voorschriften moet de gemeenteraad direct ná de vaststelling van de jaarrekening een bestemming geven aan dit saldo. Hiervoor zal aan de raad een afzonderlijk voorstel worden voorgelegd. Op grond van het besluit van de raad zal allereerst de algemene reserve aangevuld moeten worden met het bedrag dat daaraan in 2026 wordt onttrokken om in 2025 niet-bestede budgetten te kunnen overhevelen naar 2026. Dit is een totaalbedrag van € 2.558.000.

Naast deze budgetoverheveling uit het Najaarsbericht 2025 moeten er conform de decembercirculaire 2025 in verband met specifieke bestemming in 2026 diverse budgetten met een totaalomvang van € 636.000 beschikbaar worden gesteld:

- Rijksbijdrage Beschut werk via de Integratie-uitkering Participatie € 83.000;
- Spreidingswet (Decentralisatie-uitkering) € 44.000;

- Pilot Samenwerken Sociaal en Veiligheidsdomein (Decentralisatie-uitkering) € 200.000;
- Meerkosten Oekraïne Sociaal Domein (Decentralisatie-uitkering) € 115.000;
- Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp (Decentralisatie-uitkering) € 26.000;
- Implementatie plateau 2 (Decentralisatie-uitkering) € 13.000;
- Kinderopvang pleegouders € 29.000;
- Wet versterking regie volkshuisvesting € 126.000.

Voorgesteld wordt tevens het voordeel van de producten parkeerexploitatie, zijnde € 467.645, te storten in een nieuw te vormen bestemmingsreserve parkeren. Door de bouwwerkzaamheden rondom De Els verwachten we namelijk dat er tijdelijk overlast is en daardoor de parkeerexploitatie tijdelijk een tekort laat zien op het moment dat de sloop begint. De tijdelijke tekorten kunnen we, naar verwachting grotendeels, opvangen door onttrekkingen uit de reserve.

Conform collegevoorstel wordt voorgesteld om de ontvangen middelen in het kader van de specifieke uitkering Realisatiestimulans, zijnde € 525.000, te storten in de reeds bestaande reserve Sociale woningbouw, om vervolgens ingezet te kunnen worden voor woningbouwopgaven.

Toelichting en cijfermatige analyses

Toelichting en cijfermatige analyses

In de jaarrekening, onderdeel toelichtingen per beleidsveld 2025, zijn de belangrijkste cijfermatige verschillen ten opzichte van de begroting geanalyseerd en toegelicht. Om de analyse van de afwijkingen op hoofdlijnen te houden, is gekozen voor een drempel van € 75.000 als ondergrens voor het toelichten van de verschillen, tenzij het relevant is om kleinere afwijkingen te vermelden.

Inleiding

Leeswijzer

Algemeen

De verslaglegging 2025 bestaat uit de inleiding (de kerngegevens, het organogram en het raadsbesluit tot vaststelling van de verslaglegging), het jaarverslag en de jaarrekening. De vermelding van een aantal kerngegevens verhoogt de informatieve waarde van de jaarrekening en is, onder andere voor het Centraal Bureau voor de Statistiek, van belang voor het berekenen van kengetallen. De vermelde kerngegevens sluiten aan bij de begroting 2025. Het organogram geeft inzicht in de structuur van de organisatie.

Jaarverslag

Het jaarverslag is de beleidsmatige verantwoording over de doelstellingen en activiteiten, die in de begroting 2025 zijn opgenomen. Deze verantwoording is opgesteld in lijn met de programmabegroting 2025.

Na de verantwoording over het programma Duurzaamheid en negen beleidsvelden zijn vervolgens in het jaarverslag negen paragrafen uitgewerkt. Naast de verplichte paragrafen (Lokale heffingen, Weerstandsvermogen, Onderhoud kapitaalgoederen, Financiering (en treasury), Bedrijfsvoering, Verbonden partijen, Grondbeleid en Wet open overheid) is conform afspraak met de gemeenteraad ook de paragraaf 'Voortgang ombuigingen' opgenomen. In de paragrafen wordt verantwoording afgelegd over de belangrijkste werkzaamheden en uitgevoerde activiteiten in 2025 op deze thema's.

Jaarrekening

De jaarrekening geeft een totaaloverzicht van de baten en lasten over het boekjaar en de balans per begin en einde boekjaar. De exploitatiebaten en –lasten en de balansbedragen worden nader toegelicht.

Daarnaast is in de jaarrekening een groot aantal verplichte uiteenzettingen opgenomen. Dit zijn onder andere: de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling, het overzicht incidentele baten en lasten en de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen, ofwel de SISA-bijlage. In de jaarrekening is ook aandacht geschonken aan de reservepositie en de presentatie van het resultaat vóór en na bestemming.

De jaarrekening geeft een zodanig inzicht dat de lezer zich een verantwoord oordeel kan vormen over de financiële positie per 31 december 2025 en over de baten en lasten over 2025. Het is, vergeleken met het jaarverslag, een meer cijfermatige rapportage. Daarnaast vormt de jaarrekening een analyse van de afwijkingen van de jaarcijfers ten opzichte van de begroting en de rekeningcijfers van voorgaand jaar. In de jaarrekening is een overzicht opgenomen van de voornaamste afwijkingen ten opzichte van de begroting op productniveau. Zie hiervoor het onderdeel 'toelichting per beleidsveld' onder de 'financiële jaarrekening'.

De ontvangen specifieke uitkeringen van het Rijk (en in een enkel geval van de provincie) worden via de SISA-systematiek (Single Information, Single Audit) verantwoord. Dit betekent eenmalige informatieverstrekking en eenmalige accountantscontrole. Gegevens over deze regelingen zijn opgenomen in de verplichte SISA-bijlage bij de jaarrekening. Deze bijlage wordt aangeboden aan het Centraal Bureau voor de Statistiek. Het CBS zorgt ervoor dat de gegevens worden doorgestuurd naar de belanghebbende ministeries. In 2025 is er ten opzichte van 2024 sprake van 5 nieuwe regelingen, en 3 regelingen die niet meer van toepassing zijn. Het totaal aantal te verantwoorden regelingen bedraagt derhalve 35.

Kerngegevens

Excel-tabel

Sociale structuur	Ultimo 2022	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025
Totaal aantal inwoners	49.952	50.332	51.241	51.644
Aantal inwoners van 0 tot 64 jaar	39.088	39.334	39.933	40.247
Aantal inwoners van 65 jaar en ouder	10.864	10.998	11.308	11.397
Aantal lopende ww-uitkeringen *	475	541	578	626
Bijstandsgerechtigden**			755	786
Algemene Bijstand***	664	718		
IOAW, IOAZ***	26	43		

* Bron UVW

** Bron dataset Baanbrekers. Deze data set is niet gespecificeerd naar bijstand, IOAW en IOAZ

*** Bron Baanbrekers (gegevens mbt IOAW en IOAZ vanaf 2020 excl BBZ)

Fysieke structuur	Ultimo 2022	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025
Oppervlakte gemeente (in ha)	6.764	6.764	6.764	6.764
Totaal aantal woningen	22.580	22.613	22.783	22.980
Aantal woningen in bezit van woningbouwcorporaties	6.944	6.869	nbn	nbn
Wegen (aantal m ² x 100)	38.260	38.788	38.790	38.805
Openbaar groen (in ha)	454	500	502	502

Sociale structuur	Ultimo 2022	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025
Financiële structuur	Ultimo 2022	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025
Totalen (bedragen x € 1.000)				
Totaal lasten	174.019	213.424	198.572	228.574
Opbrengsten belastingen/heffingen	27.373	29.349	31.833	33.969
Algemene uitkering gemeentefonds	97.376	101.190	109.626	123.135
Vaste schulden	114.931	120.843	138.316	144.876
• waarvan voor woningbouw	5.047	4.939	4.830	4.721
Boekwaarde investeringen	252.575	264.788	283.909	300.578
• waarvan voor woningbouw	5.047	4.939	4.830	4.721
Eigen vermogen	102.622	103.105	103.500	105.699
Vrij aanwendbare reserves	22.346	30.534	24.842	21.832
Voorzieningen	9.323	12.140	13.026	17.886
Garanties	801	737	674	566
Garanties, sociale woningbouw	352.246	358.522	398.012	396.968
Bedragen per inwoner	Ultimo 2022	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025
(bedragen x € 1)				
Totaal lasten	3.484	4.240	3.875	4.426
Opbrengsten belastingen	548	583	621	658
Algemene uitkering gemeentefonds	1.949	2.010	2.139	2.384
Vaste schulden	2.301	2.401	2.699	2.805
• waarvan voor woningbouw	101	98	94	91
Boekwaarde investeringen	5.056	5.260	5.540	5.820
• waarvan voor woningbouw	101	98	94	91
Eigen vermogen	2.054	2.048	2.019	2.047
Vrij aanwendbare reserves	447	607	485	423
Voorzieningen	187	241	254	346
Garanties	16	15	13	11
Garanties, sociale woningbouw	7.052	7.123	7.767	7.687

Organogram

Organogram

Legenda

- Domeindirecteur
- Gemeentesecretaris
- - Kabinet en Ondersteuning
- Concerntaf
- Afdelingshoofd
- Griffie
- Medewerkers
- Controller
- Interne controle
- Programmamanager/
Projectleider majeure projecten

Vanaf 2025 wordt gewerkt in een domeinstructuur, waarbij 3 domeinen zijn bepaald. Dit betreft Mens en Samenleving, Vitale Stad en Dienstverlening en Bedrijfsvoering.

Raadsbesluit vaststelling jaarrekening

Raadsbesluit tot vaststelling van de jaarrekening

Vastgesteld door de raad van de gemeente Waalwijk

in zijn openbare vergadering van 25 juni 2026

De raad voornoemd,

De griffier,

De voorzitter,

Jaarverslag

De indeling van het Jaarverslag 2025 sluit aan bij de indeling van de Begroting 2025. Dit houdt in dat eerst het programma Duurzaamheid wordt toegelicht en vervolgens de negen beleidsvelden. Het programma en de beleidsvelden zijn op basis van doelstellingen en activiteiten nader uitgesplitst naar thema's. Tenslotte is in het jaarverslag een laatste hoofdstuk opgenomen met betrekking tot de algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en overige baten en lasten.

De hoofdstukken zijn:

- Programma Duurzaamheid
- Beleidsveld 0 | Bestuur en ondersteuning
- Beleidsveld 1 | Veiligheid
- Beleidsveld 2 | Verkeer, vervoer en waterstaat
- Beleidsveld 3 | Economie
- Beleidsveld 4 | Onderwijs
- Beleidsveld 5 | Sport, cultuur en recreatie
- Beleidsveld 6 | Sociaal domein
- Beleidsveld 7 | Milieu en gezondheid
- Beleidsveld 8 | Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
- Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en overige baten en lasten.

Ieder programma/beleidsveld is op een uniforme manier opgebouwd om de leesbaarheid en vergelijkbaarheid van het jaarverslag te vergroten. Het enige verschil is dat bij het programma Duurzaamheid geen financieel overzicht is opgenomen, omdat de verantwoording van de lasten en baten binnen de beleidsvelden plaatsvindt. De opbouw per programma/beleidsveld is:

- 'Wat houdt dit beleidsveld in?', indicatoren, 'Wat heeft beleidsveld x gekost?'
- De belangrijkste kaders en verbonden partijen zijn als afzonderlijke blokken opgenomen.
- Elk thema is per programma/beleidsveld nader uitgewerkt met een omschrijving en een toelichting op de vraag 'Wat hebben we in 2025 gedaan?'. Vervolgens zijn conform de Begroting 2025 alle 128 activiteiten met kleurindicator en toelichting uitgewerkt.

De kleurindicatoren geven aan in welke mate de activiteiten daadwerkelijk zijn gerealiseerd.

GROEN: De activiteit is afgerond in 2025 en de uitvoering is volgens planning verlopen.

ORANJE: De activiteit is nog niet afgerond in 2025 en/of de activiteit is afwijkend uitgevoerd (afwijking in tijd en uitvoering).

ROOD: De activiteit zal niet (meer) worden uitgevoerd.

Het onderstaand overzicht geeft een totaalbeeld van de kleurscores van de activiteiten per programma/beleidsveld.

<u>Programma/beleidsveld</u>	Indicatoren (TIJD)		
Programma's:	G	O	R
Duurzaamheid	14	5	0
Beleidsvelden:			
0. Bestuur en ondersteuning	7	0	2

1. Veiligheid	17	1	0
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	5	5	0
3. Economie	5	3	0
4. Onderwijs	5	1	0
5. Sport, cultuur en recreatie	21	7	1
6. Sociaal domein	5	3	0
7. Milieu en gezondheid	2	3	0
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	13	3	0
TOTAAL (128)	94	31	3

Programma Duurzaamheid

Wat houdt dit programma in?

Om onze welvaart ook voor toekomstige generaties te behouden, is het nodig om de belasting van het milieu en de afhankelijkheid van fossiele energie en schaarse grondstoffen te verminderen. Ook willen wij als gemeente klimaatbestendig en waterrobuust zijn. De ambitie is dat Waalwijk in 2043 klimaatneutraal is. Op 6 februari 2020 heeft de gemeenteraad de visie Duurzaam Waalwijk 2020-2030 en het uitvoeringsprogramma 2020-2023 vastgesteld. In de visie worden onder meer de duurzaamheidsambities voor 2030 beschreven. In het uitvoeringsprogramma zijn de projecten, activiteiten en inspanningen voor de jaren 2020 t/m 2023 geformuleerd. Op basis van een evaluatie is in 2024 het uitvoeringsprogramma 2024 t/m 2027 opgesteld.

In de visie Duurzaam Waalwijk 2030 hebben we afgesproken dat bijna 50% van de CO₂-reductie in 2030 gerealiseerd moet zijn. Om dit te bereiken richt het programma zich op drie pijlers:

1. Energie: opwekken van duurzame energie en het besparen van energie
2. Water & groen: het creëren van een klimaatrobuuste en biodiverse gemeente
3. Productie & consumptie: werken aan een circulaire economie en schoon vervoer.

Deze pijlers zijn uitgewerkt in doelstellingen en waar het kan SMART geformuleerd. Vanuit het programma Duurzaamheid wordt gewerkt aan de realisatie van deze doelstellingen. Het uitgangspunt is dat de projecten, activiteiten en inspanningen zoveel mogelijk binnen de lijnorganisatie worden uitgevoerd. Vanuit het programma wordt afgestemd, verbonden, geldstromen gezocht en overkoepelend gecommuniceerd. Op projecten in de pijler Energie is vanuit het programma rechtstreeks sturing gegeven. De projecten en activiteiten op de twee andere pijlers worden beschreven in beleidsveld 5: Sport, cultuur en recreatie en beleidsveld 7: Milieu en gezondheid.

Energie

Een groot deel van de beoogde CO2-reductie bereiken we door energie te besparen en de energie die we nog nodig hebben duurzaam op te (laten) wekken. In 2030 hebben we 50% van ons elektriciteitsverbruik duurzaam opgewekt en een besparing gerealiseerd van 15% ten opzichte van 2018. In 2030 zijn de eerste wijken op een duurzame manier verwarmd en hebben we een versnelling aangebracht op de verduurzaming van de bedrijventerreinen.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

Algemeen

De projecten, activiteiten en inspanningen uit het programma Duurzaamheid dragen bij aan de beoogde CO2-reductie in 2030. In 2025 werkten we verder aan de projecten, activiteiten en inspanningen uit het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2024 - 2027.

In 2025 hebben we twee klimaattafels georganiseerd en actief invulling gegeven aan de nationale klimaatweek.

In 2025 hebben we een tender voorbereid zodat we in het eerste kwartaal van 2026 een ontwikkelrecht kunnen verlenen aan een consortium voor de ontwikkeling van windpark Buitenpolders.

In focusgebied Waspik ondersteunt de gemeente het proces om versneld van fossiel gas af te gaan. Hiertoe zijn meerdere inspanningen bij elkaar gebracht tot een overzichtelijk geheel (De duurzame puzzel van Waspik). In 2026 leggen we de puzzelstukjes op de juiste plek en willen we komen tot een concreet uitvoeringsprogramma voor Waspik.

Op de bedrijventerreinen ondersteunen we ondernemers om bedrijfsprocessen en logistiek te elektrificeren en zoeken we met onze partners en de ondernemers naar slimme oplossingen om de netcongestie het hoofd te bieden. Daarmee geven we invulling aan de afspraken uit de Green Deal 2.0.

Tot slot hebben we in 2025 ook verder gewerkt aan de verduurzaming van ons eigen vastgoed.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.910 Duurzamer opwekken van energie

Omschrijving (toelichting)

In januari 2024 is de hernieuwde prognose van het elektriciteitsverbruik in 2030 met de raad gedeeld. Waalwijk wil in 2030 50% van haar elektriciteitsverbruik hernieuwbaar opwekken. Daarmee komt de opgave op basis van de middenwaarde van het verbruik op 241.250 MWh per jaar en op basis van de hoge scenario's op 299.000 MWh per jaar.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.9101 Opstellen energievisie

Omschrijving (toelichting)

Op basis van verschillende ontwikkelscenario's denken we na over het energiesysteem van de toekomst. We houden rekening met beschikbare energiebronnen, het verwachte energieverbruik tot 2043 en de provinciale en landelijke aanpak. De kosten voor het opstellen van de energievisie worden geraamd op ca 100.000 euro, te dekken uit de reserve duurzaamheid.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In het derde kwartaal van 2025 is de startnotitie voor de energiesysteemvisie door het college vastgesteld. De raad is geïnformeerd over de start van het traject. De aanbesteding voor het begeleiden van de energiesysteemvisie is in het vierde kwartaal gestart, en

voorlopige gunning heeft plaatsgevonden op 9 januari 2026. Naar verwachting zal het gekozen bureau in februari 2026 kunnen gaan starten. Het streven is om de conceptversie van de energiesysteemvisie eind 2026 klaar te hebben, met de definitieve visie uiterlijk in het tweede kwartaal van 2027. Eerder is met u gecommuniceerd dat de besluitvorming in 2026 zou kunnen plaatsvinden.

A25.9102 Realisatie duurzamere opwek

Omschrijving (toelichting)

In maart 2024 is de beleidsvisie Grootschalige Opwek Duurzame Energie vastgesteld door de gemeenteraad. Om tot daadwerkelijke realisatie te komen van wind- en zonneparken voert de gemeente regie over het proces naar realisatie en geeft zij uitvoering aan de in de beleidsvisie geformuleerde stappen. Hiermee kan de gemeente invulling geven aan de opgave om in 2030 ten minste 50% van het elektriciteitsverbruik in Waalwijk Duurzaam op te wekken. Deze activiteit kan uitgevoerd worden vanuit bestaande budgetten. Voor de invulling van de rol van de gemeente als realisator van een deel van het energiepark Haven/Ecopark is aanvullend budget nodig van € 100.000 te dekken uit de reserve Duurzaamheid.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 is de tender van Windpark Buitenpolders opgestart. De raad is hierover regelmatig geïnformeerd. Er hebben een aantal consortia ingeschreven. Een onafhankelijke selectiecommissie zal in het eerste kwartaal van 2026 een advies uitbrengen aan het college, die vervolgens kan besluiten welk consortium het ontwikkelrecht krijgt voor windpark Buitenpolders. Hierover wordt de raad actief geïnformeerd. In 2026 zal de gemeente ook actief starten met de ontwikkeling van Windpark Haven/Ecopark. Hiermee gaat de ontwikkeling van dit windpark voorlopen op de integrale ontwikkeling van bedrijventerrein Haven Acht Oost en de aanleg van de nieuwe insteekhaven. Deze ontwikkelingen lopen vertraging op als gevolg van gerechtelijke uitspraken. Over de wijze waarop de ontwikkeling van Windpark Haven/Ecopark ter hand wordt genomen en hoe de afstemming van de overige ruimtelijke ontwikkelingen van het bedrijventerrein zal plaatsvinden zal de raad actief worden geïnformeerd.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.911 Efficiënter inzetten van energie (infrastructuur)

Omschrijving (toelichting)

Veel elektriciteit wordt opgewekt op momenten dat we dit niet nodig hebben en andersom. Hierdoor èn omdat er soms te veel energie wordt opgewekt of afgenomen is het elektriciteitsnetwerk overvol. Er moeten andere en extra energiedragers en andere bronnen ingezet worden om energie vervolgens slim te verdelen.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.9111 Ontwikkelen bronnenstrategie

Omschrijving (toelichting)

Veel elektriciteit wordt opgewekt op momenten dat we dit niet nodig hebben en andersom. Hierdoor èn omdat er soms te veel energie wordt opgewekt of afgenomen is het elektriciteitsnetwerk overvol. Er moeten andere en extra energiedragers en andere bronnen ingezet worden om energie vervolgens slim te verdelen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het bureau DWA heeft vanuit de REKS een update gemaakt van de Regionale Structuurvisie Warmte (RSW). De bronnenstrategie zal als onderdeel van de energiesysteemvisie en met input vanuit de RSW worden opgepakt. Door de koppeling met de energievisie zal deze activiteit naar verwachting eind 2026 gereed zijn. De aanbesteding voor het begeleiden van de energiesysteemvisie is in het vierde kwartaal van 2025 gestart, en voorlopige gunning heeft plaatsgevonden op 9 januari 2026.

A25.9112 Gezamenlijke aanpak netcongestie**Omschrijving (toelichting)**

Het niet kunnen terugleveren of afnemen van elektriciteit vormt de komende jaren een forse belemmering in de verduurzaming en economische groei. De gemeente werkt met partners vanuit de Green Deal en rechtstreeks met Enexis en TenneT aan oplossingen. Denk hierbij aan het faciliteren van het opstellen van groepstransportovereenkomsten, collectieve opslag van elektriciteit en onderzoek aansluiting Delta Rhein Corridor voor transport van waterstof.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

Dit project wordt aangestuurd vanuit het project Grote Oogst Green Deal waarbij ook provincie, Parkmanagement en de Stichting Waalwijk CO2 Vrij betrokken zijn. We ervaren bij de netbeheerders een voorzichtige, juridisch ingestoken houding. Voor het project Groepstransportovereenkomst (GTO) zijn we als tiende pilot van Nederland toegevoegd voor het afsluiten van een GTO tussen ondernemers en de netbeheerder.

A25.9113 Faciliteren infrastructuur Enexis**Omschrijving (toelichting)**

De netbeheerders gaan versneld noodzakelijke energie infrastructuur uitrollen. Wij willen vanuit de gemeente maximaal faciliteren, bijvoorbeeld vanuit de vergunningverlening en het afstemmen van de investeringen van Enexis met de gemeentelijke projecten en plannings.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

Er is regelmatig overleg met de netbeheerders. Daar waar mogelijk faciliteren we in de versnelling van de aanleg van energie-infrastructuur. Er zijn in het vierde kwartaal van 2025 gesprekken geweest met Enexis over de buurtaanpak en de activiteiten daarbinnen voor 2026. Naar verwachting zal er in het eerste kwartaal van 2026 gestart kunnen worden met het opstellen van nadere overeenkomsten om de samenwerking op de buurtaanpak te faciliteren. Daarnaast is er met Tennet overleg over het versnellen van doorlooptijden bij de ruimtelijke procedure omtrent het plaatsen van extra transformatoren bij HS/MS station Valkenvoortseweg.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.912 Minder energie verbruiken

Omschrijving (toelichting)

Conform de vastgesteld Transitievisie Warmte moet de gemeente Waalwijk in de periode tot 2030 minimaal 3.000 woningen, isoleren en verder aardgasvrij-gereed maken. Het energieverbruik en de uitstoot van broeikasgassen verlaagt hierdoor.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.9121 Uitvoering transitievisie warmte

Omschrijving (toelichting)

Er wordt uitvoering gegeven aan de door de raad vastgestelde Transitievisie Warmte (TVW) en de daarin benoemde sporen.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

Er wordt gewerkt aan de in de TVW genoemde sporen. Er zijn diverse doelgroepen benaderd. In 2026 gaat in combinatie met het opstellen van de energievisie het warmteprogramma opgesteld worden. Hierin wordt een evaluatie en actualisatie van de TVW opgenomen.

*A25.9122 Uitvoering landelijke aanpak isolatie***Omschrijving (toelichting)**

Het Rijk heeft een subsidieregeling landelijke aanpak isolatie (LAI) opgesteld. De gemeente Waalwijk heeft hierop ingeschreven en een positieve beschikking gekregen. We geven uitvoering aan het bijbehorende plan van aanpak.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

Per 1 november 2025 is de LAI- regeling opengesteld. De regeling wordt goed gevonden door onze inwoners. Aan het einde van het jaar waren al zo'n 180 aanvragen ingediend via het E-formulier. (IM)

*A25.9123 Opstellen soortenmanagementplan***Omschrijving (toelichting)**

Om het isoleren van woningen mogelijk te maken moet er inzicht zijn in mogelijke verstoringen van de leefomgeving van de aanwezige diersoorten. De gemeente organiseert dit inzicht collectief zodat inwoners aan de slag kunnen. De kosten voor het opstellen van het SMP worden geschat op ca 400.000 euro. De bijdrage van de gemeente wordt geschat op 200.000 euro. Voorgesteld wordt dit te dekken uit de reserve duurzaamheid.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

De eerste stappen zijn genomen met de aanbestedde partij voor het opstellen van het SMP, hierin verloopt alles volgens planning. Door uitval intern heeft de uitvoering van de compensatiemaatregelen ten behoeve van de Landelijke Aanpak Natuurvriendelijk Isoleren (NVI) een paar maanden vertraging opgelopen. Dit is vanaf december 2025 weer opgepakt. De deadline voor het uitvoeren van de compensatiemaatregelen binnen de NVI-regeling is april 2026.

*A25.9124 Opstellen warmteprogramma***Omschrijving (toelichting)**

De Transitievisie Warmte moet geactualiseerd worden en als programma ingebed worden in de Omgevingsvisie.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

Het opstellen van het warmteprogramma is vanwege de sterke inhoudelijke afhankelijkheden met het energiesysteem van de toekomst gekoppeld aan het opstellen van de energie(systeem)visie. Vanuit het Rijk is de deadline voor het warmteprogramma opgeschoven naar december 2027 i.v.m. het later in werking treden van de Wet collectieve

warmte. De planning is dat het warmteprogramma uiterlijk in het tweede kwartaal van 2027 gereed is.

A25.9125 Duurzaam ontwikkelfonds ontsluiten

Omschrijving (toelichting)

De huidige inkomsten uit grootschalige opwek worden reeds bijgeschreven aan het fonds duurzame ontwikkeling. Er zijn nog geen criteria voor uitgifte bepaald. Het fonds kan revolverend bijdragen aan bevoorschotting ISDE-subsidie burgers en collectieve duurzaamheidsprojecten.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Criteria voor uitgifte vanuit dit fonds worden opgesteld, waarbij het streven is dit in de eerste helft van 2026 afgerond te hebben.

A25.9126 Verduurzamen gemeentelijk vastgoed

Omschrijving (toelichting)

We vertalen de verduurzamingsambities van het eigen vastgoed naar een meerjaren uitvoeringsprogramma en sturen op de realisatie van dat programma.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Vanaf 01-01-2026 wordt met behulp van het leerlab Verduurzamingsaanpak Maatschappelijk Vastgoed (VMV) extra aandacht besteedt aan de huidige verduurzamingsaanpak dit als onderdeel van het nieuwe vastgoedbeleid. Verder wordt de eerder vastgestelde aanpak verder uitgerold: zoveel mogelijk duurzame vervanging op natuurlijke momenten en projectmatige verduurzaming m.b.v. subsidie en co-financiering. In 2025 onder de huidige aanpak Cultureel Centrum Den Bolder opgeleverd met duurzame warmtepomp, batterijopslag en aanvullende zonnepanelen. Daarnaast is voor het Stadhuis voorzien van een slim energiemonitoringsysteem wat zichtbaar is voor alle collega's op locatie (begin 2026).

Water en groen

Uit de klimaatstresstesten die mede ten grondslag liggen aan de Uitvoeringsagenda Klimaatbestendig Waalwijk blijkt dat Waalwijk steeds vaker te maken krijgt met weersextremen (natter, droger, heter) en dat de openbare (en niet openbare) ruimte hierop moet gaan anticiperen. Tevens weten we dat door de gemiddelde temperatuurstijging de flora en fauna veranderd. Meer biodiversiteit zorgt ervoor dat nadelige gevolgen van deze verandering afgeremd of tegengegaan worden.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

In 2025 hebben we verder uitvoering gegeven aan het vergroenen en biodiverser maken van de openbare ruimte. Bij alle herinrichtingsprojecten geven we extra aandacht aan het klimaatrobuuster maken van de buitenruimte. Voor het vergroenen van bedrijventerreinen hebben we in 2024 het predicaat Ambassadeursterrein Werklandschappen voor de Toekomst gekregen. In 2025 zijn we met dit project gestart. Het schept een grote verantwoordelijkheid om het goede voorbeeld te geven. Daarbij worden we ondersteund door de partners in dit project en door de partners van de Green Deal 2.0, zowel op kennisgebied als financieel.

We hebben inwoners gestimuleerd hun tuinen te ontharden en daken af te koppelen van de riolering. We hebben de afkoppelsubsidie ook beschikbaar gesteld aan bedrijven voor de afkoppeling van bedrijfsdaken.

De verantwoording van activiteiten onder deze doelstelling zijn nader uitgewerkt in de beleidsvelden 5 en 7.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.920 Realiseren van een klimaatbestendiger en biodiverser Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

In 2030 hebben we 10% toename van groen in de woonomgeving gerealiseerd en de biodiversiteit is met 5% vergroot ten opzichte van 2019. Daar waar mogelijk wordt waterberging geïntegreerd in groen. We streven ernaar dat iedere inwoner binnen 300 meter een toegankelijke groenvoorziening heeft. De ambitie is dat Waalwijk in 2030 de Uitvoeringsagenda Klimaatbestendig Waalwijk 2022 -2026 heeft uitgevoerd en dat nieuwe ruimtelijke plannen klimaatbestendig worden gerealiseerd.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.9201 Opstellen groenvisie

Omschrijving (toelichting)

De huidige Groenbeleidsvisie is in 2019 vastgesteld. Het voornemen is om de huidige groenvisies (groenstructuurplan, groenbeleidsvisie, bomenbeleidsplan) in 2025 samen te voegen tot één 'groenvisie' en deze te actualiseren, o.a. in het kader van de Omgevingswet.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De bestaande groenvisies (groenstructuurplan, groenbeleidsvisie, bomenbeleidsplan) zijn geactualiseerd en samengevoegd tot één 'groenvisie' en opgenomen in het concept omgevingsplan. De concept Omgevingsvisie is aan de raad ter besluitvorming aangeboden en het intrekken van de 3 genoemde groenvisies is onderdeel van de (geplande) besluitvorming in het eerste kwartaal van 2026.

A25.9202 Integraal waterplan Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

In vervolg op het Integraal Waterplan Waalwijk (IWW) 2021 – 2024 is gewerkt aan het IWW 2025 – 2027. De komende jaren wordt hier uitvoering aan gegeven.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het IWW 2025-2027 is vastgesteld. Er wordt uitwerking gegeven aan het IWW. Tevens zal in 2026 een start gemaakt worden aan het opstellen van het volgende rioleringsprogramma / integraal waterplan Waalwijk voor na 2027.

A25.9203 Opstellen natuurinclusief beheer

Omschrijving (toelichting)

De afgelopen jaren zijn stappen gezet om onze openbare ruimte natuurinclusiever te beheren. We zetten dit voort en verbreden onze activiteiten op dit onderwerp.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Natuurinclusiever beheer is inmiddels het uitgangspunt bij de aanbesteding van beheer en onderhoud. Naast het uitvoeren van natuurinclusief beheer vragen we onze aannemers ook om ons te adviseren en actief verbetervoorstellen aan te dragen voor nóg meer natuurinclusief beheer. Dankzij flexibele beheercontracten verbeteren we ons beheer tijdens de uitvoering steeds verder. Daarmee is een steeds meer biodivers beheer in de openbare ruimte geborgd. Het opstellen van een afzonderlijk advies kan hiermee achterwege blijven. Voorbeelden van natuurinclusieve beheermaatregelen die we hebben doorgevoerd zijn bijvoorbeeld: omvormen van gazon naar kruidenrijk gras met maaipaden voor de beleving, verhogen grashoogte gazons zodat daar altijd madeliefjes ed. in kunnen bloeien, laten liggen van bladeren in plantsoenen, stoppen met schoffelen in boomspiegels en in de meer natuurlijke plantsoenen, zodat de bodem altijd een natuurlijke bedekking houdt.

A25.9204 Deelnemen aan gebiedsgerichte aanpak in en om Natura 2000-gebieden

Omschrijving (toelichting)

Met een groenblauwe gebiedsgerichte aanpak zoekt de provincie samen met gebiedspartners in en bij natuurgebieden naar slimme combinaties van oplossingen voor: een sterkere natuur, voldoende water met een betere kwaliteit, een goede bodem en de toekomst van de landbouw en recreatie. Wij nemen deel aan deze aanpak voor het Natura 2000-gebied Westelijke Langstraat en Natura 2000-gebied Loonse en Drunense duinen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De visie GGA Loonse en Drunense Duinen is eind 2025 afgerond. De visie GGA Westelijke Langstraat is nog in ontwikkeling. Voor beide GGA's zijn maatregelen in voorbereiding. De raad is op de hoogte gehouden over de voortgang.

Duurzame Productie en consumptie

In 2043 hebben we een circulaire economie. Tevens hebben we een schone leefomgeving gecreëerd en het maatschappelijk verantwoord ondernemen verder uitgebouwd. We hebben geen zwerfafval meer, verspillen geen voedsel en al onze materialen en gebouwen komen uit en keren terug in gezonde kringlopen. Ons afval dient als bouwsteen voor een volgend leven. Recycling en hergebruik van al onze afvalstromen vinden vooral lokaal en/of regionaal plaats. Dit stimuleert de lokale en regionale economie met sociale werkgelegenheid en vergroot de zichtbaarheid en bewustwording van een circulaire economie. We reizen zonder fossiele brandstoffen te gebruiken.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

Bij aanbestedingen van gemeentelijke werken vragen we van onze aannemers extra inzet op schoon en emissieloos bouwen. De uitvoering van het nieuwe grondstoffenbeleid, dat in 2026 ingaat, is in 2025 verder voorbereid. Hiermee streven we naar een verdere reductie van het restafval en meer kwalitatieve materialen om te recyclen.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.930 Minder restafval

Omschrijving (toelichting)

Na implementatie van het nieuwe (in 2024 vast te stellen) grondstoffenbeleid bedraagt de gemiddelde hoeveelheid restafval per inwoner per jaar niet meer dan 45 kilogram. Ondernemers en organisatoren van evenementen worden ondersteund bij het slim omgaan met grondstoffen.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.9301 Circulair ambachtscentrum

Omschrijving (toelichting)

In een circulair ambachtscentrum worden herbruikbare afvalstromen aangeboden, gerepareerd of als tweedehands verkocht. We verkennen of een dergelijk centrum een fysieke locatie nodig heeft in Waalwijk en of dat wellicht een digitaal platform zou kunnen volstaan waarbij reeds bestaande initiatieven en nieuw te ontwikkelen initiatieven aan elkaar verbonden kunnen worden.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De stappen uit het haalbaarheidsonderzoek zijn uitgevoerd. Het extern adviesbureau is nu bezig met het opstellen van de rapportage. Het college wordt in het eerste kwartaal van 2026 aan de hand van een themasessie geïnformeerd over de resultaten van het onderzoek.

A25.9302 Realisatie klimaatkwartier

Omschrijving (toelichting)

Op bedrijventerrein Haven wordt gewerkt aan de totstandkoming van een Transitiecentrum. Het Transitiecentrum met regionale functie zal ondernemers helpen om hun bedrijfspanden en productieprocessen, stap-voor-stap te verduurzamen. Uiteraard willen we deze plek zo ontwikkelen dat ook maatschappelijke organisaties, scholen én overheden er terecht kunnen met allerlei vragen, projecten en activiteiten. Het centrum gaat deze impuls naar verduurzaming realiseren doorkennis en ervaringen te delen, expertise aan te bieden richting ondernemers met circulaire ambities en is gangmaker voor het onderlinge gesprek. Het Transitiecentrum is een initiatief van Stichting Waalwijk CO2 vrij, de gemeente Waalwijk, Midpoint Brabant en private partijen om samen de klimaattransitie te versnellen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Er wordt gewerkt aan een gefaseerde opzet voor een transitiecentrum als ontmoetingsruimte, informatiecentrum voor diverse doeleinden waaronder Werklandschappen van de toekomst, pop-up showroom voor duurzame ondernemers, plek voor startende ondernemers en andere mogelijke functies. Het blijkt een uitdaging om een vullend programma te creëren voor een sluitende businesscase.

A25.9303 Verduurzaming evenementen

Omschrijving (toelichting)

Bij evenementen worden vaak aanzienlijke hoeveelheden energie verbruikt en wordt veel afval geproduceerd. Daarnaast komen op evenementen doelgroepen die we met onze reguliere communicatie slecht bereiken. De komende jaren faciliteren we in het verder verduurzamen van evenementen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De gemeente faciliteert organisatoren van evenementen bij de wens tot verduurzamen. Zo hebben we de afgelopen periode rondom Wollukstock en de 80 van de Langstraat verbindingen gelegd en gefaciliteerd in deskundig advies tussen en aan de organisatie van de 80, een Waalwijks plastic-spuitsgietbedrijf en RKC om de aanwezigheid voldoende hardcups te borgen. Ook het BIZ was hierbij betrokken.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.931 Circulair bouwen en duurzamer inkopen en aanbesteden

Omschrijving (toelichting)

De gemeente geeft het goede voorbeeld. Schoon en emissieloos bouwen leidt tot een verlaging van de CO2 uitstoot. Een duurzaam inkoop en aanbestedingsbeleid draagt bij aan het verlagen van de CO2-uitstoot en het verminderen van de inzet van schaarse grondstoffen.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.9311 Uitvoering geven aan het convenant schoon en emissieloos bouwen

Omschrijving (toelichting)

We geven uitvoering aan het convenant schoon en emissieloos bouwen en het duurzame inkoopbeleid.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Wij zijn aangesloten bij de convenant SEB sinds juni 2024. Inmiddels hebben wij de RBL afdeling zodanig geïnformeerd dat de projectleiders bij aanbestedingen van civiele projecten gebruik kunnen maken van moederbestek-teksten en een aangepaste inschrijfleidraad. De markt anticipeert goed op onze uitvragen en hebben geen moeite met het van toepassing verklaarde ambitieniveau. Blyde Incomstelaan is in 2025 uitgevoerd met de opgelegde SEB eisen. Inmiddels zijn er aan de SEB subsidie (SPUK gelden) toegevoegd mogelijkheden voor laadinfrastructuur en batterijpakketten. En tevens is er een startbedrag per subsidieaanvraag op te voeren van € 2.400 als tegemoetkoming van administratieve lasten. Inmiddels hebben zich 159 partijen aangesloten bij de SEB-convenant. De laadinfrastructuur zal moeten worden verbeterd om het elektrisch materieel op te laden.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit het programma Duurzaamheid zijn te raadplegen in Waalwijk in cijfers via deze link : [Indicatoren Duurzaamheid](#)

Belangrijkste kaders

[Visie Duurzaam Waalwijk 2030](#)

[Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2024 - 2027](#)

[Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2020 - 2023](#)

[Concept Kadernota grootschalige opwek duurzame energie](#)

[Transitievisie Warmte](#)

Verbonden partijen

In dit programma zijn geen verbonden partijen.

Beleidsveld 0 | Bestuur en ondersteuning

Wat houdt dit beleidsveld in?

Dit programma gaat over de manier waarop het gemeentebestuur samenwerkt met de inwoners, ondernemers en maatschappelijke en bestuurlijke partners om gezamenlijke doelen te bereiken.

Het gaat ook over de dienstverlening aan onze inwoners. In dit programma is er aandacht voor de ambtelijke organisatie.

We werken aan:

(1) Een gemeente waar het fijn en gezond wonen, werken, verblijven en leven is;

- (2) Een zelfbewuste gemeente met voldoende bestuurskracht;
- (3) Een hoog serviceniveau naar onze inwoners, bedrijven en organisaties;
- (4) Een gezonde financiële huishouding waarbij de inwoner niet meer dan nodig wordt belast.

Bestuur / Bestuurlijke vernieuwing

Wat hebben we in 2025 gedaan?

Er is ook dit jaar gewerkt aan de ambities en activiteiten uit het Coalitieakkoord 2022-2026. Daarnaast hebben we de toekomstige ontwikkelrichting van onze gemeente bepaald door het vaststellen van de strategische visie, de verdere implementatie van Samen Redzaam en het afronden van de omgevingsvisie. Door deze koersdocumenten in samenhang met elkaar te zien ontstaat er ambitieus toekomstperspectief voor Waalwijk. Brede Welvaart is daarmee tot het leidende principe gekozen voor al onze keuzes en beleid.

Daarom zijn er ook stappen gezet door de directie om onze organisatie in te richten en voor te bereiden op het realiseren van onze ontwikkelrichting. De organisatiekoers (missie - visie - kernwaarden) is vastgesteld en de directie heeft een concernplan opgesteld om deze koers te realiseren. Dit alles tegen de achtergrond van een wereld die snel beweegt en een financieel onzekere toekomst. Met het opstellen van de Kadernota 2026 en het vaststellen van de Begroting 2026 hebben we voorlopig een balans gevonden tussen ambities, middelen en capaciteit. Maar het financiële perspectief blijft instabiel. Verder is er door de ambtelijke organisatie gewerkt aan een routekaart verkiezingen en een overdrachtdossier, waardoor we het nieuwe gemeentebestuur in staat stellen een goede start te maken.

We kijken terug op een jaar waarin we onze regionale positie hebben versterkt. Zowel in het VNG-bestuur, de M50 en MidStad Brabant hebben we ingezet op het belang van en de goede randvoorwaarden voor middelgrote gemeenten. Waalwijk is zowel bestuurlijk als ambtelijk trekker van de MidStad-samenwerking. In 2025 hebben we in dat verband twee ontmoetingen met het college van GS Noord-Brabant georganiseerd. We zitten stevig aan tafel en hebben de onderlinge samenwerking op een aantal thema's verder uitgewerkt. Zowel binnen de stedelijke regio's SRBT en SRsH als binnen Hart van Brabant en Midpoint hebben we een stevige positie ingenomen en leverden we ook de nodige bestuurlijke en ambtelijke inzet. Op deze manier hebben we onze lokale belangen goed kunnen behartigen én gewerkt aan een stevige regio.

D25.010 Waalwijk is een gemeente waar het fijn en gezond wonen, werken, verblijven en leven is

Omschrijving (toelichting)

Alle gemeentelijke inspanningen zijn op deze doelstelling gericht. Aan deze overkoepelende doelstelling werken we iedere dag. Vanuit het beleidsveld bestuur en ondersteuning doen we dat door strategieontwikkeling en het faciliteren van afwegingen en keuzes.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.0101 Afronding en uitvoering Strategische Visie

Omschrijving (toelichting)

De strategische visie vormt samen met "Samen Redzaam" en de omgevingsvisie de lange termijnstrategie voor de gemeente. Daarmee geven zij richting aan de keuzes die we gaan maken. In 2025 en verder benutten we deze visies en de beschikbare afwegingskaders om verder koers te bepalen en voor het stellen van prioriteiten en het maken van keuzes.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De strategische visie is vastgesteld en de realisatiestrategie is gedeeld met de raad. De opdrachten uit de realisatiestrategie zijn door de directie en college vastgesteld en door de directie geprioriteerd in het concernplan.

A25.0102 Uitvoeren aanbevelingen onderzoek "Brede Welvaart" in P&C-cyclus**Omschrijving (toelichting)**

In 2025 voeren we de aanbevelingen uit van het onderzoek dat we doen naar de toepassing van "Brede Welvaart" in onze gemeente. We kijken onder andere of en hoe de monitor kunnen toevoegen aan de P&C-cyclus.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

In de kadernota hebben we de Brede Welvaartsscore van Waalwijk opgenomen als vertrekpunt. Samen met de partners in de Academische Werkplaats Brede Welvaart van Tilburg University is gewerkt aan verkennen hoe we de Brede Welvaartsscores kunnen opnemen in de P&C-stukken. Het college wil samen met de raad in de nieuwe periode de opzet van de programmabegroting doorontwikkelen. In dat proces nemen we ook deze maatregel mee.

D25.011 Waalwijk is een bestuurskrachtige gemeente/proactieve speler in netwerken

Omschrijving (toelichting)

Waalwijk is een ambitieuze stad. Voor bijna alle ambities en doelstellingen is een vorm van regionale, provinciale en soms landelijke samenwerking nodig. Soms als lobby voor politieke steun, voor financiering of voor toestemming van hogere overheden. Netwerken daarvoor zijn o.a.: de VNG, de Langstraat, Hart van Brabant, de stedelijke regio's Breda – Tilburg en 's Hertogenbosch, MidStad Brabant, provincie Noord-Brabant en de M50. Maar ook niet-overheidsnetwerken worden steeds belangrijker. Bijvoorbeeld het actief participeren in onderwijsnetwerken, netwerken van bedrijven en maatschappelijke netwerken. We zorgen dat ervoor dat de Waalwijkse belangen en positie goed op de verschillende bestuurlijke agenda's staan.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.0111 Doorontwikkelen bestuurlijke positionering**Omschrijving (toelichting)**

- Op basis van de strategische visie scherpere we onze bestuurlijke en ambtelijke inzet op de verschillende tafels aan.
- De organisatie legt verbindingen tussen verschillende opgaven, ambities en overlegtafels om de effectiviteit en efficiëntie van onze ambtelijke en bestuurlijke inzet te vergroten.
- We blijven zowel bestuurlijk als ambtelijk stevige inzet leveren voor de ontwikkeling van de stedelijke regio's Breda-Tilburg en 's-Hertogenbosch, ook als input op het Provinciaal Ruimtelijk Voorstel en andere ruimtelijke instrumenten en processen.
- We blijven deelnemen aan de Academische Werkplaats Brede Welvaart.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

We hebben gericht bestuurlijke en ambtelijke functies/rollen vervuld in 2025. Ten opzichte van 2024 zit Waalwijk nu ook de Bestuurlijke Integratietafel (BIT) SRBT voor en hebben we zitting in de overkoepelende programmaraad Brede Welvaart van Tilburg University.

Daarnaast hebben we in het kader van Financieel Robuust Perspectief kritisch gekeken naar onze inzet en opdrachtverstrekking aan gemeenschappelijke regelingen.

D25.012 Stimuleren participatie en democratische vernieuwing

Omschrijving (toelichting)

Vanuit het coalitieakkoord is aangegeven deze coalitieperiode te gaan pionieren met (burger)participatie en democratische vernieuwing door onder andere het starten met een burgerbegroting, het door ontwikkelen van de website 'Meedoen' naar een participatie platform, het optimaliseren en meer gebruik maken van het inwonerspanel. Daarnaast is een duale werkgroep (raad en ambtelijk) Democratische Vernieuwing opgestart. Deze werkgroep heeft een Quick Scan Lokale Democratie uitgevoerd en gaat vanuit de uitkomsten van het onderzoek activiteiten implementeren.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.0121 We voeren in 2025 de eerste editie van de burgerbegroting uit

Omschrijving (toelichting)

Om te pionieren met participatie en democratische vernieuwing starten we in deze coalitieperiode met een burgerbegroting. We voeren dit traject twee keer uit en hiervoor is budget beschikbaar gesteld. Voor de begrotingsjaren 2024 en 2025 is er een bedrag van € 150.000 gereserveerd voor de projectkosten van de burgerbegroting. Daarnaast zijn er middelen beschikbaar gesteld aan de inwoners van de gemeente Waalwijk, die incidenteel zijn geraamd op € 500.000 in zowel 2025 als 2026.

In 2024 vond de voorbereidingsfase voor het opstellen van de burgerbegroting plaats. In 2025 en 2026 zal deze burgerbegroting daadwerkelijk worden uitgevoerd.

In 2025 ziet dit er als volgt uit (onder voorbehoud van nog vast te stellen kaders):

- Voedingsbodem creëren (oktober 2024 - begin 2025).
- Ronde 1 'kiezen van thema's': vier startmomenten met het burgerbegrotingsspel (februari 2025) en een online ronde.
- Ronde 2 'verdelen budget over de thema's': een budgetmarkt (maart 2025).
- Ronde 3 'indienen van projectvoorstellen': ideeën indienen (april - mei 2025), toetsing en verrijking ideeën (april - juli).
- Ronde 4 'kiezen projecten en stemmen': burgerbegrotingsfestival (september 2025) en online ronde.
- Ronde 5 'uitvoer van de gekozen projecten': uitvoering, monitoring en verantwoording (vanaf december 2025 - december 2026).

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De Burgerbegroting verloopt volgens de opgestelde planning en deadlines.

Na ronde 1 (thema's kiezen) en ronde 2 (budget verdelen) zijn in ronde 3 door inwoners 60 ideeën ingediend verdeeld over de vijf thema's. Samen met netwerkpartners organiseerden we inlooppmomenten om inwoners inhoudelijk en digitaal te ondersteunen. Na de deadline beoordeelde team Burgerbegroting de ideeën op haalbaarheid en uitvoerbaarheid. In ronde 4 hebben inwoners op 41 goedgekeurde ideeën kunnen stemmen.

Voor de uitvoering van de 27 gekozen ideeën werkten we in ronde 5 met subsidiebeschikkingen en afsprakenovereenkomsten, afhankelijk van de rol van de initiatiefnemer en de gemeente. Eind 2025 zijn alle initiatiefnemers hierover geïnformeerd, gekoppeld aan een contactpersoon binnen de gemeente én zijn de subsidies uitgekeerd. In januari 2026 is de uitvoering van de projecten gestart. Gedurende het jaar volgen we die uitvoering en ronden de initiatiefnemers hun project af met een eindverantwoording. Een uitgebreidere toelichting op het verloop van ronde 3 en 4 én de start van ronde 5 van de eerste editie Burgerbegroting ontving de raad eind januari via een raadsinformatiebrief.

Na iedere ronde van de Burgerbegroting evalueren we en sturen we bij. De uitkomsten van de evaluaties van de eerste editie zijn verwerkt in de opzet van de tweede editie, die is gestart op 1 februari 2026.

A25.0122 Lanceren van het interactieve participatie platform 'Meedoen in Waalwijk'

Omschrijving (toelichting)

De huidige website meedoen wordt vernieuwd. We lanceren in 2025 het interactieve participatie platform 'Meedoen in Waalwijk'. Met dit platform breiden we de online participatie voor inwoners uit. Op dit platform zijn alle online en offline participatie activiteiten van de projecten van onze gemeente te vinden. Daarnaast integreren we het burgerpanel in dit platform. Door de online participatie beter vorm te geven vergroten we de betrokkenheid van inwoners bij hun eigen leefomgeving en gemeenschap.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 hebben we een belangrijke stap gezet in het versterken van burgerparticipatie door de lancering van het interactieve platform 'Meedoen in Waalwijk'. Dit platform bundelt online en offline participatieactiviteiten van gemeentelijke projecten en vervangt het eerdere burgerpanel. Met het platform vergrootten we de transparantie over participatie, verbreedden we de inzet van participatie tools en spraken we een diverse groep inwoners aan.

Het gebruik van het platform groeide in 2025 gestaag. Tot eind 2025 was de participatiegraad 5,2% (2.692 geregistreeerde gebruikers op ongeveer 51.000 inwoners). Intern hebben we geïnvesteerd in kennisopbouw en ondersteuning. Sinds juli is een nieuwe platformbeheerder actief, waardoor we collega's beter konden trainen en begeleiden. Ook werkten we nauw samen met projectleiders om projecten op het platform te plaatsen en onderhouden. We zetten in op een grotere inhoudelijke diversiteit. Inmiddels hebben we meer dan 20 projecten op het platform geplaatst over verschillende onderwerpen. Zoals groot onderhoud van wegen, diverse speeltuinen, beleidsplan Levendig Waalwijk en het volledige proces van de burgerbegroting.

Door continu gebruik, evaluatie en bijstelling groeit onze expertise en grip op het technisch beheer. Naar aanleiding van onze feedback is een aantal functionaliteit in het platform door de leverancier aangepast. Zo bouwen we verder aan een solide basis voor digitale participatie in Waalwijk. In 2026 evalueren we het gebruik en de impact van het platform uitgebreid.

Publiekszaken

Wat hebben we in 2025 gedaan?

2025 was het tweede jaar van de reisdocumentenpiek. Ook dit jaar hebben we tijdig onze inwoners geïnformeerd over de verwachte drukte. Dit, samen met een goede bezetting aan de publieksbalies heeft ervoor gezorgd dat ook dit tweede jaar goed is verlopen.

2025 was ook het jaar van twee verkiezingen. De onverwachte verkiezing eind oktober legde een groot capaciteitsbeslag op de afdeling. Door keuzes te maken in welke werkzaamheden er opgepakt moesten worden en welke zonder grote problemen uitgesteld konden worden hebben we voldoende capaciteit kunnen vrijmaken om ook de verkiezingen in oktober goed te laten verlopen.

Binnen de afdeling wordt ook gekeken naar welke digitale mogelijkheden bijdragen aan een stukje extra dienstverlening naar onze inwoners of efficiëntie in het werk. Dit doen we op verschillende manieren. Eind 2025 is een convenant gesloten met werkgevers van internationale medewerkers. Met de werkgevers die betrokken zijn bij het convenant zijn we een pilotproject gestart. Samen onderzoeken we of een snellere registratie van gegevens kan bijdragen aan een goede inschrijving bij de gemeente.

Elke gemeente is verplicht jaarlijks een zelfevaluatie Basisregistratie Personen en Reisdocumenten uit te voeren. Het onderzoek gaat over de inrichting, werking en beveiliging van de Basisregistratie en de inrichting, werking en beveiliging van het proces Reisdocumenten. Ook de verwerking van de gegevens in de Basisregistratie wordt via een steekproef gecontroleerd. Evenals voorgaande jaren is het resultaat van beide zelfevaluaties goed. De aanbevelingen die worden gedaan worden waar mogelijk opgepakt.

D25.020 Leveren van een hoog serviceniveau aan de gemeentelijke klanten

Omschrijving (toelichting)

Vanuit de Dienstverleningsvisie 2021 is een kernpunt het bieden van dienstverlening op een hoog serviceniveau. Het meten van klanttevredenheid is daarbij noodzakelijk om dit te kunnen kwantificeren. We streven naar een klanttevredenheid van minimaal een 8 op onze dienstverlening. Lukt dit niet dan wordt er per proces gekeken waar er verbetering mogelijk is.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.0201 Uitbreiden van klanttevredenheidsmetingen

Omschrijving (toelichting)

In 2022/2023 is gestart met het meten van klanttevredenheid op enkele processen waarbij er veel klantcontact is. In 2025 wordt bekeken welke aanvullende processen kunnen worden opgestart om de klanttevredenheid te meten.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Vanwege onvoldoende capaciteit binnen de afdeling is er in 2025 geen mogelijkheid geweest om meer/nieuwe klanttevredenheidsmetingen te houden. We zijn voornemens om hier in 2026 weer mee aan de slag te gaan.

Organisatieontwikkeling

De ontwikkelingen op bestuurlijk, wettelijk, technologisch en maatschappelijk gebied zijn de afgelopen jaren in een razend tempo op ons afgekomen. Of het nu gaat om de opvang van vluchtelingen, het invoeren van de Omgevingswet, het doorvoeren van veranderingen in het sociaal domein, het uitvoeren van wetgeving op het vlak van openbaarheid van bestuur óf het invullen van onze duurzaamheidsopgave, de gemeente heeft in alles een centrale rol. Dit alles in een tijd dat de arbeidsmarkt een enorme dynamiek kent. De wereld om ons heen staat niet stil en dat betekent dat onze organisatie ook niet stilstaat of stil kan staan. Organisatieontwikkeling is een permanent proces om zo alle opgaven op een goede manier te realiseren.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

Begin 2025 heeft de gemeente Waalwijk, volgend op de invoering van een nieuwe organisatiestructuur (eind 2024), de nieuwe organisatiekoers vastgesteld. Deze organisatiekoers vloeit logisch voort uit de door de raad vastgestelde strategische visie, de omgevingsvisie en de visie Samen Redzaam. Om de ambities te verwezenlijken is een wendbare gemeentelijke organisatie nodig die in staat is om integraal te werken, van buiten naar binnen, samen mét de samenleving en partners, met een zelfbewuste positie in de regio, data gedreven, met een bewuste rolname en vanuit een samenhangend verhaal. Die veranderopgave zal in 2026 centraal staan, waarbij de medewerkers van de organisatie als lid van 'Team Waalwijk' voortborduren op het verbeteren van onze basis, onderlinge samenwerking en transparantie naar inwoners, politiek en bestuur. De kernwaarden die we daarbij hanteren zijn: Lef, Eerlijk, Elkaar en Respect en vormen het acroniem 'leer'; een verwijzing naar onze Waalwijkse geschiedenis én een verwijzing naar een lerende organisatie. Dat alles laten we expliciet zien in onze aangepaste arbeidsmarktcommunicatie. Aanhakend bij voorgenoemde hebben we in 2025 ingezet op de voorbereidingen voor de implementatie (per 1 januari 2026) van het functiewaarderingssysteem HR21. Eind 2025 is dat afgerond met een transparant, flexibel en minder onderhoudsgevoelig functieboek als resultaat.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.030 Het beter inrichten van de organisatie passend bij de toekomstige opgaven van de gemeente Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

Waalwijk (zowel raad als college) heeft hoge ambities terwijl de arbeidsmarkt krap is en de ambtelijke organisatie begrenst is in haar capaciteit. We willen ervoor zorgen dat de hoeveelheid beschikbare tijd passend blijft bij de politiek/bestuurlijke ambities. Dat zorgt voor een voorspelbare output, een passende en gezonde workload en voorkomt uitval van medewerkers. Zo kan de politiek/bestuur aangeven wat acceptabel is, en de ambtelijke organisatie aangeven wat realistisch is.

Door de inrichting van de ambtelijke organisatie passend bij de opgaven te houden (zodat deze wendbaar is en integraler kan worden gewerkt) behouden we goede medewerkers en trekken we andere goede medewerkers aan.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.0301 Doorvoeren van een structuuraanpassing in de organisatie

Omschrijving (toelichting)

We zien dat onze organisatie is gegroeid door alle taken en opgaven die we uitvoeren. De span of control/ span of attention is voor leidinggevendenden toegenomen. Daarom versterken we het leidinggevend kader. Daarnaast is het zo dat integraal werken en denken meer dan eens essentieel is om succesvol te zijn. Integraliteit gebeurt echter niet vanzelf. Om deze reden werken we reeds vanuit een domeinstructuur waar zowel binnen als tussen de domeinen expliciet gestuurd wordt op het integraal realiseren van opgaven .

In 2025 worden de teams binnen de domeinstructuur geherstructureerd. Tegelijkertijd met structuuraanpassing starten we in 2025 met doorvoeren van een nieuwe sturingsfilosofie. Binnen deze sturingsfilosofie sturen we strakker op resultaat. De leiding is verantwoordelijk voor het zgn. wat, het waarom en de randvoorwaarden in tijd, geld en capaciteit. De werkvloer is verantwoordelijk voor het 'hoe'. Op deze manier kunnen we beter sturen op rollen van opdrachtgever en opdrachtnemer.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Verdieping op de in 2024 geïmplementeerde nieuwe organisatiestructuur stond in 2025 centraal: aan de slag in de drie domeinen! Het gestarte management development-traject helpt hierbij; leidinggevenden zoeken elkaar nadrukkelijker op, bevorderen integraal werken en pakken hun rol in een cultuurverandering. Hierbij zijn strakkere kaders (het 'wat') leidend, het vakmanschap van de professionals in de teams (het 'hoe') zorgt vervolgens voor verbetering in samenwerking en resultaten. Ook kunnen we op voorgenoemde manier beter sturen op rollen van opdrachtgever en opdrachtnemer.

A25.0302 Het realiseren van een gezondere balans in de personeelsopbouw.

Omschrijving (toelichting)

Ons personeel is het belangrijkste kapitaal. Zij zijn immers verantwoordelijk voor de dienstverlening aan onze burgers, bedrijven en instellingen. Een gezonde personele opbouw is van belang om naar de toekomst onze dienstverlening op peil te blijven houden. Een gezonde personele opbouw betekent blijven streven naar balans. Balans in de verhouding tussen vaste medewerkers en flexibele krachten; tussen ervaren medewerkers en 'young professionals'; etc.

Om deze balans te bereiken en om medewerkers focus mee te kunnen geven, versterken we onze organisatiekoers als afgeleide van onze visie op Waalwijk, stellen we in 2025 een strategisch personeelsplan op. Daarnaast sturen we bewust op de inzet van inhuurkrachten. Doelstelling is om in 2025 in inhuur te bezuinigen. We blijven ons in 2025 actief profileren op de arbeidsmarkt. Daartoe lanceren we in 2025 weer een campagne vanuit het in 2024 ontwikkelde concept. Omdat we het belangrijk vinden dat onze medewerkers blijven leren en ontwikkelen zullen we in 2025 de Waalwijk Academie verder uitbouwen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Of het nu gaat om de buitendienst, beleidsafdelingen of baliefuncties, op alle plekken geldt dat personeel het belangrijkste kapitaal is van gemeente Waalwijk. Vitaal personeel, dat zowel mentaal als fysiek goed functioneert, is van het grootste belang. Waalwijk blijft streven naar een optimale balans. Dat begint bij de passende persoon op de passende plek. Daartoe dient het traject Strategische Personeelsplanning (SPP) dat in 2025 een start kende met een eerste 'schouw' en in 2026 wordt gecontinueerd. Hierbij heeft Waalwijk ook oog voor het verder terugdringen van inhuurmedewerkers (zowel in verhouding als in aantal) ten faveure van vaste formatie. Dat is ook daadwerkelijk gelukt. Zo bestaat het management intussen uitsluitend uit vaste formatie. Ook op medewerkersniveau hebben we het aantal ingehuurde krachten terug weten te dringen (van 102 naar 83 inhuurmedewerkers). Dit met het oog op kostenbewustzijn en behoud van kennis voor de organisatie.

Wendbare, gemotiveerde en goed inzetbare medewerkers houden is ook het doel van de Waalwijk Academie, waar voortdurend aandacht naar uitgaat en energie en tijd in wordt gestoken, zodat we de organisatie en haar dienstverlening ook op de langere termijn op niveau kunnen houden.

Gezien de toenemende concurrentie op de arbeidsmarkt heeft de organisatie zich in 2025 actief ingezet als aantrekkelijke werkgever (met 86 van de 107 uitgezette vacatures vervuld, stand per eind december 2025); dat blijven we ook in 2026 doen. De profilering als 'Team Waalwijk' geeft aan dat de organisatie zich sterk maakt als collectief.

Financiën

Wat hebben we gedaan in 2025?

De verkenning Financieel Robuust Perspectief heeft geleid tot een pakket aan ombuigingen van in totaal € 5,17 miljoen. Behalve de ombuiging die de inzet van 10% van het vrij besteedbaar deel van de Algemene Reserve betrof zijn alle ombuigingen opgenomen in de Begroting 2026. Bij de vaststelling van het Najaarbericht 2025 is door middel van een [amendement](#) de inzet de genoemde 10% alsnog doorgevoerd.

In de raadsvergadering van 11 december 2025 is de [Financiële verordening 2026](#) vastgesteld. Ook de [Nota Reserves en Voorzieningen 2025](#) en het [Controleprotocol 2025](#) zijn in dezelfde vergadering vastgesteld.

D25.040 Het realiseren van een sluitende meerjarenbegroting bij de begroting 2026

Omschrijving (toelichting)

Met het oog op de financiële positie vanaf 2026 besloot het college eerder een project op te starten om te komen tot een robuust financieel perspectief voor de toekomst. Dit moet resulteren in een sluitende meerjarenbegroting bij de Begroting 2026.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.0401 In kaart brengen van ombuigingen

Omschrijving (toelichting)

Als belangrijk onderdeel om te komen tot een financieel robuust perspectief werden eerder de structurele tekorten voor de gemeente Waalwijk onderzocht. In de volgende stap bereiden we ombuigingen voor. Deze ombuigingen moeten leiden tot een sluitende meerjarenbegroting 2026. Om dit te bereiken is de organisatie gevraagd om mogelijke ombuigingen in kaart te brengen. De lijnen waarlangs dit dient te gebeuren zijn eerder opgenomen in de Kadernota 2025. Dit doen we allereerst op abstract niveau waarna we deze voor leggen aan de raad. Nadat de raad heeft aangegeven welke ombuigingen wel of niet verder onderzocht mogen worden zal begonnen worden met de verdere onderzoeken. Ook de uitkomsten hiervan worden voorgelegd aan de raad waarna bepaald wordt welke ombuigingen daadwerkelijk zullen landen in de Begroting 2026. Uitgangspunt is zoveel mogelijk keuzes te maken op de inhoud en niet de kaasschaaf toe te passen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In de verkenning Financieel Robuust Perspectief is voor ca. € 7,5 miljoen aan verwachte potentiële besparingen onderzocht op haalbaarheid en wenselijkheid. Aan het college is voor circa € 6 miljoen aan potentiële ombuigingen voorgelegd. Het college heeft op basis van dit deze besparing voor een bedrag tot € 5,17 miljoen aan ombuigingen overgenomen.

Op 13 maart 2025 heeft het college de gemeenteraad geïnformeerd over de mogelijke maatregelen. Voor de volledige lijst met ombuigingen klik [hier](#). Deze ombuigingen zijn verwerkt in de Kadernota 2026.

In afwijking van de kadernota is de opgenomen ombuiging in de Begroting 2026, waarbij 10% van het vrij besteedbaar deel van de Algemene Reserve structureel wordt ingezet, geschrapt. Deze ombuiging was niet meer nodig om het begrotingsjaar 2026 structureel sluitend te krijgen.

Bij de besluitvorming van het Najaarsbericht 2025 is een amendement aangenomen om de ombuiging van 10% van het vrij besteedbaar deel van de Algemene Reserve toch weer op te nemen. Zo is de Begroting 2026, ook na verwerking van het Najaarsbericht 2025, weer structureel sluitend volgens de normen van de provincie als toezichthouder.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 0 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 0](#)

Wat heeft beleidsveld 0 gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
Lasten	29.391	29.912	30.170
Baten	-132.923	-142.198	-144.413
Saldo van lasten en baten	-103.532	-112.286	-114.243
Onttrekkingen	-1.219	-527	-518
Stortingen	14	14	14
Mutaties reserves	-1.205	-513	-504
Saldo na mutaties reserves	-104.737	-112.800	-114.747

Belangrijkste kaders

[Strategische visie 2025](#)

[Collegeprogramma 2022-2026](#)

[Dienstverleningsvisie 2021](#)

Verbonden partijen

Hart van Brabant / Midpoint
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)
Enexis Holding N.V.
Brabant Water N.V.
Publiek Belang Elektriciteits productie B.V.
Claim Staat Vennootschap Amsterdam B.V.

Beleidsveld 1 | Veiligheid

Wat houdt dit beleidsveld in?

Het hebben van een gevoel van veiligheid is van groot belang. De gemeente Waalwijk wil voor iedereen die binnen de gemeente verblijft een zo veilig mogelijke omgeving creëren. Met preventief beleid waar het kan, met repressief optreden waar het moet.

Begin 2023 is het Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026 vastgesteld. Dit plan is gezamenlijk opgesteld door de gemeenten Dongen, Gilze en Rijen, Loon op Zand en Waalwijk. Deze gemeenten liggen in het werkgebied van politieteam Langstraat.

Een gebied waar het veilig en aangenaam wonen, werken en recreëren is. Een gebied waar men zich veilig voelt en waar veiligheidspartners optimaal samenwerken.

Het veiligheidsgevoel van onze inwoners wordt niet alleen door de gemeente bepaald en beïnvloed. Daarin zijn mondiale, nationale en provinciale ontwikkelingen ook van enorm belang. De afgelopen jaren hebben ons laten zien dat, zeker binnen het veiligheidsveld, niet alle ontwikkelingen voorspelbaar zijn. Dit beleid is dan ook nadrukkelijk een dynamisch beleid dat, indien nodig, aangepast of bijgesteld kan worden.

De thematische indeling van het Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026 is overgenomen in de Begroting 2025. De gemeenteraad en inwoners worden structureel via diverse kanalen geïnformeerd over ontwikkelingen, cijfers en de voortgang op het gebied van veiligheid.

Overlast

We acteren op overlast met betrekking tot openbare orde en veiligheid en handhaven als de leefomgeving van onze inwoners wordt aangetast. Samen met onze partners passen we maatwerk toe omdat elke situatie om zijn eigen aanpak vraagt.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

In 2025 is ingezet op een combinatie van preventieve en repressieve maatregelen ter versterking van de leefbaarheid en veiligheid in Waalwijk. Extra toezicht is georganiseerd op locaties met structurele overlast. Boa's zijn wijkgericht gaan werken en fungeren naast de wijkagenten als vaste aanspreekpunten, waardoor signalen sneller zijn opgepakt.

Er is geïnvesteerd in datagedreven werken via een nieuw handhavingssysteem, waarmee boa's actuele informatie eenvoudig ook op straat kunnen raadplegen. Dit heeft geleid tot efficiënter toezicht en gerichtere handhaving. Ook zijn de geweldsbevoegdheden van boa's uitgebreid en actief ingezet.

De samenwerking met politie en woningcorporatie Casade is verder geïntensiveerd, met name bij de aanpak van woonoverlast. Alle Fixi-meldingen zijn en worden consequent opgevolgd. In 2025 was het boa-team op volle sterkte inzetbaar, met verdere uitbreiding voorzien voor 2026.

Deze inzet heeft geleid tot snellere en gerichtere afhandeling van overlastmeldingen, betere samenwerking tussen partners en meer zichtbaarheid van toezicht. Op meerdere locaties nam de ervaren overlast af, wat de leefbaarheid en veiligheid versterkte.

Met deze integrale aanpak, waarin de drie V's – verbinden, voorkomen en vastpakken (voorkomen van herhaling) – centraal staan, is gewerkt aan het duurzaam versterken van leefbaarheid en veiligheid in Waalwijk.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.110 Het optimaliseren van de aanpak van overlast met betrekking tot openbare orde en veiligheid en handhaving, waarbij de leefomgeving van onze inwoners wordt aangetast.

Omschrijving (toelichting)

De gemeente spant zich in om alle vormen van overlast met betrekking tot Openbare orde en veiligheid en handhaving zoveel mogelijk tegen te gaan, zelf of in samenwerking met betrokken partners.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.1102 Herzien coffeeshopbeleid

Het bestaande coffeeshopbeleid dateert uit 2009, waardoor het van groot belang is dat dit beleid wordt herzien. Momenteel loopt er een gerechtelijke procedure met een van de coffeeshops. We zijn daarom genoodzaakt te wachten met het herzien van dit beleid. We verwachten in 2025 te kunnen starten met het herzien van dit beleidsstuk en het voeren van een eventuele politieke discussie rondom deze thematiek.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Naar aanleiding van de uitspraak in de gerechtelijke procedure in maart 2025 is een verkennende fase gestart. In 2025 is onderzocht hoe het toekomstige proces vormgegeven dient te worden en welke randvoorwaarden daarvoor noodzakelijk zijn, waaronder juridische, organisatorische en beleidsmatige aspecten. Daarnaast zijn mogelijke scenario's verkend in diverse bestuurlijke gremia. In 2026 wordt het nieuwe coffeeshopbeleid opgesteld en vastgesteld door de burgemeester.

A25.1103 Opstellen van handelingskader mobiel cameratoezicht

In 2025 wordt een handelingskader opgesteld voor directe inzet van mobiel cameratoezicht. Hiermee kunnen we bij een openbare orde en veiligheidsverstoring direct dit middel in zetten. Dit alles in overleg met de politie en het openbaar ministerie.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 is een handelingskader opgesteld voor de inzet van mobiel cameratoezicht. Dit handelingskader maakt het mogelijk om bij verstoringen van de openbare orde en veiligheid direct te handelen en dit middel effectief in te zetten. Het handelingskader is tot stand gekomen in overleg met de politie en het Openbaar Ministerie.

A25.1104 Melden en het oppakken van meldingen van overlast en/of onveiligheid

Meldingen van overlast en/of onveiligheid bereiken ons via diverse kanalen zoals onder andere via Meld Misdaad Anoniem, Fixi etc. Het blijft belangrijk deze meldingen direct op te pakken en zo snel mogelijk een reactie daarop terug te koppelen aan de melders. Dit draagt ook bij aan het verhogen van de meldingsbereidheid.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 is sterk ingezet op het verhogen van de meldingsbereidheid. Er is in 2025 een duidelijke toename zichtbaar in het aantal binnengekomen meldingen via deze kanalen. Ook in 2026 is het de intentie om, zoveel als mogelijk, meldingen direct op te pakken. Het blijft van groot belang om meldingen direct op te pakken en terugkoppeling te geven aan melders, waar deze meldingen niet anoniem zijn. Hiermee versterken we de samenleving, werken we aan het versterken van het vertrouwen van de inwoners en wordt de meldingsbereidheid vergroot.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.111 Voorkomen dat maatschappelijk ongenoegen doorgroeit naar maatschappelijke onrust

Omschrijving (toelichting)

De gemeente streeft naar rust en vertrouwen, probeert onrust en escalatie van maatschappelijk ongenoegen te voorkomen.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.1111 Verder vormgeven aanpak bondgenoten

Bondgenoten is een methode waarmee we externe netwerken opbouwen, relaties onderhouden en samenwerking versterken in tijden van relatieve rust en onrust. Bij de aanpak Bondgenoten zoeken we sleutelfiguren in onze samenleving die, samen met ons, een netwerk vormen waarin we elkaar beter leren kennen en begrijpen. Indien nodig wisselen we onderling vroegtijdig kennis en signalen uit. Dit project is in 2024 opgestart en wordt verder vormgegeven in 2025

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 hebben diverse bijeenkomsten plaatsgevonden waarin het netwerk verder is uitgebreid en verstevigd. Waardoor signalen vroegtijdig zijn gedeeld en opgepakt en escalatie van incidenten is voorkomen.

A25.1112 Opstellen opleidingsplan radicalisering/polarisatie en maatschappelijke onrust

Om verder te professionaliseren wordt in 2025 een opleidingsplan opgesteld rondom de thema's radicalisering, polarisatie en maatschappelijke onrust. Doel van het opleidingsplan is om te zorgen dat aandachtfunctionarissen vanuit diverse zorg- en veiligheidspartners zoals onder andere woningcorporatie, jongerenwerk, politie en gemeentemedewerkers getraind zijn bij het herkennen en melden van signalen en hoe daar bij te handelen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het opleidingsplan rondom radicalisering, polarisatie en maatschappelijke onrust is in 2025 afgerond en geïmplementeerd. Aandachtfunctionarissen van diverse zorg- en veiligheidspartners, waaronder woningcorporaties, jongerenwerk, politie en gemeentelijke medewerkers, zijn getraind in het herkennen en melden van signalen en het juiste handelingsperspectief daarbij. Om meer zicht te krijgen op signalen en deze structureel te borgen, komen de aandachtfunctionarissen iedere drie maanden bij elkaar om ervaringen en signalen te bespreken en af te stemmen.

Jeugd Veiligheid

We richten ons op een integrale aanpak om jongeren die extra aandacht nodig hebben te ondersteunen. We verbeteren de veiligheidsbeleving van de jeugd in en om de school, vergroten kansen voor risicjongeren en streven naar een afname van jeugdcriminaliteit. Samen met onze partners richten we op talentontwikkeling en pakken we jeugdoverlast aan.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

In 2025 is de werkwijze van de Jeugdtafel vastgelegd in een nieuw Jeugdconvenant, gebaseerd op het 7-stappenmodel voor de integrale aanpak van jeugdigen. Hiermee lopen wij voorop in de regio en zelfs landelijk. In het convenant zijn duidelijke afspraken gemaakt over samenwerking, verantwoordelijkheden, informatiedeling en gezamenlijke doelstellingen.

Daarnaast is een pilot uitgevoerd met de procesregisseur Jeugd. Deze pilot heeft geleid tot kortere lijnen tussen betrokken partijen, meer regie op het proces en duidelijkere rolverdeling. Hierdoor werd sneller passende hulp ingezet en nam de samenhang in de ondersteuning toe. De positieve resultaten van de pilot hebben geleid tot het structureel beleggen van de rol van procesregisseur binnen de Jeugdtafel, waarmee deze werkwijze is verankerd in de reguliere samenwerking.

In samenwerking met diverse netwerkpartners is voorlichting gegeven aan leerlingen in het voortgezet onderwijs. Deze activiteiten hadden als doel jongeren bewust te maken van de risico's en consequenties van criminele uitbuiting en hen handvatten te bieden om signalen hiervan te herkennen en te voorkomen.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.120 Vroegtijdig en beter in beeld brengen en houden van jeugdgroepen en met onze partners bepalen van een passende aanpak zoals bijvoorbeeld het inzetten van een persoonsgerichte aanpak of het inzetten van het 7-stappenmodel.

Omschrijving (toelichting)

Jeugdgroepen zijn een belangrijk onderdeel bij de integrale aanpak van jeugdveiligheid en de gemeente dient hier extra aandacht aan te besteden.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.1201 Optimaliseren proces rond zorg en veiligheid, waaronder jeugdveiligheid

Omschrijving (toelichting)

In 2024/2025 wordt het proces rondom de thema's zorg en veiligheid, waar jeugd een onderdeel van is, geoptimaliseerd. Een onderdeel hiervan is het implementeren van het AVE-model en het werken met een nieuw convenant voor jeugd om informatiedeling te borgen. Het AVE staat voor: Integrale Aanpak ter Voorkoming van Escalatie bij huishoudens met oplopende problematiek. Het doel is het voorkomen van een dreigend escalerende situatie en het beperken en beëindigen van een escalerende situatie.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 is het AVE-model binnen de gemeente Waalwijk verder vormgegeven. Dit model biedt een structuur waarop professionals samenwerken bij het op- en afschalen van zorg- en veiligheidscasuïstiek, met als doel problemen eerder te signaleren en escalaties te voorkomen. In 2026 wordt dit AVE-model geïmplementeerd binnen de organisatie. Het convenant voor jeugd is in 2025 opgesteld en getekend door alle betrokken partijen waardoor correcte informatiedeling is geborgd.

A25.1202 In beeld brengen jonge harde kern supporters RKC

Omschrijving (toelichting)

In 2025 wordt er beeld gevormd rondom de (nieuwe) jonge harde kern supporters van RKC. Na het beeldvormen wordt bekeken wat ieders rol is in deze groep en hoe deze aan te pakken met bijvoorbeeld een persoonsgerichte aanpak.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 is beeld gevormd rondom de (nieuwe) jonge harde kern supporters van RKC. Op basis van deze beeldvorming is in 2025 de persoonsgerichte aanpak (PGA) gestart. Hierbij zijn naast RKC ook het Openbaar Ministerie en de politie betrokken. De betrokken partijen komen één keer in de zes weken samen; in 2025 is de PGA als pilot uitgevoerd. In 2026 vindt een evaluatie plaats om te bepalen of de aanpak wordt voortgezet, eventueel ondersteund door een convenant.

A25.1203 Inzetten bureau HALT op voortgezet onderwijs

Omschrijving (toelichting)

Door bureau HALT wordt er in 2025 op het voortgezet onderwijs binnen Waalwijk voorlichting gegeven aan jongeren, ouders en leraren over diverse onderwerpen rondom jeugd en veiligheid.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Ook in 2025 is door bureau HALT voorlichting gegeven aan jongeren, ouders en leraren over diverse onderwerpen rondom jeugd en veiligheid, samen met collega's vanuit de gemeente Waalwijk.

A25.1204 Geven van extra voorlichting op basisscholen over jeugdcriminaliteit

Omschrijving (toelichting)

Op de basisscholen binnen Waalwijk wordt in 2025 extra voorlichting gegeven rondom het thema jeugdcriminaliteit. Hierin bespreken we onder andere de onderwerpen ondermijning, cybercrime, sexting en hoe om te gaan met social media.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Op de basisscholen binnen Waalwijk is in 2025 wederom, ongeveer 10 a 15 keren, extra voorlichting gegeven rondom het thema jeugdcriminaliteit. Hierin worden onder anderen de onderwerpen ondermijning, cybercrime, sexting besproken en hoe om te gaan met mogelijke risico's van social media besproken. Doel van de voorlichting is om kinderen bewust te maken van de risico's, hen te leren verantwoord om te gaan met digitale middelen en hen handvatten te bieden om veilig gedrag te vertonen in hun dagelijkse leven. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan het belang van signaleren en praten over problemen, zodat leerlingen zich gesteund voelen en weten waar ze terecht kunnen bij vragen of zorgen.

Versterking verbinding zorg en veiligheid

Door aan de voorkant zo vroeg mogelijk adequate hulp te bieden wordt zoveel mogelijk voorkomen dat onveilige situaties ontstaan. We handelen bij voorkeur preventief, maar indien nodig ook repressief. Een goede en snelle samenwerking tussen zorg- en veiligheidspartners is hiervoor essentieel. We volgen hierin de koers uit het sociaal domein.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

In 2025 is gewerkt aan het verder versterken van de verbinding tussen zorg en veiligheid. In dit kader heeft de beleidsadviseur een implementatieplan voor het AVE-model opgesteld. Het AVE-model (Aandacht voor Veiligheid en Escalatie) biedt een eenduidig handelingskader voor professionals bij complexe casuïstiek waarin zorg- en veiligheidsvraagstukken samenkomen. Het model ondersteunt het tijdig signaleren van risico's, het maken van gezamenlijke afwegingen en het bepalen van passende vervolgstappen. Bijbehorende ondersteunende instrumenten dienen als leidraad voor de samenwerking tussen zorg- en veiligheidspartners.

Door de inzet van procesregie bij zorg- en veiligheidscasuïstiek, waarbij Wijk-GGZ vaak betrokken is, ontstaat meer overzicht en samenhang in de aanpak. Dit biedt Wijk-GGZ meer ruimte om proactief kwetsbare inwoners te benaderen, organisaties te betrekken voor voorlichting en intervisie en tijdig passende ondersteuning of zorg in te zetten.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.130 Goede samenwerking tussen zorg- en veiligheidspartners en daarbij inzetten van juiste en passende hulp en ondersteuning

Omschrijving (toelichting)

Preventie en vroegsignalering is bepalend om inwoners tijdig op een goede wijze te kunnen helpen en ondersteunen. Door meer in te zetten op preventie en vroegsignalering willen we voorkomen dat problemen verder escaleren en onrust in de openbare orde zoveel mogelijk voorkomen. We werken hier nauw samen met diverse zorg- en veiligheidspartners en vanuit een gezamenlijke visie. Daarbij wordt gekozen voor een aanpak met een balans tussen preventie, zorg en repressie.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.1301 Inzetten van wijk GGZ-ers op preventie en psycho-educatie

Omschrijving (toelichting)

Met de extra middelen voor de inzet van een Wijk-GGZ'er steken wij in op vroegsignalering en psycho-educatie. Door de bekendheid van de functie bij organisaties, ondernemers en inwoners te vergroten en door psycho-educatie willen we dat signalen eerder gedeeld worden zodat inwoners sneller toegeleid worden naar de juiste hulp.

Tevens is er de ruimte om sneller in te spelen op signalen en behoeften.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 is er een procesregisseur zorg en veiligheid aangesteld die stevige regie voert op casuïstiek waar sprake is van escalatie. Ook zijn er afspraken opgesteld tussen verschillende domeinen binnen de organisatie waardoor inwoners met deze problematieken eerder in beeld komen en waar mogelijk hulpverlening kan worden opgestart. Hierdoor ontstaat er bij wijk GGZ meer ruimte voor psycho-educatie en kunnen zij meer preventief werken. Vanaf 2025 sluit Wijk-GGZ ook regelmatig aan bij netwerken om inzicht te geven in de doelgroep en eerder signalen op te halen. Denk bijvoorbeeld aan netwerkbijeenkomsten van huisartsenpraktijken of thuiszorgorganisaties.

A25.1302 Ontwikkelen kader op zorg en veiligheid

Omschrijving (toelichting)

In samenwerking met afdeling Welzijn Inkomen Jeugd en Zorg en afdeling Beleid Sociaal Maatschappelijk Domein wordt er gewerkt aan een kader voor zorg en veiligheid. Dit met als doel om te komen tot een duidelijke aanpak bij het op- en afschalen van complexe casuïstiek.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het kader wordt momenteel ontwikkeld. Dit is het AVE-model. De Aanpak Voorkomen van Escalatie is de paraplu waarop het sociaal- en veiligheidsdomein met elkaar samenwerkt. De beleidsadviseur zorg en veiligheid werkt een handreiking met themakaarten uit wat ervoor gaat zorgen dat medewerkers elkaar sneller en beter weten te vinden in casuïstiek waar risico is op escalatie of sprake is van escalatie.

Ondermijning

Ondermijning beslaat uit alle vormen van criminaliteit waarbij het gezag wordt aangetast of waarbij sprake is van verwevenheid tussen de onderwereld en bovenwereld. Enkele voorbeelden zijn hennepsteelt, handel in harddrugs, criminele motorclubs en witwassen.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

In 2025 heeft de gemeente Waalwijk stevig ingezet op het tegengaan van ondermijning via een integrale aanpak van criminaliteit en verstoring van de openbare orde, volgens het principe: praten waar het kan, doorpakken waar het moet. Samen met politie, OM, boa's, woningcorporaties en andere partners zijn signalen van ondermijnende activiteiten vroegtijdig gesignaleerd en aangepakt. Voorbeelden hiervan zijn frequente integrale controles (samen met alle betrokken partijen); voorlichting en bewustwordingsacties voor inwoners, ondernemers en scholen; het stimuleren van meldingen van verdachte situaties en, waar nodig en mogelijk, het toepassen van bestuursdwang met spoed op specifieke aandachtslocaties waar ondermijnende activiteiten werden geconstateerd (spoedsluitingen). Daarnaast is in 2025 een lokaal privacy protocol vastgesteld, dat de veilige gegevensuitwisseling borgt en processen en systemen afstemt in lijn met de AVG. Dankzij deze gerichte maatregelen en de intensieve samenwerking met partners is de basis voor een veilige en transparante leefomgeving in Waalwijk verder versterkt. In 2025 hebben vier spoedsluitingen plaatsgevonden. Deze maatregel heeft een duidelijke signaalfunctie en een afschrikkend effect gehad. Dit kan mede verklaren waarom het aantal sluitingen in het afgelopen jaar beperkt is gebleven. De ingezette aanpak met spoedsluitingen kan daarmee als effectief worden beschouwd.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.140 Streven naar een weerbare overheid en samenleving, waarin ruimte is voor welke vorm van ondermijning dan ook wordt ingeperkt en/of waartegen repressief stevig wordt opgetreden: het voorkomen, verstoren en stoppen van ondermijnende criminaliteit

Omschrijving (toelichting)

We treden zowel preventief als repressief op tegen verschijningsvormen van ondermijning en zetten in op bewustwording en meldingsbereidheid van inwoners via diverse kanalen (o.a. Meld Misdaad Anoniem meldingen). Daarnaast voeren we in het kader van de aanpak van ondermijning structureel integrale controles uit. We passen onze verschillende beleidstukken toe (o.a. beleid mensenhandel, Bibob-beleid, Algemene Plaatselijke Verordening).

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.1401 Opstellen privacy protocol ondermijning

Omschrijving (toelichting)

In 2025 wordt een privacy protocol ondermijning opgesteld. Dit naar aanleiding van een recentelijk landelijk advies van de Raad van State over de rol van gemeenten in de bestuurlijke en integrale aanpak van ondermijning. Het privacy protocol is een afwegingskader voor de binnengemeentelijke gegevensuitwisseling ten behoeve van de bestrijding van ondermijnende criminaliteit. In het protocol is de aanpak Ondermijning van de gemeente in relatie tot de Algemene Verordening Gegevensbescherming beschreven. Hierbij worden processen en systemen op elkaar afgestemd en is zodoende de informatiedeling geborgd.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 is een privacyprotocol voor de aanpak van ondermijning vastgesteld en geïmplementeerd, waarna werkzaamheden structureel volgens dit protocol worden uitgevoerd.

A25.1402 Onverminderd inzetten in de strijd tegen drugscriminaliteit

Omschrijving (toelichting)

De inzet is in 2025 onder andere gericht op een consequente toepassing van het Damoclesbeleid. We passen dit beleid doorlopend aan, zodat het blijft aansluiten bij de nieuwste ontwikkelingen. We blijven waar nodig en mogelijk het met spoed toepassen van bestuursdwang.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

In 2025 hebben we het Damoclesbeleid consequent toegepast en de pilot van inzet van spoedeisende bestuursdwang geïmplementeerd in nieuw beleid. In dat kader zijn in 2025 vier panden bestuursrechtelijk gesloten. Praten waar kan en doorpakken waar moet!

*A25.1403 Uitvoering geven aan de Brabantse norm weerbare overheid***Omschrijving (toelichting)**

Binnen de gemeente Waalwijk voldoen we aan de norm weerbare overheid. Echter, willen we dit optimaliseren door extra in te zetten op bewustwording rondom ondermijning. Dit om inwoners, ondernemers, medewerkers en bestuurders weerbaarder te maken tegen ondermijnende criminaliteit en daarmee de kans op ondermijning te verkleinen. Daarnaast willen we de meldingsbereidheid bij de eerder genoemde doelgroepen vergroten door o.a. meervoudige inzet van verschillende soorten preventieve acties (campagnes, voorlichting en gesprekken). Daarnaast willen we ons focussen op de weerbaarheid van inwoners en het verstevigen van onze informatiepositie.

Dit doen we door onze partners in de aanpak actief te betrekken en uit te breiden, waardoor ondermijning in een zo vroeg mogelijk stadium wordt gesignaleerd en er integraal wordt doorgepakt.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

De gemeente Waalwijk voldoet aan de norm van een weerbare overheid. In 2025 hebben we ingezet op het vergroten van bewustwording en meldingsbereidheid rondom ondermijning, onder andere via voorlichtingsbijeenkomsten voor inwoners en ondernemers, gerichte campagnes op sociale media, en informatiegesprekken met medewerkers en bestuurders. Samen met onze partners signaleren we ondermijning vroegtijdig en pakken we integraal door, waarmee de effectiviteit van onze aanpak aantoonbaar groeit.

*A25.1404 Uitvoering geven aan het beleid mensenhandel***Omschrijving (toelichting)**

Dit doen we door in 2025 controles op dit thema uit te voeren, in- en extern de bewustwording op het thema te vergroten en kennis te delen binnen het district Hart van Brabant. We voeren hiervoor meerdere integrale districtelijke controles uit. Ook worden toezichthouders die zich bezighouden met controles van kamerbewoning getraind in het herkennen van signalen rondom mensenhandel.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

Ook in 2025 zijn er diverse controles uitgevoerd via het regionale Bestuurlijk Interventie Team (BIT) en gemeentelijke controles in samenwerking met partners, gericht op onder andere arbeidsmigranten, prostitutie en ondermijning. In 2025 was er bij 4 controles in Waalwijk daadwerkelijk sprake van prostitutie. Wanneer er een melding binnenkomt over prostitutie wordt deze met voorrang opgepakt zodat we direct kunnen ingrijpen waar nodig. Wanneer er sprake is van een zorgelijke situatie wordt er ook gekeken welke zorg en ondersteuning geboden kan worden. Deze controles worden in 2026 voortgezet.

A25.1405 Voorlichtingen geven op scholen rondom het thema ondermijning

Omschrijving (toelichting)

Er worden preventieve voorlichtingen gehouden op scholen rondom het thema ondermijning. Hierbij wordt aandacht besteed aan de jeugdigen maar ook aan leraren en ouders. Bewustwording en het leren kennen van signalen staan hierin centraal waarna het ook wordt uitgelegd waar ze met dit soort signalen terecht kunnen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Aanpak is gecontinueerd in 2025. Er zijn wederom preventieve voorlichtingen op scholen uitgevoerd rondom het thema ondermijning, gericht op jeugdigen, leraren en ouders, met aandacht voor bewustwording, signalering en doorverwijzing.

Digitale veiligheid

De gedigitaliseerde samenleving brengt risico's met zich mee. We zetten ons in om te voorkomen dat inwoners en bedrijven slachtoffer worden van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit.

De veiligheid van de informatie kan helaas niet tot de volle honderd procent worden gegarandeerd, gezien de steeds voortschrijdende techniek en de toename van cybercrime. Ook blijft het werken met informatie mensenwerk. We streven echter naar een optimaal pakket aan maatregelen waarbij de mate van risico bepalend is voor onze acties.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

Digitale veiligheid bleef in 2025 een hoge prioriteit voor de gemeente Waalwijk, mede vanwege een stijging van politiemeldingen over digitale fraude en oplichting. Het beschermen van systemen en gegevens is essentieel om de integriteit van de gemeentelijke digitale infrastructuur te waarborgen en het vertrouwen van inwoners en ondernemers te behouden.

Om de digitale weerbaarheid te vergroten, zijn diverse activiteiten in 2025 uitgevoerd. Zo organiseerde de gemeente een Cybergame voor lokale ondernemers, werden bewustwordingscampagnes en voorlichtingsactiviteiten ingezet voor jongeren, senioren en het MKB over digitale risico's zoals phishing, online fraude en identiteitsdiefstal. Interne maatregelen zijn voortgezet om gemeentelijke informatie beter te beschermen en alleen toegankelijk te maken voor bevoegde medewerkers. Daarnaast zijn bijeenkomsten voor senioren gehouden, het informatieboekje Senioren & Veiligheid verspreid, en het initiatief De Kiesraad in de klas voortgezet. In augustus 2025 is een bijeenkomst over cybercrime voor het MKB georganiseerd, is aangesloten bij landelijke campagnes en is de glossy CyberConnect gelanceerd ter inspiratie van gemeenten.

Door deze gerichte maatregelen en initiatieven is de digitale weerbaarheid in Waalwijk in 2025 versterkt, met nadruk op preventie, kennisoverdracht en het vroegtijdig signaleren van digitale dreigingen.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.150 Digitaal weerbaarder maken van inwoners en ondernemers van de gemeente Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

Het verhogen van de kennis en bewustwording ten aanzien van digitale veiligheid is van cruciaal belang om de weerbaarheid van inwoners en ondernemers te vergroten.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.1501 Diverse activiteiten inzake digitale weerbaarheid

Omschrijving (toelichting)

In 2025 wordt gewerkt aan de onderstaande activiteiten om de digitale weerbaarheid verder te vergroten.

- We zetten in op het voorkomen dat inwoners en ondernemers slachtoffer worden van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit;
- We zetten in op bevorderen van aangiftebereidheid;
- We sluiten aan bij de regionale aanpak 'Lokale Weerbaarheid Cybercrime' ;
- We dragen bij aan bewustwording bij onze inwoners en ondernemers. Dat doen we op diverse manieren, waaronder communicatie .

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 heeft de gemeente Waalwijk, in samenwerking met de politie, twee voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd voor senioren over digitale veiligheid. Tijdens deze bijeenkomsten gaf de politie een presentatie over het herkennen van digitale oplichting en het onderscheid tussen echte en onechte/fake situaties. Ook werd er aandacht besteed aan de werkwijze van nepagenten en hoe deze te herkennen zijn. Daarnaast is er begin dit jaar actief gecommuniceerd met senioren in de gemeente over incidenten met nepagenten. Alle inwoners van 80 jaar en ouder ontvingen een brief met informatie over deze incidenten, praktische tips om zichzelf te beschermen en instructies over wat te doen bij een verdachte situatie of incident.

In augustus organiseerde de gemeente Waalwijk, in samenwerking met het Platform Veilig Ondernemen (PVO), Cybercrimegame en de brandweer, een themabijeenkomst voor MKB-ondernemers in de gemeente. Tijdens deze bijeenkomst vertelde een gastspreker, zelf slachtoffer van cybercrime, een indrukwekkend en persoonlijk verhaal over de impact van digitale aanvallen op zijn onderneming. Ondernemers maakten daarnaast kennis met de Cybercrimegame, een interactieve simulatie waarin deelnemers in de huid van een hacker kruipen en zo leren hoe cybercriminelen te werk gaan.

Cyberconnect is een samenwerkingsverband van professionals uit de publieke en private sector die zich inzetten voor het integreren van cyberveiligheid in beleid en praktijk. Om kennisdeling en samenwerking te bevorderen, is het Cyberconnect Magazine gelanceerd. In het magazine komen collega's uit verschillende gemeenten binnen de regio Zeeland-West-Brabant aan het woord. Zij delen inspirerende praktijkvoorbeelden, ervaringen en ideeën op het gebied van digitale veiligheid. Door het magazine breed te verspreiden en actief onder de aandacht te brengen bij gemeenten, wil Cyberconnect samenwerking stimuleren en de onderlinge ondersteuning op het thema cyberveiligheid versterken. De gemeente Waalwijk neemt actief deel aan de districtelijke werkgroep Cyber. In deze werkgroep worden de laatste ontwikkelingen op het gebied van cybercrime besproken en worden nieuwe aanpakken, interventies en samenwerkingsvormen ontwikkeld. De gemeente levert hier een actieve bijdrage aan en zorgt voor de uitvoering van afspraken en initiatieven die hieruit voortkomen.

Daarnaast communiceren wij gedurende het hele jaar actief met inwoners en ondernemers over digitale veiligheid. Ons doel is om de bewustwording te vergroten, de digitale weerbaarheid te versterken en zo te voorkomen dat inwoners of ondernemers slachtoffer worden van digitale criminaliteit of fraude.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.151 Gemeentelijke informatie is op het juiste moment beschikbaar, deze informatie is correct en is alleen toegankelijk voor bevoegde personen.

Omschrijving (toelichting)

In het kader van veiligheid is vooral van belang dat de gemeentelijke informatie alleen toegankelijk is voor bevoegde personen.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.1511 Diverse activiteiten inzake gemeentelijke informatievoorziening

Omschrijving (toelichting)

De belangrijkste activiteiten in 2025 op het gebied van gemeentelijke informatieveiligheid zijn:

1. We nemen maatregelen op basis van nieuwe wetgeving (BIO 2.0) en bereiden ons voor op nieuwe wetgeving (NIS2).
2. We voeren bewustwordingscampagnes uit met meetbare resultaten.
3. We zetten nieuwe technieken in om de digitale weerbaarheid te verhogen.
4. We voeren verschillende audits uit om de gemeentelijke digitale weerbaarheid te toetsen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 zijn op basis van de verschillende audits vanuit de onafhankelijke accountant, de pentest, de ENSIA en DigiD aanvullende maatregelen genomen om gemeentelijke informatie enkel toegankelijk te maken voor bevoegde personen. De resultaten van de audits zijn overwegend positief, wel zijn aandachtspunten geïnventariseerd en omgezet in aanvullende maatregelen. Een belangrijke maatregel is het aanscherpen van de autorisatieprocedure gekoppeld aan het in- en uitdiensttredingsproces van medewerkers geweest. Naast maatregelen om incidenten te voorkomen is veel ingezet op bewustwording en ook het oefenen van een eventueel (cyber)incident.

Indicatoren

Relevante indicatoren zijn te raadplegen in het volgende document : [Indicatoren beleidsveld 1](#)

Wat heeft beleidsveld 1 gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
Lasten	6.182	6.620	6.260
Baten	0	-296	-217
Saldo van lasten en baten	6.182	6.323	6.043
Onttrekkingen	-25	-211	-25
Saldo na mutaties reserves	6.158	6.113	6.018

Belangrijkste kaders

[Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026 \(gezamenlijke gemeenten Dongen, Gilze en Rijen, Loon op Zand en Waalwijk\)](#)

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Midden- en West Brabant (VRMWB)

Beleidsveld 2 | Verkeer, vervoer en waterstaat

Wat houdt dit beleidsveld in?

In het coalitieakkoord 2022 - 2026 is een aparte paragraaf over Mobiliteit: Slimmer & Sneller opgenomen. Dit is verder vertaald in het Mobiliteitsplan 2030 met Uitvoeringsprogramma 2023 - 2027, dat in maart 2023 door de gemeenteraad is vastgesteld. Het Mobiliteitsplan is de uitwerking van de ambities uit de Mobiliteitsvisie in concrete maatregelen. Het geeft richting aan hoe we de vastgestelde visie tot 2030 realiseren. De ambities en maatregelen zijn niet voor elk gebied in de gemeente hetzelfde. We maken daarom onderscheid in de maatregelen voor het centrum, het stedelijk gebied, de bedrijventerreinen, de dorpskernen en het buitengebied. Het Mobiliteitsplan is adaptief zodat het mogelijk is om in te spelen op bestuurlijke, technische of overige belangrijke veranderingen in Waalwijk. Het Uitvoeringsprogramma bevat de concrete projecten voor de komende vier jaar.

De doelen voor de verschillende gebieden (centrum, stedelijk gebied, bedrijventerreinen, dorpskernen en buitengebied) zijn uitgewerkt volgens de 4 ambities uit de Mobiliteitsvisie ('schoon, stil en gezond', 'inclusieve mobiliteit', 'robuust en betrouwbaar' en 'slim en efficiënt'). De vijfde ambitie 'veiligheid' is een ambitie waar geen discussie over is. Alles wat we doen, moet bijdragen aan een betere verkeersveiligheid. Deze 4 ambities zijn ook de basis geweest voor de indeling van de Begroting 2025.

Schone, Stille en Gezonde Mobiliteit

In 2030 heeft het mobiliteitssysteem in Waalwijk geen negatieve effecten meer op de leefomgeving.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

De Beleidsregel voor Parkeernormen is geactualiseerd met daarin ook parkeernormen voor de fiets. De haalbaarheidsonderzoeken naar de twee mobiliteitshubs zijn opgestart. Dit heeft geresulteerd in een toezegging voor een substantiële financiële bijdrage van Rijk en de provincie voor de mobiliteitshubs.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.210 Mobiliteit in Waalwijk is in 2030 schoner, stiller en gezonder

Omschrijving (toelichting)

- In 2030 wordt het straatbeeld minder gedomineerd door de auto en is er meer ruimte voor voetgangers en fietsers in een veilig comfortabel netwerk.
- In 2030 vormt het openbaar vervoer, in bredere context (denk aan gedeelde mobiliteit en hubs), een logisch onderdeel van het totale mobiliteitssysteem.
- Ook het goederenvervoer draagt bij aan de reductie van CO2.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.2101 Uitwerken nieuw parkeerbeleid

Omschrijving (toelichting)

Na vaststelling van de Parkeervisie Waalwijk wordt in 2025 nieuw parkeerreguleringsbeleid aangeboden en wordt een fietsparkeerplan en een aanpak Deelmobiliteit opgesteld. De Aanpak Deelmobiliteit wordt opgepakt, nadat het fietsparkeerplan is afgerond.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De Beleidsregel Parkeernormen Waalwijk 2025 is vastgesteld. Het fietsparkeerplan wordt in het eerste kwartaal van 2026 ter besluitvorming aan het college aangeboden. De aanpak deelmobiliteit is niet in 2025 ter besluitvorming aangeboden, maar daarvoor in plaats is er vanuit de SRBT-regio een proeftuinen-project gestart om te kijken of deelmobiliteit (sub)regionaal verder gebracht kan worden. In het kader van dit project zijn gesprekken gevoerd met deelmobiliteitaanbieders. In augustus is het aantal deelauto's in de kern Waalwijk uitgebreid. Het parkeerreguleringsbeleid is niet opgepakt, vanwege andere prioriteiten op de ambtelijke inzet.

A25.2102 Verbeteren situatie fietsers op het Halve Zolenpad

Omschrijving (toelichting)

Conform IUP 2025-2026 wordt op drie locaties op het Halve Zolenpad een begin gemaakt met het aanpassen van de voorrangssituatie voor fietsers.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De voorrangssituatie op de kruising Halve Zolenpad – Spoorstraat in Waspik is aangepast. De kruisingen van het Halve Zolenpad met de Vrouwkensvaartsestraat is in voorbereiding. De kruising van het Halve Zolenpad met de Stadhoudersdijk wordt later uitgevoerd, net als de andere kruispunten met het Halve Zolenpad.

A25.2103 Verbeteren openbare vervoersvoorzieningen in Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

- We onderzoeken de ruimtelijke en economische haalbaarheid van mobiliteitshubs, te starten met de locatie Noorder Allee.

- We onderzoeken of doorstromingsmaatregelen nodig zijn om Bus Rapid Transit te faciliteren.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De eerste stappen om de ruimtelijke en economische haalbaarheid van de mobiliteitshubs Noorder Allee en Noorder Parallelweg te onderzoeken zijn gezet. Dit heeft geresulteerd in het opstarten van de procedure om voorkeursrecht te vestigen op beide locaties en tot een toezegging van een substantiële financiële bijdrage van het Rijk en provincie.

In september is duidelijk geworden dat Arriva de komende jaren het openbaar vervoer in de regio waarin de gemeente Waalwijk ligt, blijft verzorgen. Daardoor is duidelijk geworden dat met de start van de nieuwe concessie in Oost-Brabant er stappen gezet worden naar sneller en hoogwaardiger openbaar vervoer. In samenwerking met gemeenten, provincie en vervoerder zijn de eerste stappen richting implementatie gezet. Een regionaal onderzoek naar de kwaliteit van de BRT-haltes op de lijn Tilburg – Waalwijk - 's Hertogenbosch is gestart. De regionale onderzoeken naar verkeerslichten en andere doorstromingsmaatregelen zijn gereed om te starten. Daarnaast is gestart met de voorbereidingen voor nieuwe bushaltes. De provincie is bereid tot het inbrengen van cofinanciering.

A25.2104 Verbeteren van de fietsveiligheid bedrijventerreinen haven

Omschrijving (toelichting)

We onderzoeken de mogelijkheden voor het verbeteren van de fietsveiligheid op het bedrijventerreinen havens 1 t/m 6.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Er loopt een onderzoek naar de mogelijkheden voor een vrijliggend fietspad langs de Kleiweg. Daarnaast is in samenwerking met Parkmanagement en Smartway (provincie) de campagne om fietsen op het bedrijventerrein Haven te bevorderen afgerond. In deze campagne was aandacht voor de veiligheid van fietsers op het bedrijventerrein Haven.

A25.2105 Verbeteren verkeersveilige schoolomgeving

Omschrijving (toelichting)

We zetten samen met de BVL-basisscholen blijvend in op een verkeersveilige schoolomgeving o.a. door educatieve projecten.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Een verkeersveilige schoolomgeving heeft onze continue aandacht. Dit enerzijds met de inzet van de BVL-scholen op mensgerichte verkeerseducatie en anderzijds met (kleine) verkeerskundige aanpassingen in de openbare ruimte. In 2025 zijn er bij schoolomgevingen geen infrastructurele aanpassingen gedaan. In september is door de BVL-scholen meegedaan met de provinciale campagne "Autoloze Schoolweek".

Inclusieve Mobiliteit

Voor iedereen is er een mobiliteitsoplossing, al dan niet individueel dan wel gedeeld (openbaar vervoer).

Wat hebben we in 2025 gedaan?

Na een lobby voor sneller en hoogwaardiger openbaar vervoer is in 2025 duidelijk geworden dat vervoerder Arriva met de start van de nieuwe concessie in Oost-Brabant verbeteringen doorvoert die hierbij aansluiten. Naast sneller openbaar vervoer start Arriva ook met een extra buslijn die het bedrijventerrein Haven ontsluit. De voorbereidingen voor implementatie van de nieuwe ov-concessie zijn gestart.

Met de start van de ov-concessie in West-Brabant hebben alle kernen van de gemeente een betere ontsluitende busverbinding gekregen door een verbeterde lijn 174 (Made – Waspik – Sprang-Capelle – Waalwijk – Drunen – busstation Kromme Nol).

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.220 Verbetering inclusieve mobiliteit

Omschrijving (toelichting)

- In 2030 is het inwoners van de gemeente Waalwijk mogelijk om zelfstandig te reizen.
- Iedereen die wil kan zelfstandig naar de bedrijventerreinen reizen.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.2201 Faciliteren fietslessen

Omschrijving (toelichting)

We faciliteren fietslessen voor nieuwe Nederlanders en e-bike trainingen voor senioren.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 zijn diverse fietstrainingen voor verschillende doelgroepen gegeven, zoals E-bike trainingen voor senioren, fietslessen voor basisschoolleerlingen en statushouders. Op deze manier zorgen wij voor een verkeersveilige deelname aan het verkeer van deze kwetsbare doelgroepen.

A25.2202 Aanpakken barrières om zelfstandig op weg te gaan

Omschrijving (toelichting)

Vanuit het Mobiliteitsplan 2030 wordt gekeken naar het aanpakken van de toegankelijk op looproutes van en naar het centrum van Waalwijk. We realiseren twee looproutes in 2025.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Door beperkte ambtelijke capaciteit zijn de werkzaamheden vertraagd. Het project 'toegankelijke looproutes' is opgestart. In overleg met Inclusief Waalwijk zijn looproutes geïnventariseerd, die verbetering behoeven. Er is een concept beoordelings-/toetsingskader opgesteld, waaraan routes moeten worden getoetst. In 2026 wordt een plan van aanpak voor de uitvoering opgesteld.

Robuust en Betrouwbaar Mobiliteitssysteem

Het mobiliteitssysteem van de toekomst is multimodaal, ketengericht en betrouwbaar.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

De uitvoering van het project GOL is definitief. De juridische procedures zijn afgerond en aanvullende financiële middelen zijn vrijgemaakt, zodat realisatie in 2026 start. Onderdeel

van het project GOL is ook het doortrekken van het bestaande Halve Zolenpad als snelfietsroute (F59) naar 's-Hertogenbosch.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.230 Doorontwikkeling naar een robuuster en betrouwbaarder mobiliteitssysteem

Omschrijving (toelichting)

- In 2030 maakt men meer gebruik van alternatieven voor de auto om binnen, van of naar het stedelijk gebied en de bedrijventerreinen te reizen.
- De fietsbereikbaarheid is goed met fietsparkeervoorzieningen op logische plekken;
- De ov-lijnen van en naar Waalwijk voldoen aan de behoeftes van de inwoners en bezoekers.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.2301 Uitvoeren risicogestuurde verkeersveiligheidsaanpak

Omschrijving (toelichting)

Conform vastgesteld BVVP 2024-2027 (Brabants Verkeersveiligheidsplan) werken we samen met de regionale partners aan een risicogestuurde verkeersveiligheidsaanpak, door lokaal het uitvoeringsprogramma uit te voeren.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma is gekeken naar de mogelijkheden die het IUP biedt. Voor het IUP 2027-2028 worden vanuit verkeersveiligheidsoverwegingen wegen aangedragen die vanuit een risicogestuurde verkeersveiligheid een verhoogd risico hebben. Alleen de wegen die ook een onderhoudsopgave kennen worden daarbij in het IUP 2027-2028 opgenomen. In 2025 waren dit de Blyde Incomstelaan en Groenewoudlaan, die voorzien zijn van een vrijliggend fietspad. Daarnaast is gestart met de Van der Duinstraat, waar de maximumsnelheid teruggebracht wordt naar 30 km/u.

A25.2302 Opstellen verkeersstructuurplan

Omschrijving (toelichting)

Als nadere concretisering van het Mobiliteitsplan 2030 leggen we in 2025 een verkeersstructuurplan voor, waarmee we aangeven wat de visie op het Waalwijkse wegennet is. Inzichtelijk wordt gemaakt wat de gewenste wegencategorisering is en op welke wijze dat vertaald wordt naar de inrichting van wegen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het verkeersstructuurplan is in de maak. Er wordt niet alleen gekeken naar de hedendaagse verkeersstructuur, maar ook naar de in de toekomst gewenste verkeersstructuur. Hierdoor is het verkeersstructuurplan niet in 2025 ter besluitvorming voorgelegd.

Slimme en Efficiënte Mobiliteit

De huidige infrastructuur wordt beter benut, waardoor de bereikbaarheid van de gemeente ook verbetert.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

Er is data verzameld over de parkeersituatie in en rondom het centrumgebied. Deze informatie wordt gebruikt bij toepassing van diverse verkeersvraagstukken in centrumgebied. Ook zijn er fietsparkeerdrukmetingen uitgevoerd bij OV-haltes. Deze worden gebruikt bij het regionale onderzoek naar de kwaliteit van de BRT-haltes. Daarnaast zijn er in regionaal verband mogelijkheden voor deelmobiliteit in onderzoek. In het kader van de reconstructie van de Blyde Incomstelaan zijn de verkeerslichten op de kruising met de Kloosterweg – Sint Antoniusstraat geactualiseerd.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.240 Verbetering slimme en efficiënte mobiliteit

Omschrijving (toelichting)

Het stimuleren dat de meest efficiënte vorm van mobiliteit wordt gekozen, waardoor tijd en ruimte worden bespaard. Voorbeelden hiervan zijn niet reizen, lopen en fietsen, deelvervoer, (actuele) datagedreven parkeer- en of reisinformatie.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.2401 Inrichten datagericht werken

Omschrijving (toelichting)

De ambitie is om in 2025 meer datagericht te werken, waardoor er vanaf de begroting 2026 concreter gestuurd kan worden op indicatoren.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het meer datagericht werken met als doel concreter te sturen vanuit de begroting is geïnventariseerd. Met de huidige middelen en inzichten leidt dit niet tot een begroting 2026, waarin deze ambitie waargemaakt wordt.

Havens

De gemeente Waalwijk heeft een drietal havens (Waalwijk, Sprang-Capelle en Waspik). De belangrijkste gemeentelijke taken zijn het beheren en onderhouden van de havens / sluizen, waardoor de bereikbaarheid van de Waalwijkse industrieterreinen gewaarborgd blijft (Waalwijk en Waspik) en het instandhouden van de recreatiehavens (Sprang-Capelle en Waspik).

Daarnaast lopen momenteel diverse havengerelateerde ontwikkelingen,

- Nieuwe insteekhaven Waalwijk: we zijn in afwachting van een gerechtelijke uitspraak mbt de insteekhaven en de randweg als onderdeel van het GOL en Haven 8 Oost (afronding).
- Besluitvorming over de exploitatieopzet van de planontwikkeling Kerkvaartse haven staat gepland voor 2025.
- In 2025 wordt de samenwerking tussen binnenhavens in Noord-Brabant, onder de noemer Brabant Ports verder vorm en inhoud gegeven.
- Smart Port Waalwijk: vanuit de regiodeal en Interreg North Sea zijn middelen beschikbaar gesteld. In 2025 worden elektrische (transport)middelen aangeschaft.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

In 2025 is het reguliere beheer en onderhoud aan de sluis en hefbrug in de haven van Waalwijk uitgevoerd. Hierbij is ingezet op het in stand houden van de technische betrouwbaarheid, veiligheid en beschikbaarheid van deze vitale infrastructuur voor de binnenvaart en de bereikbaarheid van de bedrijventerreinen over water.

De werkzaamheden bestonden onder andere uit periodieke inspecties, preventief onderhoud aan de bewegingswerken en besturing, het verhelpen van kleine storingen en slijtage en het uitvoeren van noodzakelijke reparaties. Hiermee is geborgd dat de sluis en hefbrug ook op de langere termijn veilig en bedrijfszeker blijven functioneren.

Voor alle havens is een inventarisatie gemaakt wat in eigendom is bij particulieren en wat bij de gemeente. Voor de gemeentelijke eigendommen is een offerte opgevraagd voor het inspecteren van deze eigendommen en het opstellen van een beheerplan voor de komende 10 jaar (inclusief de bijbehorende onderhouds- en vervangingskosten).

In 2025 een gerechtelijke uitspraak rondom de afgegeven natuurvergunning afgewacht en uiteindelijk eind van het jaar een voor de gemeente, negatieve uitspraak gekregen. Daarna aan de slag gegaan met de vraag hoe we nu verder kunnen. In de tussentijd is in 2025 tevens veel werk verricht hoe we van de haven een smart poort kunnen maken inclusief een intern onderzoek hoe we de kosten kunnen financieren.

Kerkvaartse Haven

Voor de planontwikkeling Kerkvaartse haven is in 2025 vanwege stikstof een aantal belangrijke werkzaamheden (het afsluiten van overeenkomsten, het aankopen van gronden en voorbereiden van de ruimtelijke procedure) stil komen te liggen. Wel is er de afgelopen periode met het waterschap en de ondernemers aan de westzijde gesproken over de bestaande damwanden en wat dit voor invloed heeft op de verbreding en verdieping van de Kerkvaartse haven.

Insteekhaven

In 2025 (11 december 2025) heeft de rechtbank Oost-Brabant haar einduitspraak gedaan. De rechtbank komt in deze einduitspraak tot het oordeel dat het college niet heeft gemotiveerd dat bij de inzet van extern saldo ten behoeve van deze projecten bij een Natura 2000-gebied waar sprake is van een (dreigende) verslechtering wordt voldaan aan het zogenoemde additionaliteitsvereiste. Anders gezegd: volgens de rechtbank weet het provinciale college het stikstofsloot niet te doorbreken en wordt de eerder afgegeven Wnb-vergunning vernietigd. Er wordt nu aan de slag gegaan met de vraag of, en zo ja hoe we nu verder kunnen.

Samenwerking voor MCA, Brabant Ports

In februari 2023 heeft de gemeente Waalwijk ingestemd met een intentieverklaring met betrekking tot de ontwikkeling en deelname aan Brabant Ports. In Een initiatief om de samenwerking tussen de Brabantse binnenhavens te verbeteren. In 2024 is het programma voor Brabant Ports verder vormgegeven. Gemeente Waalwijk heeft in 2025 deelgenomen aan het inhoudelijke programma. Binnen Brabant Ports zijn in 2025 de eerste stappen gezet om de samenwerking verder te intensiveren door projecten uit te (gaan) voeren als onderdeel van de volgende thema's: Haven op orde, Ondernijning en veiligheid, Digitalisering, Grip op ruimte. Binnen Brabant Ports wordt gewerkt volgens een community model. Per project worden werkgroepen samengesteld waarin vertegenwoordigers van de bij Brabant Ports aangesloten gemeenten plaatsnemen. Vanuit Brabant Ports wordt het uitvoerende werk gedaan. Brabant Ports werkt aan de verschillende producten met input vanuit diverse andere actoren, eigen expertise en samenwerking met andere binnenhavensamenwerkingsverbanden in Nederland.

Jachthaven Waspik

De raad heeft het budget voor de renovatie van de damwanden voor de jachthaven Waspik vrijgegeven. De voorbereidingen tot uitvoering zijn gestart. Tevens zijn we in gesprek met het bestuur van de jachthaven over een aanpassing van het huurcontract en overige wensen.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 2 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 2](#)

Wat heeft beleidsveld 2 gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
Lasten	9.385	11.351	10.977
Baten	-616	-1.948	-2.259
Saldo van lasten en baten	8.770	9.403	8.719
Onttrekkingen	-561	-516	-270
Stortingen	300	36	36
Mutaties reserves	-261	-480	-235
Saldo na mutaties reserves	8.508	8.923	8.484

Belangrijkste kaders

[Mobiliteitsvisie 2030](#)

[Mobiliteitsplan 2030 en Uitvoeringsprogramma 2023 - 2027](#)

Verbonden Partijen

Voor dit beleidsveld zijn er geen verbonden partijen.

Beleidsveld 3 | Economie

Wat houdt dit beleidsveld in?

Voor de begroting is gekozen om 3 thema's te benoemen. Onder deze thema's vallen de activiteiten die daadwerkelijk in 2025 opgepakt gaan worden door het cluster economie. De reguliere activiteiten op het gebied van economie, zoals het uitbrengen van beleidsadvies, het reguliere accountmanagement en het participeren in lokale- en regionale netwerken/werkgroepen zijn daarbij niet benoemd. De uitgaven voor het cluster economie zijn de laatste jaren steeds gedekt uit incidentele gelden. Daarvan moet worden vastgesteld dat incidentele dekking van activiteiten ongewenst is. Daarom is de kadernota 2025 structureel een aanvullend (werk)budget beschikbaar gekomen voor economische ontwikkeling.

Ruimte om te ondernemen

Het stimuleren van ondernemerschap is essentieel voor economische groei en innovatie. Ons beleid richt zich op het creëren van een omgeving waarin ondernemers kunnen floreren. Dit omvat het verminderen van bureaucratische belemmeringen, het bieden van toegang tot financiering en het ondersteunen van start-ups via mentorprogramma's. Door een sterke infrastructuur en een ondersteunend netwerk te bieden, moedigen we innovatie aan en trekken we nieuwe investeringen aan, wat leidt tot een toekomstbestendige economie die bijdraagt aan Brede Welvaart.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

In 2025 hebben de accountmanagers bijgedragen aan een beter ondernemingsklimaat in de gemeente Waalwijk. Zij zijn het vaste aanspreekpunt voor ondernemers, leggen bedrijfsbezoeken af en denken actief mee. Hierdoor krijgen ondernemers sneller en effectiever ondersteuning bij hun vragen en uitdagingen. Signalen van ondernemers worden omgezet in concrete acties. Het Convenant Samen voor internationale medewerkers is hier een mooi voorbeeld van.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.310 Beter faciliteren van ondernemerschap

Omschrijving (toelichting)

We zetten ons in voor het faciliteren van ondernemerschap. Dit omvat ondersteuning voor lokale bedrijven, het creëren van een gunstig ondernemersklimaat en het bevorderen van economische groei.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.3101 Accountmanagement

Omschrijving (toelichting)

Het verbeteren van het vestigingsklimaat voor bestaande en nieuwe bedrijven blijft een prioriteit, waarbij overleg met ondernemersverenigingen en intermediaire organisaties plaatsvindt. Middels accountmanagement informeren en faciliteren we ondernemend Waalwijk over economisch maatschappelijke thema's. Accountmanagement gaat daarbij om vertegenwoordiging van de gemeente, gezicht van de gemeente, vraagbaak, het vormen van netwerken en verbinden van mensen en initiatieven. Accountmanagement richt zich voornamelijk op ondernemers in Waalwijk, maar fungeert ook binnen de gemeentelijke organisatie als vraagbaak voor ondernemerschap. Daarnaast werken onze accountmanagers als verbindende schakel binnen de organisatie om ondernemersvragen te ondersteunen en te beantwoorden.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Gedurende het jaar zijn wekelijks bestuurlijk en ambtelijk bedrijfsbezoeken afgelegd. In het kader van lopende projecten en actuele thema's organiseren en bezoeken we bijeenkomsten met en voor bedrijven (bijvoorbeeld Brede Welvaart, Convenant Samen voor internationale medewerkers, veilig ondernemen, Dag van de Logistiek, logistieke leerlijn, bijeenkomsten ondernemersverenigingen). Verder zijn we de verbindende schakel tussen bedrijfsleven en de gemeentelijke organisatie.

A25.3102 Het toekomstbestendiger inrichten van ruimte voor bedrijvigheid

Omschrijving (toelichting)

De gemeente heeft plannen om gronden op Haven 8 Oost afronding uit te geven en te verkopen. Deze gronden zijn bestemd voor grootschalige logistiek, maar we onderzoeken de mogelijkheden voor meervoudig ruimtegebruik. Ook zetten we in op ontwikkeling en uitgifte van bedrijventerrein Maasoever-Scharlo. Daarnaast wordt gewerkt aan nieuwe uitgiftevoorwaarden en algemene verkoopvoorwaarden op basis van Brede Welvaart-principes en het regionale afsprakenkader Bedrijventerreinen. Tot slot wordt aandacht besteed aan de herstructurering van bestaande bedrijventerreinen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het uitwerken van een selectiestrategie op basis van Brede Welvaart thema's (selectiecriteria, selectieproces en uitgiftecriteria) voor de toekomstige uitgifte van gronden op Haven Acht oost (afronding) is in het vierde kwartaal van 2025 ambtelijk uitgewerkt. Als aanvulling op het regionale afsprakenkader bedrijventerreinen is de kwantitatieve vertaalslag van de economische toekomstbeelden opgesteld. Hierover wordt de Raad begin 2026 geïnformeerd. Als uitwerking van de Economische Verkenning is een position paper 'Externe ruimtebehoefte Waalwijk' opgesteld. Dit position paper beschrijft hoe de gemeente Waalwijk zich wil verhouden tot de autonome toenemende ruimtevraag en de externe vraag naar ruimte voor werken die op de gemeente afkomt.

A25.3103 Economisch beleid op orde

Omschrijving (toelichting)

We werken aan het opstellen van een economische strategie die integraal onderdeel uitmaakt van de Strategische Visie en de Omgevingsvisie. Ter versterking van de Waalwijkse economie wordt daarnaast gewerkt aan actualiseren en/of vaststellen van de volgende beleidsstukken: detailhandelsvisie en de vrijetijdsnota.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De Economische Verkenning is begin 2025 afgerond en opgeleverd. De uitkomsten zijn gebruikt als input voor de Koers Strategische visie en het Koersdocument Omgevingsvisie. De Verkenning is in 2025 gebruikt als input voor de op te stellen selectiestrategie Haven 8 Oost (afronding) en een position paper externe ruimtebehoefte.

Om mogelijke risico's, vooral met betrekking tot het belangrijke project De Els en de supermarktsector, te vermijden, hebben wij besloten om de ontwikkeling van een nieuwe detailhandelsvisie uit te stellen.

De startnotitie voor het beleidskader Vrijetijd is vastgesteld door uw Raad. Het beleidskader is in ontwikkeling, het participatietraject hebben we doorlopen. Streven is dat het beleidskader in het eerste kwartaal van 2026 ter vaststelling wordt aangeboden.

Aantrekkelijker woon- en leefklimaat creëren

We streven naar aantrekkelijke commerciële voorzieningen, waaronder winkels en horecagelegenheden. Deze voorzieningen moeten niet alleen voldoen aan de behoeften van de lokale inwoners, maar ook bezoekers van buiten aantrekken. Met als doel om een levendige en gastvrije omgeving te bevorderen. Dit draagt bij aan de tevredenheid van inwoners en trekt bezoekers aan, wat op zijn beurt economische groei en sociale interactie stimuleert.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

De samenwerking met de ondernemers in Waalwijk Centrum is voortgezet (BIZ/Welkom in Waalwijk) op basis van het meerjarenprogramma van de BIZ en de Centrumvisie 2024. In

2025 zijn we tevens gestart met het opstellen van Beleidskader vrijetijd 'Levendig Waalwijk'. In de tweede helft 2025 is hiervoor een uitgebreid participatietraject doorlopen. In het beleidskader Levendig Waalwijk worden de verschillende beleidsvelden worden samengebracht om te komen tot een integrale visie over vrijetijd. In het beleidskader is aandacht voor het aantrekkelijk en levendig houden van onze gemeente.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.320 Economische voorzieningenstructuur op peil houden

Omschrijving (toelichting)

Waalwijk streeft naar behoud van de bestaande economische voorzieningenstructuur in de gemeente en levert waar nodig een bijdrage aan kwaliteitsverbetering van economische voorzieningen in de gemeente. Een zo divers mogelijk winkel-/horeca-aanbod in de gemeente draagt bij aan een aantrekkelijke woon- en verblijfsgemeente. Concentratie van (winkel)ontwikkelingen in een structuur van vitale winkelgebieden is hierbij belangrijk.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.3201 Versterken van de binnenstad

Omschrijving (toelichting)

In april 2024 heeft de gemeenteraad de actualisatie van de Centrumvisie vastgesteld. Hiermee is richting gegeven aan de doorontwikkeling van de Binnenstad naar een zo levendig en aantrekkelijk mogelijk centrumgebied. Voor 2025 zetten we de samenwerking met de Bedrijveninvesteringszone (BIZ) voort. Gezamenlijk werken de gemeente en de BIZ aan de uitvoering van de acties omschreven in het uitvoeringsprogramma (voortvloeiend uit de Centrumvisie) om een toekomst bestendige binnenstad te realiseren.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het kunst-speelelement bij de noordelijke stadsentree wordt in het derde kwartaal van 2026 opgeleverd. De samenwerking met de BIZ is gecontinueerd. Ook in 2025 hebben we in de binnenstad gezamenlijk ingezet op een aantrekkelijk en divers ontmoetings- en verblijfsgebied, waaronder voorbereidingen voor vergroening van de Stationsstraat-zuid (uitvoering eerste kwartaal van 2026).

A25.3202 Behoud van spreiding en structuur van voorzieningen

Omschrijving (toelichting)

We streven ernaar de bestaande detailhandelsstructuur in de gemeente en het economische voorzieningenniveau in de buurt van de woonomgeving te behouden. Hiertoe wordt in 2025 nieuw detailhandelsbeleid opgesteld.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Om mogelijke risico's, vooral met betrekking tot het belangrijke project De Els en de supermarktsector, te vermijden, is besloten om de ontwikkeling van een nieuwe detailhandelsvisie uit te stellen. Het is nog niet bekend wanneer de nieuwe detailhandelsvisie wordt opgesteld.

Adaptieve en duurzame arbeidsmarkt

We zetten ons in voor een duurzame arbeidsmarkt die zich aanpast aan veranderende omstandigheden. Dit omvat bijvoorbeeld het bevorderen van levenslang leren en het stimuleren van werkgevers om zich aan te passen aan technologische ontwikkelingen. Duurzaamheid in de arbeidsmarkt gaat over een gezonde economie en een gezonde samenleving op de lange termijn.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

In 2025 hebben we samen met partners het Convenant Samen voor internationale medewerkers vormgegeven. Het convenant is eind 2025 ondertekend. Dit jaar is ook de logistieke leerlijn, die in 2024 is ontwikkeld, gestart. De logistieke leerlijn is een samenwerking tussen Overheid, Ondernemers en Onderwijs. Ook dit jaar hebben we de Dag van de techniek weer georganiseerd, locatie was onze Gemeentewerf. Verder hebben we een ontbijtsessie georganiseerd met ondernemers, bestuurders en medewerkers vanuit onderwijs en de gemeente. Dit is het startschot geweest voor de doorontwikkeling van het project 'kennis en talent'.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.330 Kennis en talent behouden voor Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

De gemeente Waalwijk streeft ernaar om kennis en talent van jongeren binnen de gemeente te behouden. Dit wordt gerealiseerd door samenwerking met ondernemers en het onderwijsveld.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.3301 Betrekken ondernemers en onderwijs

Omschrijving (toelichting)

Samenwerking tussen onderwijs en ondernemers is essentieel om jongeren goed voor te bereiden op de arbeidsmarkt. Maar beide partijen spreken vaak een verschillende taal. De gemeente heeft een verbindende, faciliterende rol om de aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt te verbeteren. We richten ons op het omzetten van ideeën in concrete plannen aangepast aan bepaalde omstandigheden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan krapte op de arbeidsmarkt in specifieke sectoren en op het behouden van jeugd voor de eigen gemeente. We continueren en intensiveren hiervoor de al lopende projecten en starten nieuwe initiatieven op.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 hebben we de volgende projecten georganiseerd: Dag van de techniek, Wolluk your future en Herrie in het Stadhuis. Dit is een continuering van eerdere edities. Daarnaast zijn we samen met ondernemers, onderwijsinstellingen en brancheorganisaties gestart met de Logistieke leerlijn. We zijn samen met Yonder en het Koning Willem I College gestart met een onderzoek naar kansen en tekorten op de Waalwijkse arbeidsmarkt. Dit wordt in 2026 nader uitgewerkt.

A25.3302 Mede ontwikkelen van lokale leerlijnen

Omschrijving (toelichting)

In samenwerking met onderwijs en bedrijven faciliteren we het opzetten van opleidingen. In 2025 continueren en intensiveren we de lopende projecten. We onderzoeken samen met

onderwijs en ondernemers de lokale behoefte aan en mogelijkheden voor nieuwe opleidingen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De logistieke leerlijn is ontwikkeld. Er is een sterk consortium opgebouwd tussen ondernemers, onderwijsinstellingen en brancheorganisaties. De aanvraag die we hiervoor hebben gedaan bij het Regionaal investeringsfonds is gehonoreerd. Het project is in 2025 gestart.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.331 Een gezonde economie en gezonde samenleving

Omschrijving (toelichting)

In de huidige krappe arbeidsmarkt hebben bedrijven moeite om aan voldoende personeel te komen. Vooral in de logistieke sector is de (seizoens)vraag groter dan het aanbod. Internationale medewerkers vullen openstaande posities, in sectoren met een tekort aan arbeidskrachten, die anders moeilijk in te vullen zijn. Door dit tekort aan arbeidskrachten aan te vullen, dragen internationale medewerkers bij aan de continuïteit en groei van bedrijven en de economie van Waalwijk als geheel. De inzet van internationale medewerkers betekent echter ook iets voor de behoefte aan huisvesting en voorzieningen (bijvoorbeeld zorg, onderwijs) en de daaraan gekoppelde integratie.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.3311 Aan de slag met internationale medewerkers

Omschrijving (toelichting)

We werken in 2025 aan een convenant om afspraken met werkgevers te maken op verschillende thema's zoals integratie, gezondheid, onboarding en registratie. Op termijn breiden we het convenant uit naar inleners en huisvesters. Gekoppeld aan het convenant onderzoeken we de mogelijkheid voor het uitgeven van een keurmerk en vragen we een financiële bijdrage van werkgevers, inleners en huisvesters om internationale medewerkers in Waalwijk te ondersteunen. Zo zorgen we ervoor dat ondernemers de ruimte houden om te ondernemen en dat tegelijkertijd de internationale medewerkers de ondersteuning krijgen om mee te doen in de sociale basis van Waalwijk. Economie werkt hierin nauw samen met het sociaal domein.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het Convenant Samen voor Internationale medewerkers is samen met partners opgesteld en ondertekend in 2025.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 3 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link : [Indicatoren beleidsveld 3](#)

Wat heeft beleidsveld 3 gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
Lasten	34.667	3.734	19.406
Baten	-33.856	-2.876	-10.645
Saldo van lasten en baten	810	858	8.762
Onttrekkingen	0	0	-7.933
Stortingen	0	0	50
Mutaties reserves	0	0	-7.883
Saldo na mutaties reserves	810	858	878

Belangrijkste kaders

[Strategische visie](#)

[Koers Omgevingsvisie](#)

[Economische Verkenning 2025](#)

[Actualisatie centrumvisie Waalwijk 2024](#)

[Detailhandelsvisie Waalwijk 2017](#)

[Masterplan Binnenstad](#)

[Startnotitie Beleidskader vrije tijd 2025](#)

Verbonden partijen

Parkmanagement Waalwijk BV

Beleidsveld 4 | Onderwijs

Wat houdt dit beleidveld in?

Dit programma omvat beleid op diverse onderwijsgebieden binnen het onderwijs zoals het primair en voortgezet onderwijs en de voorschool.

Daarbij kennen we diverse aspecten zoals passend onderwijs, volwasseneducatie, leerlingenvervoer, bewegingsonderwijs, nieuwkomersonderwijs, leerplicht en interventies gericht op voorkomen van vroegtijdig school verlaten. Daarnaast behoort ook onderwijshuisvesting tot dit programma.

Onderwijs is een fundamenteel element binnen een sterk veranderende samenleving.

Scholen/Integrale Kindcentra zijn van cruciaal belang voor de ontwikkeling van kinderen maar kunnen ook een sociale (wijk)functie hebben.

Het onderwijs is verantwoordelijk voor het overdragen van kennis en vaardigheden. Samen met de gemeente worden ook maatschappelijke uitdagingen aangepakt. De gemeente ondersteunt en faciliteert zonder inhoudelijk op de stoel van de onderwijsinstelling te zitten. De rollen en verantwoordelijkheden zijn veelal vastgelegd in wetgeving. Waar overlap is, wordt samengewerkt.

Onderwijsbeleid

Het taakveld onderwijsbeleid bestaat uit een aantal onderdelen. Niet alles is een volledige verantwoordelijkheid van de gemeente. In veel gevallen is er sprake van een gedeelde verantwoordelijkheid met het onderwijs. Er wordt dan vrijwel altijd samengewerkt aan/in een gedeelde aanpak. De verschillende onderdelen binnen het onderwijsbeleid zijn:

- **Lokaal onderwijsbeleid**

Met het onderwijs worden op bestuurlijk niveau afspraken gemaakt die worden vastgelegd in een Lokale Educatieve Agenda (LEA). Deze vierjarige LEA waarvan de nieuwe periode start in 2025 behelst ook een concreet uitvoeringsplan met prestatie indicatoren en taakverantwoordelijken.

- **Onderwijsachterstandenbeleid**

Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) is gericht op het voorkomen van en terugdringen van onderwijsachterstanden. Veel programma's die vanuit OAB worden uitgevoerd (in Waalwijk onder de vleugels van Waalwijk Taalrijk) zijn gericht op preventie. Er is ook een sterke beweging naar specifiek onderwijs voor (anderstalige) nieuwkomers.

- **Volwasseneducatie**

Met dit aspect richt de gemeente zich op volwassenen die Nederlands weliswaar als eerste taal hebben (NT 1-ers) maar die door opvoeding, opleiding of door bijvoorbeeld dyslectie achterstanden hebben opgelopen. Ook NT 2-ers, mensen die Nederlands niet als moedertaal hebben, worden ondersteund. Denk hierbij aan nieuwkomers, maar ook aan arbeidsmigranten.

- **Peuteropvang en voorschoolse educatie**

De voorschoolse educatie is gericht op kinderen die een grotere kans hebben om bij voorbaat al, voor de instroom op het primair onderwijs, een achterstand op te lopen. Daarom wordt ingezet om deze kinderen op de voorscholen al bij te spijkeren. Hierom wordt samengewerkt met de GGD, met de voorschoolse organisaties, het primair onderwijs en binnen het WWTR netwerk.

- **Bewegingsonderwijs**

Sinds 2023 is het onderwijs (zowel po als vo) opnieuw verplicht om twee uur bewegingsonderwijs aan te bieden. Hoewel die een verantwoordelijkheid is van het onderwijs, biedt de gemeente hiertoe mogelijkheden aan via GO (het beweegbureau) en via het nader te ontwikkelen programma Rijke Schooldag (*), dat onder de nieuwe LEA valt. We investeren in gelijke ontwikkelkansen van kinderen. We zorgen dat leerlingen tijdens hun hele schoolloopbaan, vanaf de voorschoolse periode tot en met de overgang van school naar werk, worden gestimuleerd om hun talenten te ontwikkelen. Achterstanden en uitval worden zoveel mogelijk voorkomen. Kinderen en ouders krijgen extra ondersteuning als dat nodig is.

We versterken de doorgaande leerlijnen binnen én buiten het onderwijs: peuteropvang voor alle kinderen en een aanbod voor kinderen met een risico op onderwijsachterstand. We voorkomen thuiszitten en voortijdig schoolverlaten.

We zorgen voor passend onderwijs dat aansluit op de vraag van de arbeidsmarkt. Samen met onze partners realiseren we een goede aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven en verbreden we het opleidingsaanbod.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

In 2025 hebben we met de LEA-bestuurders de Lokaal Educatieve Agenda 'Gelijke Kansen voor ieder kind' opgesteld. Met deze agenda streven we naar het optimaliseren van gelijke kansen op het snijvlak (voor)school en (thuis)omgeving, waardoor ieder kind zijn/ haar talent kan ontwikkelen. Om dit te realiseren werken we vanuit 4 ambities (die vertaald zijn in concrete uitvoeringsprogramma's): Waalwijk Taalrijk, Preventie en Welzijn, Talenten en Burgerschap.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.410 Voorkomen en terugdringen van educatieachterstanden

De algemene doelstelling van de Lokaal Educatieve Agenda is dat de gemeente met de LEA-ketenpartners ernaar streeft om achterstanden voor alle jeugdigen te voorkomen en terug te dringen. Hierdoor verbeteren de kansen, leerprestaties en schoolloopbanen van kinderen en jongeren om zo de mogelijkheden op een goede schoolloopbaan en maatschappelijke carrière te vergroten.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.4001 Ontwikkelen van een nieuwe Lokaal Educatieve Agenda (LEA) 2025-2028

Omschrijving (toelichting)

In 2025 realiseren we een nieuw programma LEA, met daarin doelstellingen en resultaatafspraken gericht op:

- Gelijke Kansen (onder andere een Rijke Schooldag en inzet op mentale gezondheid);
- Waalwijk Taalrijk (o.a. gericht op vroegtijdige inzet op (taal)achterstanden, zodat kinderen een optimale start in groep 1 hebben);
- Gezinsperspectief (o.a. gericht op deelname aan activiteiten door kinderen, materiele en praktische ondersteuning).

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De LEA is onderverdeeld in 4 ambities: Waalwijk Taalrijk, Preventie en Welzijn, Burgerschap en Talenten. Iedere ambitie is vertaald naar een uitvoeringsprogramma voor de periode 2025 t/m 2028 met concrete activiteiten. De uitvoering en resultaten hiervan verlopen conform planning.

Leerlingzaken

Naast het onderwijsbeleid worden flankerend door de gemeente ook nog specifieke leerlingzaken uitgevoerd op het gebied van leerlingenvervoer en leerplicht.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

Voor leerlingenvervoer: Door het college zijn nieuwe beleidsregels leerlingenvervoer 2025 vastgesteld. In de beleidsregels zijn, in vergelijking met de vorige beleidsregels, enkele inhoudelijke aanpassingen gedaan. De wijzigingen hebben betrekking op de duur van de inzet van zelfredzaamheidsprojecten, de uniformiteit en vormen van vervoer en beroep op eigen inzet van ouders.

Voor leerplicht: De collega's van Leerplicht en Schoolmaatschappelijke Ondersteuning zijn nauw verbonden aan alle scholen in het primair en voortgezet onderwijs via contacten met de zorgcoördinatoren, intern begeleiders en/of schooldirecteuren. Leerplicht (5 t/m 18 jaar) en het Doorstroompunt (18 t/m 23 jaar) werken intensief samen. Daardoor is er een doorlopend proces van toezicht, monitoring, coaching en ondersteuning voor alle jongeren in Waalwijk bij het behalen van hun startkwalificatie. Alle leerplichtambtenaren werken op basis van de Methodische Aanpak Schoolverzuim. Het doel van de MAS is om binnen 'Leerplicht' op een vergelijkbare wijze te werken, met ruimte voor de discretionaire bevoegdheid van de leerplichtambtenaar. Bij ziekteverzuim in het voortgezet onderwijs en het MBO wordt in de samenwerking met de GGD gebruik gemaakt van methode M@ZL. Er is structureel overleg tussen Leerplicht en het samenwerkingsverband op beleids- en uitvoerend niveau, om elk kind te voorzien van de meest passende vorm van onderwijs. Leerplicht is ook aanwezig bij de zorg-overleggen die plaats vinden op de scholen voor voortgezet onderwijs.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.420 Meer bevorderen van zelfredzaamheid van de leerling in het reizen naar school
Het bevorderen van zelfredzaamheid van de leerling in het reizen naar school en het bevorderen dat ouders hun kind in overige gevallen zelf brengen en halen. Het effect hiervan zal zijn een daling van het gebruik van het taxivervoer door leerlingen.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.4201 Bevorderen samenredzaamheid leerlingenvervoer

Omschrijving (toelichting)

De verordening kent taxivervoer naar school toe in een aantal specifieke situaties waarin beperkingen, schooltype, afstand, leeftijd en gezinssituatie allemaal kunnen meespelen. De gemeente toetst of een leerling zelfstandig kan reizen en of de ouders het kind in ieder geval gedeeltelijk zelf kunnen brengen en halen. Die toetsing is niet altijd eenvoudig en wordt daarom ook altijd gevolgd en indien nodig herzien.

Taxivervoer is een voorziening die niet bijdraagt aan de ontwikkeling van het kind en die in zekere mate zelfs nadelig is (wegens lange reistijd, files, wachten bij andermans voordeur, kwetsbare stiptheid, drukte in het busje, lang stilzitten, afhankelijkheid van anderen, chauffeurstekort). Leerlingen die getraind worden in zelf fietsen of zelf reizen met bus of trein maken vaak ook op andere vlakken een sprong in zelfvertrouwen en zelfredzaamheid. Met aanpassing van verordening, beleidsregels en werkprocessen wordt in 2025 steviger ingezet op met name het zelf brengen en halen door ouders. Hierdoor komen ouders vaker op het schoolplein in contact met leerkrachten, wat met name bij leerlingen in het speciaal onderwijs van belang is. In aanvulling hierop gaat de gemeente actiever sturen op vrijwillig gebruik van voorzieningen, waarmee de leerling geleerd en geholpen wordt om zelfstandig te reizen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Door het college zijn nieuwe beleidsregels leerlingenvervoer 2025 vastgesteld. In de beleidsregels zijn, in vergelijking met de vorige beleidsregels, enkele inhoudelijke aanpassingen gedaan. De wijzigingen hebben betrekking op de duur van de inzet van

zelfredzaamheidstrajecten, de uniformiteit en vormen van vervoer en beroep op eigen inzet van ouders.

A25.4202 Herbekijken van verordening en beleidsregels leerlingenvervoer

Omschrijving (toelichting)

In 2025 zal worden herbekeken of de verordening en beleidsregels leerlingenvervoer nog voldoende aansluiten bij de het bevorderen van de samenredzaamheid in het leerlingenvervoer, zoals uitgewerkt in A25.4201.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Door het college zijn nieuwe beleidsregels leerlingenvervoer 2025 vastgesteld. In de beleidsregels zijn, in vergelijking met de vorige beleidsregels, enkele inhoudelijke aanpassingen gedaan. De wijzigingen hebben betrekking op de duur van de inzet van zelfredzaamheidstrajecten, de uniformiteit en vormen van vervoer en beroep op eigen inzet van ouders.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.421 Beter terugdringen van verzuim en voortijdig schoolverlaten

In samenwerking met interne en externe partners probeert de gemeente het schoolverzuim en het voortijdig schoolverlaten verder terug te dringen.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.4211 Behouden intensieve samenwerking en waar nodig extra investeren in samenwerking en bundelen van de krachten

Omschrijving (toelichting)

Samenwerking met zowel interne (Team Wijz, Team MAO, jeugdtafel en de regisseur jeugd en ondermijning) als externe partners (scholen, Stichting Jongerenwerk Waalwijk, ContourdeTwern, GGD, politie, Openbaar Ministerie en HALT) staat centraal in onze preventieve aanpak van schoolverzuim. Door de intensieve samenwerking en het bundelen van krachten willen we effectief optreden tegen verzuim en komen tot gerichte preventieve inzet, passend bij de behoefte van de leerlingen en hun ouders.

In 2025 omvat dit preventieve verzuimgesprekken, waarbij we vroegtijdig signalen van dreigend verzuim oppikken en actie ondernemen. We verstrekken voorlichting aan zowel leerlingen als ouders om bewustzijn te vergroten over het belang van regelmatig schoolbezoek.

Daarnaast nemen we actief deel aan zorgoverleggen op de scholen om de voortgang van leerlingen met ziekteverzuim te bespreken en eventuele obstakels voor hun aanwezigheid op school te identificeren en aan te pakken. Aan het begin van het schooljaar voeren we startgesprekken met alle scholen om de verwachtingen en doelstellingen voor het komende jaar af te stemmen en te zorgen voor een vlotte start.

Kortom, onze gecoördineerde aanpak met interne en externe partners omvat een breed scala aan preventieve taken, variërend van gesprekken en voorlichting tot actieve deelname aan overleggen, met als doel de onderwijservaring te verbeteren en schoolverzuim te verminderen voor alle leerlingen in de leeftijd van 5 tot 18 jaar. Naast de preventieve inzet van leerplicht in de aanpak van schoolverzuim wordt er ook gehandhaafd waar nodig.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De preventieve aanpak schoolverzuim is in 2025 volgens de omschrijving en planning uitgevoerd. De samenwerking tussen de partners is zichtbaar versterkt; er is regelmatig contact en de onderlinge afstemming neemt toe.

Ondanks krapte in de personele bezetting zijn prioriteiten aangebracht in de werkzaamheden, zonder dat dit gevolgen heeft gehad voor de preventieve aanpak.

In november 2025 is een nieuwe consulent leerplicht gestart, waarmee de continuïteit van de uitvoering is versterkt.

Onderwijshuisvesting

Tot dit beleidsveld behoren de gemeentelijke taken op het gebied van huisvesting voor basis- en voorgezet onderwijs:

- nieuwbouw van schoolgebouwen
- uitbreiding van bestaande schoolgebouwen
- opstellen programma onderwijshuisvesting
- vandalismebestrijding

Er is een wetswijziging ("Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting") in voorbereiding op het gebied van onderwijshuisvesting. Het doel van de wetswijziging is de verantwoordelijkheidsverhouding tussen de gemeenten en schoolbesturen te verhelderen en de samenwerking te verbeteren. De beoogde inwerkingsdatum van dit wetsvoorstel is 1 augustus 2025.

De insteek van de wet is een meer planmatige, duurzame en toekomstgerichte aanpak van onderwijshuisvesting. Wat kan leiden tot meer effectiviteit en dus betere onderwijshuisvesting. Daarnaast wordt in het wetsvoorstel renovatie een volwaardig alternatief voor nieuwbouw. Ook wordt het investeringsverbod voor besturen in het primair onderwijs genuanceerd.

Met de wetswijziging wordt het voor gemeenten verplicht een meerjarig Integraal HuisvestingsPlan (IHP) te ontwikkelen (komt in de plaats van het Waalwijkse MeerjarenInvesteringsProgramma [MIP]).

Wat hebben we in 2025 gedaan?

Het wetsvoorstel "Planmatige aanpak onderwijshuisvesting" regelt dat gemeenteraden een integraal huisvestingsplan (IHP) vaststellen ten aanzien van onderwijshuisvesting. Het IHP bestrijkt een periode van vier jaar en moet de voornemens bevatten voor de twaalf jaar volgend op de vier jaar die het IHP bestrijkt. Het opstellen van een IHP wordt nu dus een verplichting voor gemeenten. Het IHP dient te voldoen aan de eisen die het wetsvoorstel en een aanvullende ministeriële regeling daaraan stellen. De behandeling in de 2e kamer is voorzien in het eerste kwartaal van 2026. Ter voorbereiding op het opstellen van het IHP worden nieuwe prognoses opgesteld die het uitgangspunt vormen voor de capaciteitsbehoefte. Op 6 mei 2025 hebben wij de nieuwbouw van KC Meerdijk in gebruik genomen. De ontwikkeling van KC Driessen, uitbreiding De Brug, Nieuwbouw OBS De Hoef en Nieuwbouw de Veste lopen over in 2026 en zullen in dat jaar verder ter hand worden genomen.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.420 Het beleidsmatig voorbereiden op de invoering van de toekomstige Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting

Omschrijving (toelichting)

Om optimaal invulling te geven aan de wettelijk zorgplicht wordt voor het primair onderwijs in Waalwijk eenmaal in de vier jaar een Meerjaren Investeringsprogramma Onderwijshuisvesting (MIP) opgesteld. Het MIP bestaat uit een strategisch deel, met daarin de kaders en uitgangspunten voor de onderwijshuisvesting en een operationeel deel waarin de knelpunten en oplossingen worden uitgewerkt. Het MIP is in samenwerking met de schoolbesturen tot stand gekomen. Deze samenwerking is noodzakelijk; de taken en rollen van gemeente en schoolbesturen ten aanzien van de onderwijshuisvesting zijn immers nauw met elkaar verweven. Op 17 december 2021 heeft de gemeenteraad het MIP 2022-2025 vastgesteld. Het MIP heeft alleen betrekking op het primair onderwijs van Waalwijk. Ten aanzien van de zorgplicht voor het voorgezet onderwijs zijn in 2005 met de schoolbesturen doordecentralisatieovereenkomsten gesloten op basis waarvan zij onder voorwaarden met een eigen verantwoordelijkheid de huisvestingszaken behartigen. Deze overeenkomsten zijn in 2023 geactualiseerd.

Het wetsvoorstel "Planmatige aanpak onderwijshuisvesting" regelt dat gemeenteraden een integraal huisvestingsplan (IHP) vaststellen ten aanzien van onderwijshuisvesting. Het IHP bestrijkt een periode van vier jaar en moet de voornemens bevatten voor de twaalf jaar volgend op de vier jaar die het IHP bestrijkt. Het opstellen van een IHP wordt nu dus een verplichting voor gemeenten. Het IHP dient te voldoen aan de eisen die het wetsvoorstel en een aanvullende ministeriële regeling daaraan stellen.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.4101 In overleg met de schoolbesturen voor de periode vanaf 2026 een IHP ontwikkelen.

Omschrijving (toelichting)

Het huidige MIP bestrijkt de periode 2022 tot en met 2025. In de loop van 2025 worden in overleg met de schoolbesturen de voorbereidingen van het IHP 2026 – 2041 opgepakt.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Wet planmatige en doelmatige aanpak onderwijshuisvesting zijn voorbereidingen getroffen om tot een IHP te komen. Dit IHP gaat over een periode van vier jaar (2026-2029) plus een doorkijk van de 12 jaar erna. De behandeling van de wetswijziging in de 2e kamer zal in het voorjaar 2026 plaatsvinden.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.421 Het realiseren van adequate, duurzame en gezonde schoolgebouwen

Omschrijving (toelichting)

In goed overleg met de schoolbesturen gaan we verder met de voorbereiding en realisering van de in het MIP 2022-2025 opgenomen huisvestingsagenda 2022-2025.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.4221 Uitvoeren van onderwijshuisvestingsprojecten

Omschrijving (toelichting)

Concreet zal in 2025 worden gewerkt aan de volgende projecten:

- Nieuwbouw KC Meerdijk, Waalwijk (in uitvoering);
- Uitbreiding CBS De Brug, Waspik (in voorbereiding, schoolbestuur is bouwheer);

- Nieuwbouw KC Landgoed Driessen (in voorbereiding);
- Gedeeltelijke vervangende nieuwbouw OBS De Hoef (in voorbereiding);
- Vervangende nieuwbouw RKBS De Veste, Waspik (start voorbereiding in 2025)

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De vijf genoemde projecten bevinden zich alle in een andere fase: van opstart (OBS De Hoef en De Veste), voorbereiding (nieuwbouw KC Landgoed Driessen, uitbreiding CBS De Brug) en afgerond (KC Meerdijk).

De ontwikkeling van Kindcentrum Landgoed Driessen is in de voorbereidingsfase, maar heeft vertraging opgelopen in de algehele planning.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 4 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 4](#)

Wat heeft beleidsveld 4 gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
Lasten	9.813	9.862	9.836
Baten	-1.860	-1.694	-1.872
Saldo van lasten en baten	7.953	8.168	7.964
Onttrekkingen	-485	-1.024	-529
Stortingen	0	47	0
Mutaties reserves	-485	-977	-529
Saldo na mutaties reserves	7.468	7.191	7.435

Belangrijkste kaders

[Nota Lokaal Educatieve Agenda 2025-2028](#)

[Waalwijk Taalrijk beleidskader 2025-2028](#)

[MIP Onderwijshuisvesting 2022-2025](#)

Verbonden partijen

In dit beleidsveld zijn geen verbonden partijen.

Beleidsveld 5 | Sport, cultuur en recreatie

Wat houdt dit beleidsveld in?

Het beleid op het gebied van sport, cultuur, erfgoed, recreatie en toerisme is van cruciaal belang voor het bevorderen van een gezonde en verrijkte samenleving. Het beleid is gericht op het creëren van een aantrekkelijke en duurzame omgeving waar zowel inwoners als bezoekers kunnen genieten van een breed scala aan activiteiten.

Vrije tijd levert een bijdrage aan de Waalwijkse opgaven, meer samenhang tussen bevolkingsgroepen én aan de aantrekkingskracht van de drie kernen voor nieuwe en huidige Waalwijkers.

Kortom, de kruisbestuiving tussen deze verschillende domeinen maakt Waalwijk tot een bruisende plek waar sport, cultuur, recreatie, toerisme en erfgoed hand in hand gaan. Deze synergie draagt bij aan een levendige en aantrekkelijke gemeenschap waarin iedereen kan genieten van al het moois dat Waalwijk te bieden heeft.

Vrijetijdsvisie

Een integrale vrijetijdsvisie is essentieel voor het creëren van een samenhangend beleid dat alle aspecten van vrije tijd omvat. Het bevordert crossovers tussen sectoren zoals sport, cultuur en toerisme, wat leidt tot innovatieve en verrijkende ervaringen voor inwoners en bezoekers. Deze benadering versterkt de lokale economie en draagt bij aan een levendige gemeenschap.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

Het beleidskader Levendig Waalwijk is opgebouwd vanuit de diverse thema's, zodat deze elkaar kunnen versterken. Het beleidskader zorgt voor richtinggevende uitspraken op basis waarvan uitvoeringsprogramma's kunnen worden opgesteld. Dit beleidskader wordt 5 maart 2026 voorgelegd aan de raad ter besluitvorming.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.510 Verbetering samenhangend beleid van alle aspecten van vrije tijd

Omschrijving (toelichting)

De vrijetijdsvisie dient als leidraad voor het creëren van synergie tussen verschillende vrijetijdsectoren en het bevorderen van een inclusieve en toegankelijke vrijetijdscultuur.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.5101 Opleveren van de vrijetijdsvisie

Omschrijving (toelichting)

In 2025 zal de gemeente Waalwijk zich toeleggen op het ontwikkelen van een uitgebreide vrijetijdsvisie.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 is er gewerkt aan het beleidskader Levendig Waalwijk. Deze wordt op 5 maart 2026 ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

Sport

We willen een aantrekkelijke sportieve gemeente zijn voor onze inwoners. We willen zoveel mogelijk Waalwijkers vitaal in beweging krijgen en houden. Daarbij zijn vitale sportverenigingen en goede, toekomstgerichte accommodaties van belang. Sport en bewegen is zowel een doel als middel en draagt op veel manieren bij aan het woon-, leef-, welzijns- en vestigingsklimaat in de gemeente Waalwijk. Beleidsmatige aandacht voor een functioneel en kwalitatief sportkapitaal blijft daarom belangrijk. Het is van belang om mee te bewegen in de behoefte en demografische ontwikkelingen. Een voorbeeld daarvan is de toenemende vraag naar plekken in de openbare ruimte om te sporten en te bewegen.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

We nemen structureel deel aan de brede regeling Combinatiefuncties (buurtsportcoaches, beweegcoaches, cultuurcoaches e.d.). Vanuit ons gemeentelijk sportbeleid, Samen Redzaam en het platform GO Waalwijk werken we met veel (professionele) partners samen. We kennen een goede sportinfrastructuur, maar werken voortdurend aan verbetering. Zo wordt op sportpark De Gaard gewerkt aan klimaatadaptieve maatregelen zodat de kwaliteit en bespeling verbeterd wordt. We stimuleren Sport en Bewegen in de Openbare Ruimte in samenwerking met Spelen. Eind 2025 is door de raad het krediet van € 500.000 gevoteerd en het kader en Vlekkenplan Sport en bewegen in de openbare ruimte 2026 en 2027 vastgesteld. Het merendeels van onze sportverenigingen zijn gezond en vitaal (het oppakken van een bredere maatschappelijke rol blijft lastig). Verenigingen zijn (individueel of gezamenlijk) vanuit het loket Verenigingsondersteuning ondersteund.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.520 Inclusief en vaardig sporten en bewegen

Omschrijving (toelichting)

We streven ernaar dat onze inwoners vitaal zijn en voldoende bewegen volgens de Nederlandse Norm Gezond Bewegen. We ondersteunen en stimuleren een leven lang plezier beleven aan sporten en bewegen in een inclusieve sport- en beweegomgeving.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.5201 Ontwikkelen rijke schooldagen

Omschrijving (toelichting)

Met een Rijke Schooldag bieden we samen met het primair onderwijs een kansrijke en inspirerende omgeving, door een gevarieerde combinatie van curriculaire en extra-curriculaire activiteiten (leren van basisvaardigheden combineren met een aanbod gericht op cultuur, sport, gezondheid, natuur etc). Deze vinden zowel tijdens als naschools plaats.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De pilot loopt nog steeds conform omschrijving en loopt door tot einde schooljaar 2025/2026. De evaluatie heeft volgens planning eind 2025 plaatsgevonden en heeft concrete en vooral heel praktische input opgeleverd voor de resterende maanden van de pilot. Inmiddels heeft schoolbestuur Floriander vanuit het Rijk voor een aantal Waalwijkse scholen subsidie ontvangen voor het vormgeven van de aanpak School en omgeving die een vergelijkbaar doel heeft als de pilot Avonturenfabriek. Floriander heeft een projectleider aangesteld om deze aanpak vorm te geven, in eerste instantie voor Zanddonk en Baardwijk. Gemeente en Floriander zijn met elkaar in gesprek om de pilot Avonturenfabriek en de aanpak School en omgeving tot een logisch geheel te vormen en na te gaan op welke wijze

we deze aanpak kunnen borgen en uitbreiden naar alle Waalwijkse scholen. De middelen voor School en omgeving zijn voor drie schooljaren door het Rijk aan Floriander beschikbaar.

A25.5202 Uitbreiden lokale samenwerking

Omschrijving (toelichting)

In 2025 breiden we vanuit de nieuwe koers sociaal domein de lokale samenwerking met sport- en beweegaanbieders en professionele partners op de kwetsbare doelgroepen verder uit. De bedoelde kwetsbare doelgroepen zijn:

1. Mensen met een verstandelijke, zintuiglijke en motorische beperking.
2. Mensen met psychische problemen en chronisch zieken.
3. Ouderen die kampen met dementie en eenzaamheid.
4. Mensen met een laag inkomen.
5. Arbeidsmigranten.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

We zijn vanuit de Sociale basis en onze aanpak sport en bewegen in de openbare ruimte aangesloten bij ontwikkelingen in de pilotwijk Baardwijk, Laageinde en De Hoef. Deze worden in 2026 verder geconcretiseerd. De beweeg- en leefstijlinterventie FanActive van de RKC Foundation is in 2025 succesvol verlopen en heeft deelnemers (bewoners uit de wijk van 25 tot 75 jaar) op hoofdlijnen aantoonbaar geholpen richting een actievere en gezondere leefstijl, met veel aandacht voor bewegen, sociale verbinding en motivatie. In 2026 gaan we met FanActive door en bouwen we voort op deze positieve resultaten. De GO-Fit gids 2025/2026 is in samenwerking met professionals en aanbieders verspreid.

A25.5203 Met GO Waalwijk een beweging (community) creëren die aanzet tot sporten, bewegen en een gezonde levensstijl

Omschrijving (toelichting)

Met GO Waalwijk hebben we een initiërend, stimulerend en coördinerend platform voor sport, beweging, gezondheid en cultuur. Vanuit het brede netwerk en de samenwerkingspartners wordt storytelling ingezet om bewustwording te vergroten en aandacht te vestigen op een vitale leefstijl.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

GO Waalwijk is gegroeid in taken, bereik en verwachtingen vanuit beleid zoals het Samen Redzaam programma. Om verbreding van GO Waalwijk op het thema 'ontmoeten' te onderzoeken alsmede de inzet van tools bij storytelling (verhalen en ervaringen van deelnemers in de gidsen en social media) en communitybuilding zijn we in 2025 een merkpositioneringstraject gestart dat in 2026 een vervolg krijgt.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.521 Vitale sportaanbieders in een positieve sportcultuur

Omschrijving (toelichting)

In de gemeente Waalwijk zijn vitale sportaanbieders en een positieve sportcultuur de kern van een gezonde en verbonden gemeenschap. We ondersteunen verenigingen hierbij zodat iedereen een inclusieve, positieve en veilige sportcultuur ervaart.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.5211 Sportclub APK

Omschrijving (toelichting)

Om onze verenigingen vitaler en duurzamer te maken voeren we de Sportclub APK uit. We krijgen met dit onderzoek inzicht in de vitaliteit en directe aanknopingspunten om het gemeentelijk sport- en beweegbeleid door te ontwikkelen. Het levert verenigingsbestuurders waardevolle inzichten, tips en handige tools op.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

De Sportclub APK en de daaruit voortkomende themabijeenkomsten zijn in 2025 afgerond. In 2026 inventariseren we verder onder de verenigingen de behoeften in ondersteuning om hier nog beter onze verenigingsondersteuning op in te zetten.

A25.5212 Sociaal veilige sport**Omschrijving (toelichting)**

We werken aan een plan van aanpak om sociale veiligheid en integriteit bij sportverenigingen te stimuleren en te ondersteunen. Samen met de verenigingen zetten we in ieder geval de minimaal noodzakelijke stappen richting een sociaal veilig sportklimaat door te voldoen aan de basiseisen sociale veiligheid (o.a. regeling gratis VOG, Gedragscode Sport, Vertrouwenscontactpersoon en cursus of e-learning voor trainers/coaches).

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

We nemen deel aan de regionale werkgroep en in 2026 ronden we het regionaal plan van aanpak voor een sociaal veilig sportklimaat af inclusief een lokale paragraaf.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.522 Duurzame sportinfrastructuur

Omschrijving (toelichting)

De gemeente Waalwijk streeft naar een toekomstbestendige, multifunctionele sportinfrastructuur en een sportief ingerichte (openbare) ruimte. De sportaccommodaties voldoen na nieuwbouw en renovaties aan de geldende wet- en regelgeving en sluiten aan bij onze visie Duurzaam Waalwijk.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.5221 Sportpark de Gaard wordt klimaat-adaptief**Omschrijving (toelichting)**

We gaan sportpark de Gaard optimaliseren en verduurzamen. We treffen klimaat-adaptieve maatregelen, enerzijds ter voorkoming van wateroverlast op het (laag gelegen) sportpark de Gaard, anderzijds creëren we waterberging voor gebruik in droge perioden. Hiermee wordt Sportpark de Gaard omgevormd tot een blauw sportpark.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

Aan de hand van fase 1 was een herstel nodig van de uitgevoerde werkzaamheden. Naar aanleiding van deze operatie gaan we in 2026 bekijken of we een voorstel moeten indienen bij de raad voor aanvullende financiering.

A25.5222 Start maken met realisatie sportboulevard Waspik

Omschrijving (toelichting)

Geruime tijd geleden heeft de raad besloten te komen tot een nieuwe sporthal in Waspik. De start hiervan heeft vertraging opgelopen vanwege het feit dat het locatieonderzoek langer heeft geduurd dan voorzien. De komende tijd wordt de locatiekeuze verwacht. Hoe de sporthal er precies uit komt te zien en welke voorzieningen er eventueel aan toegevoegd worden, wordt nader onderzocht.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

Er wordt verwacht dat in het eerste kwartaal van 2026 een definitieve locatiekeuze wordt gemaakt. Op dit moment worden gesprekken gevoerd met diverse belanghebbenden om op zeer korte termijn te komen tot een definitief plan.

*A25.5223 Kleedkamers WSC Waalwijk***Omschrijving (toelichting)**

De kleedkamers van voetbalvereniging WSC Waalwijk zijn gedateerd en verkeren niet in goede staat. Aanvullend op een eerder gedaan onderzoek, wordt onderzocht wat de beste oplossing is: renovatie of nieuwbouw.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

WSC is bezig de laatste hand te leggen aan het financiële plan voor de nieuwe kleedkamervoorziening (welke na realisatie in eigendom komt van WSC). Hiervoor wordt aan de gemeente nog een borgstelling gevraagd die volgens het college (en wellicht gemeenteraad) moet worden verstrekt.

*A25.5224 Sporten en bewegen in de openbare ruimte***Omschrijving (toelichting)**

Sporten en bewegen vindt steeds meer in de openbare ruimte plaats. Ook de doelen vanuit onze Sportnota en de nieuwe koers Sociaal domein maken dat we dit willen faciliteren. We sluiten hierbij aan bij het Speelruimteplan 2019, waarin sporten in de openbare ruimte al een ambitie is. In samenwerking met diverse organisaties en interne beleidsthema's (o.a. cultuur & evenementen, erfgoed, recreatie & toerisme) pakken we dit nader op. We zien hierbij ook kansen voor de Urban sports & culture in de openbare ruimte.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

In de raadsvergadering van 11 december 2025 is het krediet van € 500.000 gevoteerd om uitvoering te geven aan het Vlekkenplan Sport en bewegen in de openbare ruimte 2026-2027.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.523 De interne gemeentelijke organisatie van sport optimaliseren

Omschrijving (toelichting)

Nader onderzoek doen naar de beste positionering van het werkveld sport, betreft o.a. het beheer en exploitatie van de gemeentelijke sportaccommodaties en ons lokale platform GO Waalwijk en verenigingsondersteuning. Om te komen tot een integrale aanpak voor sport (beheer en exploitatie van de accommodaties en sportstimulering).

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.5231 Start verkenning naar de positionering van sport

Omschrijving (toelichting)

In 2025 wordt er een nadere verkenning gestart naar de positionering van sport in de volle breedte.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De interne samenwerking is op onderdelen verbeterd en daarmee is er geen aanleiding meer om de positie van sport verder te onderzoeken. Deze activiteit is daarom niet opgepakt.

Cultuur en evenementen

Cultuur verbindt mensen, verhoogt de aantrekkelijkheid van de stad en draagt bij aan de zelfontplooiing van inwoners. In de 'Cultuurnota Waalwijk' staan de thema's *verbinding* en *welzijn* centraal. De gemeente heeft de ambitie om met "De Stad als Podium" iedereen op laagdrempelige wijze met cultuur in aanraking te laten komen, door de stad als podium te gebruiken. Een speerpunt vormt hier de Kunst in de Openbare Ruimte, die de stad kan verlevendigen.

Daarnaast is er het streven om met de 'Stad als Proeflokaal' cultuur in te zetten voor de maatschappelijke vraagstukken waar Waalwijk voor staat. De uitdagingen zijn: 'maatschappelijke activering', het versterken van de sociale basis en het 'stimuleren talentontwikkeling'. Daarbij is het uitgangspunt dat betrokkenen actief deelnemen, de praktijken artistiek uitdagend zijn en ze verandering teweegbrengen.

Met onze evenementen willen we er zijn voor al onze inwoners. Daarnaast willen we met evenementen zorgen voor een aantrekkelijker stad. Hierbij is het belangrijk dat we de organisatoren van evenementen zo goed mogelijk ondersteunen in de aanvraag voor een evenement en richten we ons op evenementen met een duurzaam karakter.

1. **De stad als podium.** We willen ervoor zorgen dat cultuur voor iedereen bereikbaar is. We brengen cultuur naar de scholen en in de wijken en zetten de stad in als podium. Hierbij willen we zorgen dat, ook wanneer iemand niet aangesloten is bij een vereniging toch in aanraking kan komen met cultuur. De gemeente wil met Kunst in de openbare ruimte de stad verlevendigen. Waalwijk bezit zo'n 46 kunstwerken in de openbare ruimte, waaronder ook gedenktekens en monumenten. Het streven is deze kunstwerken opnieuw te activeren, door ze onderdeel te laten vormen van een kunstroute. Niet alle kunstwerken zijn geïnventariseerd, ontsloten, gerestaureerd en/of geplaatst. In een nieuw te vormen beleidsplan Kunst in de Openbare Ruimte staat deze collectie, en haar toekomst centraal. Hierin wordt onder andere de identiteit, betekenis en toestand van de collectie als ook het toekomstige verzamelen en ontzamelbeleid geformuleerd. Als onderdeel van dit nieuwe beleid wordt onderzocht of mogelijkheden zijn om, dmv externe financiering, de kunstroute te verlevendigen met een nieuw te vervaardigen werk, en/of een participatie project met primair onderwijs en gemeenschappen uit Waalwijk.
2. **De stad als proeflokaal.** We willen participatie in cultuur stimuleren middels diverse activiteiten. Hierbij is de samenwerking tussen de culturele partners belangrijk en moeten we deze versterken. Onze partners zijn immers degenen die cultuur direct aan onze inwoners kunnen aanbieden. Door te zorgen voor een versterkte samenwerking kunnen we zorgen voor een stabiel(er) cultureel veld en kunnen verenigingen elkaar aanvullen waar dat nodig is. Ook willen we de samenwerking tussen de culturele partners en sociale partners versterken. Hiermee kunnen we ervoor zorgen dat kwetsbare inwoners eerder worden gesignaleerd en bijvoorbeeld gekoppeld kunnen worden aan sociale partners om onder andere de sociale basis te versterken en onze inwoners preventief te kunnen ondersteunen in hun hulpvraag.

3. **Duurzame evenementen.** Door te zorgen dat de weg naar het organiseren wordt vergemakkelijkt voor organisatoren zullen er gemakkelijker kleinere evenementen worden georganiseerd. Dat zorgt ervoor dat de levendigheid in alle kernen kan worden vergroot. Tot slot staat duurzaamheid hoog in het vaandel bij gemeente Waalwijk. We faciliteren dan ook in het duurzamer maken van evenementen. Onder andere door bij terugkerende evenementen een scan uit te voeren waar mogelijke verbeterpunten uit komen om evenementen duurzamer te maken.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

In 2025 hebben we, ook gedurende het participatietraject met de partners, veel samengewerkt. We hebben kansen en mogelijkheden verkend, niet alleen tussen de culturele partners, maar juist ook samenwerkingen met sociale partners en ook commerciële partners. Een groot deel van een betere samenwerking ligt aan elkaar kennen en kunnen vinden. Momenteel werken we hieraan door onder andere een Levendig Waalwijk café te organiseren en vanuit verenigingsondersteuning actief verbindingen leggen tussen de partners.

Sinds oktober 2025 is er één loket beschikbaar voor de organisatoren van evenementen. Hier kunnen organisatoren met al hun vragen terecht. Ook zorgt dit loket ervoor dat er, voor een evenement, goed contact wordt gelegd met omliggende partners van de locatie waar het evenement plaatsvindt. Hiermee faciliteren we als gemeente op een meer actieve manier om organisatoren beter te begeleiden en ondersteunen.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.530 De stad als podium inzetten

Omschrijving (toelichting)

Door de stad als podium in te zetten kunnen we de buitenruimte en de openbaar toegankelijke voorzieningen inzetten om cultuur dichterbij de inwoners te brengen en te zorgen dat cultuur voor iedereen bereikbaar is. In 2024 is het plan "kunst in de openbare ruimte" vastgesteld door het College, deze zal later opgenomen worden in de Vrijtijdsvisie. Doel is om kunst meer in te gaan zetten voor het verlevendigen van de openbare ruimte. De huidige kunst in de openbare ruimte is inmiddels geïnventariseerd en samen met een commissie zal bekeken worden welke kunst er herplaatst/geplaatst wordt in de openbare ruimte.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.5301 Het plaatsen van een kunstwerk bij de centrumtree inclusief educatietraject op scholen

Omschrijving (toelichting)

We willen een kunstwerk plaatsen bij de centrumtree, gerelateerd aan schoen en leder. Hierbij zal een ruim participatietraject worden opgezet en zal een educatietraject op scholen worden verzorgd.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het educatietraject inclusief de ontwerpschetsen zijn afgerond. Ook zijn de subsidies bij externe fondsen inmiddels aangevraagd. De daadwerkelijke plaatsing wordt voorlopig nog steeds verwacht in 2026.

A25.5302 Herplaatsen kunstwerken**Omschrijving (toelichting)**

We willen, afhankelijk van de kosten, minimaal 1, maar het liefst 3, kunstwerken in de openbare ruimte herplaatsen, waaronder het beeld van Gudmundson.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

In verband met het vergunningentraject, de afstemming met de galerie die de belangen van de kunstenaar behartigt en de daarna langdurige vorst aan de grond is herplaatsing gepland in het voorjaar 2026.

A25.5303 Culturele activiteiten in de stad stimuleren**Omschrijving (toelichting)**

Onder andere door de ruimere openstelling van het huis van Waalwijk, het aantal activiteiten in de bibliotheek en het stimuleren van (kleine) culturele evenementen in het centrum zorgen we ervoor dat cultuur voor iedereen toegankelijk is.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

Het Huis van Waalwijk is op dit moment ieder weekend open en bij de bibliotheek is het aanbod verruimd door onder andere meer bemande openingsuren te realiseren in Waalwijk en Waspik. Daarnaast hebben afgelopen zomer de Waalwijkse zomerweken plaatsgevonden en is de kiosk meer ingezet voor kleinschalige en laagdrempelige optredens.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.531 De stad als proeflokaal inzetten

Omschrijving (toelichting)

In 2025 wil de gemeente cultuur dichterbij de inwoners brengen, cultuur voor iedereen bereikbaar maken en de samenwerking tussen de culturele en sociale partners versterken. Dit onder andere door te experimenteren met culturele activiteiten die gericht zijn op een hogere participatiegraad van inwoners binnen de culturele sector.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.5311 Intensiveren project Muziek in de Klas**Omschrijving (toelichting)**

We willen alle scholen in 2025 laten participeren in het project Muziek in de Klas. Het Kunstencentrum zet zich hiervoor in.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

Niet iedere school wil participeren aan het project Muziek in de Klas. Inmiddels zijn er 6 scholen van de 20 die aan deze activiteit mee doen. Door het realiseren van een breder cultureel aanbod (zie ook doelstelling rijke schooldag) doet wel elke school mee aan culturele activiteiten.

A25.5312 Cultuurtafel nieuw leven inblazen

Omschrijving (toelichting)

Door periodiek tezamen met onze culturele partners bij te praten willen we de samenwerking versterken. Door een betere samenwerking tussen onze culturele partners kunnen we zorgen dat we onze inwoners een zo breed mogelijk cultureel aanbod kunnen bieden.

Ook kunnen we hierbij extra aandacht besteden aan het versterken van de sociale basis van inwoners en onze partners koppelen aan onze sociale partners waar zij elkaar nog niet altijd weten te vinden.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het participatietraject voor het beleidskader Levendig Waalwijk bracht veelal de behoefte van meer samenwerking tussen partijen met zich mee. Middels deze bijeenkomsten en de bijeenkomsten specifiek gericht op de culturele partners, zorgen we voor verbinding op cultureel vlak, maar zoeken we ook naar mogelijkheden om bijvoorbeeld ontmoetingsfuncties extra te benadrukken. Hiervoor is ook een onderzoek ingezet bij BaLaDe waar zowel de bibliotheek als een buurthuis gevestigd zijn in een pand en elkaar kunnen versterken.

A25.5313 Inzetten stad als podium

Omschrijving (toelichting)

Dit doen we door meer gebruik te gaan maken van de kiosk als plaats waar opgetreden kan worden, deelname aan het GO Waalwijk festival waarbij alle culturele (en sport)-verenigingen zich kunnen presenteren. Ook willen we meer kleinschalige evenementen laten plaatsvinden waarbij de stad als podium kan worden ingezet.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

We hebben het gebruik van de Kiosk vergemakkelijkt door afspraken te maken met het Huis van Waalwijk over het gebruik. Daarmee stimuleren we het gebruik van de kiosk en kunnen daar (makkelijker dan voorheen) kleinschalige evenementen plaatsvinden. Het huis van Waalwijk fungeert hier als coördinator om de stad meer in te zetten als podium.

Het GO Waalwijk festival was weer een drukbezocht festival waarmee inwoners en organisaties de kans kregen elkaar te leren kennen.

A25.5314 Organiseren GO-café

Omschrijving (toelichting)

Middels het jaarlijks organiseren van het GO café kunnen we al onze culturele, sportieve en sociale partners in contact brengen met elkaar. Het café heeft als doel om de samenwerking te versterken, te leren van elkaar en elkaar in de toekomst beter te kunnen vinden.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

He GO Waalwijk café heeft niet plaatsgevonden. Wel zijn partners bijeengekomen gedurende het participatietraject en wordt er, ter voorbereiding en invulling van de uitvoeringsprogramma's van het beleidskader Levendig Waalwijk, in maart 2026 een Levendig Waalwijk café georganiseerd

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.532 De organisatie van evenementen vergemakkelijken en Waalwijk op de kaart zetten

Omschrijving (toelichting)

De gemeente wil een betere facilitering voor de organisatoren van evenementen realiseren en landelijke evenementen naar Waalwijk halen.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.5321 Vergemakkelijken vergunningverlening en ondersteunen organisatie evenementen

Omschrijving (toelichting)

Naast het inrichten van een zo laagdrempelig mogelijk proces om een evenement te organiseren, ondersteunen we de organisatoren van evenementen met het verduurzamen van de evenementen. Hiervoor worden quick scans uitgevoerd op een aantal evenementen en worden organisatoren geadviseerd hoe zij hun evenement kunnen verduurzamen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Organisatoren worden uitgenodigd voor het evenementenoverleg om het proces rond vergunningen en veiligheid te bespreken en zo tot een goed afgestemde vergunningsaanvraag te komen. Daarmee worden organisatoren gefaciliteerd om dit proces vooraf zo helder en makkelijk mogelijk in te richten. Echter dient te worden opgemerkt dat blijkt dat dit voor organisatoren nog onvoldoende houvast biedt om een evenement te organiseren. Daarom wordt er in het kader van het nieuwe beleidskader Levendig Waalwijk gewerkt aan een evenementenmatrix waardoor in één oogopslag duidelijk is welk type evenement op welke locatie plaats kan vinden en onder welke voorwaarden.

Recreatie en toerisme

Recreatie en toerisme is cruciaal voor de leefbaarheid en de brede welvaart. Daarnaast biedt het ontspanning en vermaak op diverse manieren en is het belangrijk voor inwoners, ondernemers en bezoekers. Een wandeling in de natuur of een museumbezoek illustreert de variëteit in vrijetijdsbesteding. Recreatie en toerisme creëert kansen voor een aantrekkelijk Waalwijk, zowel voor recreanten, bezoekers als voor ondernemers en het versterken van het vestigingsklimaat.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

In 2025 is er onder andere ingezet op beleefbaarheid van verschillende gebieden. Voor het Hoefsven is er een visie opgeleverd waarin door middel van zones het recreatiegebied optimaler benut kan worden. In de Westelijke Langstraat zijn beleefbare elementen ontwikkeld om het verhaal te vertellen én om door middel van routes het gebied te leren kennen. RBT De Langstraat bouwt verder aan relaties met ondernemers, producten en het trekken van bezoekers. Er is een start gemaakt aan het beleidskader Levendig Waalwijk, waar diverse disciplines samen komen om te zorgen voor een duidelijke visie op het gebied van vrije tijd.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.540 Verbeteren van de gemeente Waalwijk als recreatief-toeristische plek

Omschrijving (toelichting)

De gemeente Waalwijk biedt een uniek aanbod van cultureel erfgoed, bijzondere natuur en een goede fiets- en wandelverbinding. Deze huidige en mogelijk nieuwe voorzieningen moeten ervoor zorgen dat (jonge) inwoners blijven en aangetrokken worden. Bovendien stimuleert recreatie en toerisme de lokale economie, is het van belang voor de ondernemers

en de werkgelegenheid en bevordert het de instandhouding van historisch en natuurlijke bezienswaardigheden.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.5401 Vermarkten van de gemeente Waalwijk middels het Regionaal Bureau voor Toerisme De Langstraat (RBT)

Omschrijving (toelichting)

De gemeente Waalwijk en de Langstraat blijven vermarkten middels RBT De Langstraat. Door het RBT wordt de bekendheid van ons als gemeente en als Langstraatregio vergroot waardoor er meer bezoekers, bestedingen en economische groei is. We gaan tevens onderzoeken hoe meer kunnen inzetten op citymarketing. In 2025 gaan we, als gemeente Geertruidenberg aansluit, meer de verbinding met hen zoeken op recreatief-toeristisch gebied.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

RBT De Langstraat heeft afgelopen jaar volgens de subsidie gewerkt aan de promotie van De Langstraat (en dus ook Waalwijk). Ze zijn nauw gaan samenwerken met Brabant Partners waardoor dat ze nog meer regionale- en landelijke aandacht hebben gekregen. Ze werken ook nauw samen met partners als de Zuiderwaterlinie en Efteling om grotere thema's / voorzieningen aandacht te geven en samen op te trekken.

A25.5402 Groei in aantal overnachtingen

Omschrijving (toelichting)

Middels de verblijfsbelasting krijgen wij inzicht in het aantal overnachtingen per jaar. Daarnaast krijgen wij weer inzicht in de mogelijke groei van het toerisme en daardoor is er mogelijk meer economische activiteit. Aanvullend wordt verwezen naar activiteit A24.5200. In 2025 willen we onderzoeken of het mogelijk is om differentiatie aan te brengen in de tarieven op basis van type voorziening (o.a. camping, B&B, hotel).

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 zijn de eerste stappen gezet naar het onderzoek rondom de differentiatie voor de verblijfsbelasting. Het is niet gelukt om de inwerkingtreding van de differentiatie door te voeren voor 2026, streven is 2027.

A25.5403 Kwalitatief behouden en waar mogelijk groeien in het aantal kilometers aan fiets- en wandelroutes

Omschrijving (toelichting)

In samenwerking met diverse organisaties (waaronder het RBT) en interne beleidsthema's (o.a. cultuur, erfgoed, kunst en sport) wordt bekeken of er aanpassingen nodig zijn in het fiets- en wandelknooppunten netwerk. Daarnaast onderzoeken en/of ontwikkelen we nieuwe routes. Dit netwerk en de routes dragen bij aan het aantal recreatieve activiteiten en bewegen in de openbare ruimte.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 is er gewerkt aan het routenetwerk voor wandelen en fietsen. Het netwerk is op orde gehouden en er zijn nieuwe routes (80 jaar bevrijding i.s.m. de heemkundekring Sprang-Capelle en vernieuwde versie Spreekwoordenroute) ontwikkeld in samenwerking met diverse partners. Daarnaast heeft een externe partij ook een subsidieaanvraag bij de

provincie gedaan voor een nieuwe versie van de Halve Zolenroute. Dit wordt opgepakt en verder uitgewerkt in 2026, i.s.m. betrokken gemeenten en partijen.

A25.5404 De surfvijver als officieel zwemwater

Omschrijving (toelichting)

De onderzoeken naar het water en de fysieke omgeving zijn positief. Dit betekent dat er zwemwater en een stadstrand gerealiseerd wordt. Met ingang van het zwemseizoen in 2025 moet dit gerealiseerd zijn.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 is het stadsstrand met zwemzone opgeleverd in het Hoefsvengebied.

A25.5405 Westelijke Langstraat als beleefbaar gebied

Omschrijving (toelichting)

In 2025 werken we aan de beleefbaarheid en veiligheid van het gebied. Hieronder vallen routes, parkeerplaatsen en informatievoorzieningen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Afgelopen jaar is er gewerkt aan de beleefbaarheid en herkenbaarheid van de Westelijke Langstraat. Vanuit de GGA Westelijke Langstraat konden er fiches ingediend worden bij de provincie. Voor de recreatieve voorzieningen in de Westelijke Langstraat is dit ook gedaan. Het ging dan om routestructuren, parkeerplaatsen, oversteekplaatsen en informatievoorziening. Helaas heeft dit fiche niet de eindstreep gehaald. Er is nog onduidelijkheid over het fiche voor de reconstructie van de Eendenkooi. Projecten gepland voor 2025 worden verder uitgewerkt in 2026 en ook uitgevoerd, we wachten hiervoor op duidelijkheid over de Eendenkooi. Budget wat beschikbaar was in 2025 wordt volgens het najaarsbericht overgeheveld.

A25.5406 Bekendheid en herkenbaarheid Zuiderwaterlinie vergroten

Omschrijving (toelichting)

Bekendheid en herkenbaarheid vergroten onder heemkundeverenigingen, inwoners en waar mogelijk leisure ondernemers.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het afgelopen jaar is er gewerkt aan de herkenbaarheid en de aansluiting van de Zuiderwaterlinie. Heemkundekringen en inwoners worden hier in meegenomen en zijn steeds meer betrokken. De lijntjes tussen de organisatie van de Zuiderwaterlinie en van heemkundekringen worden korter, in gezamenlijkheid organiseren ze ook bijeenkomsten. Fietsroute is nog in ontwikkeling. Afronding naar verwachting in 2026. Tevens loopt er een traject over het terugbrengen van de oude schans, naar aanleiding van een motie van de raad. Hier wordt verder aan gewerkt in 2026.

Erfgoed

Erfgoed vormt de essentie van onze identiteit en geschiedenis. Het verbindt ons met het verleden, verrijkt het heden en inspireert de toekomst. Door het behoud en de viering van erfgoed, koesteren we de verhalen en tradities die onze gemeenschap uniek maken. Het stimuleert ook het toerisme en draagt bij aan educatie en sociale cohesie. Erfgoed is ons collectief geheugen, een schat die we moeten bewaren voor komende generaties.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

In 2025 hebben we gewerkt aan de verankering van erfgoed in de omgevingsvisie. Daarnaast is erfgoed opgenomen als een van de beleidsthema's binnen de ontwikkeling van het beleidskader Levendig Waalwijk. In 2025 zijn we bovendien gestart met het verzamelen, samenbrengen en digitaal ontsluiten van erfgoed. We noemen dit storymaps. Deze 'storymaps' zijn ingezet bij transformaties en ontwikkelingen om de plekken te behouden en beleefbaar te maken.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.550 Uitdragen van het verhaal van Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

Het behouden, versterken en uitdragen van de erfgoedwaarden verrijkt de maatschappelijke, recreatieve en ruimtelijke beleving.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.5501 Verankering van erfgoed op orde krijgen

Omschrijving (toelichting)

Beleid in relatie tot erfgoed moet op orde zijn. Dit houdt in dat er in 2025 onder andere gestart wordt met de verankering van cultureel erfgoed in de diverse beleidsvelden, visies en kaders. Crossovers worden gezocht, onder andere door meer samenwerking met beleidsvelden als cultuur, recreatie & toerisme en sport. Daarnaast wordt er in 2025 gestart met de eerste stappen om tot een erfgoedvisie te komen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 is erfgoed verankerd in de Omgevingsvisie, deze is inmiddels in februari 2026 door de raad vastgesteld. Daarnaast werken we aan het beleefbaar maken van Erfgoed via het beleidskader Levendig Waalwijk. Dit betekent dat er geen aparte erfgoedvisie komt. Ook zijn voor twee locaties in samenspraak met betrokken stakeholders storymaps gemaakt die gebruikt worden om cultuurhistorie mee te nemen bij ontwikkelingen.

Openbaar groen

In 2030 hebben we ten opzichte van 2019 een toename van 10% gemeentelijk groen gerealiseerd en de biodiversiteit met 5% vergroot. Daar waar mogelijk worden meerdere functies in het groen geïntegreerd, zoals waterberging, speelfuncties en wandelpaden. We streven ernaar dat iedere inwoner binnen 300 meter een toegankelijke groenvoorziening heeft.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

In 2025 hebben we ten opzichte van 2019 een toename van gemeentelijk groen gerealiseerd en de biodiversiteit vergroot. We zitten op schema om de vergroeningsopgave van 10% meer groen in 2030 te realiseren. De biodiversiteitsopgave van meer dan 5% in 2030 is reeds behaald. We zitten zelfs al op 7%!

Het doel om voor al onze inwoners binnen 300 meter een toegankelijke groenvoorziening te faciliteren is zo goed als behaald.

We hebben bewoners gestimuleerd om particuliere tuinen te vergroenen door deelname aan het 'tuinrangers' project en door de tegeltaxi. Erven in het buitengebied zijn tot vergroening gestimuleerd via deelname aan ErvenPlus.

De gemeentelijke openbare ruimte is extra vergroend door bij ieder IUP-project minimaal 10% openbaar groen en 5% combinatiegroen te realiseren.

Bij het vervangen van bomen is het verdwenen boomkroonvolume gecompenseerd plus 10% extra.

Voor de biodiversiteit kiezen we bij nieuwe plantsoenen steeds vaker voor aanplant van meerdere verschillende (inheemse) soorten. We zijn gemeentebreed gestopt met het schoffelen van boomspiegels en hebben de maaihoogte op grasvelden bijgesteld van 3-9 naar 8-14 centimeter. Zodat er voortaan altijd lage bloemen in het gras kunnen ontwikkelen. Op meerdere plekken is gazon omgevormd naar hoger, kruidenrijk gras. Soms ook met maaipaden erdoor voor de belevingswaarde.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.560 Groen uitbreiden en biodiversiteit vergroten

Omschrijving (toelichting)

In 2030 hebben we ten opzichte van 2019 een toename van 10% gemeentelijk groen gerealiseerd en de biodiversiteit met 5% vergroot. Om dit te bereiken wordt het gemeentelijk beleid geactualiseerd en in de gemeentelijke reconstructies wordt het groen geoptimaliseerd in kwaliteit en kwantiteit. Ook nemen we deel aan het 'tuincoaches' project van IVN en Stichting Steenbreek om ook op private terreinen groen en biodiversiteit te stimuleren. Met het groenbeheer wordt ingezet op meer ruimte voor wilde kruiden, in gazons en plantsoenen die een minder strak uiterlijk behoeven. Ook laten we bladeren steeds meer liggen in de plantsoenen, zodat zij op natuurlijke wijze kunnen verteren ten gunste van een gezond bodemleven en gezonde planten. Daar waar mogelijk worden meerdere functies in het groen geïntegreerd, zoals waterberging, speelfuncties en wandelpaden. We streven ernaar dat iedere inwoner binnen 300 meter een toegankelijke groenvoorziening heeft.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.5601 Uitvoering geven aan plan van aanpak Grote Oogst (pijler Groen)

Omschrijving (toelichting)

In 2025 geven we verder uitvoering aan de projecten en activiteiten uit het plan van aanpak Grote oogst. Dit plan zet in op de 3 pijlers van het programma Duurzaamheid. Met betrekking tot de pijler groen spitsen de activiteiten zich toe op het aanplanten van bomen en heesters, het uitbreiden van het ecologisch bermbeheer en het stimuleren van bedrijven en ondernemers om te vergroenen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Samen met Stakeholders is de overeenkomst in 2025 met een jaar verlengd.

In 2025 is binnen De Grote Oogst de stichting Werklandschappen van de Toekomst betrokken en is Haven Waalwijk aangewezen als ambassadeursterrein. Hiermee is gestart met de uitvoering van het transitieplan met vergroenings- en klimaatadaptieve maatregelen, waarbij diverse projecten op zowel private kavels als in de openbare ruimte op de planning staan voor een toekomstbestendig en aantrekkelijk werklandschap.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.561 Versterking groenstructuur/-beleving binnenstad

Omschrijving (toelichting)

Een verdere versterking van de openbare ruimte en vergroening in de binnenstad is niet alleen goed voor de beleving en ontmoetingskansen van bezoekers maar ook noodzakelijk om bewoners van toe te voegen woningen een goede leefomgeving te kunnen bieden. Terugdringen van versterking is bovendien noodzaak in het kader van klimaatadaptatie in brede zin.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.5611 Acties versterking groenstructuur centrum

Omschrijving (toelichting)

In samenwerking met en vervlochten in het meerjarenprogramma van de BIZ werken we onder toepassing van co-financiering aan het vergroenen en de verblijfskwaliteit. Voor de kleinschalige(r) ingrepen ligt de trekkersrol bij de centrummanager van de BIZ.

Groenprojecten met verrassende impact (zoals bij het Unnaplein en Van Dijk al gerealiseerd) komen voort uit een voor het totale centrumgebied ontwikkeld masterplan. De gefaseerde uitwerking en realisatie daarvan wordt de komende jaren voortgezet.

De inrichting van de groene ruimte rondom het Krophollercomplex zal eind 2025 kunnen worden afgerond met de realisatie van fase 2 van de centrumtree, aansluitend op de woningbouw die daar vermoedelijk Q4-2024 start, en herinrichting van de Winterdijk.

De toekomstige herontwikkeling van de Els gaat uit van een groen tweede maaiveld boven de commerciële functies ter ontsluiting van de woningen en een openbaar gebied dat voldoet aan de actuele beleidsnormen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In samenwerking met en vervlochten in het meerjarenprogramma van de BIZ is onder toepassing van co-financiering gewerkt aan het vergroenen en verbeteren van de verblijfskwaliteit. Voor de kleinschalige(r) ingrepen ligt de trekkersrol bij de BIZ.

Groenprojecten met verrassende impact (zo zijn het begin en eind van de Grotestraat, Unnaplein en Van Dijk al gerealiseerd) komen voort uit een voor het totale centrumgebied ontwikkeld masterplan, beleidsmatig uitgewerkt in de Actualisatie Centrumvisie 2024. De gefaseerde uitwerking en realisatie van de vergroening van het centrum wordt de komende jaren voortgezet. Stationsstraat zuid wordt naar verwachting in het eerste kwartaal van 2026 gerealiseerd.

De inrichting van de groene ruimte rondom het Krophollercomplex wordt eind 2026/medio 2027 afgerond met de realisatie van Winterdijk fase 2 (van de centrumtree), aansluitend op de woningbouw die daar in 2025 is gestart.

De toekomstige herontwikkeling van de Els gaat uit van een groen tweede maaiveld boven de commerciële functies ter ontsluiting van de woningen en een openbaar gebied dat voldoet aan de actuele beleidsnormen.

A25.5612 Vergroenen Vredesplein

Omschrijving (toelichting)

De raad heeft bij de behandeling van de begroting 2023 (raad 10 november 2022) een amendement aangenomen, waarbij € 75.000 beschikbaar wordt gesteld als voorbereidingskrediet voor het vergroenen van het Vredesplein. De verwachting is dat in de eerste helft van 2024 een voorstel ter besluitvorming aan de gemeenteraad wordt voorgelegd.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De werkzaamheden zijn uitgevoerd en in januari 2026 is het Vredesplein officieel geopend.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 5 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link:
[Indicatoren beleidsveld 5](#)

Wat heeft beleidsveld 5 gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
Lasten	23.155	24.858	24.583
Baten	-5.310	-6.200	-6.397
Saldo van lasten en baten	17.846	18.658	18.186
Onttrekkingen	-469	-678	-515
Stortingen	22	22	22
Mutaties reserves	-447	-656	-493
Saldo na mutaties reserves	17.398	18.002	17.693

Belangrijkste kaders

[Nota Sport en Bewegen in Waalwijk 2020 - 2024](#)

[Cultuurnota gemeente Waalwijk 2021 -2024](#)

[Erfgoedverordening 2024](#)

[Startnotitie beleidskader vrije tijd 2025](#)

[Evenementenvisie 2020](#)

[Groenbeleidsvisie](#)

[Richtlijn Groen en Biodiversiteit](#)

[Beleidsregels Bomen 2025](#)

[Implementatieplan "Samen Redzaam"](#)

Verbonden partijen

Streekarchief Langstraat Heusden Altena

Beleidsveld 6 | Sociaal Domein

Wat houdt dit beleidsveld in?

Algemene toelichting

Met de vaststelling van het implementatieplan 'Samen Redzaam' onder de koers sociaal domein zijn er een aantal elementen veranderd die hun vertaling krijgen in deze begroting. De belangrijkste twee elementen zijn:

1. Ambities en doelen.
2. Herijking beleidsdocumenten.

De raad heeft in april 2024 vernieuwde ambities en doelen vastgesteld onder de koers sociaal domein. Deze ambities en doelen zijn vanaf dat moment leidend geworden en hanteren we sindsdien dus ook in de P&C documenten, waaronder de kadernota 2025 en deze begroting.

Daarnaast is er besloten welke beleidsdocumenten integraal onderdeel van de implementatie zouden worden en welke nog separaat naar de raad worden gebracht voor besluitvorming. Ook dat krijgt zijn vertaling in de P&C documenten, waaronder deze begroting. Dat betekent dat er het nodige is gewijzigd in deze tekst ten opzichte van de tekst van vorig jaar.

Inhoudelijke toelichting beleidsveld

We willen dat alle inwoners van de gemeente Waalwijk (sociaal) veerkrachtig zijn. Er zit enorm veel kracht in de Waalwijkse samenleving. Als gemeente willen we daar met onze inzet gericht op bestaanszekerheid, publieke (mentale) gezondheid, gelijke kansen en zorg en veiligheid een actieve bijdrage aan leveren. Daarom hebben we gekozen voor een nieuwe koers – want ondanks al onze inspanningen van de afgelopen jaren neemt de zorgvraag van onze inwoners toe, worden problemen complexer en zijn er onvoldoende mensen om die zorg ook daadwerkelijk uit te voeren. Het moet anders, en dat kan ook: door nóg meer gebruik te maken van de kracht van onze inwoners, en door dingen anders te organiseren; slimmer, dichterbij en samen met onze professionele partners én onze inwoners.

Deze nieuwe koers is uitgewerkt in het implementatieplan 'Samen Redzaam' 2024-2027. Daarmee geven we vorm aan de transformatie van het sociaal domein: we sluiten nóg beter aan bij de kracht van onze samenleving. We ontwikkelen met, voor en door inwoners voorzieningen en activiteiten, toegankelijk voor iedereen. En voor wie dat niet genoeg is, bieden we maatwerk: we blijven als gemeente de toegang tot jeugdhulp, Wmo en schuldhulpverlening.

Dit doen we zo dichtbij mogelijk. We werken vanuit het inwonersperspectief en daarvoor is burgerparticipatie en het versterken van de samenhang in buurten en wijken van belang. We ontwikkelen een integrale aanpak vanuit het sociaal domein. Daarvoor maken we gebruik van de tredestructuur, waarbij we trede 1, 2 en 3, de indicatievrije ondersteuning, zo stevig mogelijk neerzetten. Zorg met een indicatie (trede 4) wordt hierdoor steeds minder nodig. Zo houden we deze zorg ook in de toekomst beschikbaar voor mensen die dat nodig hebben.

Ambities en doelen Transformatie Sociaal Domein

Met de vaststelling van het implementatieplan 'Samen Redzaam' zijn de volgende ambities en doelen vastgesteld:

Ambitie: We versterken de sociale veerkracht van onze inwoners en gemeenschappen/samenleving.

Doelen:

- De sociale veerkracht van inwoners neemt toe vanaf het moment van de nulmeting in 2024.
- De sociaal economische status van de aandachtswijken in Waalwijk is in 2026 toegenomen ten opzichte van de SES-WOA score van het CBS in 2021.
- Inwoners nemen de regie in het versterken van de sociale veerkracht van de eigen leefomgeving.

Ambitie: We vergroten de impact die we maken voor onze inwoners en gemeenschappen.

Doelen:

- We kennen onze inwoners, buurten en wijken en we passen in gezamenlijkheid het aanbod continu aan op hun behoefte.
- Er is continuïteit in de activiteiten voor alle inwoners en in de aanwezigheid van professionals in de wijken.
- Onze sturing is gericht op het effect dat de inzet heeft voor onze inwoners.

Ambitie: De integrale inzet op preventie leidt tot beter passende ondersteuning en zorg.

Doelen:

- We hebben een dekkend ondersteuningsaanbod in de sociale basis en indicatievrije ondersteuning (trede 1, 2 en 3).
- De ondersteuning die we bieden creëert zo min mogelijk afhankelijkheid van professionals.
- Voor inwoners die enkel zorg kunnen ontvangen op basis van een indicatie en waar het gaat over een langdurige zorgvraag wordt actief gestuurd op inzet vanuit de Wlz.

De ambities staan min of meer vast en zorgen ervoor dat we koersvast zijn en blijven. We zijn er van overtuigd dat deze ambities bijdragen aan een gezond en gelukkig leven. De doelen dragen bij aan deze ambities. Deze zijn flexibeler. Op basis van monitoring kunnen we onze inzet bijstellen en indien daar aanleiding toe is, kunnen we ook onze doelen bijstellen. Dit is een continu proces, zodat we kunnen leren wat werkt en ruimte geven aan de kracht van de samenleving.

Financiële vertaling

Voor een uitgebreide inhoudelijke uitwerking van de activiteiten waarvoor middelen zijn aangevraagd in deze begroting wordt verwezen naar de kadernota 2025 e.v. Het voorstel voor het sociaal domein daarin is direct na de vaststelling van het implementatieplan uitgewerkt. Hierin is de financiële vertaling van zowel het implementatieplan 'Samen Redzaam' als van de reguliere taken uitgewerkt. We hebben integraal gekeken naar de opgaven waar we voor staan, landelijk, regionaal en lokaal. Daarbij hebben we onderzocht welke middelen beschikbaar zijn, of we middelen op een andere manier kunnen inzetten of dat er nieuwe middelen nodig waren.

Dat heeft geresulteerd in een aanvraag voor het implementatieplan 'Samen Redzaam', het Wmo beleidsplan, de uitvoering van de maatregel om de armoedegrens te verhogen naar 130%, een beleidsadviseur Zorg en Veiligheid, uitbreiding van het team van wmo consulenten en structurele inzet van een 2e wijk GGZ'er. Deze activiteiten dragen bij aan de implementatie van de koers.

Daarnaast worden er middelen aangevraagd voor een aantal reguliere taken, waaronder voor de kinderboerderij, mobiel cameratoezicht, beleidsmedewerker sportaccommodaties, etc.

Tot slot is er gekeken naar manieren om de gevraagde middelen te dekken en toe te werken naar een 0-lijn/positief resultaat vanaf 2026 e.v., zoals gevraagd in punt 1 van de motie die is aangenomen bij de vaststelling van het implementatieplan 'Samen Redzaam' (raadsvergadering 11-4-2024). Al deze elementen zijn in de kadernota 2025 e.v. inhoudelijk uitgewerkt en toegelicht.

Brede SPUK-regeling/Gezond en Actief Leven Akkoord

Medio 2023 is er voor de jaren 2023-2026 een SPUK (specifieke uitkering) verleend door het Rijk ten behoeve van het Gezond en Actief Leven Akkoord. Het strategisch plan van aanpak Waalwijk 2023-2026 is goedgekeurd door de VSG/VNG en het Rijk.

Doel brede SPUK-regeling/Gezond en Actief Leven Akkoord

Landelijk zien we de zorgvraag steeds verder toenemen. Ook in Waalwijk is dat het geval. Door de toenemende vraag stijgen de zorgkosten steeds verder. Door steeds meer preventief te handelen willen we zorgen dat de zorgvraag afbuigt en uiteindelijk afneemt. Hierdoor blijft de zorg beschikbaar voor degenen die het echt nodig hebben. De stip op de horizon hierbij is een gezonde generatie in 2040 met weerbare, gezonde mensen die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving, en waarin sprake is van een sterke sociale basis.

Financiering

De financiering van het GALA werkt middels de zogenaamde "brede SPUK regeling". Dit is een specifieke financiële regeling waarbij het Rijk jaarlijks middelen beschikbaar stelt aan gemeenten om de gezamenlijke doelstellingen te bereiken. Op basis van de door het rijk geformuleerde te behalen resultaten kunnen de middelen worden ingezet. Jaarlijks moet de besteding aan de hand van een SISA – verklaring worden verantwoord. In de gemeente Waalwijk is besloten om de inzet vanuit de brede SPUK GALA integraal mee te nemen in het implementatieplan 'Samen Redzaam' en de preventieve inzet voor het realiseren van de sociale basis (trede 1 en 2) en indicatievrije ondersteuning (trede 3). Een aantal SPUK-regelingen lopen tot 2025 waardoor er in 2026 geen budget meer beschikbaar is voor: leefomgeving, mentale gezondheid, overgewicht en obesitas, alcoholproblematiek, één tegen eenzaamheid, kennis – en advies GGD en Regionale aanpak preventie. De budgetten voor de laatste twee onderdelen moeten verplicht worden doorbetaald aan de GGD Hart voor Brabant.

Sociale veerkracht

We versterken de sociale veerkracht van de inwoners van en de gemeenschappen in Waalwijk. De activiteiten die zijn opgenomen onder doelstelling D25.610 dragen ook bij aan het realiseren van de andere geformuleerde doelstellingen bij het onderdeel sociale veerkracht. Daarom zijn bij de doelstellingen D25.611 en D25.612 geen specifieke activiteiten benoemd.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

Samen Redzaam is een meerjarig programma dat halverwege 2024 is gestart. In 2025 hebben we belangrijke stappen gezet om het programma verder te ontwikkelen en te versterken. Hierdoor is een stevig fundament gelegd waarmee we in 2026 verder kunnen bouwen aan uitvoering en zichtbare resultaten voor onze inwoners.

Het versterken van sociale veerkracht is nauw verbonden met de sociale basis. In 2025 lag de focus op de wijken Baardwijk, Laageinde en De Hoef, waar we samen met partners en inwoners hebben gewerkt aan participatie, ontmoetingsplekken en het versterken van lokale netwerken en communities.

We hebben diverse interventies uitgevoerd die bijdragen aan meer samenhang en sociale contacten in deze wijken. Voorbeelden zijn de doorontwikkeling van BaLaDe, waar meerdere

partijen samenwerken en we nieuwe groepen inwoners bereiken. Ook de herstelgerichte aanpak bij De Kazerne en het werken met de ABCD methode binnen het welzijnswerk stimuleren dat inwoners zelf initiatief nemen en de regie behouden. We ondersteunen organisaties om deze werkwijze verder toe te passen en te verspreiden. Daarnaast hebben we stappen gezet om bewonersinitiatieven in BaLaDe te faciliteren, onder andere door ruimte beschikbaar te stellen. Al deze inzet draagt bij aan het versterken van de sociale veerkracht van onze inwoners, nu en voor de komende jaren.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.610 De sociale veerkracht van inwoners neemt toe vanaf het moment van de nulmeting in 2024

Omschrijving (toelichting)

De sociale veerkracht van inwoners neemt toe vanaf het moment van de nulmeting in 2024.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.6101 Versterken van gemeenschappen en netwerken in buurten en wijken

Omschrijving (toelichting)

Door:

- Community building/organizing
- Structureel activiteiten gericht op meedoen, ontmoeten en versterken van netwerken in de buurten en wijken vanuit sport, cultuur, wonen en vrijetijdsbesteding voor jong en oud
- Jongerenparticipatie

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

We voeren acties uit die we hebben uitgewerkt naar aanleiding van het participatieproces in de wijken Baardwijk, Laageinde en De Hoef. We richten ons onder andere met de partners en inwoners uit de wijken op een warm en herkenbaar BaLaDe, ontwikkeling van ontmoetingsplekken in de wijk, betere samenwerking tussen partners in de wijk. Daarnaast zijn we gestart met de participatie in Vrijhoeve. Dezelfde partijen zijn betrokken als in de BaLaDe wijken. We zitten in de analysefase. We leggen kwantitatieve data van de verschillende organisaties bij elkaar. En we plannen gesprekken met inwoners volgende de methode van de wijkwaardekaarten. De participatie gaat minder snel dan we hadden gepland. De reden hiervoor is dat we de participatie zorgvuldig willen uitvoeren met de samenleving. We volgen dit tempo. We zien dat 6 maanden per wijk te kort is. Omdat we kiezen voor kwaliteit in plaats van kwantiteit temporiseren we de snelheid. Daarom is deze activiteit oranje.

We hebben uitgewerkt hoe we de structurele activiteiten in de sociale basis ook structureel kunnen financieren.

We meten de impact van de inzet van de buurtondersteuner van ContourdeTwern. Hun opdracht is om netwerken in de buurten en wijken Baardwijk, Vrijhoeve en Willaertpark te versterken en om community 's te bouwen. Om de impact van de buurtondersteuner inzichtelijk te maken hebben we een meetplan uitgewerkt. De eerste meting is uitgevoerd en de rapportage is opgeleverd. De aandachtspunten worden voor de volgende meting opgepakt. Daarnaast hebben we een proces uitgewerkt met ContourdeTwern om te onderzoeken hoe we de inzet van de buurtondersteuner binnen de financiële kaders van de huidige opdracht kunnen vergroten.

De rol van de buitenverbinder is meegenomen in de ontwikkeling van het wijkteam. Er is nog geen geld vrijgemaakt voor de invulling van deze rol. Daarnaast worden de adviezen van de Jongerenambassadeurs Waalwijk op het gebied van vrije tijd gedeeltelijk meegenomen in het beleidskader 'Levendig Waalwijk'. De resultaten van het onderzoek naar mentale en seksuele gezondheid wordt in het najaar van 2026 aan de raad gepresenteerd.

A25.6102 We werken toe naar een 'structurele ondersteuningsstructuur' voor en door inwoners en professionals

Omschrijving (toelichting)

Door middel van :

- Jongerenparticipatie
- Inrichten van inloopvoorzieningen en ontmoetingsplekken voor alle inwoners
- Inrichten van wijkteams

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

We zijn gestart met een vorm van het eerste wijkteam, door met inloopmomenten in BaLaDe te starten. Hier ontstaan al eerste beelden over wat er speelt in de wijk en waar behoeften liggen. De gesprekken met partners die in het wijkteam een plek krijgen zijn voortgezet. De kwartiermaker start in het eerste kwartaal van 2026. Deze zal het wijkteam daadwerkelijk operationeel opstarten in BaLaDe.

Daarnaast werken we aan BaLaDe als multifunctionele ontmoetingsplek in Waalwijk. De randvoorwaarden voor de ontmoetingsruimtes zijn ingeregeld. Met alle partners in BaLaDe en met inwoners werken we aan BaLaDe als de centrale ontmoetingsplek voor de wijk, waar de inwoners ook terecht kunnen met ondersteuningsvragen. Waar dit aan de orde is, is dit verwerkt in de subsidie afspraken. Bovendien is er een pilot, met een multiculturele ontmoetingstafel als middel, uitgevoerd in BaLaDe en bereiken we inwoners die we eerder niet wisten te bereiken. Deze pilot zetten we voort in 2026 en draagt bij aan een warm welkom en laagdrempelig BaLaDe.

Daarnaast is het onderzoek naar de 4e centrale ontmoetingsplek in uitvoering.

We werken aan de realisatie van een inlooplek voor volwassenen en ouderen in BaLaDe. Deze dient ook als afschaling voor de indicatievrije dagbesteding.

We onderzoeken met een aantal partners of en hoe we het CruiffCourt kunnen doorontwikkelen tot een bovenwijkse plek voor sport, spelen en ontmoeten.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.611 De sociaal economische status van de aandachtswijken in Waalwijk is in 2026 toegenomen ten opzichte van de SES-WOA 8 score van het CBS in 2021

Omschrijving (toelichting)

De SES-WOA-score (Sociaaleconomische Status – WOA: Welvaart, Opleiding, Arbeid) is een indicator die de sociaaleconomische status van een huishouden of regio in Nederland meet op basis van drie dimensies: financiële welvaart, opleidingsniveau en recent arbeidsverleden. Aandacht wijken zijn Centrum, Baardwijk, Laageinde, Antoniusparochie. Het doel is de SES-WOA score met onze inzet te laten stijgen in deze wijken. Dit meten we in 2026.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.612 Inwoners nemen de regie in het versterken van de sociale veerkracht van de eigen leefomgeving

Omschrijving (toelichting)

Onder sociale veerkracht verstaan we 'de kracht van mensen en gemeenschappen om met veranderingen om te kunnen gaan en de toegang tot ondersteuning die ze daarbij nodig denken te hebben in hun omgeving weten te vinden en weten te benutten'. Het uitgangspunt is namelijk dat de sociale veerkracht sterker wordt wanneer inwoners daar zelf actief aan bijdragen.

Impact vergroten

We vergroten de impact die we maken voor onze inwoners en gemeenschappen. De activiteit die zijn opgenomen onder doelstelling D25.620, namelijk het ontwikkelen van een monitor, is ook de basis voor het realiseren van de andere geformuleerde doelstellingen bij het onderdeel impact vergroten. Daarom zijn bij de doelstellingen D25.621 en D25.622 geen specifieke activiteiten benoemd.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

We hebben samen met Casade, ContourdeTwern, Tavenu een participatietraject uitgevoerd in Baardwijk, Laageinde en De Hoef. En we zijn gestart in Vrijhoeve. Waar we op basis van cijfers, analyses van beschikkingen en gesprekken met bewoners en andere partners een duidelijker beeld van de wijk en de bewoners hebben gekregen. Hierdoor kunnen we beter inspelen op de behoefte in de wijk. Zoals de ontmoetingstafel in BaLaDe. Ook is er een kwartiermaker voor het wijkteam geworven. Vooruitlopend op de formele start van het wijkteam is er een inloopmoment in BaLaDe gestart. Hierdoor ontstaat er een beter beeld van wat er speelt in de wijk. In 2025 is overleg geweest met de professionals en subsidiepartners hoe ze vanaf 2026 aanwezig zijn in de wijken en buurten van de gemeente Waalwijk. En hoe ze hun activiteiten meer kunnen laten aansluiten bij de behoefte van inwoners. Daarnaast hebben we gewerkt aan een duurzaam financieel kader en subsidieregelingen zodat de werkzame activiteiten ook structureel kunnen worden uitgevoerd. We hebben de voorbereidingen getroffen voor het impact gericht subsidiëren, waarmee we voor de subsidieaanvraag 2027 met een tiental partners gaan starten. Om effecten te kunnen meten hebben we de monitor sociaal domein verder ontwikkeld.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.620 We kennen onze inwoners, buurten en wijken en we passen in gezamenlijkheid het aanbod continu aan op hun behoefte

Omschrijving (toelichting)

We kennen onze inwoners, buurten en wijken en we passen in gezamenlijkheid het aanbod continu aan op hun behoefte.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.6201 We ontwikkelen een monitor sociaal domein, waarin zowel kwalitatieve als kwantitatieve data zijn opgenomen om te komen tot een goed beeld van het effect van onze inzet en interventies.

Omschrijving (toelichting)

We ontwikkelen een monitor sociaal domein, waarin zowel kwalitatieve als kwantitatieve data zijn opgenomen om te komen tot een goed beeld van het effect van onze inzet en interventies.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 heeft de externe partij volgens planning zijn opdracht afgerond en overgedragen. Er is een projectgroep gestart die de monitor verder gaat ontwikkelen. Hierbij wordt ook aandacht gegeven aan datagedreven werken. Er zijn verschillende werkgroepen gestart om met elkaar naar de data te kijken. Hierbij staat het leren interpreteren en duiden van de informatie centraal. Het uiteindelijke doel is om toe te werken naar een handelingsperspectief voor raad/bestuur/organisatie. Door samen te kijken naar de data en deze te interpreteren ontstaat er een leercurve waarmee we zowel de medewerkers trainen in het datagedreven werken als wel in de ontwikkeling van de monitor.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.621 Er is continuïteit in de activiteiten voor alle inwoners en in de aanwezigheid van professionals in de wijken

Omschrijving (toelichting)

Er is continuïteit in de activiteiten voor alle inwoners en in de aanwezigheid van professionals in de wijken.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.622 Onze sturing is gericht op het effect dat de inzet heeft voor onze inwoners

Omschrijving (toelichting)

Onze sturing is gericht op het effect dat de inzet heeft voor onze inwoners.

Integrale inzet op preventie

De integrale inzet op preventie leidt tot beter passende ondersteuning en zorg. De activiteiten die zijn opgenomen onder doelstelling D25.630 dragen ook bij aan het realiseren van de andere geformuleerde doelstellingen bij het onderdeel integrale inzet op preventie. Daarom zijn bij de doelstellingen D25.631 en D25.632 geen specifieke activiteiten benoemd.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

Ten behoeve van de value cases hebben we analyses gemaakt om enerzijds het huidige aanbod in beeld te krijgen en anderzijds om de behoefte in beeld te krijgen. Dit is de basis om te komen tot een dekkend ondersteuningsaanbod. We hebben in 2025 nieuw ondersteuningsaanbod geïmplementeerd of bestaand werkend aanbod uitgebreid. De indicatievrije dagbesteding is uitgebreid, het Stevig Lokaal Team Volwassenen is gestart, er zijn autisme trainingen gestart en de activiteiten bij o.a. De Kazerne en De Kansenfabriek zijn uitgebreid. We stuurden op zo kort mogelijke inzet op professionals door het verkorten van de duur van indicaties en inzet van het Stevig Lokaal Team. We stimuleerden de inzet van ervaringsdeskundigheid. We verstevigden de inzet van vrijwilligers. We onderzochten hoe we vrijwilligers kunnen inzetten voor het vervoer van kwetsbare inwoners in de sociale basis. Daarnaast is er een inventarisatie gedaan hoe we vrijwillig aanbod en vraag beter bij elkaar kunnen brengen.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.630 We hebben een dekkend ondersteuningsaanbod in de sociale basis en indicatievrije ondersteuning (trede 1, 2 en 3)

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.6301 Indicatievrije ondersteuning als alternatief

Omschrijving (toelichting)

We ontwikkelen indicatievrije ondersteuning als alternatief voor zorg met een indicatie. Een aantal zijn in implementatie, zoals Team Jeugd en Gezin, de Kazerne en indicatievrije dagbesteding.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het SLT voor volwassenen is in 2025 gestart. De consultants Wmo zijn niet aangesloten bij het SLT. Ze blijven (voorlopig) een apart team omdat zij altijd de (klassieke) Wmo blijven indiceren en ook de beschikkingen die nog nodig zijn voor (specialistische) begeleiding. De Consultants Jeugd&Wmo zijn wel aangesloten bij de SLT's Jeugd. Op basis van de analyse is er een werkgroep gestart die kijkt welke individuele begeleiding we om kunnen zetten naar groepsgericht aanbod. We verwachten in 2026, naast de groepsgerichte begeleiding bij autisme, ander groepsgericht aanbod te starten gericht op opvoedondersteuning.

A25.6302 We ontwikkelen een team voor wmo

Omschrijving (toelichting)

We ontwikkelen een team voor wmo, vergelijkbaar met team jeugd en gezin.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het SLT voor volwassenen is in 2025 gestart. Begeleidingsvragen worden daar eerst opgepakt. De consultants Wmo zijn niet aangesloten bij het SLT. Ze blijven een apart team omdat zij altijd de (klassieke) Wmo blijven indiceren en ook de beschikkingen die nog nodig zijn voor (specialistische) begeleiding.

A25.6303 Indicatievrij, tenzij...

Omschrijving (toelichting)

We organiseren zo veel als mogelijk indicatievrij, dichtbij de inwoner, waarbij het uitgangspunt is 'indicatievrij, tenzij...'. '.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Naast de al eerder genoemde initiatieven is in januari de buurtmaker voor het wijkteam gestart en werken partijen samen in het wijkteam. Daarnaast zijn we bezig met de doorontwikkeling van de indicatievrije dagbesteding zodat dit aanbod (nog) beter aansluit bij de behoefte van onze inwoners.

A25.6304 Vereenvoudigen van de route

Omschrijving (toelichting)

Voor inwoners die zorg nodig hebben vereenvoudigen we de route, zodat zij zo snel mogelijk de juiste zorg ontvangen. We bekijken hier ook de mogelijkheden vanuit de Wlz.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Het proces verkort de wachttijd voor inwoners van 80+ die een regiotaxi- of rolstoelvoorziening aanvragen aanzienlijk. Deze aanvragen komen niet langer op de Wmo-wachtlisjt, maar worden direct door het Zorgloket opgepakt en afgehandeld. Het proces

blijkt zowel voor de inwoner, het Zorgloket als voor Zorgservice snel en goed uitvoerbaar. In elk keukentafelgesprek wordt gekeken naar de mogelijkheden binnen de Wlz.

A25.6305 Medisch verwijzers

Omschrijving (toelichting)

We zorgen ervoor dat medisch verwijzers gemakkelijk naar onze indicatievrije ondersteuning kunnen verwijzen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Deze doelstelling is deels behaald. We hebben het medisch domein eerder actief benaderd om met name casuïstiek rondom opvoedondersteuning naar de gemeente te verwijzen en hier een werkwijze voor uitgewerkt. Deze inzet herhalen we in de komende periode. Hiermee denken we gefaseerd de juiste casuïstiek naar onze gemeente te halen. De aanvraag voor zorgdomein is nog niet uitgezet, omdat we deze verwijzingen gefaseerd willen laten verlopen.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.631 De ondersteuning die we bieden creëert zo min mogelijk afhankelijkheid van professionals

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.632 Voor inwoners die enkel zorg kunnen ontvangen op basis van een indicatie en waar het gaat over een langdurige zorgvraag wordt actief gestuurd op inzet vanuit de Wlz

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 6 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 6](#)

Wat heeft beleidsveld 6 gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
Lasten	75.184	97.098	94.158
Baten	-15.679	-31.035	-31.398
Saldo van lasten en baten	59.504	66.063	62.759
Onttrekkingen	-2.076	-4.736	-3.687
Stortingen	1.150	3.849	4.297
Mutaties reserves	-926	-887	610
Saldo na mutaties reserves	58.578	65.176	63.369

Belangrijkste kaders

[Koersdocument sociaal beleid](#)

[Implementatieplan "Samen Redzaam"](#)

[WMO Beleidsplan 2023-2026](#)

[Lokaal gezondheidsbeleid 2020-2023](#)

Verbonden partijen

Baanbrekers
Hart van Brabant (Jeugdzorg)

Beleidsveld 7 | Volksgezondheid en Milieu

Wat houdt dit beleidsveld in?

Beleidsveld 7 handelt over milieu en gezondheid. Het beleidsveld Milieu en Gezondheid heeft veel raakvlakken met (de doelstellingen en activiteiten van) het programma Duurzaamheid. De thema's energie, water en groen en duurzamere productie en consumptie zijn binnen het programma Duurzaamheid nader uitgewerkt.

Het beleidsveld 7 is naar 2 thema's uitgesplitst:

- Het thema milieu binnen beleidsveld 7 richt zich op de kwaliteit van de bodem, lucht, geur, licht en de externe veiligheid ten behoeve van een gezonde leefomgeving.

- Het thema gezondheid in beleidsveld 7 gaat vooral over een gezonde openbare ruimte (met name gericht op de gemeentelijke taken inzake afval en riolering) en de algemene gezondheidszorg en gezondheidszorg voor speciale doelgroepen door subsidiëring GGD en gemeentelijke activiteiten met betrekking tot jeugd (zoals "de Kansrijke start") en gezin (zoals Centrum Jeugd en Gezin).

Milieu

Voor de aspecten schone lucht, bodem geschikt voor het gebruik, externe veiligheid en geluid voldoen we aan de huidige wettelijke normen. De wetgeving van lucht, bodem, water, externe veiligheid en geluid zijn opgenomen in de nieuwe Omgevingswet.

Een van de consequenties van de Omgevingswet is dat een set rijksregels naar de gemeente verhuizen (de Bruidsschat). De gemeente kan deze regels zelf verder vormgeven. We gebruiken hiervoor de instrumentaria omgevingsvisie, omgevingsplan, mogelijke programma's en een verder geïntegreerde omgevingsvergunning. De komende jaren werken we o.a. aan de integratie van de Bruidsschat naar het omgevingsplan. De ambities voor de diverse milieuthema's volgen uit de nieuwe omgevingsvisie, die momenteel wordt opgesteld.

Een deel van de milieutaken is belegd bij de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB). De OMWB houdt, in opdracht van de gemeente, toezicht op naleving van de wet- en regelgeving door het uitvoeren van controles bij onder ander bedrijven (waaronder milieucontroles). Daarnaast behandelt de OMWB (milieu)klachten en meldingen van incidenten.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

In 2025 hebben wij binnen het beleidsveld milieu gewerkt aan een gezonde en veilige leefomgeving, in lijn met de doelstellingen uit de Begroting 2025.

Wij hebben het CIMLK gevuld met actuele gegevens. Daarmee brengen wij de luchtkwaliteit beter in beeld, passend bij de afspraken uit het Schone Lucht Akkoord. TNO heeft in Langstraatverband twee meetcampagnes uitgevoerd. Door capaciteitsproblemen bij TNO zijn de resultaten nog niet beschikbaar. Wij informeren de raad zodra deze beschikbaar zijn. Vanwege vertrek van een medewerker heeft het project diffuus lood vertraging opgelopen. De verwachting is dat we het project in 2026 kunnen hervatten.

Er is gestart met het actualiseren van het externe veiligheidsbeleid, samen met de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant. Dit is nodig om ons beleid aan te laten sluiten op de Omgevingswet. Ook hier is door beperkte capaciteit enige vertraging opgelopen. Het traject wordt in 2026 afgerond.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.710 Voldoen aan de EU-normen voor schone lucht in 2030

Omschrijving (toelichting)

De gemeente Waalwijk heeft zich aangesloten bij het landelijk Schone Lucht Akkoord (SLA). Dit betekent dat er naar gestreefd wordt dat in de gemeente Waalwijk (net als in de rest van Nederland) in 2030 voldaan wordt aan de normen van de Europese Unie. Hiervoor is een gemeentelijk uitvoeringsprogramma vastgesteld. Tweejaarlijks voert het RIVM een landelijke monitoring van het Schone Lucht Akkoord uit en wordt de voortgang beoordeeld.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.7101 Uitvoeren maatregelen uitvoeringsprogramma SLA

Omschrijving (toelichting)

In 2025 wordt uitvoering gegeven aan maatregelen uit het gemeentelijk uitvoeringsprogramma vanuit het Schone Lucht Akkoord.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

In het kader van het uitvoeringsprogramma van het Schone Lucht Akkoord (SLA) hebben we dit jaar een belangrijke stap gezet in de gemeente Waalwijk. Samen met een gespecialiseerd bureau hebben we de luchtkwaliteit in kaart gebracht op basis van data. Deze gegevens zijn verwerkt in het Centraal Instrument Monitoring Luchtkwaliteit (CIMLK), waarmee we voldoen aan de voorwaarden die voortvloeien uit het SLA-akkoord. De gegevens zijn in te zien via <https://www.cimlk.nl/>.

A25.7102 Mobiele meetcampagne**Omschrijving (toelichting)**

In 2025 wordt in samenwerking met TNO en onze buurgemeente Geertruidenberg en Heusden een mobiele meetcampagne uitgevoerd. Deze meetcampagne zal meer inzicht geven in de luchtkwaliteit in Waalwijk.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

De twee meetcampagnes zijn uitgevoerd. Hiermee willen we een beter beeld krijgen van de luchtkwaliteit binnen onze gemeente. Op dit moment wachten we nog op de uitgewerkte meetresultaten van TNO. Die verwachten in het eerste kwartaal van 2026.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.711 Voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen voor bodemkwaliteit

Omschrijving (toelichting)

De wetgeving omtrent bodem is opgegaan de Omgevingswet. Wettelijke taken gaan van de provincie over op de gemeente. Doelstellingen c.q. ambities zijn ook (deels) gekoppeld aan de omgevingsvisie. De komende jaren zal voor bodem o.a. gewerkt worden aan de integratie van de Bruidsschat naar het omgevingsplan en het vormgeven van andere gemeentelijke planregels.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.7111 Project diffuus lood**Omschrijving (toelichting)**

We sluiten aan bij een project van de provincie voor bodemlood. Lood in de bovengrond kan gevolgen hebben voor de ontwikkeling van de hersenen van (kleine) kinderen. Het project richt zich daarom op locaties waar kinderen veel contact hebben met de grond, zoals speelplaatsen en parken. Hierbij wordt in beeld gebracht of deze locaties mogelijk te hoge loodgehalten bevatten.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

In 2025 heeft de gemeente gewerkt aan het in kaart brengen van locaties met mogelijk verhoogde loodgehalten in de bodem. Helaas ontstond er door een onvolkomenheid in dat systeem onduidelijkheid over enkele locaties, waardoor het project vertraagde. Door vertrek van een medewerker is het project verder vertraagd. De verwachting is dat het project snel kan worden vervolgd. Zodra de locaties definitief zijn vastgesteld, volgt bodemonderzoek en

beoordeling van eventuele maatregelen. Dit zal vooral door de Provincie Noord-Brabant worden uitgevoerd.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.712 Vaststellen basisgeluidsemissies

Omschrijving (toelichting)

De Basis Geluid Emissie (BGE) is een nieuw instrument onder de Omgevingswet om de geluidssituatie van gemeentelijke wegen in kaart te brengen en te monitoren. De BGE vormt een referentieniveau (nul-situatie) voor de gemeentewegen. De gemeente legt de BGE uiterlijk 2026 vast in het geluidregister. Na vastleggen monitort het bevoegd gezag (tenminste elke 5 jaar) de ontwikkeling van het geluid. Bij een toename van 1,5 dB van de geluidsemissie ten opzichte van de BGE dient de gemeente te overwegen of het maatregelen moet nemen.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.7121 Uitvoeren verkeerstellingen

Omschrijving (toelichting)

In 2025 worden verkeerstellingen uitgevoerd ten behoeve van het berekenen van de BGE. Op wegen waar > 4.500 motorvoertuigen per etmaal over heengaan worden in ieder geval tellingen uitgevoerd. Wegen met minder verkeersbewegingen mogen ook geschat worden (bijvoorbeeld met behulp van een verkeersmodel).

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Door beperkte capaciteit heeft de uitvoering van het BGE-onderzoek enige vertraging opgelopen. Nadat eerst het luchtkwaliteitsonderzoek is afgerond – vanwege wettelijke termijnen – kon er gestart worden met de voorbereidingen voor het BGE-traject. Op dit moment worden de door de gemeente geleverde gegevens door een extern bureau verwerkt. Wij verwachten het onderzoek in het eerste kwartaal van 2026 af te ronden, zodat we beschikken over een actueel beeld van de geluidsemissie van onze gemeentewegen.

Gezondheid

Het thema gezondheid is uit te splitsen naar twee verschillende taakvelden, die ook binnen verschillende teams worden opgepakt en uitgewerkt. Het fysieke aspect van gezondheid gaat vooral over een gezonde leefomgeving. Deze doelen zijn nader uitgewerkt onder het programma duurzaamheid en het beleidsveld milieu.

Het sociale aspect van gezondheidszorg betreft vooral de subsidiëring van de GGD (ten behoeve van infectieziektebestrijding, bevolkingsonderzoeken, periodieke onderzoeken kinderen basisonderwijs/voortgezet onderwijs, gezondheidsvoorlichting algemeen en gericht op specifieke doelgroepen zoals jongeren, ouderen, allochtonen etc.) en gemeentelijke activiteiten met betrekking tot jeugd (zoals "de Kansrijke start") en gezin (zoals CJG).

Wat hebben we in 2025 gedaan?

Afval

In 2025 zijn diverse Europese aanbestedingen uitgevoerd voor de aanschaf van middelen. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor de operationele implementatie van de nieuwe inzamelcontainers in het kader van het Grondstoffenbeleidsplan, fase 2, met als doel invoering in 2026.

Riolering

In 2025 is uitvoering gegeven aan het in 2024 vastgestelde IWW. In het IWW zijn de gemeentelijke zorgplichten voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater georganiseerd. Hier hebben we in 2025 uitvoering aan gegeven.

Publieke Gezondheidszorg

De activiteiten in het kader van Kansrijke Start, gezonde leefstijl, gezonde geest, gezonde omgeving en gezond ouder worden zijn in 2025 uitgevoerd conform planning.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.720 Goede Publieke Gezondheidszorg voor de inwoners van Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

De GGD Hart voor Brabant voert de taken voor de publieke gezondheid uit in een basispakket. Per 1 januari 2024 is het basispakket geactualiseerd. Het nieuwe basispakket sluit aan bij de huidige behoeften. Vanaf 2024 zijn de regionale ambities geformuleerd rondom 5 pijlers:

1. **Gezonde start:** gezond en veilig op de wereld komen en opgroeien.
2. **Gezonde leefstijl:** door een gezonde leefstijl worden ziekten voorkomen en kunnen ze mee blijven doen.
3. **Gezonde geest:** mensen met een goede mentale gezondheid leven langer. Ze voelen zich beter en herstellen sneller van ziekten, zijn productief en van betekenis voor hun directe omgeving en de maatschappij.
4. **Gezonde omgeving:** de sociale en fysieke omgeving heeft invloed op de gezondheid.
5. **Gezond ouder worden:** het groeiend aantal ouderen met een zorgvraag, de druk op de zorg en dubbele vergrijzing maakt dat deze pijler vanaf 2024 is toegevoegd als ontwikkelpilot.

In 2025 wordt uitvoering gegeven aan het Gezond en Actief Leven Akkoord. Dit is een landelijk akkoord waarin de rijksoverheid, gemeenten, GGD GHOR Nederland en ze Zorgverzekeraars afspraken hebben gemaakt om een impuls te geven aan het verbeteren van de gezondheid van inwoners. Gemeenten hebben hiervoor een SPUK (specifieke uitkering) ontvangen voor 2023 tot en met 2026.

De inzet vanuit de brede SPUK GALA zal integraal worden meegenomen in het Implementatieplan "Samen redzaam" en de preventieve inzet voor het realiseren van de sociale basis en indicatievrije ondersteuning. Zie hiervoor beleidsveld 6, sociaal domein.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.7201 Projectmatig uitvoering geven aan de gezondheidsambities in 2025

Omschrijving (toelichting)

In 2025 worden de onderstaande projecten opgepakt:

1. **Kansrijke Start:** Nu niet zwanger en prenataal huisbezoek kwetsbare ouders en stevig ouderschap.
2. **Gezonde leefstijl:** Ik pas, Dry Januari, Zien drinken doet drinken, beweegstimulerende inrichting consultatiebureaus, campagne trommel zonder rommel en kind naar gezonder gewicht.
3. **Gezonde geest:** Activiteiten: mamakids gericht op postpartum depressie, programma Check it out op scholen
4. **Gezonde omgeving:** workshops en themabijeenkomsten over gezondheid in relatie tot omgevingswet
5. **Gezond ouder worden:** project vitale wijk gericht op kwetsbare ouderen.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Ad.1. Kansrijke Start : de activiteiten Nu niet zwanger (TWijZ) , prenataal huisbezoek kwetsbare ouders (GGD HvB) en stevig ouderschap (GGD HvB) worden ingezet wanneer er risicogezinnen worden gesignaleerd. In 2025 is uitvoering gegeven aan het MDO (medisch disciplinair overleg). Hieraan nemen alle verloskundigenpraktijken, kraamzorg , TWIJZ en de GGD jeugdverpleegkundige deel.

Ad.2.: Ik Pas en Dry Januari, Zien drinken doet drinken zijn jaarlijks terugkerende communicatie-campagnes die ook in 2025 zijn uitgevoerd. De beweegstimulerende inrichting van het consultatiebureau is in 2023 al gerealiseerd. Datzelfde geldt voor trommel zonder rommel.

Het project Kind naar gezonder gewicht is uitgevoerd in 2025. De SPUK GALA-middelen die gemeenten hiervoor ontvangen stoppen in 2026. In de begroting van 2026 is de financiering overgenomen in afwachting van de AZWA (middelen Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord) - middelen die vanaf 2027 in het gemeentefonds worden gestort.

Het programma Check it out wordt uitgevoerd op de VO-scholen in Waalwijk. In januari 2025 is het programma uitgevoerd bij de Walewyc, Dr. Mollercollege en de Overlaat. De andere VO - scholen hebben Check it out later uitgevoerd.

Ad.3.: Mamakids is ter ondersteuning van (aanstaande) ouders met een baby die mentale ondersteuning nodig hebben. Deze ondersteuning bestaat uit maximaal drie gratis gesprekken met een medewerker van de GGD HvB. Het project Mamakids is in heel 2025 uitgevoerd.

Ad.4. De workshops en themabijeenkomsten over gezondheid in relatie tot de omgevingswet worden meegenomen in de nieuwe omgevingsvisie. Deze zitten in een voorbereidingsfase maar e.e.a. is wel afhankelijk van beschikbare middelen. De SPUK - middelen voor de gezonde leefomgeving stoppen in 2026.

Bij de activiteiten van GO-Waalwijk in bijvoorbeeld de Go-healthy week maken we inwoners wel bewust van hun woon - en leefomgeving. Ook wordt er aandacht gegeven aan de veiligheid in de directe woonomgeving van inwoners door de cursussen valpreventie.

Ad.5. Het project "vitale wijk gericht op kwetsbare ouderen" is geïntegreerd in het algemene sport- en beweegbeleid. Activiteiten zijn in 2025 in de wijken uitgevoerd door de beweegcoaches senioren van het Beweegbureau in samenwerking met andere partners in de wijk zoals ContourDeTwern.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 7 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 7](#)

Wat heeft beleidsveld 7 gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
Lasten	15.320	15.462	15.509
Baten	-13.315	-13.882	-14.011
Saldo van lasten en baten	2.005	1.580	1.499
Onttrekkingen	-468	-161	-63
Stortingen	47	47	55
Mutaties reserves	-421	-114	-7
Saldo na mutaties reserves	1.584	1.466	1.491

Belangrijkste kaders

[Bouwsteen gezonde fysieke leefomgeving](#)

[Regionale Nota bodembeheer](#)

[Integraal Waterplan Waalwijk 2025 - 2027](#)

[Integraal Uitvoeringsprogramma 2025-2028](#)

Verbonden partijen

Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)
GGD Hart voor Brabant (Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst)
RAV (Regionale Ambulancevoorziening)

Beleidsveld 8 | Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Wat houdt dit beleidsveld in?

In onze strategische visie staat onze ambitie om een aantrekkelijke gemeente te zijn om te wonen, werken, leren en ondernemen. Dit willen we onder andere bereiken via een evenwichtige inrichting en verdeling van de ruimte voor maatschappelijke activiteiten. In het bijzonder een evenwichtige woningmarkt die aansluit bij de toekomstige behoefte van inwoners. Op basis van duurzame keuzes met evenwicht tussen mens (People/Mens), (fysieke)leefomgeving (Planet/Milieu) en economie (Profit/Markt). Belangrijk voor nu, en ook voor straks.

Dit is uitgewerkt in de thema's Volkshuisvesting (1) en Ruimtelijke Ordening (2). Daarnaast zijn de doelstellingen en activiteiten van het programma Binnenstad voor wat betreft de ruimtelijke ontwikkeling en de herontwikkeling van De Els opgenomen onder beleidsveld 8.

Volkshuisvesting

Waalwijk moet aantrekkelijk zijn om te wonen. Daarom streven we naar een voldoende aanbod van woningen en woonmilieus voor alle doelgroepen. Gelet op de uitdagingen die vergrijzing en klimaatverandering voor ons in de nabije toekomst brengt, willen we ons woningaanbod zo toekomstbestendig mogelijk maken. Tevens zetten we in op adequate huisvesting voor internationale medewerkers die in Waalwijk komen werken. In het collegeprogramma 2022-2026 is het thema wonen expliciet benoemd. Hierbij is aangegeven dat de gemeente Waalwijk doorgaat op de ingezette koers om versneld te groeien om het huidige voorzieningenniveau te behouden en te versterken.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

De beleidsmatige toelichting op het onderdeel Volkshuisvesting is geïntegreerd in de toelichting bij het onderdeel Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing binnen beleidsveld 8.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.810 Wonen draagt bij aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken

Omschrijving (toelichting)

Het beleidsveld volkshuisvesting moet een bijdrage leveren aan het creëren van een rechtvaardige, duurzame en inclusieve samenleving. Dit vraagt specifieke aandacht voor ontwikkelingen zoals vergrijzing en de positie van doelgroepen die het moeilijk hebben op de woningmarkt.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.8101 Toevoegen van nulredenwoningen

Omschrijving (toelichting)

Heel Nederland heeft de komende decennia te maken met een dubbele vergrijzing. Door nultredenwoningen toe te voegen, bieden we veilige comfortabele woningen voor alle doelgroepen met een verminderende mobiliteit, zoals mensen die slecht ter been zijn, een rollator nodig hebben of een kinderwagen gebruiken.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

Ongeveer 60% van de woningbouwplannen voor de komende vijf jaar bestaat uit nultredenwoningen. In 2025 zijn er minimaal 117 nultredenwoningen opgeleverd.

A25.8102 Ondersteunen koopstarters**Omschrijving (toelichting)**

Het is op dit moment erg lastig voor jonge huishoudens om een koopwoning te verwerven. We ondersteunen daarom koopstarters door het afgeven van startersleningen, zodat zij in de gelegenheid zijn om een woning te kopen waar dat zonder extra lening net niet lukt.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

In 2025 zijn er 49 startersleningen verstrekt (in 2024 waren dat er 33).

A25.8103 Onderzoeken van locaties voor het toevoegen van woonwagendplaatsen**Omschrijving (toelichting)**

Er is in veel gemeenten in Nederland, waaronder ook in de gemeente Waalwijk, een tekort aan woonwagendplaatsen, waardoor standplaatszoekenden soms onevenredig lang ingeschreven moeten staan, voordat zij een woonwagendplaats kunnen bewonen. Daarom onderzoeken we de mogelijkheden om tot een uitbreiding van het aantal woonwagendplaatsen in de gemeente Waalwijk te komen.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

De onderzoeksfase loopt, maar is niet voor alle locaties in 2025 afgerond. Dit zal deels doorlopen in 2026.

A25.8104 Faciliteren van voldoende verblijfsmogelijkheden voor tijdelijke internationale medewerkers**Omschrijving (toelichting)**

Vanwege de werkgelegenheid zien we veel internationale medewerkers naar de gemeente Waalwijk komen, veelal voor een tijdelijke periode. We faciliteren voldoende mogelijkheden voor huisvesters om te voorzien in kwalitatief goede huisvesting voor tijdelijke internationale medewerkers. We sluiten hierbij aan bij de ontwikkelingen voortkomend uit de bestuursopdracht internationale medewerkers.

Tijd (indicator)**Tijd (toelichting)**

De mogelijkheden om nieuwe grootschalige locaties te realiseren, zijn in 2025 ingeperkt. Daarbij resteren er nog voldoende mogelijkheden om op andere locaties te voorzien in huisvesting.

A25.8105 Prestatieafspraken maken met woningcorporaties

Omschrijving (toelichting)

Woningcorporaties leveren een belangrijke bijdrage aan de doelen op het gebied van volkshuisvesting. Met de woningcorporaties die actief zijn in onze gemeente maken we prestatieafspraken over in ieder geval betaalbaarheid, beschikbaarheid, wonen en zorg, duurzaamheid en leefbaarheid.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Op 1 december 2025 zijn de prestatieafspraken met Casade getekend. Met andere corporaties hebben we meerjarige afspraken, maar er is in 2025 wel overleg geweest.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.811 Woningbouw is gericht op het bieden van een passende woning voor iedereen

Omschrijving (toelichting)

Er is sprake van een oplopend woningtekort in Nederland en ook in de gemeente Waalwijk. Het is daarom van belang om woningen toe te voegen aan de woningmarkt. Daarbij kijken we specifiek naar het toevoegen van woningen die aansluiten bij de toekomstige huishoudens- en inkomenssamenstelling in de gemeente.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.8111 Minimaal 1200 woningen bouwen in verschillende prijsklassen in deze bestuursperiode

Omschrijving (toelichting)

We richten ons in deze bestuursperiode op het bouwen van minimaal 1.200 woningen. Daarbij ligt de nadruk op het hard maken van zachte plannen en het afgeven van vergunningen voor deze plannen. De uitvoering is immers de verantwoordelijkheid van marktpartijen en woningcorporaties.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 zijn er ca. 315 woningen gereedgekomen (en ca. 120 onttrekkingen). Daarnaast is van ca. 200 woningen de bouw gestart en is er voor ca. 435 woningen vergunning verleend. En tot slot zijn er ca. 385 woningen juridisch hard, maar moet de vergunning nog verleend worden.

Combineren we dit met de woningbouw van de afgelopen jaren dan zien we weliswaar dat het niet gelukt is om 1.200 woningen te bouwen, maar dat er wel voldoende plannen gefaciliteerd zijn.

Voor de doorlooptijd en uitvoering blijven we sterk afhankelijk van de betrokken marktpartijen. Ook de stikstofuitspraak van 18 december 2024 door de Raad van State over intern salderen heeft ook nog altijd invloed op de doorlooptijd van een aantal projecten.

A25.8112 Minimaal 30% sociale huur bij het woningbouwprogramma dat we toevoegen op basis van de woonvisie

Omschrijving (toelichting)

In de Woonvisie staat dat we in de gehele planvoorraad minimaal 25% sociale huur opnemen. Inmiddels is vanuit het rijk aangegeven dat het wenselijk is dat gemeenten 30% sociale huur in hun voorraad hebben. In de gemeente Waalwijk hebben we op dit moment ruim 30% sociale huur in de voorraad, wat betekent dat we het aandeel sociale huur op peil moeten houden. Dit is ook vastgelegd in de SRBT Woondeal.

In 2025 zal het woonbeleid geactualiseerd worden en omgezet worden in een

volkshuisvestingsprogramma. Onder de Wet versterken regie op de volkshuisvesting (die naar verwachting per 1 januari 2025 in werking treedt) wordt dit een verplicht programma met een aantal verplichte onderdelen. Op dat moment zullen we de beleidslijn vanuit de Woondeal opnemen in het volkshuisvestingsprogramma.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In 2025 zijn er 91 sociale huurwoningen door Casade toegevoegd. Voor de komende jaren zitten er ruim 600 sociale huurwoningen in de plannen, waarvan bij meer dan 200 woningen de bouw is gestart of de vergunning is verleend. In de prestatieafspraken met Casade is bovendien afgesproken dat een tactisch team in 2026 gaat kijken waar er voor de middellange termijn nog extra mogelijkheden zijn om sociale huurwoningen toe te voegen. De Wet versterking regie volkshuisvesting is nog in behandeling bij de Eerste Kamer. Naar verwachting zal deze wet op 1 juli 2026 in werking treden. De verplichting om een volkshuisvestingsprogramma gereed te hebben schuift daarmee ook wat op en ook de handreiking vanuit de VNG moet daarom nog uitkomen.

A25.8113 Inspelen op kansen en mogelijkheden voor het realiseren van flexwonen

Omschrijving (toelichting)

Het basis uitgangspunt voor het vergroten van de woningvoorraad is om permanente woningen toe te voegen en te kijken naar mogelijkheden van optimaliseren van het gebruik van de bestaande voorraad. We houden daarnaast de mogelijkheid open om in te spelen op kansen en mogelijkheden voor flexwoningen, om de druk op de woningmarkt te verlichten.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

We blijven scherp op eventuele kansen om flexwoningen te realiseren. In 2025 is de beleidsregel voor tijdelijk wonen op achterterreinen in werking getreden, waardoor er meer mogelijkheden zijn voor eigenaar-bewoners om tijdelijk een extra woning op het eigen terrein te realiseren.

Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

De huidige maatschappelijke opgaven voor wonen, werken, voorzieningen en landbouw vragen om het bepalen van een nieuwe ruimtelijke koers in het fysiek domein. In samenhang met het oplossen van de opgaven op het vlak van klimaatadaptatie, energietransitie, slimme mobiliteit, biodiversiteit, gezondheid, inclusiviteit en circulaire economie. Om ruimte te bieden aan al die opgaven met behoud van onze ruimtelijke kwaliteit, zullen we slimmer en duurzamer moeten verstedelijken.

De Ontwikkelstrategie Stedelijke Regio Breda-Tilburg (SRBT) en het Ontwikkelperspectief Stedelijk Brabant 2040 bieden daarvoor het handvat op regionaal en provinciaal niveau. De huidige integrale structuurvisie Waalwijk 2025 (raad, 2016), het sectoraal beleid en regels in relatie tot de fysieke leefomgeving gaan we daarom de komende jaren omvormen om beter aan te sluiten op de huidige maatschappelijke opgaven. De handvaten op gemeentelijk niveau daarvoor zijn de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Het ontwikkelen van deze instrumenten is ook nodig vanwege de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024. De invulling van dit beleidsveld zal daar in meegroeien.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

In 2025 hebben wij ambtelijk en bestuurlijk de Ontwikkelstrategie Stedelijke Regio Breda-Tilburg (SRBT) gebruikt voor het regionaal samenwerken aan opgaven in het ruimtelijk-economisch domein. Waalwijk neemt hierin een (pro)actieve rol. Een belangrijke stap die in 2025 binnen de regionale samenwerking van de SRBT is gezet is het vaststellen van de Uitvoeringsagenda SRBT. De Uitvoeringsagenda SRBT functioneert als gezamenlijk werkmechanisme om werk te maken van onze opgaven en ambities in de regio. De Uitvoeringsagenda biedt ons als regio en gemeente een overzicht en manier van werken om vanuit de integrale benadering onze doelen en ambities te bereiken. Dat biedt mogelijkheden voor het ontwikkelen van de economische positie, woonruimte, voorzieningen en opwaardering van het openbaar vervoer in Waalwijk. In 2025 is bijvoorbeeld een start gemaakt om de onderwerpen ruimtelijke economie en landelijk gebied verder uit te werken. De behoefte aan woningen blijft onverminderd hoog. Een belangrijke rol van de gemeente is het (planologisch) mogelijk maken van woningbouw. In 2025 zijn er circa 315 woningen gereedgekomen (en ca. 120 onttrekkingen). Daarnaast is van ca. 200 woningen de bouw gestart en is er voor circa 435 woningen vergunning verleend. Dit zijn belangrijke stappen in het realiseren van de bestuurlijke ambitie om in de periode 2022 –2026 de bouw van 1.200 woningen mogelijk te maken. Bij meer dan 600 van die woningen hoeven bewoners geen trappen te lopen. Daarmee spelen we in op de grote behoefte aan woningen voor senioren en bevorderen we de doorstroming op de woningmarkt. Dit sluit ook aan op de ambities die zijn vastgesteld in onze lokale Woonzorgvisie. Daarnaast zijn verschillende woningmarktinstrumenten tegen het licht gehouden en worden die in 2026 verder uitgewerkt. In 2025 verleenden we dankzij aanvullend budget in totaal 49 startersleningen en 10 stimuleringsleningen.

De huidige integrale Structuurvisie Waalwijk 2025 en het sectoraal beleid op het gebied van de fysieke leefomgeving vormden in 2025 de basis voor ruimtelijke ontwikkelingen. Die droegen onder meer bij aan woningbouw en groen. In 2025 is gewerkt aan de ontwerp-Omgevingsvisie, waarvoor een uitgebreid participatietraject is doorlopen. Daarbij is steeds afgestemd met het traject van de strategische visie. De omgevingsvisie is in routing gebracht voor vaststelling in januari 2026. De komende jaren integreren we de bestaande visies voor de fysieke leefomgeving in de omgevingsvisie. We werken ook aan een stedenbouwkundige uitwerking van de omgevingsvisie in gebiedsgericht beleid.

Op 1 januari 2024 trad de Omgevingswet in werking. Voor veel locatie- en gebiedsontwikkelingen zijn dit jaar bopa (=buitenplanse omgevingsplanactiviteit) omgevingsvergunningen verleend. Daarnaast hebben we gewerkt aan de transitie van bestemmingsplannen en verordeningen tot één gemeentedeckend omgevingsplan, zowel gemeentelijk als in regionaal verband. Met als belangrijkste resultaat in 2025 een transitieplan waarin de richting en het proces zijn vastgesteld.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.820 Versterken kwaliteit leefomgeving

Omschrijving (toelichting)

Het Ontwikkelperspectief Stedelijk Brabant 2040 en de Ontwikkelstrategie SRBT willen we betrekken bij het opstellen van een omgevingsvisie en de onderliggende (stedenbouwkundige) gebiedsvisie. Het versterken van de kwaliteit van de leefomgeving gaan we daarin uitwerken met als startpunt de in het ontwikkelperspectief opgenomen vijf Brabantbrede duurzame ontwikkelprincipes:

- Water en bodemsysteem als basis voor de verstedelijking;
- Landschap en natuur groeien mee met verstedelijking;
- Nieuwe woningen versterken bestaande stad en dorp;
- Mobiliteitstransitie maatwerk voor stad en dorp;
- Kwalitatieve werkgebieden als randvoorwaarde voor een circulaire economie.

Onderdelen van deze provinciale ontwikkelprincipes komen ook terug in het programma Duurzaamheid, beleidsveld 2 (verkeer, vervoer en waterstaat), beleidsveld 3 (economie), beleidsveld 8 (milieu en gezondheid) en onderdeel 1 van dit beleidsveld (volkshuisvesting). Bij (her)ontwikkelingen in het stedelijk en landelijk gebied is een duurzame kwaliteit van de leefomgeving op basis van deze provinciale ontwikkelprincipes een belangrijke factor. Voor deze doelstelling richten we ons op een aantal algemene activiteiten die daar op toezien.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.8201 Ontwikkelen transformatielocaties

Omschrijving (toelichting)

Ontwikkelen van locaties waarvoor een duurzame transformatie nodig is, bijvoorbeeld vanwege leegstand of de behoefte aan een andere invulling. Onder andere voor de bekende grotere projecten maar ook voor kleinere projecten in de gehele gemeente.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Voor de diverse transformatielocaties is er gewerkt aan het sluiten van (anterieure) overeenkomsten met initiatiefnemers, het voorbereiden en doorlopen van de ruimtelijk procedures en het verlenen van de benodigde vergunningen door de gemeente. Wat betreft de doorlooptijd zijn we sterk afhankelijk van de betrokken initiatiefnemers. Ook de stikstofuitspraak van 18 december 2024 door Raad van State over intern salderen heeft invloed op de doorlooptijd van een aantal transformatieprojecten.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.821 Waalwijk Omgevingswet-proof

Omschrijving (toelichting)

De Omgevingswet heeft impact op beleid, regels, werkwijze en digitalisering in het fysieke domein. Met de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 is de transitiefase begonnen. Oftewel uitvoering geven aan werkzaamheden welke nodig zijn vanwege de Omgevingswet maar pas na 1 januari 2024 klaar hoeven zijn. Dat betekent onder andere werken aan een omgevingsvisie (uiterlijk 1 januari 2027 gereed) en een gemeentebreed omgevingsplan (uiterlijk 1 januari 2032 gereed).

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.8211 Transitie omgevingsbeleid in een omgevingsvisie

Omschrijving (toelichting)

De Omgevingsvisie is onze langetermijnvisie voor de leefomgeving van de hele gemeente. Deze coalitieperiode willen we een omgevingsvisie vaststellen met daarin de hoofdlijnen van beleid voor de leefomgeving op basis van door de raad vastgestelde uitgangspunten.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Er is gewerkt aan de ontwerp-Omgevingsvisie. Daarbij is steeds afgestemd met het traject van de strategische visie. De omgevingsvisie heeft gedurende zes weken ter inzage gelegen. Tijdens de terinzagelegging hebben 17 indieners zienswijzen ingebracht. De reactie hierop is opgenomen in de Nota Zienswijzen en ambtshalve wijzigingen. De wijzigingen ten opzichte van het ontwerp van de omgevingsvisie zijn opgenomen in de Staat van wijzigingen. De omgevingsvisie is met alle bijbehorende stukken in routing gebracht voor vaststelling. De behandeling staat gepland op 29 januari 2026.

A25.8212 Transitie bestemmingsplannen en verordeningen in het omgevingsplan

Omschrijving (toelichting)

In het omgevingsplan werken we de regels uit die nodig zijn vanwege keuzes in de omgevingsvisie. Het omgevingsplan bundelt daarbij de vroegere juridische regels uit o.m. bestemmingsplannen en beheersverordeningen en de (delen van) verordeningen die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving. De eerste stap is het opstellen van een plan van aanpak over hoe te komen tot een gemeentedeekkend omgevingsplan (transitieplan). Dit ter vervanging van het tijdelijke van rechtswege geldende omgevingsplan dat uiterlijk geldt tot 2032.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

In het transitieplan omgevingsplan Waalwijk wordt de richting en het proces om te komen tot één gemeentedeekkend omgevingsplan weergegeven aan de hand van strategische uitgangspunten, aanpak, organisatie en planning. Het transitieplan is in november 2025 vastgesteld. Voor de afstemming, coördinatie en bewaking van de voortgang is een uitvraag voor een projectleider in voorbereiding.

Op initiatief van de VNG en de provincie Noord-Brabant wordt binnen het SPRONG traject met regiogemeenten samengewerkt aan bouwstenen voor het omgevingsplan. Dat doen we in vier blokken: (1) activiteit bouwen, (2) gemeentebrede milieuregels, (3) verordeningen en (4) gebiedsgerichte milieuregels en planologie. In 2025 zijn bouwstenen opgeleverd voor het blok activiteit bouwen en gemeentebrede milieuregels.

A25.8213 Kennis verwerven over het werken met omgevingsprogramma's

Omschrijving (toelichting)

Het omgevingsprogramma is een nieuw instrument onder de Omgevingswet. Bedoeld als tussenstap tussen omgevingsvisie en omgevingsplan. Omdat dit een nieuw instrument is, gaan we eerst kennis opdoen om dit instrument zo effectief mogelijk in te zetten. Het vaststellen van een omgevingsprogramma is een bevoegdheid van het college, de kaders daarvoor worden vastgesteld door de raad.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Voor de realisatie van ambities uit de omgevingsvisie kan het (omgevings)programma als nieuw instrument onder de Omgevingswet worden ingezet. Binnen de organisatie is in 2025 ingezet op het verwerven van kennis over dit nieuwe instrument. Zodra we beschikken over voldoende kennis, om zo goed mogelijk gebruik te kunnen maken van dit instrument, wordt afgestemd welke programma's wenselijk zijn. Hierbij beogen we, in de geest van de Omgevingswet, een heldere integrale blik en aanpak met een overzichtelijke structuur. Samen met de griffie wordt de rol van de raad bij dit proces inzichtelijk gemaakt en afgestemd met de raad. Er is in 2025 een start gemaakt met een 'Startnotitie Werken met de omgevingsvisie', waarbij de rol van de raad en de uitwerking in omgevingsprogramma's belangrijke onderdelen zijn.

Ruimtelijke versterking binnenstad

Onze ambitie is een aantrekkelijke Waalwijkse binnenstad. Kernopgave was en is de transformatie van 'winkelstraat' naar een gebied waar wonen, werken, recreëren en verblijven samenkomen, van 'place to buy' naar 'place to be'. Een ontwikkeling die nodig is om de binnenstad op de lange(re) termijn aantrekkelijk en relevant te houden. Het biedt ook kansen om een impuls te geven aan de woningbouw en een nieuw (binnen)stedelijk woonmilieu toe te voegen. Een aantrekkelijke binnenstad en goede voorzieningen zijn bovendien essentieel voor het woonmilieu in de hele stad.

Om aan deze ontwikkeling richting te geven zijn door de raad in 2017 concrete beleidsdoelen vastgelegd in de Centrumvisie. De destijds geformuleerde uitvoeringsagenda, via een addendum in 2020 nog aangescherpt. In het coalitieprogramma 2022-2026 is de verdere doorontwikkeling van de binnenstad onverkort opgenomen als een van de prioriteiten.

Vanaf 2016 is deze opgave opgepakt via het programma binnenstad vanuit de onderstaande thema's (pijlers):

1. Versterking van de structuur van de binnenstad;
2. Versterking van de ontmoetings- en verblijffunctie;
3. Betere samenwerking met stakeholders;
4. Zichtbaarder maken van het thema schoen & leer.

In 2025 kan het centrum weer worden opgepakt vanuit de lijnorganisatie, waarbij voor de herontwikkeling van winkelcentrum De Els een projectstructuur wordt opgezet.

De ruimtelijke versterking van de binnenstad wordt een afzonderlijk thema binnen beleidsveld 8. Speerpunten in 2025 zijn onder andere herontwikkeling van de Els, realisatie van de (2e fase) stadsentree en de nadere planontwikkeling van de Gedempte Haven.

Versterken van de groenstructuur/verblijfskwaliteit is opgenomen bij beleidsveld 5 onder het thema openbaar groen. De economische activiteiten binnen het centrum en samenwerking met stakeholders, inmiddels geformaliseerd via de BIZ, zijn onderdeel van beleidsveld 3. Uiteindelijk is het de bedoeling dat alle doelstellingen en activiteiten ten aanzien van de binnenstad resulteren in meer bezoekers van de binnenstad en een hogere bezoekerstevredenheid.

Activiteit A25.8301 Herontwikkeling winkelcentrum De Els is opgenomen onder doelstelling D25.830 (daling winkeloppervlak en leegstand), maar is ook bepalend voor het realiseren van de andere geformuleerde doelstellingen bij het onderdeel ruimtelijke versterking binnenstad. Daarom zijn bij de doelstellingen D25.831 (toevoegen woningen) en D25.832 (versterking boodschappencultuur). Daarom zijn bij deze doelstellingen geen specifieke activiteiten benoemd.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

In 2025 is stevig gewerkt aan de ruimtelijke versterking van de binnenstad, met de herontwikkeling van De Els en omgeving als belangrijkste opgave. Het Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig Plan (VOSP) is integraal getoetst aan alle relevante beleidskaders en vormde een solide basis voor zowel de financiële uitwerking als de gemeentelijke grondexploitatie, die in mei 2025 door de raad is vastgesteld. Ook zijn anterieure overeenkomsten gesloten met de betrokken ontwikkelaars.

Een belangrijke juridische stap was de vestiging van het voorkeursrecht voor een periode van drie jaar (maart 2025). De bezwaren zijn in juni en augustus behandeld, waarna het voorkeursrecht definitief in stand is gelaten. Hiermee ligt een stevig juridisch fundament onder de gebiedsontwikkeling.

Daarnaast is voortgang geboekt op het financiële en organisatorische vlak. De provincie Noord-Brabant nam in april al een principebesluit over ondersteunende financiële maatregelen, waaronder een subsidie voor de groen-blauwe inrichting en een financieringsregeling voor de aankoop van panden. In juli 2025 volgde het definitieve akkoord op zowel de projectlening als de subsidie, waarmee de financiële haalbaarheid van de ontwikkeling verder is versterkt.

De ontwikkelstructuur is in 2025 uitgebreid. De samenwerking tussen AM BV en Rezidenz Development BV is formeel vastgelegd en is de Ontwikkelcombinatie De Els C.V. opgericht, die de contractuele positie van De Els Project BV heeft overgenomen. Hiermee zijn verantwoordelijkheden helder belegd en is de ontwikkelkracht vergroot.

Ook de grondpositie is aanzienlijk versterkt. Het college besloot in juli tot overdracht van de anterieure overeenkomst aan de ontwikkelcombinatie en tot aankoop van diverse panden. Daarnaast is een contract gesloten voor het vastgoedbeheer van de gemeentelijke panden in De Els. In augustus werden de eerste twintig panden geleverd en in de maanden daarna volgden aanvullende aankopen. Inmiddels is circa 95% van de benodigde panden in bezit van gemeente en ontwikkelcombinatie gezamenlijk. Parallel hieraan zijn de voorbereidingen gestart voor de gemeentelijke parkeergarage en is het plan doorontwikkeld richting VOSP 2.0, als opmaat naar het Definitief Ontwerp Stedenbouwkundig Plan (DOSP) dat in 2026 wordt verwacht. Daarmee zijn de ruimtelijke, financiële en juridische fundamenten gelegd voor een stapsgewijze realisatie van de gebiedsontwikkeling.

Participatie en communicatie vormden ook in 2025 een belangrijk onderdeel van het proces. In juni vond de derde omgevingsdialoog plaats en zijn aanvullende gesprekken gevoerd met ondernemers en andere stakeholders. De opbrengsten hiervan zijn benut voor het aanscherpen van ontwerpkeuzes, het vergroten van draagvlak en het verduidelijken van de fasering.

Tot slot is het vermeldenswaardig dat onze aanpak in het project De Els breder opvalt. De ambtelijke organisatie wordt actief benaderd door onder meer de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Platform31 en de Provincie Noord-Brabant om kennis en ervaringen te delen over samenwerking met marktpartijen en succesfactoren binnen het project. Dat laat zien dat onze werkwijze wordt herkend en gewaardeerd.

Met de doorontwikkeling van het ontwerp, de afgeronde financiële besluitvorming en de borging van een transparant participatieproces ligt de herontwikkeling op koers. Zo werken we aan een toekomstbestendige binnenstad waar wonen, werken, ontmoeten en verblijven op een aantrekkelijke manier samenkomen.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.830 Daling winkeloppervlak tot 30.000 m²/daling leegstand tot 5 à 7% (een normale frictieleegstand) in 2025

Omschrijving (toelichting)

We streven naar een compacter centrum met minder winkeloppervlakte, waar minder leegstand is omdat de overgebleven ruimte optimaler gebruikt wordt.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.8301 Herontwikkeling winkelcentrum De Els

Omschrijving (toelichting)

De transformatie richting een compacter centrum met minder winkelmeters is goed op gang. De Els, met inmiddels structureel te noemen leegstand, is daarbij echter achtergebleven. Naast (in verschillende stadia) al lopende kleinere transformaties zal de laatste stap in het realiseren van doelstelling D24.9000 in de integrale herontwikkelingsplannen voor De Els en directe omgeving worden gemaakt.

Vanaf 2020 onderzoeken ontwikkelaars de herontwikkelingspotentie van De Els, door complexiteit in ruimtelijke opgave en grote (financiële) belangen een uitdagend traject. Ze hebben hun gezamenlijk streven naar een integrale gebiedsontwikkeling in maart 2023 vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst waarbij ook (VO) De Els en de gemeente Waalwijk partij zijn. Ook door de provincie Noord-Brabant werd deze planontwikkeling – in het kader van de woondeal en verstedelijking - belangrijk genoeg geacht om gelijktijdig een concrete samenwerking met de gemeente Waalwijk aan te gaan. Het beleidsmatig sturend kader hiervoor is het Stedenbouwkundig Masterplan Waalwijk Stadscentrum.

De diverse studiemodellen, inmiddels op het niveau van een Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig Plan (VOSP), kennen nog geen sluitende exploitatie. Daarom is in 2023 subsidie in het kader van zowel de Woningbouwimpuls (WBI) als de Impulsaanpak winkelgebieden (IW) aangevraagd en toegekend. De bedoeling is Q4-2024 duidelijkheid te hebben over het (al dan niet) door partijen (kunnen) sluiten van een anterieure overeenkomst. Daarin worden onder andere rollen en verantwoordelijkheden voor de concrete doorontwikkeling en planning/fasering van de gebiedsontwikkeling vastgelegd. Als dat lukt zal in 2025 de focus liggen op afronden van het (steden)bouwkundig model en uitvoeren van de benodigde (deel)onderzoeken voor de uiteindelijke vertaling binnen planologische regelgeving en het opstarten van benodigde procedures.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De herontwikkeling van het winkelcentrum De Els en omgeving (incl. Schoolkwartier) is het speerpunt uit het 'Masterplan Binnenstad Waalwijk (2022) en de 'Centrumvisie Waalwijk (2024)' in de ontwikkeling naar een toekomstbestendige binnenstad. Doel is om de gewenste bijdrage aan het centrum te realiseren (te weten: compact winkelrondje, boodschappenbronpunt, verblijfsplekken en nieuw woonmilieu) én de ruimtelijke kwaliteit en flexibiliteit van het gebied drastisch te verbeteren (reguliere centrumstraten in plaats van winkelpassages).

Het project De Els maakt deel uit van en vormt een cruciale rol in een bredere transformatie van de binnenstad van een 'plek om te kopen' naar een 'plek om te zijn'. Deze ontwikkeling is nodig om de binnenstad op de lange termijn aantrekkelijk en relevant te houden. Het is een kans om een impuls te geven aan de woningbouw en een nieuw stedelijk woonmilieu toe te voegen. Dat vergroot het draagvlak voor de ontwikkeling van een sterke OV-knoop en geeft ruimte aan de invulling van de groen-blaue opgave in de binnenstad.

De gemeente speelt een actieve rol bij deze herontwikkeling door de aankoop van panden (26 van de 31 aan te kopen panden zijn reeds in ons bezit, onderhandelingen laatste paar panden ronden we af in 2026), verkoop van bouwrijpe gronden, de vestiging van openbare bibliotheek in de voormalige Jongensschool, de bouw van een parkeergarage (investeringsvoorstel volgt) en de in- en herinrichting van de openbare ruimte (straten en pleinen). In maart 2025 heeft de raad besloten het 'voorkeurrecht' te vestigen op het gebied De Els en omgeving. Door de vestiging van het voorkeursrecht houdt c.q. verkrijgt de gemeente regie op de beoogde ontwikkeling. Zo houden wij als gemeente grip op de gebiedsontwikkeling in z'n algemeenheid en de strategische posities op deze locatie De Els en omgeving in het bijzonder.

Het Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig Plan (VOSP) is integraal getoetst op de verschillende beleidsthema's. Het toetsingskader vormde daarbij (door de raad) vastgesteld beleid. Belangrijkste (beleids-)uitgangspunten waaraan het VOSP is getoetst zijn:

- Het stedenbouwkundig kader (o.a. bouwhoogten, bouwmassa's en loopstructuur. Deze passen binnen het vastgestelde 'Masterplan Binnenstad Waalwijk' (2022);
- De ruimtelijk-functionele invulling (o.a. programma en positionering van trekkers) sluit aan bij de vastgestelde 'Centrumvisie Waalwijk' (2024);

- De mobiliteitsoplossingen sluiten aan bij de 'Mobiliteitsvisie Waalwijk 2030' en de 'Beleidsregel Parkeernormen Waalwijk 2025'
- Voor woningbouw wordt aangesloten bij de lokale woonvisie en de regionale 'SRBT Woondeal 2022-2030'. In het plan is de realisatie van 30% sociale woningbouw (lokale partner corporatie Casade) en 40% betaalbare woningbouw voorzien;
- Er wordt onder meer rekening gehouden met de opvang van (regen-)water en vergroening van de openbare en publieke ruimte conform vigerend beleid.

Het VOSP vormde tevens de basis voor de gemeentelijke grondexploitatie (GREX) en zijn er twee anterieure overeenkomsten (AOK's) gesloten met de projectontwikkelaars. Op 22 mei 2025 heeft de raad de 'grondexploitatie De Els en omgeving' vastgesteld. Het vaststellen van de grondexploitatie door de raad is essentieel voor de realisatie. Daarmee komen de benodigde financiële middelen beschikbaar via de grondexploitatie. Via beide anterieure overeenkomsten zekeren we de bijdragen die opgenomen zijn in de grondexploitatie. Tegelijkertijd worden daarmee de projectafspraken in twee anterieure overeenkomsten geborgd.

Na de vaststelling van de GREX is er in de tweede helft van 2025 met name gewerkt aan:

- Uitwerken bouwplan 'Schoolkwartier' en voorbereiden omgevingsvergunningaanvraag 'Schoolkwartier' door Sanders;
- Uitwerken 'moederplan De Els' van VOSP naar DOSP (incl. DNA-document met Beeldkwaliteitsplan) en juridisch-planologische voorbereiding door Rezidenz en AM BV;
- Verwerven benodigde panden door zowel de gemeente als de projectontwikkelaars;
- Civieltechnische voorbereiding: ondergrondse infra en bouw- en woonrijp maken;

In november 2025 is er een voortgangsrapportage 'project De Els' aangeboden aan de raad. Op basis van de GROTICK-methodiek (aspecten Geld, Risico's, Organisatie, Tijd, Informatie, Communicatie en Kwaliteit) wordt daar de stand van zaken uiteengezet. Belangrijkste conclusie is dat het project verloopt volgens planning, binnen de financiële kaders en met breed draagvlak; enkele planologische en externe afhankelijkheden vereisen blijvende aandacht, maar vormen vooralsnog geen belemmering voor de voortgang. Ook worden in deze rapportage chronologisch de belangrijkste besluiten en behaalde mijlpalen benoemd. In het voorjaar 2026 volgt er een update.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.831 Toevoeging van woningen in de binnenstad

Omschrijving (toelichting)

De oorspronkelijke doelstelling, 100 extra woningen in 2025, is al ruim waargemaakt. Het goed op gang gekomen transformatieproces zal via de 1-loketfunctie blijvend gefaciliteerd worden. Naast extra woningen levert dat meestal ook (verdere) reductie van commerciële meters c.q. leegstand op.

Nieuwe transformatieplannen in verschillende stadia en van uiteenlopende omvang, samen goed voor zo'n 250 tot 300 woningen, zijn in voorbereiding of verkoop. De herontwikkeling van De Els en omgeving voegt daar nog eens een soortgelijk aantal van ca. 350 tot 400 nieuwe woningen aan toe.

Naast de bovenstaande activiteit A25.8301 Herontwikkeling winkelcentrum De Els is in 2025 geen aanvullend concreet transformatieplan als activiteit opgenomen.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.832 Versterking van dagelijkse boodschappencultuur Binnenstad

Omschrijving (toelichting)

De dagelijkse boodschappenfunctie van het centrum moet worden versterkt. Supermarkten trekken veel bezoekers de binnenstad in. Het in combinatie met een extra supermarkt toevoegen van kleinschaliger aanbieders in dagelijkse artikelen (bij voorkeur gebundeld) kan dit effect verder versterken. Dit streven maakt integraal onderdeel uit van de gebiedsontwikkeling De Els en omgeving. Daarom is hiervoor naast A25.8301 verder geen afzonderlijke activiteit opgenomen.

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

D25.833 Verbreding en versterking functiemix

Omschrijving (toelichting)

Na de ontwikkelingen van de laatste jaren zal detailhandel de bepalende rol uit het verleden in het aantrekkelijk houden van binnensteden niet meer terugkrijgen. Verbreden van de functiemix voorziet inwoners van een vervangend/aanvullend bezoekmotief. De omslag maken van winkelcentrum naar een plek waar wonen, beleven en winkelen samenkomen. Ook op dit terrein zal de herontwikkeling van De Els het verschil kunnen/moeten gaan maken. Nog altijd moet een fors aantal winkelmeters uit de markt worden genomen. Dat kan door minder meters terug te bouwen in De Els en door (verder) transformeren van winkelpanden in de historische T-structuur, Stationsstraat en Grotestraat. Anders dan voor de Els is dat in de T-structuur al voor een groot deel ingevuld. Het commercieel programma dat terugkomt in De Els heeft direct invloed op wat kan worden behouden in Stations- en Grotestraat. De Els moet in basis het doelgerichte frequent centrumbezoek faciliteren in aanvulling op de meer recreatief bezochte delen daaromheen. Om dat te sturen werken de ontwikkelaars van De Els en de BIZ samen aan een (overkoepelend) brancheplan en gerichte acquisitie voor het hele centrum.

De volgende activiteiten zijn in 2025 uitgevoerd:

A25.8331 Faciliteren versterking horecafunctie

Omschrijving (toelichting)

Hoewel het target uit de centrumvisie al is gehaald, blijven we streven naar een groter en gevarieerder horeca-aanbod. De inzet zal zich richten op zoveel mogelijk (aaneengesloten) front in het concentratiegebied rond de Markt en Raadhuisplein. Aan het Raadhuisplein zal dat onderdeel zijn van het programma voor de verdere invulling van het Krophollercomplex. Complementair aan het concentratiepunt zal bij de (nieuwe) Els worden ingezet op meer gespreide kleinschalige uitbreiding, ondersteunend aan of als onderdeel van andere functies.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Binnen de activiteiten/projecten A25.8332 (invulling oostvleugel Kropholler en voormalig bodehuisje) en A25.8301 (Herontwikkeling winkelcentrum De Els) is een verdere versterking van de horecafunctie in respectievelijk de tenderuitvraag en de planontwikkeling meegenomen. Daarbij is het streven om een meer divers horeca-aanbod te realiseren dat aanvullend is op het huidige aanbod. Om zo het recreatieve bezoekmotief van Waalwijk-Centrum verder te versterken. De tenderuitvraag voor project A25.8332 (invulling oostvleugel Kropholler en voormalig bodehuisje) is doorlopen in 2025.

A25.8332 Invulling van oostvleugel Kropholler en voormalig bodehuisje

Omschrijving (toelichting)

Als sluitstuk van de visie Hart van de Stad is de invulling van de oostvleugel van het Krophollercomplex en het voormalig bodehuisje opgepakt. Meer publiekgerichte functies en

grotere interactie met de vernieuwde pleinruimte zijn het vertrekpunt. Denk aan zaken als horeca met verblijfsmogelijkheid, maatschappelijke functies, wellness, recreatie en kleinschalige werk of start-upruimtes. Het streven is eind 2024 een tender uit te zetten voor de realisatie. Daarbij zal ook de vraag over risico's en kansen van het al dan niet (deels) afstoten van het eigendom integraal worden betrokken.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

De tenderprocedure om het oostelijke deel van het Kropholler onder erfpacht te verkopen is in 2025 gepubliceerd. In het laatste kwartaal van 2025 is door een brede beoordelingscommissie de best passende inschrijving geselecteerd. In 2026 zal de overeenkomst met de winnende partij worden gesloten en zal de uitwerking van de plannen starten.

A25.8333 Verplaatsing bibliotheek

Omschrijving (toelichting)

Het Schoolkwartier is een integraal onderdeel van de herontwikkelingsplannen voor De Els waar wellicht als eerste aanzet in 2025 al mee begonnen kan worden. Sloop van de oude Hema, realiseren van nieuw openbaar gebied en een aantal woningen en het in oude glorie herstellen van de voormalige jongensschool. In dat kader zal Q4-2024 concrete besluitvorming over het verplaatsen van de bibliotheek gaan plaatsvinden. Het mes kan hier aan twee kanten snijden. De synergie van retail en de maatschappelijke functie vergroot over en weer de aantrekkingskracht en de bibliotheek zelf krijgt daardoor meer en flexibeler opties voor het invullen van een duurzaam toekomstperspectief.

Tijd (indicator)

Tijd (toelichting)

Op 10 oktober 2024 heeft de raad (agendapunt 14) een principebesluit genomen om – onder voorbehoud van de definitieve haalbaarheid van de gebiedsontwikkeling De Els en omgeving – in te stemmen met de mogelijke verplaatsing van de bibliotheek van de Wilhelminastraat naar de voormalige Jongensschool (deelgebied 1.2 / Schoolkwartier).

Onderzoek huidige bibliotheek locatie

In 2025 is intern, samen met meerdere gemeentelijke afdelingen, verkend welke kansen en mogelijkheden er zijn voor een toekomstige invulling van de huidige bibliotheek locatie aan de Wilhelminastraat. De locatie bestaat uit twee gemeentelijke verdiepingen (circa 1.500 m² GBO) met daarboven particuliere appartementen. Uit de verkenning blijkt dat de locatie potentie heeft voor een maatschappelijke en/of zakelijke functie.

Voor een nieuwe functie is hoe dan ook een verbouwing nodig. De precieze omvang en duur daarvan zijn op dit moment nog niet vast te stellen. Deze bevindingen zijn tussentijds gedeeld met de VvE Janspoort, waarin de gemeente voor 45% participeert. De VvE staat gematigd positief tegenover een maatschappelijke of zakelijke invulling, maar uit zorgen over de impact van een verbouwing onder de appartementen, mede gezien de leeftijd van een groot deel van de bewoners (70+). Wij blijven hierover in constructief overleg en werken toe naar verdere concretisering.

Vorbereiding transformatie Jongensschool

Parallel hieraan zijn de eerste stappen gezet voor de toekomstige verplaatsing van de bibliotheek naar de voormalige Jongensschool. Sanders Vastgoed heeft de KIK-winkel inmiddels naar een andere locatie in het centrum verplaatst, waardoor het monumentale pand beschikbaar is voor nadere onderzoeken.

Het voorstel is om samen met de Bibliotheek Midden-Brabant, Sanders Vastgoed en de gemeente (BSD en SVS) aan een integraal exploitatieplan te gaan werken. Dit vormt de noodzakelijke basis voor het vervolg: het verder uitwerken van het schetsplan voor de transformatie van de Jongensschool tot nieuwe bibliotheek. Alle betrokken partijen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor een solide en haalbaar plan richting de definitieve besluitvorming.

Overige plandelen Schoolkwartier en relatie met De Els

De ontwikkelingen binnen het Schoolkwartier (Sanders) lopen vooruit op de bredere gebiedsontwikkeling van winkelcentrum De Els en omgeving, die wordt getrokken door ontwikkelcombinatie Rezidenz en AM BV. De voortgang binnen het Schoolkwartier is van belang om enerzijds de fasering en haalbaarheid van de totale gebiedsontwikkeling te borgen. Anderzijds is er met Sanders, conform de afspraken in de anterieure overeenkomst Sanders-Gemeente, afgesproken om prioriteit gegeven aan de realisatie van de nieuwe HEMA met daarboven gelegen appartementen (deelgebied 1.1). Deze ontwikkeling is namelijk van groot belang voor de inzet van de Woningbouw-impuls-subsidie (Wbi). Daarom is dit onderdeel procedureel losgekoppeld van de overige plandelen van het Schoolkwartier, om te voorkomen dat onderlinge afhankelijkheden tot vertraging zouden leiden.

De werkzaamheden in dit Schoolkwartier omvatten onder meer de sloop van een deel van de Hema en de winkelpanden tussen de Hema en de Jongensschool, de aanleg van nieuw openbaar gebied, de realisatie van nieuwe appartementen boven het nieuwe deel van de Hema en het in oude glorie herstellen van de voormalige Jongensschool t.b.v. de huisvesting van de bibliotheek.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 8 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 8](#)

Wat heeft beleidsveld 8 gekost?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
Lasten	11.102	18.427	8.122
Baten	-6.839	-13.928	-9.592
Saldo van lasten en baten	4.262	4.499	-1.470
Onttrekkingen	-430	-1.044	-1.568
Stortingen	0	210	5.078
Mutaties reserves	-430	-834	3.510
Saldo na mutaties reserves	3.832	3.665	2.040

Belangrijkste kaders

[Woonvisie 2020](#)

[Structuurvisie Waalwijk 2025](#)

[Uitgangspunten omgevingsvisie](#)

[Detailhandelsvisie Waalwijk 2017](#)

[Waalwijk Stadscentrum - Stedenbouwkundig Masterplan \(juli 2022\)](#)

[Centrumvisie Waalwijk \(april 2024\)](#)

[Vaststellen Cofinanciering Herontwikkeling De Els \(april 2024\)](#)

[Principebesluit mogelijke verplaatsing bibliotheek \(oktober 2024\)](#)

Verbonden partijen

In dit beleidsveld zijn er geen verbonden partijen.

Algemene dekkingsmiddelen, kosten van overhead, heffing voor de vennootschapsbelasting en geraamde bedrag voor onvoorzien

Algemene dekkingsmiddelen

In het BBV is bepaald dat in de programmaverantwoording een aantal overzichten moeten worden opgenomen. Daaronder valt ook het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Dit overzicht bevat alleen de baten.

Een nadere toelichting op de verschillen is opgenomen in het onderdeel toelichting op de programmarekening.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
Baten			
TK_0.5 Treasury	-342	-227	-284
TK_0.61 OZB woningen	-7.438	-7.535	-7.591
TK_0.62 OZB niet-woningen	-8.262	-8.144	-8.063
TK_0.64 Belasting overig	-371	-371	-424
TK_0.7 Alg.uitkering en overige uitk.gem.fonds	-112.468	-121.629	-123.135
Totaal Baten	-128.882	-137.907	-139.498
Totaal	-128.882	-137.907	-139.498

Kosten van overhead

Sinds 2017 is het volgens het BBV verplicht de overhead centraal te begroten en te verantwoorden op taakveld 0.4 Overhead. Hiermee wordt meer inzicht gegeven in de totale kosten van de overhead.

De toelichting op de afwijkingen in de overhead is in de financiële jaarrekening 2025 opgenomen onder de toelichting beleidsveld 0 / Bestuur en ondersteuning.

Overhead mag nog wel toegerekend worden aan grondexploitaties en investeringen. Hiervoor is een vast opslagbedrag per uur berekend. Voor de berekening is het totaal begrote bedrag van de overhead gedeeld door het aantal uren dat toegerekend wordt aan de taakvelden en projecten. Dit opslagbedrag wordt ook gebruikt bij de berekening van tarieven voor de lokale heffingen.

Bedragen x € 1.000

Specificatie overhead	Begroting 2025 vóór wijziging	Begroting 2025 ná wijziging	Jaarrekening 2025
Salarissen	12.285	12.013	11.530
Belastingen	67	67	75
Ingeleend personeel	902	1.872	2.142
Overige goederen en diensten	6.265	6.257	5.778
Stortingen in voorzieningen	406	406	593
Afschrijvingen	1.001	942	916
Rente	191	188	185
Totale lasten	21.117	21.745	21.219
Toerekening aan grondexploitatie	-976	-976	-480
Toerekening aan investeringen	-544	-544	-886
Overige verrekeningen	-28	-28	-20
Uitgeleend personeel	-99	-143	-137
Leges	-4	-4	-2
Overige goederen en diensten	-72	-189	-219
Inkomensoverdrachten	-16	-16	-20
Mutaties voorzieningen			
Totaal baten	-1.739	-1.900	-1.764
Saldo	19.378	19.845	19.455

Heffing voor de vennootschapsbelasting (Vpb)

In 2025 waren de volgende geclusterde werkvelden belast met vennootschapsbelasting:

- Het grondbedrijf (ofwel de grondexploitaties)
- Het afvalbedrijf (de reststromen conform de 1% regeling)

De grondexploitatie moet als een belaste activiteit voor de vennootschapsbelasting worden gezien. Over de jaren tot en met 2023 zijn definitieve aanslagen opgelegd. Over het jaar 2022 is naar aanleiding van bezwaar omtrent parkeren een nog te vorderen bedrag ad € 18.688. Over de jaren 2024 en 2025 zijn voorlopige aanslagen opgelegd van respectievelijk € 116.317 en € 81.296 te betalen vennootschapsbelasting. Deze bedragen zijn onttrokken aan de reserve grondexploitatie. Op basis van de fiscale positie 2024 wordt een verlies verwacht over 2024, het bedrag betaald op de voorlopige aanslag ad € 116.317 zal naar verwachting worden terugontvangen. Middels carry back verliesverrekening zal het verlies uit boekjaar 2024 kunnen worden verrekend met het belastbare bedrag van 2023, wat resulteert in een teruggaaf over dat jaar van € 46.630. Het resterende verlies kan worden verrekend met 2025.

Bij het ophalen en verwerken van afval is sprake van een beperkte hoeveelheid bedrijfsafval. Die laatste activiteit is in principe aan vennootschapsbelasting onderhevig. Aangezien hierop geen winst wordt behaald, valt deze activiteit echter buiten de heffing van de Vpb. Met betrekking tot de verwerking van reststromen is door de fiscus opgelegd dat 1% van de restwaarde in de belastingheffing wordt betrokken.

Ook het betaald parkeren achter de slagboom is in principe aan vennootschapsbelasting onderhevig. Aangezien hierop geen winst wordt behaald, valt deze activiteit vooralsnog buiten de heffing van de belasting.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
Lasten			
TK_0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	773	81	81
Saldo	773	81	81

Overige baten en lasten en gebruik van het geraamde bedrag voor onvoorzien

In de primaire begroting is op beleidsveld 0 onder product 913 een post voor onvoorziene lasten opgenomen van € 100.000.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Begroting vóór wijziging 2025	Begroting incl. wijziging 2025	Jaarrekening 2025
TK 0.8 Onvoorzien	100	100	0
TK 0.8 Overige baten en lasten	610	168	128
Totaal	710	268	128

Paragrafen

Inleiding paragrafen

Artikel 9 van het BBV bepaalt dat in de begroting paragrafen moeten worden opgenomen. Daarin worden de beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan, worden gebundeld in een kort overzicht (de paragraaf). Op deze wijze vormen de paragrafen een dwarsdoorsnede van de begroting en bieden ze de raad beter inzicht. Met de genoemde onderwerpen (de voorgeschreven paragrafen) is telkens een financieel belang gediend. De paragrafen geven extra informatie voor de beoordeling van de financiële positie en bedrijfsvoering op de korte en langere termijn.

De paragrafen zijn:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering (en treasury)
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Openbaarheid
9. Voortgang ombuigingen

Paragraaf 1. Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf bevat informatie over de WOZ (Waardering Onroerende Zaken) en de diverse gemeentelijke belastingen en heffingen voor het jaar 2025. De volgende belastingen/heffingen worden door de gemeente Waalwijk opgelegd:

- Onroerende-zaakbelasting (OZB)
- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing / reinigingsrechten
- Hondenbelasting
- Woonforensenbelasting
- Verblijfsbelasting
- Precariobelasting
- BedrijvenInvesteringsZone (BIZ)
- Overige heffingen en leges.

In deze paragraaf gaan wij in op de bovengenoemde belastingen en leges. Per belasting- of legessoort hebben wij de begrote opbrengsten en werkelijke resultaten opgenomen.

Afwijkingen ten opzichte van de begroting worden toegelicht in financiële jaarrekening, onderdeel toelichtingen per beleidsveld.

Daarnaast is de hoogte van de tarieven vergeleken met de tarieven van de omliggende gemeenten Heusden en Oosterhout. Dat geeft een beeld van de belastingdruk in Waalwijk. Tenslotte besteden wij aandacht aan kwijschelding van gemeentelijke belastingen. Daarbij geven wij aan wat de financiële gevolgen zijn van het gevoerde kwijscheldingsbeleid.

Beleidsuitgangspunten 2025

Het uitgangspunt is dat de tarieven voor de gemeentelijke dienstverlening 100% kostendekkend zijn (o.a. afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges). Voor een eventuele correctie op inflatie, wordt gecontroleerd of dit niet leidt tot meer dan 100% kostendeckening. Dit laatste is op grond van de Gemeentewet en de Wet Milieubeheer niet toegestaan. In het jaar 2025 hebben wij de tarieven volgens de wettelijke eisen vastgesteld.

Onroerende zaakbelasting

De onroerendezaakbelasting (OZB) wordt geheven voor diegenen die op 1 januari gebruik maken en/of in het bezit zijn van een pand. Te onderscheiden zijn:

- Gebruikersbelasting (niet-woningen): die wordt opgelegd aan diegene die de onroerende zaak gebruikt;
- Eigenarenbelasting (woningen en niet-woningen): die wordt opgelegd aan de zakelijk gerechtigde (meestal de eigenaar) van een onroerende zaak.

Degene die op 1 januari van het belastingjaar de onroerende zaak in eigendom heeft en/of hiervan gebruik maakt, betaalt onroerende zaakbelasting voor het gehele jaar. De WOZ-waarde van de onroerende zaak vormt de basis voor de heffing. De waarde is via een WOZ-beschikking vastgesteld. De gemeente Waalwijk past tariefdifferentiatie tussen woningen en niet-woningen toe. Tariefdifferentiatie zorgt voor een evenwichtige lastenstijging tussen burgers en bedrijven.

Bedragen x €1.000

Belastingsoort	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
PR061 OZB woningen	-7.438	-7.535	-7.591
PR062 OZB niet-woningen	-8.262	-8.144	-8.063
Resultaat	-15.700	-15.679	-15.654

Rioolheffing

Rioolheffing wordt geheven om de aanleg en de instandhouding van het gemeentelijk rioleringsstelsel te kunnen bekostigen. In het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) zijn voor de langere termijn de vervanging van de riolering en de onderhoudskosten aangegeven.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
PR707 Rioolrechten	-5.275	-5.275	-5.232

Reinigingsrecht/afvalstoffenheffing

Op basis van de milieuwetgeving is de gemeente verplicht huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen en af te voeren. Bij de kostendoorberekening aan de inwoners hanteert Waalwijk het zogeheten diftarsysteem. De belastingplichtigen betalen, naast een vast bedrag, een bedrag per lediging. Belastingplichtigen met een minicontainer betalen daarnaast een bedrag per kilogram restafval of GFT-afval. Het tarief wordt jaarlijks vastgesteld aan de hand van de kosten, die in de begroting op het product 'afvalverwerking' zijn geraamd. Reinigingsrechten worden geheven voor het ophalen van het bedrijfsafval en het gebruik maken van gemeentelijke milieustraten. De opbrengst is afhankelijk van het aantal contracten dat partijen met de gemeente hebben afgesloten.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
PR703 Reinigingsrecht/afvalstoffenheffing	-4.889	-4.889	-5.228

Toelichting Reinigingsrecht/afvalstoffenheffing

Er zijn in 2025 meer baten uit de afvalstoffenheffing gerealiseerd (€ 5.131.000) dan begroot (€ 4.765.000), wat een voordeel oplevert van € 366.000. Dit verschil is ontstaan doordat er in 2025 meer woningen zijn opgeleverd waardoor er meer vastrecht geïnd is.

Hondenbelasting

De hondenbelasting is een belasting die als algemeen dekkingsmiddel mag worden beschouwd. De Hoge Raad heeft geoordeeld dat gemeenten niet in strijd handelen met de internationale discriminatieverboden als de opbrengst niet specifiek wordt aangewend ter bestrijding van de kosten van bevuilding door honden. Jaarlijks wordt 33% van het totaal aantal huishoudens gecontroleerd op de aanwezigheid van honden. Deze controles hebben diverse meldingen opgeleverd en leiden tot een hogere opbrengst.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
PR906 Hondenbelasting	-255	-255	-305

Woonforensenbelasting

Woonforensenbelasting is een belasting die wordt geheven aan personen, die niet in de gemeente wonen en minimaal 90 dagen of meer van het belastingjaar voor zichzelf of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden. Een gemeente maakt kosten voor voorzieningen die door deze personen worden gebruikt, maar ontvangt hiervoor geen vergoeding uit het gemeentefonds.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
PR907 Forensenbelasting	-14	-14	-10

Verblijfsbelasting

Verblijfsbelasting (voorheen toeristenbelasting) wordt geheven aan hotels, pensions, bed and breakfasts en aanbieders van overnachtingsplaatsen voor beroepsmatig verblijf, zoals de verblijfplaatsen voor arbeidsmigranten. De opbrengst van het deel van de heffing op

beroepsmatig verblijf daalt, als arbeidsmigranten zich inschrijven in de gemeente. Op dat moment stijgt wel de bijdrage uit het gemeentefonds.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
PR905 Verblijfsbelasting	-509	-509	-478

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het gebruik van gemeentegrond. Hieronder valt het plaatsen van containers voor bouwwerkzaamheden, maar ook terrassen, reclame-uitingen langs of op de openbare weg en bijvoorbeeld lichtbakken aan winkels, die boven gemeentegrond hangen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
PR916 Heffing precariorechten	-116	-116	-119

BedrijvenInvesteringsZone (BIZ)

De BIZ is een heffing voor ondernemers in het centrum van Waalwijk. De heffing betreft activiteiten in de openbare ruimte en op internet, die zijn gericht op het bevorderen van de leefbaarheid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit en/of economische ontwikkeling in het centrumgebied. Stichting BIZ heeft bijvoorbeeld groene aankleding, zoals bloombaskets, gerealiseerd en leegstaande panden aangekleed. De activiteiten zijn te vinden op www.bizwaalwijk.nl.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
6304035 BIZ (bedrijveninvesteringszone))	-273	-273	-247

Parkeerbelasting

Op een aantal plaatsen binnen de gemeente is sprake van betaald parkeren. Met de parkeerbelasting kan direct worden gestuurd op het gemeentelijk parkeerbeleid. Het betaald parkeren heeft mede tot doel om de schaarse ruimte beter te gebruiken.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
PR207 Parkeervergunningheffingen	-1.337	-1.337	-1.779

Toelichting Parkeerbelasting

De parkeeropbrengsten zijn € 442.000 hoger dan begroot. Dit betreft een samenspel van factoren zoals het aantal bezoekers aan het centrum, het aantal activiteiten in het centrum en weersomstandigheden. Daarnaast is er in 2025 veel minder uitval geweest van parkeerapparatuur en is het niet meer mogelijk om gratis in het Promenadegebied te parkeren. Ook is het BTW regime van Parkeerterrein De Els-Zuid aangepast waardoor de opbrengst 21% hoger uitvalt.

Haven- en kadegelden

Haven- en kadegelden zijn rechten die worden geheven voor het gebruik van de haven en de kade.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
PR208 Exploitatie havencomplex	-184	-184	-172

Grafrechten

Voor het gebruik van de begraafplaatsen en bijbehorende diensten heft de gemeente lijkbezorgingsrechten.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
PR705 Begraafplaatsrechten	-390	-390	-377

Marktgeden

Voor de standplaatsen op de markt is men marktgeld verschuldigd.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
PR302 Opbrengst straatmarkten	-33	-33	-28

Leges publiekszaken

Leges publiekszaken worden geheven voor gemeentelijke diensten als het verstrekken van reisdocumenten etc.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
PR005 Leges publiekszaken	-1.092	-1.092	-1.075

Omgevingsvergunningen

Dit betreft leges over gemeentelijke diensten gericht op de fysieke leefomgeving, zoals omgevingsvergunningen.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
PR801 Opbrengst omgevingsvergunningen	-1.397	-2.067	-3.265

Toelichting Omgevingsvergunningen

De opbrengst van de omgevingsvergunningen is € 1,2 miljoen hoger dan begroot. Naast dat er ongeveer 20% meer aanvragen zijn binnengekomen dan het jaar ervoor, zijn er ook enkele grote (soms langlopende) vergunningstrajecten afgerond. Zo zijn er in 2025 een

hotel en diverse appartementencomplexen vergund die tot meer opbrengsten hebben geleid dan begroot.

Kwijtscheldingen

Het kwijtscheldingsbeleid van de gemeente is in overeenstemming met de richtlijnen van het Rijk. In 2025 is tot een totaalbedrag van € 253.000 (2024: € 243.000) aan kwijtscheldingen toegekend.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025
6615200 CIN: Kwijtschelding	273	273	253
Saldo na mutaties reserves	273	273	253

Lokale lastendruk

De lokale lastendruk is weergegeven in een bedrag per gezin. Het is het totaal van de gemeentelijke belastingen dat per huishouden jaarlijks aan de gemeente moet worden voldaan. Het begrip is in het leven geroepen om op landelijk niveau de effecten van de lokale heffingen voor de burger te kunnen vergelijken. Het betreft hier de onroerendezaakbelasting, de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de hondenbelasting. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheid (COELO) stelt jaarlijks de 'Atlas van de lokale lasten' op. Die biedt inzicht in de ontwikkeling van de lokale lastendruk. Ook wordt onderzocht welke gemeenten de hoogste en laagste lasten hebben. Nummer 1 (van de 342 gemeenten) heeft de laagste woonlasten. Bij de woonlasten voor eigenaren staat Waalwijk op plek 13 en bij de woonlasten voor huurders op plek 29. In Noord-Brabant staan de gemeenten Etten-Leur (7) en Tilburg (8) lager bij de woonlasten eigenaar. Bij de woonlasten huurder scoren de volgende gemeenten uit Noord-Brabant lager: Goirle (20), Someren (6), Bernheze (13) en Asten (2).

In onderstaand overzicht is te zien wat de lastendruk in 2025 voor een tweepersoonshuishouden met een eigen woning (WOZ-waarde € 400.000) was. Ook wordt een vergelijking gemaakt met vier vergelijkbare gemeenten.

	Heusden	Oosterhout	Loon op Zand	Dongen	Waalwijk
OZB (woningen)	461	403	660	453	391
Afvalstoffenheffing	249	323	342	363	246
Rioolheffing	258	288	230	203	202
Totaal	968	1.014	1.232	1.019	839

In het volgende overzicht is te zien wat de lastendruk bedroeg voor een bedrijf met een WOZ-waarde van € 600.000.

Voor de rioolheffing is de aanname gedaan dat het bedrijf niet meer dan 500 m3 water heeft geloosd op het riool.

	Heusden	Oosterhout	Loon op Zand	Dongen	Waalwijk
OZB eigenaren (niet-woningen)	1.416	1.483	1.560	1.772	1.346
OZB gebruikers (niet-woningen)	840	1.342	966	1.144	948
Rioolheffing	481	288	230	203	548
Totaal	2.737	3.113	2.756	3.119	2.842

Overzicht belastingopbrengsten 2018-2025

Hieronder een overzicht van de (belasting)opbrengsten van 2018 tot en met 2025 (basis jaarrekeningcijfers, bedragen x € 1.000). Deze cijfers zijn inclusief afwikkelingsverschillen voorgaande jaren.

Belastingsoort	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
OZB	11.439	11.876	12.533	13.072	13.755	14.272	15.932	15.654
Hondenbelasting	211	212	221	249	255	274	293	305
Verblijfsbelasting (voorheen toeristenbelasting)	123	124	435	185	467	588	381	478
Woonforensenbelasting	11	14	8	9	8	9	13	10
Parkeerbelasting	742	749	690	719	1.158	1.452	1.319	1.779
Precario	128	78	90	70	126	123	125	119
BedrijvenInvesteringsZone (BIZ)	0	0	0	0	249	258	261	247
Reclamebelasting	74	67	75	73	0	0	0	0
Totaal	12.728	13.120	14.052	14.377	16.018	16.976	18.324	18.592

Overige heffingen	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Rioolheffing	3.456	3.531	3.676	3.906	4.178	4.496	4.965	5.232
Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten	3.589	3.637	3.835	4.716	4.730	4.713	5.020	5.228
Haven- en kadegelden	94	146	148	176	173	143	164	172
Grafrechten	335	343	369	378	344	419	245	377
Marktgeden	26	27	29	23	28	27	28	28
Leges publiekszaken	907	663	534	630	626	618	1.012	1.075
Leges omgevingsvergunningen	1.528	2.322	1.977	1.642	1.276	1.957	2.074	3.265
Totaal	9.935	10.669	10.568	11.471	11.355	12.373	13.508	15.377

Kostendekkendheid tarieven

In de volgende tabel wordt de kostendekkendheid weergegeven.

bedragen x € 1.000

Kostendekkendheid heffingen, retributies, leges	Primaire begroting 2025	Rekening 2025
Afvalstoffenheffing		
- Netto kosten	3.557	3.027
-Overhead en verrekeningen	1.388	1.336
- BTW	200	200
-Baten	-4.889	-5.228
-Kostendekkendheid excl. inzet voorziening	95%	115%
- inzet voorziening	-257	665
-Kostendekkendheid incl. inzet voorziening	100%	100%
Rioolheffing		
- Netto kosten	2.921	2.721
-Overhead en verrekeningen	1.393	1.367
- BTW	400	400
-Baten	-5.275	-5.232
-Kostendekkendheid	112%	117%
- inzet voorziening	561	743
-Kostendekkendheid incl. inzet voorziening	100%	100%
Grafrechten		
- Netto kosten	632	667
-Overhead en verrekeningen (cf begroting)	368	368
-Baten	-390	-377
-Kostendekkendheid	39%	36%
Haven- en kadegelden		
- Netto kosten	623	659
-Overhead en verrekeningen (cf begroting)	140	140
-Baten	-184	-172
-Kostendekkendheid	24%	21%
Marktgeden		
- Netto kosten	71	51
-Overhead en verrekeningen (cf begroting)	32	32
-Baten	-33	-28
-Kostendekkendheid	32%	33%
Leges fysieke omgeving (bouw)		
- Netto kosten	1.457	2.511
-Overhead en verrekeningen (cf begroting)	1.066	1.066
-Baten	-1.397	-3.298
-Kostendekkendheid	55%	92%
Leges dienstverlening (publiek)		
- Netto kosten	490	474
-Overhead en verrekeningen (cf begroting)	1.067	1.067
-Baten	-1.092	-1.075
-Kostendekkendheid	70%	70%

Paragraaf 2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen

Inleiding

In deze paragraaf gaan we nader in op het weerstandsvermogen: dit is de weerstandscapaciteit, afgezet tegen de risico's die de gemeente loopt in zowel de exploitatie- als investeringssfeer. De gemeenteraad heeft op 18 juni 2015 het kader voor deze paragraaf vastgesteld en heeft instructies gegeven voor de manier waarop met risico's en risicomanagement moet worden omgegaan. Op 6 april 2023 heeft de raad bovendien besloten om de Nota risicomanagement gemeente Waalwijk ongewijzigd te blijven toepassen.

Het weerstandsvermogen betreft de mate waarin een gemeente in staat is financiële tegenvallers (risico's) op te vangen, teneinde haar taken te kunnen voortzetten. Het weerstandsvermogen geeft daarmee de mate van robuustheid van de financiële huishouding weer. Dit is van belang om financiële tegenvallers te kunnen opvangen, zonder meteen te moeten bezuinigen.

Hierbij spelen twee begrippen een rol:

- De weerstandscapaciteit: dit zijn de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt (of kan beschikken) om niet-begrote kosten te dekken;
- Het weerstandsvermogen: de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de (gekwantificeerde) risico's. Dit wordt uitgedrukt in een ratio, een verhouding.

Voor het beoordelen van de robuustheid van de begroting is dus inzicht nodig in omvang en achtergronden van de risico's en van de aanwezige weerstandscapaciteit.

In lijn met de Begroting 2025 zijn alle geactualiseerde risicokaarten in een afzonderlijke rapportage opgenomen. De toprisico's en de eventuele risicomutaties worden expliciet in de Jaarrekening 2025 opgesomd.

Actueel risicobeeld

De risicokaarten zijn bij het opstellen van de Jaarrekening 2025 geactualiseerd door de inhoudelijk verantwoordelijke afdelingen. Naast een aantal tekstuele aanpassingen heeft dit bij de risicokaart Verzekeringen geresulteerd in een stijging van de risicobedragen voor onverzekerde calamiteiten en werkmaterieel. Dit heeft tot gevolg dat het netto risicobedrag met ruim € 2 mln is gestegen.

Ook het risicoprofiel binnen de grondexploitaties is in 2025 toegenomen. Dit is uitgewerkt in de Nota grondexploitatie 2026, die tegelijk met de Jaarrekening 2025 wordt opgesteld en in dezelfde vergadering ter besluitvorming aan de gemeenteraad wordt voorgelegd. In de Jaarrekening 2025 is in paragraaf 7 Grondbeleid een samenvatting opgenomen met de belangrijkste informatie over de grondexploitaties per ultimo 2025.

In deze paragraaf 2 Weerstandsvermogen wordt op basis van de toelichting in paragraaf 7 Grondbeleid alleen de conclusie over het risicoprofiel van de grondexploitaties opgenomen, afgezet tegen de hoogte van de reserve Grondexploitatie. De reserve Grondexploitatie fungeert namelijk als buffer voor zowel directe (projectspecifieke) als indirecte (markt)risico's. Het is van belang dat deze buffer toereikend is om de risico's op te kunnen vangen. In 2025 is een nieuwe grondexploitatie geopend, Herontwikkeling De Els e/o. Aangezien de risico's binnen deze exploitatie niet binnen het project zelf kunnen worden opgevangen – het betreft immers een verlieslatend project – heeft dit een verhogend effect op het totale risicoprofiel van de grondexploitaties. Het totale risico komt hierdoor uit op ruim € 7,5 miljoen en overschrijdt daarmee het huidige plafond van € 5 miljoen. Overeenkomstig hetgeen in de Begroting 2026 (paragraaf Weerstandsvermogen) is opgenomen wordt voorgesteld om de reserve Grondexploitatie te verhogen naar € 7,5 miljoen.

Vanuit het stijgende gemeentelijk risicoprofiel, onder andere in relatie tot de bouwgrondexploitaties, wordt in 2026 het risicomanagement in de gemeente Waalwijk doorontwikkeld. In februari 2026 is in het audit comité al gesproken over de toekomstige omgang met de reserve grondexploitatie. Daarnaast wordt in de periode maart – mei 2026 een doelmatigheidsonderzoek uitgevoerd naar het risicomanagement van de grondexploitaties.

De uitkomsten van de bespreking in het audit comité en de conclusies/aanbevelingen uit het doelmatigheidsonderzoek zullen belangrijke input zijn voor de uiteindelijk voorstellen over de doorontwikkeling van het risicomanagement, de risicobeheersing van de grondexploitaties en de omgang met de reserve grondexploitatie. Een nieuwe nota Weerstandsvermogen en risicomanagement zal hier onderdeel van uitmaken. De besluitvorming in de gemeenteraad zal volgens de huidige planning plaatsvinden in de tweede helft van 2026.

Kengetallen gemeente Waalwijk

Op grond van onderstaande kengetallen en rekening houdende met het weerstandsvermogen (op grond van de risicomatrix), beschikt de gemeente Waalwijk over een gezonde financiële positie. Weliswaar heeft de gemeente een relatief hoge schuldpositie, maar deze is door het hoge investeringsniveau in de afgelopen jaren goed te verklaren.

Bedragen x € 1.000

Tabel 1 - Netto schuldquote

	Bij begroting ultimo jaar	Begroting 2025	Rekening 2024	Rekening 2025
A	Vaste schulden (cf. art.46 BBV)	132.426	138.316	144.876
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	17.932	18.214	17.886
C	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	20.000	26.687	31.307
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	0	0	0
E	Uitzetting < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	10.000	15.908	15.684
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	1.000	2.074	50
G	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	4.000	7.585	7.959
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV) (dus excl. mutaties reserves)	210.399	190.710	220.803
	Netto schuldquote ((A+B+C-D-E-F-G) / H) x 100%	74 %	82,6 %	77,1 %

De werkelijke netto schuldquote bij jaarrekening wijkt af van de begroting. Deze afwijking zien we jaarlijks terugkomen. Bij de begroting worden alle geplande investeringen meegenomen in de berekening van de netto schuldquote. In de praktijk zien we dat veel van deze investeringen doorschuiven. Daardoor is het werkelijke percentage lager.

Tabel 2 - Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

	Bij begroting ultimo jaar	Begroting 2025	Rekening 2024	Rekening 2025
A	Vaste schulden (cf. art.46 BBV)	132.426	138.316	144.876
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	17.932	18.214	17.886
C	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	20.000	26.687	31.307
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid b, c, d, e en f)	22.207	18.587	19.302
E	Uitzetting < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	10.000	15.908	15.684

F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	1.000	2.074	50
G	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	4.000	7.585	7.959
H	Totale baten cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	210.399	190.710	220.803
	Netto schuldquote $((A+B+C-D-E-F-G) / H) \times 100\%$	63 %	72,9 %	68,4 %

Tabel 3 - Solvabiliteitsratio

		Begroting 2025	Rekening 2024	Rekening 2025
A	Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	96.949	111.255	113.036
B	Balanstotaal	184.637	307.498	324.821
	Solvabiliteit $(A/B) \times 100\%$	34 %	36,2 %	34,8 %

Tabel 4 - Kengetal grondexploitatie

	Bij begroting ultimo jaar	Begroting 2025	Rekening 2024	Rekening 2025
B	Totaal van activa van de in exploitatie genomen bouwgronden	-12.270	-1.978	550
C	Totale baten cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	210.399	190.710	220.803
	Grondexploitatie $B / C \times 100\%$	-6 %	-1,04 %	0,25 %

Tabel 5 - Structurele exploitatieruimte

	Bij begroting ultimo jaar	Begroting 2025	Rekening 2024	Rekening 2025
A	Totale structurele lasten	210.908	167.187	180.056
B	Totale structurele baten	211.309	176.559	190.450
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	-	492	-
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	910	1.531	867
E	Totale baten cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	210.399	190.710	220.803
	Structurele exploitatieruimte $((B-A) + (D-C)) / (E) \times 100\%$	0,62 %	5,5 %	5,1 %

Tabel 6 - Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

	Bij begroting ultimo jaar (bedragen in € 1 / afgerond)	Begroting 2025	Rekening 2024	Rekening 2025
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	391	378	390
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	201	189	202
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	245	237	246
D	Eventuele heffingskorting			
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C+D)	837	804	838
F	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1 (bron: COELO)	944	994	1.053
	Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor $(E/F) \times 100\%$	89 %	80,9%	79,6%

De belastingcapaciteit woonlasten meerpersoonshuishouden wordt eenmaal per jaar door het COELO verstrekt.

Samenvattende toelichting op de belangrijkste financiële kengetallen

	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol	Jaarrekening 2023	Jaarrekening 2024	Jaarrekening 2025	Be 20
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%	77%?	83%	77%	
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%	67%	73%	68%	
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%	39%	36%	35%	

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is niet-begrote financiële risico's op te vangen zonder dat dit leidt tot bijstellingen van beleid of uitvoering. De beoordeling van het weerstandsvermogen vindt plaats door de relatie te leggen tussen de geïnventariseerde risico's, de beschikbare weerstandscapaciteit en de ontwikkeling van de financiële kengetallen zoals aanbevolen door de VNG.

Financiële positie en houdbaarheid

De **netto schuldquote** laat in de jaarrekeningen 2023 tot en met 2025 een niveau zien dat onder de door de VNG gehanteerde signaleringswaarde van 90% ligt. Daarmee is in deze jaren sprake van een relatief gunstige verhouding tussen de schuldenlast en de structurele baten. In de meerjarenbegroting neemt de netto schuldquote toe. In 2026 tot en met 2028 beweegt deze zich binnen de neutrale bandbreedte, terwijl in 2029 de grenswaarde van 130% wordt overschreden. Dit duidt op een toenemende financieringsdruk in combinatie met hogere kapitaallasten.

De **netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen** ligt in alle jaren lager dan de ongecorrigeerde schuldquote. Tot en met 2027 blijft deze indicator onder de grens van 90%. In 2028 en 2029 bevindt de gecorrigeerde schuldquote zich binnen de neutrale bandbreedte. Hiermee wordt zichtbaar dat verstrekte leningen het risicobeeld van de schuldenpositie deels mitigeren, maar dat ook deze indicator een oplopende trend laat zien.

De **solvabiliteitsratio** bevindt zich gedurende de gehele periode binnen de door de VNG gehanteerde neutrale bandbreedte (20%–50%). Tegelijkertijd laat de ratio een structurele daling zien van 39% in 2023 naar 25% in 2029. Deze ontwikkeling wijst op een afnemende verhouding tussen eigen vermogen en het totaal vermogen, waardoor de financiële buffer om tegenvallers op te vangen geleidelijk kleiner wordt.

Relatie met weerstandscapaciteit

De beschikbare **weerstandscapaciteit**, bestaande uit onder andere de algemene reserve en overige vrij aanwendbare reserves, vormt het primaire instrument om financiële risico's op te vangen. De dalende solvabiliteitsratio en de oplopende schuldquotes betekenen dat een groter deel van het vermogen is vastgelegd in activa en financiering, waardoor de flexibiliteit van het eigen vermogen afneemt.

Hoewel de financiële kengetallen gedurende de gehele planperiode grotendeels binnen de door de VNG gehanteerde normen blijven, laat de meerjarenraming zien dat:

- de ruimte om nieuwe financiële risico's op te vangen afneemt;
- het belang van behoud en inzetbaarheid van de algemene reserve toeneemt;
- schommelingen in baten of tegenvallers bij investeringsprojecten relatief sterker kunnen doorwerken op het weerstandsvermogen.

Beoordeling weerstandsvermogen

In samenhang bezien kan worden geconcludeerd dat het weerstandsvermogen in de jaarrekeningen nog voldoende aansluit bij het risicoprofiel van de gemeente, maar dat in de meerjarenbegroting sprake is van een toenemende spanning tussen risico's en beschikbare weerstandscapaciteit. De ontwikkelende schuldpositie en de afnemende solvabiliteit maken dat het weerstandsvermogen richting het einde van de planperiode meer kwetsbaar wordt.

Deze ontwikkeling onderstreept het belang van:

- een blijvende actualisatie van het risicoprofiel,
- terughoudendheid bij het aangaan van nieuwe financiële verplichtingen,
- en aandacht voor het op peil houden van de vrij besteedbare reserves.

Trendmatige beoordeling (VNG-perspectief)

- een **verschuiving van een laag naar een meer gespannen financieel profiel** richting 2028–2029;
- een **toenemende afhankelijkheid van vreemd vermogen**, zichtbaar in de oplopende schuldquotes;
- een **afnemende vermogensbuffer**, zoals blijkt uit de dalende solvabiliteit, maar nog wel de binnen de neutrale bandbreedte.

Samenvattend

De financiële kengetallen voldoen in alle jaren grotendeels aan de VNG-normering, maar de **trend verslechtert**, met name vanaf 2026. Dit is zichtbaar in zowel de oplopende schuldquotes als de dalende solvabiliteitsratio, waarbij in 2029 voor het eerst sprake is van een *hoog risicoprofiel* bij de netto schuldquote.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, te kunnen dekken. Het gaat om de elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden, zoals de Algemene Reserve, maar ook de onbenutte belastingcapaciteit.

Voor de grondexploitatie is een afzonderlijke risicoscan gemaakt (zie ook paragraaf 7: Grondbeleid). Hierbij is bepaald dat de indirecte risico's (uitgaande van afwijkingen van 1%) én directe risico's, die niet afgedekt worden door positieve projectresultaten, worden opgevangen door de reserve Grondexploitatie. Deze reserve is daarom niet inzetbaar bij de berekening van de weerstandscapaciteit en -ratio.

Op grond van de nu bekende gegevens kan het volgende overzicht worden gegeven:

bedragen per 31 december 2025 (x € 1.000)

Weerstandscapaciteit	Incidenteel	Structureel
----------------------	-------------	-------------

Algemene reserve	21.832	
Totaal reserve capaciteit	21.832	
Onroerende zaakbelastingen (100% verhoging)		15.515
Totaal onbenutte belastingcapaciteit		15.515
Onvoorzien		100
Totaal weerstandscapaciteit	21.832	15.615

Ultimo 2025 bedraagt de totale weerstandscapaciteit van de gemeente Waalwijk € 37.447.000. Dit is een daling van ruim € 3 mln, die met name wordt veroorzaakt door een daling van de Algemene reserve in 2025.

De norm voor de onbenutte belastingcapaciteit is gebaseerd op de norm die het Rijk stelt voor gemeenten die in aanmerking willen komen voor een bijdrage op grond van artikel 12 Financiële-verhoudingswet. De bepaling van de ratio is gebaseerd op een theoretisch model, waarbij er vanuit wordt gegaan dat alle risico's gelijktijdig manifest worden. En dat komt nooit voor. De 100% OZB-verhoging past in ditzelfde theoretische kader.

De Algemene Reserve moet een geblokkeerd gedeelte bevatten, om het totaal van de risico's die 'waarschijnlijk eens in de vijf jaar' optreden te kunnen opvangen. Op dit moment gaat het om € 6,1 miljoen. Als een risico optreedt en er moet worden afgerekend, moet de Algemene Reserve onmiddellijk worden aangewend. Daarmee kan de ratio onder druk komen te staan. Een OZB-verhoging en daarbij behorende hogere opbrengst zal altijd enige tijd duren. Hierbij moet wel worden aangetekend dat het uitzonderlijk zou zijn, als alle risico's in categorie A op hetzelfde moment manifest worden.

Bovenstaande berekening van de weerstandscapaciteit is uiteraard een momentopname. De genoemde bedragen kunnen van jaar tot jaar fluctueren. Voor de afdekking van risico's heeft de gemeenteraad normen vastgelegd voor de noodzakelijke omvang van de Algemene Reserve.

Stille reserves

In het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader 2020 van de provincies is over stille reserves in relatie tot het weerstandsvermogen het volgende opgenomen:

1. Stille reserves nemen wij alleen mee als de actuele marktwaarde reëel is onderbouwd;
2. Daarnaast geldt als uitgangspunt dat de stille reserve geen gebruiksnut heeft voor de gemeente en op korte termijn beschikbaar kan komen.

Gelet op het bovenstaande maken de stille reserves met ingang van 2020 geen onderdeel meer uit van het weerstandsvermogen.

Risico's

In het BBV wordt een toelichting gegeven op de risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen. Het gaat om risico's die niet op een andere manier zijn ondervangen. Reguliere risico's – die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van de risico's in de paragraaf Weerstandsvermogen. Hiervoor kunnen immers verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd. Voorbeelden van risico's die wel tot de paragraaf Weerstandsvermogen horen zijn ondernemersrisico's (of bedrijfsrisico's). Die hangen vooral samen met grondexploitatie, gebiedsuitbreiding, publiek-private samenwerking (PPS), sociale structuur (bij neergaande conjunctuur) en open-einderegelingen.

Risicomatrix jaarrekening 2025

Bij zowel de begroting als de jaarrekening wordt een risicomatrix opgesteld. De risicomatrix geeft systematisch inzicht in de categorisering van aanwezige risico's. Om het risicomanagement te borgen, wordt met ingang van 2023 van alle voor het weerstandsvermogen relevante risico's een frauderisico-analyse gemaakt. De risico's zijn zoveel mogelijk in beeld gebracht en er is inzichtelijk gemaakt in welke mate deze risico's beheerst worden. Nadere acties blijven nodig om tot verdere risicobeheersing te komen. In de bijlage is een integraal overzicht opgenomen van alle geïdentificeerde risico's, via de link zijn alle kaarten in te zien: [risicokaarten](#)

De belangrijkste risico's

Hieronder is schematisch weergegeven wat de grootste risico's zijn voor de gemeente Waalwijk.

Kaart	Omschrijving risico	Maximaal risico	Percentage verwacht risico	Risico relevant voor ratio
15	Garanties rechtspersonen maatschappelijk vlak	€ 2.500.000	40%	€ 1.000.000
16	Verzekeringen - onverzekerde calamiteiten	€ 2.500.000	60%	€ 1.500.000
16	Verzekeringen - werkmaterieel en elektrificeren	€ 2.500.000	40%	€ 1.000.000
16	Verzekeringen - onderverzekering inventarissen	€ 2.500.000	40%	€ 1.000.000
17	Gemeentefonds - BTW compensatiefonds	€ 1.500.000	60%	€ 900.000
17	Gemeentefonds - SPUK's	€ 1.500.000	60%	€ 900.000
21	AWBZ - Wmo 2015	€ 1.000.000	80%	€ 800.000
22	Jeugdzorg	€ 1.500.000	80%	€ 1.200.000
23	Wmo - huishoudelijke hulp / gehandicaptenvoorzieningen	€ 1.000.000	80%	€ 800.000
24	Participatie	€ 1.000.000	80%	€ 800.000
30	Materiële vaste activa Haven Acht Oost	€ 2.500.000	60%	€ 1.500.000
31	Schade door cyberincident	€ 1.000.000	80%	€ 800.000
		€ 21.000.000		€ 12.200.000

Toename risico's

Het risicobedrag van kaart 16 is voor wat betreft onverzekerde calamiteiten verhoogd en de onderverzekering van inventarissen is als risico-onderdeel toegevoegd.

Beoordeling beschikbare weerstandsvermogen

Met onderstaande ratio kan een norm gesteld worden voor een aanvaardbare relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de risico's.

Beschikbare weerstandscapaciteit

$$\text{Ratio} = \frac{\text{-----}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Een ratio voor het weerstandsvermogen van 1,0 tot 1,4 wordt voldoende geacht. Een ratio van 0,8 tot 1,0 wordt als matig bestempeld, terwijl een ratio boven 1,4 aangemerkt wordt als ruim voldoende.

Het benodigde weerstandsvermogen kan als volgt berekend worden:

Risicoklasse	Kans op schade	Aantal Geinventariseerde schades	Maximale omvang max. totale schade	Percentage meegenomen
waarschijnlijk	1 X per 5 jaar	Schades 11	€ 6,1 miljoen	80% € 4,9 miljoen
mogelijk	1 X per 10 jaar	Schades 26	€ 16,3 miljoen	60% € 9,8 miljoen
onwaarschijnlijk	1 X per 15 jaar	Schades 17	€ 9,0 miljoen	40% € 3,6 miljoen
onbekend	1 X per 10 jaar	Schades 9	€ 5,3 miljoen	20 % € 1,1 miljoen
			€ 36,7 miljoen	€ 19,3 miljoen

$$\text{Ratio} = \frac{\text{€ 37.447.000}}{\text{€ 19.300.000}} = 1,94 \text{ (ruim voldoende)}$$

Voor de gemeente Waalwijk bedraagt de ratio voor het weerstandsvermogen 1,94. Dat is te kwalificeren als ruim voldoende. Wel moet hierbij worden aangegeven, dat de ratio vanaf 2023 een dalende lijn heeft. In de Jaarrekening 2023 was de ratio nog 2,69, in 2024 was dit gedaald naar 2,385.

Bij de berekening moet wel de kanttekening worden geplaatst dat rekening is gehouden met 100% verhoging van de OZB. Wordt die buiten beschouwing gelaten, dan zakt de ratio naar 1,13 en ook dat is nog voldoende. En ook hier geldt: niet alle risico's zullen op hetzelfde moment optreden.

Paragraaf 3. Onderhoud kapitaalgoederen

Leven in een schone, veilige en mooie omgeving – dat is wat iedereen wil. Het is de taak van de gemeente om ervoor te zorgen dat de openbare ruimte goed wordt beheerd. De gemeente Waalwijk voorziet in de maatschappelijke wens de openbare ruimte schoon, heel en veilig te houden. Bovendien willen we het gemeentelijk vastgoed duurzaam in stand houden bij een efficiënte inzet van gemeenschapsgeld. Dat doen we met een Integraal Beheerplan.

Het doel daarvan is het verhogen van de efficiëntie van beheer in de openbare ruimte, door het uitzetten van de belangrijkste wetten, regels en richtlijnen voor alle beheerdisciplines van de gemeente Waalwijk. Zo kan alles 'beheer-klaar' worden ontworpen en geplaatst. Voorheen lag alle informatie verspreid over de individuele beheerplannen en richtlijnen van de verschillende beheerdisciplines. Het Integraal Beheerplan verenigt deze informatie en dient als informatietool.

Belangrijk om aan te geven is dat het Integraal Beheerplan geen financiële- of areaalgegevens bevat. Het toevoegen van deze fluctuerende gegevens geeft geen toegevoegde waarde aan dit (statische) document en zijn toegevoegd in een elektronisch beheersysteem. Overigens dient het Integraal Beheerplan ook als onderbouwing dat er voor de gemeente Waalwijk geen noodzaak is voor een voorziening als beschreven in artikel 44 lid 1a BBV. Die zou moeten worden gevormd als er sprake is van achterstallig onderhoud. Door aan te tonen dat er regelmatig inspecties en beheer plaatsvinden, blijkt uit het Integraal Beheerplan dat er geen sprake is van achterstallig onderhoud. Beheer van de openbare ruimte heeft betrekking op alle gemeentelijke kapitaalgoederen met publieke toegankelijkheid. Aantal en verscheidenheid en kwantiteit van deze goederen maakt het noodzakelijk om integraal samen te werken. Met name door afstemming kunnen we de efficiëntie maximaliseren. Zo kunnen zoveel mogelijk aspecten in een enkel project worden meegenomen en worden de benodigde beheersactiviteiten in de betreffende gebieden zoveel mogelijk uitgevoerd. Dit wordt al gedaan met het Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP), maar dat betreft vooral grootschalig onderhoud op het gebied van wegen, riolering en verkeer. Het Integraal Beheerplan doelt erop integraliteit te ondersteunen door alle betrokken partijen te informeren over de verschillende beheerdisciplines. Hieronder zijn de belangrijkste beheerdisciplines uitgewerkt vanuit de vragen 'Wat willen we bereiken?' (overgenomen uit de begroting 2025), 'Wat hebben we in 2025 gedaan?' en 'Wat heeft het gekost?'.

Integraal Beheerplan (IBP)

Wat willen we bereiken?

Om een uniforme standaard van kwaliteit te kunnen hanteren, is op basis van de landelijke richtlijnen van de kwaliteitscatalogus een beeldbestek opgesteld. Hierin wordt door middel van afbeeldingen en tekstuele omschrijvingen aangegeven aan welke standaarden zaken dienen te voldoen. De kwaliteitseisen verschillen per gebied. In algemene zin kan worden gezegd dat voor het centrum en de gemeentelijke begraafplaatsen wordt gestreefd naar kwaliteitsniveau A. In alle andere plaatsen ligt de eis bij niveau B, met uitzondering van het buitengebied hier betreft het niveau C. Er wordt niet gestreefd naar A+ kwaliteit, omdat dit niveau een ideaal is dat vaak onrealistisch bewijst te zijn en hoog in de kosten oploopt. Waalwijk gaat duurzaam vooruit, dus is het ook belangrijk dat duurzaamheid een vooraanstaande positie in beheer heeft. De term duurzaamheid is echter veelomvattend en kan op legio manieren worden geïnterpreteerd. Om deze redenen bevat het Integraal Beheerplan een integrale visie op duurzaamheid van alle beheerders, waarbij de focus ligt op:

Duurzamer versus duurzaam

Het uiteindelijke doel van een duurzaam Waalwijk is om de ecologische staat van de aarde zo min mogelijk te verstoren en door-de-mens-gemaakte verergering van het klimaat tegen te gaan. Een oplossing is niet pas duurzaam als het behalen van dit doel ermee volledig wordt verzekerd. Liever worden er nu kleinere, verduurzamende stappen genomen dan dat er lang wordt gewacht op de meest duurzame oplossing.

Duurzaamheid is een investering

Vaak wordt om financiële redenen gekozen vanuit een voornamelijk technisch duurzaam oogpunt; hoe langer iets kan blijven staan des te minder er hoeft te worden besteed aan vervangingen. Ecologische duurzaamheid wordt vaak gedacht de duurdere optie te zijn, ondanks dat de incidentele lasten vaak wel afnemend zijn. Duurzamer beheren vereist om die reden een 'cultuurswitch', waarbij duurzaamheid wordt gezien als een investering in de toekomst. Daarbij horen ook: duurzaam aanbesteden en meer initiatief nemen en lef tonen.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

In 2025 zijn we van start gegaan met het opnieuw aanbestede Integraal Onderhoudsbestek Openbare ruimte (OOR) voor Sprang-Capelle en Waspik, voor een periode van maximaal 8 jaar (2025 t/m 2032). Dit onderhoudscontract voor het netheidsbeheer van de openbare

ruimte is op hoofdlijnen onveranderd gebleven. Wel heeft het een meer flexibel karakter gekregen. Ingebouwde clausules maken het mogelijk om de komende 8 jaar kansen te benutten op gebied van duurzaamheid, klimaat en biodiversiteit. Denk daarbij aan het omvormen van gazons in woonwijken naar kruidenrijk gras, minder schoffelen en meer bladeren laten liggen.

Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP)

Wat willen we bereiken?

Sinds 2005 worden maatregelen in het kader van Verkeer, Onderhoud wegen (OW), het gemeentelijk rioleringsplan (GRP, sinds 2021 Integraal Waterplan Waalwijk IWW) en mogelijk bijkomende maatregelen samengevoegd in het Integraal Uitvoeringsprogramma, het IUP. Vanaf het IUP 2021-2024 is groen als vierde pijler toegevoegd.

Met het IUP willen we bereiken dat maatregelen die voortvloeien uit de vier disciplines wegen, verkeer, riolering en groen zo veel mogelijk worden gecombineerd. Ook wordt gekeken naar overige werkzaamheden aan de openbare ruimte, zoals verlichting, sport en spelen, kunst, maar ook ruimtelijke ontwikkelingen, projecten van Casade en werkzaamheden ten behoeve van nutsvoorzieningen. Door maximaal te profiteren van samenwerkingsvoordelen kunnen we kosten reduceren en voorkomen we extra of langdurige overlast voor inwoners en bedrijven. Het IUP heeft een planningshorizon van 4 jaar, bestaande uit een definitieve planning voor de komende 2 jaar en een doorkijk naar het 3e en 4e jaar. De IUP-projecten op de definitieve planning komen in voorbereiding in de komende twee jaar. De gemiddelde doorlooptijd van deze projecten is 3 à 4 jaar. De projecten op de doorkijk van het IUP voor het 3e en 4e planjaar, geven een indicatie voor de projecten die op de definitieve lijst voor het IUP 2027-2030 komen. Door nieuwe inzichten, financiële aspecten of te verwachten (ruimtelijke) ontwikkelingen kan de prioritering wijzigen. Projecten die op de definitieve planning komen, kunnen dus afwijken van de projecten die eerder op de doorkijk hebben gestaan. Daarom zijn enkele projecten die op de doorkijk stonden van het IUP 2023-2026 niet op de definitieve lijst gekomen van het IUP 2025-2028. Met het uitvoeren van de projecten in het IUP voldoen we aan de wettelijke verplichtingen voldaan en geven we invulling aan de beleidsstukken die voor de verschillende disciplines zijn vastgesteld.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

Op 10 oktober 2024 heeft de gemeenteraad ingestemd met het IUP 2025-2028. Daarnaast is in onderstaand overzicht per IUP-project kort beschreven wat in 2025 is gedaan. Voor een actuele voortgang van de projecten verwijzen we naar het voorjaarsbericht 2026.

Naam project	Wat hebben we in 2025 gedaan?
IUP21-22 Blyde Incomstenlaan	Het project is op grote lijnen afgerond alleen de belijning moet nog gezet worden. Dit gebeurt afhankelijk van het weer in april 2026
IUP21-22 Baardwijksestraat	Uitvoering Noordelijke deel Baardwijksestraat staat gepland om eind januari 2026 op te leveren. Groen aanplant is ook gepland in dezelfde periode. Zuidelijke deel kan van start na oplevering van Casade in Q2-2027.
IUP21-22 Taxandriaweg	Het project is geknipt in 2 delen. Fase 1 is gereed. Groen aanplant voor fase 1 zal plaatsvinden in Q1-2026 Fase 2 van de

	Taxandriaweg is nog in voorbereiding en wordt naar verwachting in Q2-2026 aanbesteed en aansluitend uitgevoerd.
IUP21-22 Winterdijk	Fase 2 zal pas worden aanbesteed als de centrumtree gereed is.
IUP23-24 Schrevelstraat/Raveschotstraat/Poolsestraat	In voorbereiding tot een definitief ontwerp. Ontwerp heeft ter inzage gelegen.
IUP23-24 Stadhoudersdijk	Het project is aanbesteding gereed. Het project is on-hold gezet vanwege de ontwikkelingen rondom de "Sportboulevard"
IUP23-24 Centrumtree Noord	Het project is verder voorbereid. Het definitief ontwerp is goedgekeurd door het college. Aanbesteding van het project wacht op verdere ontwikkelingen nieuwbouw.
IUP23-24 Duinstraat/Kerkstraat	Het project is in volle gang en loopt volgens planning.
IUP23-24 Ambrosiusweg/Domela Nieuwenhuisstraat	Het project is verder voorbereid tot een voorlopig-ontwerp. Planning is om de aanbesteding Q3-2026 plaats te laten vinden
IUP23-24 Brug Valkenvoortweg	Het project is in bouwteam met aannemer Damsteegt verder in de voorbereiding uitgewerkt tot een definitief ontwerp. De vergunningsaanvraag is in het voortraject afgestemd met de 2 waterschappen vergunning moet nog worden afgegeven. Het flora en fauna onderzoek is afgerond. Het project zal naar verwachting april 2026 starten.
IUP23-24 Oude Maasweg/Hoogendoornweg	Het project is aanbesteed en zal naar verwachting begin 2026 worden uitgevoerd.
IUP23-24 Vrouwkенсаartsestraat Noord	Het project is verder voorbereid om tot een goed gekeurd definitief ontwerp te komen. De bewoners zijn betrokken bij het concept-ontwerp. Diverse onderzoeken zijn uitgevoerd om te bezien of het ontwerp mogelijk is.
IUP23-24 Bolderikstraat/Venkelstraat	Het project is verder voorbereid om tot

	<p>een goed gekeurd definitief ontwerp te komen. De bewoners zijn betrokken bij het concept-ontwerp. Het ontwerp zal begin 2026 nog een keer worden gedeeld met de omgeving. Het project zal naar verwachting begin 2026 starten (afhankelijk van de planning van de nutsbedrijven).</p>
IUP23-24 Burgemeester de Goeylaan/van Vessestraat	<p>Het project is verder voorbereid om tot een concept ontwerp te komen. De bewoners worden begin 2026 betrokken bij het concept-ontwerp.</p>
IUP23-24 de Jonghestraat/Burgemeester van Heystlaan	<p>Het project is verder voorbereid om tot een concept ontwerp te komen. De bewoners worden begin 2026 betrokken bij het concept-ontwerp.</p>
IUP 2025-2026 Benedenkerkstraat	<p>Het project is verder voorbereid om tot een concept ontwerp te komen.</p>
IUP 2025-2026 Bloemenoord fase 2	<p>Vooronderzoeken voor het schetsontwerp hebben plaatsgevonden.</p>
IUP 2025-2026 Laageindse Stoep - Molenvlietstraat	<p>Het project is verder voorbereid om tot een concept ontwerp te komen.</p>
IUP 2025-2026 Kleine verkeerskundige aanpassingen	<p>Er zijn diverse projecten uitgevoerd en ingepland.</p>
IUP 2025-2026 Verbeteren omgeving scholen	<p>Er zijn diverse projecten uitgevoerd en ingepland.</p>
IUP 2025-2026 Heermanslaan	<p>Het project is verder voorbereid om tot een concept ontwerp te komen. De bewoners worden begin 2026 betrokken bij het concept-ontwerp.</p>
IUP 2025-2026 Dijkstraat - Zomerdijksestoep	<p>Vooronderzoeken voor het schetsontwerp hebben plaatsgevonden.</p>
IUP 2025-2026 Tempelier / Noordstraat	<p>Het project is verder voorbereid om tot een concept ontwerp te komen. De bewoners worden begin 2026 betrokken bij het concept-ontwerp.</p>

Wegen

Wat willen we bereiken?

Diverse nationale wetten hebben invloed op het beheer van de wegen in onze gemeente. Binnen de gemeente wordt dit vertaald in een Beleidsplan Onderhoud Wegen. Hierin is bepaald dat de wegen worden onderhouden volgens het CROW-niveau 'Basis', in Waalwijk ook wel bekend als 'minimaal veilig'. Daarmee is een ondergrens voor de conditie van de wegen vastgesteld. De Wegenwet bepaalt dat de gemeente Waalwijk, als beheerder van de weg, zorg moet dragen voor goed onderhoud. De Wegenverkeerswet omschrijft onder meer eisen op het gebied van verkeersveiligheid, die ook in de inrichting van de wegen geborgd moet zijn. Het Nieuwe Burgerlijk Wetboek omschrijft onder meer de omgekeerde bewijslast. Bij calamiteiten moeten gemeenten kunnen aantonen dat zij alles hebben gedaan om de wegen in goede conditie te houden. Daarnaast stellen de Wet milieubeheer, de Regeling asbestwegen en het Bouwstoffenbesluit randvoorwaarden aan het onderhoud van de wegen.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

In 2025 is op aanzienlijke schaal asfaltonderhoud verricht op basis van het nieuwe raamcontract voor asfaltonderhoud. Als gevolg van capaciteitsproblemen in de markt is een deel van het onderhoud doorgeschoven van 2025 naar 2026. In 2026 zullen deze werkzaamheden alsnog worden uitgevoerd.

Op basis van meldingen vanuit Fixi, maar ook inspecties, is klein onderhoud verricht door de buitendienst aan zowel asfalt als elementenverhardingen. Daarnaast is onderhoud aan elementenverhardingen uitgevoerd door verschillende aannemers. Deze aannemers zijn voornamelijk ingezet vanuit een drietal raamcontracten voor klein onderhoud aan elementverhardingen. Bij de raamcontracten voor zowel asfaltonderhoud als onderhoud aan elementverhardingen is gebruik gemaakt van nieuwe raamcontracten die in 2025 zijn ingegaan.

Wat heeft het gekost?

Conform het IUP zijn financiële middelen in de vorm van kredieten ter beschikking gesteld, onder andere voor reconstructies van wegen. Daarnaast zijn jaarlijks reguliere budgetten voor onderhoud van wegen, straten en pleinen beschikbaar. In onderstaand overzicht zijn de budgetten en werkelijk verantwoorde lasten 2025 in een tabel opgenomen:

Onderhoud Wegen, straten en pleinen (Bedragen x € 1.000)	Primaire Begroting 2025	Bijgestelde Begroting 2025	Jaarrekening 2025
Onderhoud wegen, straten, etc.	889	853	762
Onderhoud bruggen	154	154	158
Onderhoud fonteinen	4	19	18
Onderhoud bluswatervoorzieningen	64	64	72
Kleine reconstructies wegen	342	342	405
Onderhoud straatmeubilair	35	35	34
Onderhoud busstation	6	1	0
Onderhoudsbestek Openbare Ruimte (OOR) Wegen	275	332	335

Tractie onderhoud straten	21	21	14
Totaal onderhoud wegen, straten en pleinen	1.790	1.821	1.797

*Onderhoud wegen, straten etc. en Onderhoud kleine reconstructies hebben relatie tot elkaar.

Riolering (Integraal Waterplan Waalwijk - IWW)

Wat willen we bereiken?

Gemeenten hebben een zorgplicht voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. Binnen de gemeente Waalwijk wordt dit vertaald in een Integraal Waterplan. Hierin is opgenomen hoe er invulling gegeven wordt aan deze zorgplichten. Zonder riolering is de volksgezondheid direct in gevaar. Om een goede werking van het rioolstelsel te kunnen waarborgen is het van belang deze goed te onderhouden en tijdig te vervangen. Daarnaast is het zaak vervuiling van oppervlaktewater vanuit het rioolstelsel te voorkomen. Deze vervuiling vindt vooral plaats doordat bij zware regenbuien niet al het rioolwater naar de zuiveringsinstallatie kan worden afgevoerd en dan via een overstort terecht komt in het oppervlaktewater. Andersom is het wenselijk schoon regenwater niet naar de zuivering af te voeren. Met het veranderende klimaat is het niet mogelijk om de afvoer van al het regenwater enkel via een rioolstelsel te garanderen. Berging, oppervlakkige afvoer naar oppervlaktewater en/of infiltratie binnen de openbare ruimte is hierbij noodzakelijk. Met name op infiltratie zal de komende jaren steeds meer de nadruk komen te liggen. Het vasthouden van het water is van groot belang om de steeds verdergaande verdroging tegen te gaan. We ontlasten hiermee het riool en kunnen zo optimaal de (beperkte) capaciteit gebruiken van het stelsel en de zuivering.

De ambitie voor Waalwijk luidt daarbij als volgt:

- We handelen water-robust en klimaatbestendig bij het (her)ontwikkelen van onze gebouwde omgeving en nemen dit mee in onze ruimtelijke plannen. Vanuit het principe 'de vervuiler betaalt' wordt voor de noodzakelijke middelen gezorgd;
- We werken toe naar een klimaatbestendig Waalwijk in 2043, waarbij we de gebouwde omgeving zo goed mogelijk water-robust en klimaatbestendig inrichten. Leefomgevingsaspecten worden integraal opgepakt. De relatie natuur en water is versterkt; de relatie water en ruimtelijke inrichting geeft aan water voldoende ruimte, het afkoppelbeleid is uitgangspunt. Ook na 2043 blijven we klimaatbestendig bouwen.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

Het Integraal Waterplan Waalwijk (IWW) 2025-2027 is op 27 juni 2024 door de gemeenteraad vastgesteld.

Dankzij een efficiënte aanpak en een goed gecoördineerd beheer aan het gemeentelijk rioolstelsel zijn diverse belangrijke werkzaamheden succesvol uitgevoerd:

- Het reinigen en inspecteren van de vrij verval-riolering. In totaal is maar liefst 33.458 meter riolering gereinigd en 26.266 meter geïnspecteerd. Dit periodieke onderhoud is essentieel om de functionaliteit van het rioleringsstelsel te waarborgen en mogelijke problemen tijdig te signaleren en op te lossen.
- Alle gemalen zijn minimaal twee keer gereinigd en geïnspecteerd. Ook de Individuele Behandelingssystemen voor Afvalwater (IBA's; een soort kleine gemaaltjes), zijn gereinigd en geïnspecteerd. Dat draagt bij aan een effectieve afvalwaterbehandeling in gebieden zonder directe aansluiting op het gemeentelijke rioolstelsel.
- Het onderhoud van de kolken, die essentieel zijn voor een goede waterafvoer bij neerslag. In totaal zijn er 24.072 kolken die jaarlijks worden gereinigd. Dit voorkomt verstoppingen en draagt bij aan het beheersen van wateroverlast.

- Naast preventief onderhoud heeft de gemeente ook diverse storingen verholpen. In totaal zijn er 146 storingen aangepakt, variërend van verstoppingen in huisaansluitingen en kolkaansluitingen tot reparaties aan het hoofdriool. Bovendien zijn er 11 nieuwe rioolaansluitingen gerealiseerd, waarmee nieuwe bebouwing en infrastructuur op een duurzame manier is geïntegreerd in het bestaande rioolnetwerk.

Door deze werkzaamheden blijft de rioleringsinfrastructuur van Waalwijk in optimale staat.

Wat heeft het gekost?

Conform het IUP/IWW zijn financiële middelen in de vorm van kredieten ter beschikking gesteld, onder andere voor rioolverbeteringen en -vervangingen. Daarnaast zijn er de reguliere budgetten voor onderhoud van riolering en waterzuivering. In onderstaand overzicht zijn de budgetten en werkelijk verantwoorde lasten 2025 voor riolering en afwatering in een tabel opgenomen:

Onderhoud Riolering (Bedragen x € 1.000)	Primaire Begroting 2025	Bijgestelde Begroting 2025	Jaarrekening 2025
Onderhoud riolering en waterzuivering	171	373	309
Klein onderhoud	273	469	247
Onderhoud aanleg rioolaansluitingen	124	124	12
Onderhoud tractie riolering/waterzuivering	3	3	2
Totaal onderhoud riolering	571	969	570

Onderhoud Afwatering, waterlossing etc. (Bedragen x € 1.000)	Primaire Begroting 2025	Bijgestelde Begroting 2025	Jaarrekening 2025
Onderhoud natuurlijke waterlopen	56	56	93
Onderhoud stedelijke waterlopen	6	6	23
Baggerplan (via egalisatiereserve)	230	230	30
Totaal onderhoud afwatering, waterlossing etc.	292	292	146

Groen

Wat willen we bereiken?

Het belangrijkste uitgangspunt van de Groenbeleidsvisie (vastgesteld op 14 november 2019), de Richtlijn Groen en Biodiversiteit (vastgesteld door college op 16 juni 2025), het Bomenbeleidsplan (vastgesteld op 26 september 2023), en de Beleidsregels Bomen (20 februari 2025) is meer groen en bomen in de gemeente. Het Groenstructuurplan (vastgesteld op 21 december 2017) beschrijft de groene hoofdstructuur met de bijbehorende ambities om deze te versterken. De groene hoofdstructuur is het belangrijkste en meest waardevolle lokale gemeentelijke groen. Twee andere uitgangspunten die in deze beleidsstukken zijn vastgesteld voor groen en bomen, zijn het vergroten van de biodiversiteit (de diversiteit in beplanting) en de groenbeleving in de straat. Daarnaast is er aandacht voor een kwalitatieve, toekomst- en klimaatbestendige bodem en voor het uitvoeren van werkzaamheden ten aanzien van bomen en ontwerp volgens het Handboek bomen. Deze uitgangspunten hebben tot doel om het groen niet alleen in oppervlak te vergroten, maar ook in kwaliteit. Overigens wordt momenteel gewerkt aan een nieuwe richtlijn en visie voor groen en biodiversiteit.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

Naast het dagelijkse onderhoud aan beplanting, houtopstanden, bermen en waterlopen hebben we in 2025 diverse verouderde plantsoenen gereconstrueerd en verhardingen naar groen omgevormd op verzoek van omwonenden. Daarbij is rekening gehouden met de biodiversiteit, door te kiezen voor meer verschillende, veelal inheemse plantsoorten. In Zanddonk hebben we op verzoek van inwoners meer struiken toegevoegd voor biodiversiteit. Voor het groot onderhoud aan Wandelpark Waalwijk is de werkvoorbereiding opgestart. De kenmerkende beukenbogen laan bij het Wandelpark heeft groeiplaatsverbetering gekregen. Een inventarisatie van alle gemeentelijke duikers is gestart, om het beheersysteem te actualiseren.

Bewoners zijn gestimuleerd om particuliere tuinen te vergroenen door deelname aan het 'tuinrangers' project en door de tegeltaxi. Erven in het buitengebied zijn tot vergroening gestimuleerd via deelname aan ErvenPlus. De gemeentelijke openbare ruimte is extra vergoend door bij ieder IUP-project minimaal 10% openbaar groen en 5% combinatiegroen te realiseren en we hebben op verschillende plekken meer ecologisch beheer doorgevoerd, zoals het omvormen van gazons naar kruidenrijk gras.

In 2025 zijn we ook begonnen met een tienjarenplan voor de bestrijding van de Japanse duizendknoop, waardoor onze gemeente op termijn vrij raakt van deze probleemplant. Ook hebben we actieve bestrijding opgestart m.b.t. de exotische probleemmier 'Mediterraan draaigatje'.

Om boomveiligheid te stimuleren is een onderzoek opgestart naar het probleemverschijnsel 'uitgestelde onverenigbaarheid' bij gemeentelijke bomen. We hebben ook weer een Boomfeestdag georganiseerd met verschillende scholen.

Wat heeft het gekost?

In onderstaand overzicht zijn de budgetten en werkelijk verantwoorde lasten 2025 voor onderhoud groen in een tabel opgenomen:

Onderhoud Groen (Bedragen x € 1.000)	Primaire Begroting 2025	Bijgestelde Begroting 2025	Jaarrekening 2025
Onderhoud plantsoenen	969	988	981
Reconstructies plantsoenen	109	109	139
Stimulering groen beleidsplan	98	98	42
Onderhoud bomen	82	54	58

Onderhoud plantsoenen buitendienst	36	36	4
Onderhoud bomen buitendienst	39	66	0
Groen begraafplaatsen	3	3	0
Onderhoudsbestek Openbare Ruimte (OOR) Waalwijk Zuid	772	772	778
Onderhoudsbestek Openbare Ruimte (OOR) Waspik	345	0	0
Onderhoudsbestek Openbare Ruimte (OOR) Sprang-Capelle	438	0	0
Onderhoudsbestek Openbare Ruimte (OOR) West	0	925	932
Tractie groen	113	113	87
Totaal onderhoud groen	3.004	3.164	3.111

Openbare verlichting

Wat willen we bereiken?

De Keuzenotitie Beleidsplan 2019-2023 is door de raad op 6 juni 2019 aangenomen. Hierin is als missie opgenomen 'het realiseren en in stand houden van duurzame en betrouwbare openbare verlichting, waarbij de inwoner zich veilig voelt in het openbare gebied'. De visie is om te blijven investeren en meewerken aan de ontwikkelingen en toepassingen van een duurzame en betrouwbare openbare verlichting op tijdstippen dat het echt nodig is. Hierbij wordt de benodigde verlichtingskwaliteit gerealiseerd tegen economisch en maatschappelijk verantwoorde kosten.

De openbare verlichting (OVL) betreft het geheel aan masten, armaturen, lampen, kabels en regelapparatuur om openbaar toegankelijk gebied te verlichten. Het doel van OVL is om de openbare ruimte zo goed mogelijk te laten functioneren bij duisternis. Hierbij wordt de focus gelegd op drie pijlers:

- **Leefbaarheid.** Mensen voelen zich prettig in de openbare ruimte en er is een sfeer waardoor zij in de ruimte willen zijn;
- **Sociale veiligheid.** De ruimte kan veilig worden gehouden en bedreigingen kunnen op tijd worden ingeschat. Er is de mogelijkheid om, wanneer nodig, tijdig en correct te kunnen helpen;
- **Verkeersveiligheid.** Weggebruikers kunnen zich veilig met de maximaal toegestane snelheid verplaatsen over de weg. Medeweggebruikers, zowel als obstakels en oneffenheden op/in het wegdek en het verloop van de weg kunnen goed worden waargenomen.

Daartoe blijven we investeren en meewerken aan de ontwikkeling en toepassing van een duurzame, betrouwbare openbare verlichting, op tijdstippen dat het nodig is. Hierbij wordt de benodigde verlichtingskwaliteit gerealiseerd tegen economisch en maatschappelijk verantwoorde kosten.

De gemeente Waalwijk heeft zich geconformeerd aan het landelijk Energieakkoord. Duurzaamheid is een kernonderwerp in de 'Keuzenotitie Beleidsplan 2019-2023'. Op het moment dat de Keuzenotitie in juni 2019 werd vastgesteld, was een energiebesparing van 10% gerealiseerd. In 2030 moet de totale energiebesparing 50% zijn. Door technische ontwikkelingen is het aannemelijk dat dit doel ruimschoots zal worden bereikt.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

We zijn in 2024 begonnen met het voorbereiden en opstellen van het nieuwe OVL-beleidsplan.

Op 5 maart 2026 zal de raad een beslissing nemen over dit plan, waarbij we scenario 2 adviseren. Met dit scenario zal in 2029 alle openbare verlichting voorzien zijn van duurzame LED verlichting. Daarnaast hebben we dit jaar 1.431 storingen/meldingen/verzoeken afgehandeld, waarvan 96 (= 216 meldingen) netstoringen (verantwoordelijkheid Enexis). Hierin zaten ook 132 schademeldingen voor in totaal 114 schadegevallen (aanrijdingen/vandalisme) die veiliggesteld en vervangen zijn.

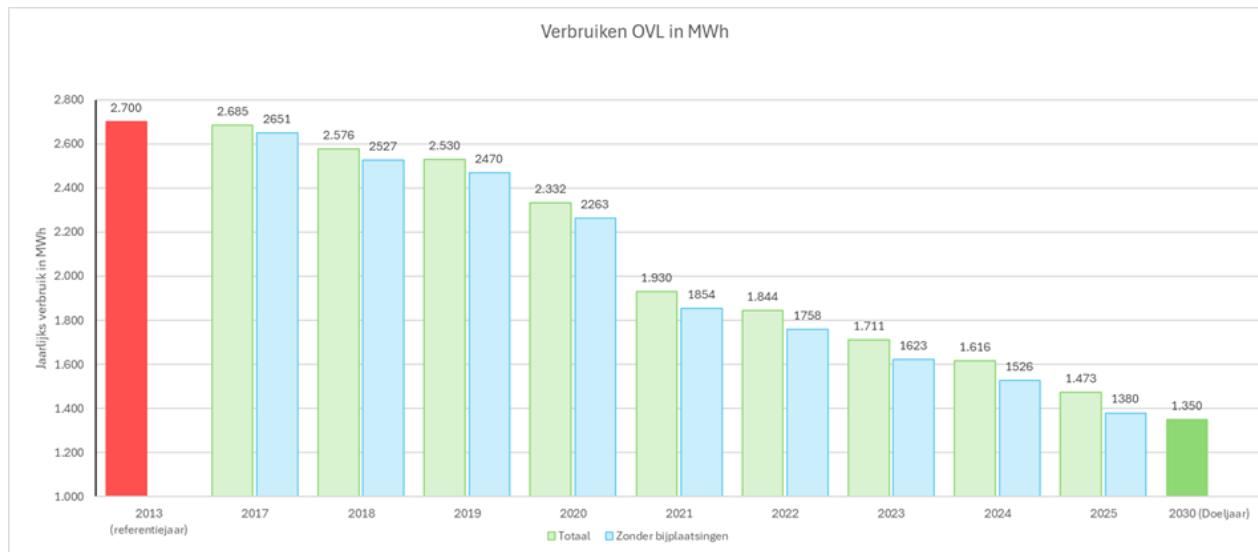
In 2025 zijn 1061 lichtmasten geschilderd en zijn 168 lichtmasten, die de technische levensduur (aluminium 25 jaar en staal 40 jaar) voorbij waren, beproefd met een stabiliteitsmeting. Hierbij zijn 15 masten afgekeurd en vervolgens vervangen. Dat is 8,9% afkeur. Voor de overige lichtmasten geldt een garantieperiode van 6 jaar.

Vervangen / verduurzamen:

- 124 masten vervangen.
- 383 armaturen vervangen voor LED armaturen met een dimregime .
- 950 PLL lampen van 24W en 36 W vervangen door retrofit LED lampen van 13 W en 18W.
- Gestart met de vervanging van de OVL in diverse IUP-projecten.

Momenteel loopt er een proef m.b.t. het ombouwen van 20 armaturen met conventionele PLL 36W verlichting naar LED platen van 19W. Deze LEDplaten hebben een verwachte levensduur van 100.000 branduren, wat neerkomt op ongeveer 25 jaar. Hiermee geven we de armaturen een tweede leven. Als de proef slaagt bouwen we in totaal 235 armaturen om, waarna de lichtmasten langs het Halvezolenpad in Waalwijk (214 stuks) zullen volgen.

In 2025 zijn er 40 lichtmasten bijgeplaatst op locaties waar voorheen nog geen OVL stond. Denk hierbij aan in- en uitbreidingsprojecten en bijplaatsingen op verzoek van bewoners of politiek.

Doelstelling t.o.v. Energieakkoord (referentiejaar = 2013) is een daling van het energieverbruik met 50% in 2030. In 2025 is de daling van het energieverbruik OVL ten opzichte van 2013 45,44%. Als we nieuwe plaatsingen bij in- en uitbreidingen niet meenemen zitten we zelfs op een besparing van 48,9% t.o.v. 2013. Ten opzichte van 2024 is er in 2025 8.85% energie bespaart bij de OVL.

Wat heeft het gekost?

In onderstaand overzicht zijn de budgetten en werkelijk verantwoorde lasten 2025 voor openbare verlichting in een tabel opgenomen:

Onderhoud openbare verlichting (Bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Jaarrekening 2025
Onderhoud Openbare Verlichting	246	267

Parkeerbeheer

Wat willen we bereiken?

Het beheer van parkeerplaatsen houdt in dat we ervoor zorgen dat mensen kunnen betalen op parkeerterreinen en langs straten. Dit doen we door ervoor te zorgen dat betaalautomaten en slagbomen goed werken. Daarnaast zorgen we ook voor de mogelijkheid om met de mobiele telefoon te betalen voor het parkeren. Het beheer van het parkeren is gericht op het garanderen van voldoende parkeerplaatsen. In parkeerbeheer is er de doelstelling om verder in te spelen op de digitalisering, om uiteindelijk parkeertickets uit te faseren. Digitalisering biedt efficiëntere gebruiksmogelijkheden voor de beschikbare parkeertijden voor bezoeken. Ook willen we betalingen via de mobiele telefoon bevorderen. Hiermee vermindert de noodzaak van apparatuur in de openbare ruimte.

Wij richten ons met parkeerbeheer op het beperkt inzetten van grondstoffen. Zo worden plastic abonnementspassen vervuld voor kentekenherkenning en worden (geplastificeerde) vergunningkaarten vervangen door digitaal parkeerrecht. Het aantal parkeerautomaten op straat is teruggedrongen van 40 naar 22 stuks, zodat het gebruik van hardware (de automaten) is verminderd ten gunste van software (mobiele parkeerapplicaties). Hiermee is de noodzaak tot het vervangen van onderdelen en daarmee het materiaalgebruik verminderd. Ook het stroomgebruik is op deze wijze verminderd, zij het dat het verbruik al beperkt was.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

In april 2025 is de handhaving met kentekencamera's van de autoluwe Promenade gestart. Tot en met november zijn uitsluitend waarschuwingen uitgedeeld, sinds 1 december 2025 worden overtreders daadwerkelijk beboet.

In het eerste kwartaal van 2025 is een aanbestedingsprocedure doorlopen voor nieuwe parkeerautomaten. In november 2025 zijn de nieuwe parkeerautomaten in gebruik genomen en zijn de verouderde automaten verwijderd. Alle nieuwe parkeerautomaten werken volledig op zonne-energie. Hiermee wordt het energienetwerk minder belast en bespaart op stroomkosten.

Wat heeft het gekost?

In onderstaand overzicht zijn de budgetten en werkelijk verantwoorde lasten 2025 voor parkeerbeheer in een tabel opgenomen:

Onderhoud parkeervoorzieningen (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Jaarrekening 2025
---	----------------	-------------------

Kabels, leidingen en energie

Wat willen we bereiken?

De gemeente heeft een regisseursrol in het beheer van het onder- en bovengrondse netwerk van kabels en leidingen in de gemeente. In art. 1 van de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur van de gemeente Waalwijk (AVOI) staat dat de efficiënte ordening van kabels en leidingen een taak van het college is, maar in de praktijk ligt de verantwoordelijkheid bij de beheerder van kabels, leidingen en energie. De beheerder is ook verantwoordelijk voor het organisatorische beheer van de energie aansluitingen van alle gemeentelijke panden.

In de toekomst zullen steden meer gaan werken richting het creëren van Smart Cities. In deze 'slimme steden' zal gebruik worden gemaakt van data en algoritmes voor het ontwikkelen van beleid.

Bij de energiefactuur controle geldt prijs × hoeveelheid = kosten. Daarbij wordt gelet op afwijkend verbruik. Veel van de aansluitingen (ca. 90%) zijn reeds voorzien van slimme meters. Zo zijn in de gemeente Waalwijk alle ontsteekpunten van circa 160 openbare verlichtingsaansluitingen (met ieder ongeveer 60 lichtmasten) voorzien van slimme meters. Deze meters worden gelezen met het energiebeheersysteem, waardoor verbruikspatronen in kaart kunnen worden gebracht en kan worden bepaald of het verbruik passend is.

Duurzaamheid bij kabels en leidingen heeft te maken met de veranderingen in het gebruik van energie voor het verwarmen van woonhuizen. Het kan uiteindelijk voorkomen dat er door deze wijzigingen andere netten moeten worden aangelegd. Hierbij kan het probleem zijn dat er gebrek is aan ruimte om een (warmte)net aan te leggen. Wij inventariseren waar in de gemeente welke maatregelen wenselijk en mogelijk zijn. Bij de verkoop van gronden wordt vroegtijdig rekening gehouden met alle kabels en leidingen die nodig zijn om te kunnen voldoen aan het duurzaamheidsplan wat er ligt. Voorbeelden zijn een hoog verbruik op een evenementenkast of het onregelmatige verbruik van het openluchtzwembad. Hiermee kan verbruik worden geanalyseerd en kan waar nodig worden gestuurd. Wekelijks wordt naar de beheerders van de zwembaden en sporthallen overzichten met het verbruik verstuurd, zodat er door hen op verbruik kan worden gestuurd als dit onverwacht hoog uitpakt.

Het terugdringen van de milieubelasting met behulp van energieverbruik kan op grofweg twee manieren. Namelijk door het verbruik van energie te verminderen en de energie die wel wordt verbruikt duurzaam in te kopen.

De gemeente Waalwijk koopt enkel Nederlandse duurzame energie in. Energie besparen kan op verscheidene manieren. Zo kunnen zuinige LED-lampen met behoud van verlichtingskwaliteit worden toegepast en kunnen lampen worden gedimd.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

Kabels en leidingen: vergunningen, instemmingen en graafmeldingen:

In 2025 is het aantal graafmeldingen gestegen naar ruim 1.200. Dit is een toename van 9,9% ten opzichte van 2024. Het aantal vergunningen en/of instemmingen is gestegen naar 161. Dit is een toename van 12,6% ten opzichte van 2024.

Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur (AVOI):

De nieuwe AVOI is ingaan per 1 januari 2025.

Bijzondere ondergrondse infrastructurele projecten 2025:

- De eerste wijkaanpak laagspanning (PILS) Enexis is afgerond in 2025 in de Cesar Francklaan en omgeving. Hierbij wordt in een complete wijk de laagspanning vernieuwd en/of verzaagd, inclusief nieuwe Pacto-stations. We zijn bezig met de voorbereidingen voor de wijken Meerdijk en Baardwijk.
- Ook is er een groengasleiding vergroot. Deze loopt vanaf Wabico naar Tilburg.

- KPN is begonnen aan het uitrollen van Glasvezel op de industrieterreinen van Waalwijk, Sprang-Capelle en Waspik. Dit zal in 2026 nog doorlopen.

Energie-inkoop:

We hebben op 19 februari 2024 de prijzen voor gas 2025 en elektriciteit 2025 en 2026 kunnen vastzetten. Achteraf bezien is dit het meest optimale moment geweest. Het dagelijks analyseren van de energietrends en geopolitieke ontwikkeling werpt zijn vruchten af.

In februari 2025 is de optionele verlenging van het gascontract met twee jaar gehonoreerd. Daarmee lopen het elektriciteit- en gascontract synchroon en eindigen 31 december 2027. De gemeenten Waalwijk en Loon op Zand trekken gezamenlijk op bij de aanbesteding van elektriciteit en gas. Nu zwembad Olympia geen gas meer verbruikt is het gasverbruik van de twee gemeenten dusdanig laag dat een afzonderlijke Europese aanbesteding hoogstwaarschijnlijk geen aanbiedingen geeft. We kiezen ervoor vanaf 2028 elektriciteit en gas als één perceel aan te bieden. Als door de energietransitie minder gas wordt gebruikt maar gelijktijdig meer elektriciteit is dat voor een nieuwe leverancier minder bezwaarlijk dan bij twee leveranciers. In samenspraak met Programmamanager Duurzaamheid wordt voor de nieuwe aanbesteding gekozen voor een periode van twee jaar met twee keer één optiejaar. Dit nieuwe contract geeft op deze wijze geen blokkades bij eventuele deelname van gemeente Waalwijk in de nieuw te plaatsen windmolens aan de A59.

In maart 2025 zijn op een gunstig moment ook de prijzen van 2027 vastgezet voor de resterende 50% elektriciteit en voor 100% van het gas. Daarmee wordt de besparing van 2025 ten opzichte van 2024 niet alleen in 2026, maar ook in 2027 gecontinueerd. Deze besparingen bedragen bij 374.000 m3 gas en € 0,57 lagere prijs en 5,4 miljoen kWh elektriciteit en € 0,11 lagere prijs € 807.000 excl 21% BTW. De niet-onderhandelbare energiebelasting en netwerkkosten zijn in 2025 wel gestegen.

Wat heeft het gekost?

In begroting 2025 is geen budgetoverzicht opgenomen.

Vastgoed

Wat willen we bereiken?

Op basis van het gemeentelijke Vastgoedbeleid (2019) wordt invulling gegeven aan het beheer en onderhoud; in 2026 zal het vastgoedbeleid worden herzien.

Het onderhouden van gebouwen is een continu proces. Tijdig onderhoud zorgt voor minimale extra kosten door te laat onderhoud en weinig storingen en calamiteiten. De focus lag dit jaar op de inrichting van een centraal georganiseerde cirkel Vastgoed binnen de afdeling RBL. We hebben stappen gezet om een beter inzicht te krijgen in het eigendom en de staat van ons gemeentelijk vastgoed. We werken aan een update van onze digitale meerjaren onderhoudsplannen (MJOP) en -begrotingen, op basis waarvan ons regulier en planmatig onderhoud laten uitvoeren.

Er is meer aandacht gegeven aan maatschappelijk vastgoed; met name op de gebieden van energie, verduurzaming en circulariteit. De werkzaamheden binnen de cirkel Vastgoed richten zich met name op:

- Het blijven combineren van werkzaamheden die in het verleden verspreid over de diverse teams lagen, in de cirkel Vastgoed;
- Het afstemmen van ontwikkelingen en het verbeteren van de samenwerking tussen het team Vastgoed en de teams OBL, BSD en SPO.
- Het verduurzamen van het maatschappelijk vastgoed, waarbij gekozen is om de locaties met de grootste uitstoot te prioriteren en aansluiting te zoeken met natuurlijke vervangingsmomenten, zoals deze vanuit de Meerjarenonderhoudsplannen (MJOP) naar voren komen.

De doelstelling van de gemeente Waalwijk is om in 2043 energieneutraal, CO2-arm en klimaatbestendig te zijn. Het 'Vastgoedbeleid Waalwijk' bevat hiervoor leidraad en strategie. In de komende jaren werken we aan die ambitie. Allereerst willen we met alle gebouwkennis die we de afgelopen jaren hebben opgedaan werken aan een eenduidig en volledig duurzaam onderhoudsplan en een globaal prioriteitenoverzicht voor verduurzaming. Dit zorgt ervoor dat we weten wanneer we waaraan gaan werken.

Conform het vastgoedbeleid zullen alle gebouwen in 2030 voorzien zijn van energielabel C. We houden daarbij rekening met een eventuele monumentale status en het toekomstperspectief van het object. Het is aannemelijk dat deze doelstelling wordt bijgesteld in de herziene verduurzamingsaanpak van 2026.

Ook binnen cirkel Vastgoed wordt verwacht dat we inspelen op ontwikkelingen in de samenleving. Zo hebben krapte op de arbeidsmarkt, drukte bij opdrachtnemers, stijgende materiaalprijzen, netcongestie en stikstofwetgeving invloed op de uitvoering van onze taken. Daarom willen we toewerken naar plannen met de overzichtelijke termijn van maximaal 5 jaar. Daardoor kunnen ambitie, workload en capaciteit afstemmen op het onderhouden van de gebouwen op een bepaalde conditie. Voor alle gebouwen die langdurig in eigendom blijven of een essentiële functie hebben geldt een kwaliteitseis van conditiescore 3 conform de NEN 2767 op de primaire aspecten 'heel' en 'veilig' en 'esthetiek'.

Bij verduurzaming gaan we uit van zoveel mogelijk vervanging op natuurlijke momenten, om de extra investering zo laag mogelijk te houden. Daarnaast zullen we kansen, zoals subsidies, aangrijpen om sneller vooruit te gaan. We focussen op 3 onderdelen:

- Verbeteren van inzicht in het gebouw en het meenemen van de gebruiker in het verduurzamingsproces;
- Het verminderen van de energiebehoeften door middel van energiezuinige installaties en isolatie;
- Het realiseren van een flexibele energiehuishouding, met batterijopslag en duurzame energiebronnen, zoals zonnepanelen en aardwarmte.

Komend jaar wordt geëvalueerd of de huidige tools – voor beheer en onderhoud en verduurzaming – passen bij de werkzaamheden binnen de cirkel. Hieronder valt de keuze om een nieuw gebouwmanagementsysteem aan te schaffen of het huidige systeem (Planon) te optimaliseren/updaten.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

- De renovatie en verduurzaming van sociaal cultureel centrum Den Bolder is afgerond.
- Het RVS bij zwembad Olympia is verwijderd, waardoor nu een veilige, door de omgevingsdienst goedgekeurde, omgeving is ontstaan. Afgerond in Q1 van 2025.
- Alle DuMaVa-projecten van 2022/2023/2024 zijn in ontwerp/uitvoering. Voor de projecten bij Sporthal de Slagen en Zwembad Zidewinde kunnen de DuMaVa maatregelen (beperkt) worden uitgevoerd.
- KC Landgoed Driessen wordt momenteel in samenwerking met BSD en de school verder ontworpen.
- De documenten voor de verkoop van het Kropholler zijn opgesteld en afgerond. Gefaseerde verkoop vindt plaats in 2026.
- Voor diverse aangewezen locaties is er samen met Ongehinderd aandacht besteedt aan de toegankelijkheid voor mindervaliden.
- De verlichting van het stadhuis is vervangen voor ledverlichting en er is een energiebeheerssysteem toegepast voor meer inzicht in de opwekking en verbruik.
- Busstation Vredesplein is opgeknapt in samenwerking met Arriva.

Wat heeft het gekost?

In onderstaand overzicht zijn de budgetten en werkelijk verantwoorde lasten 2025 voor onderhoud vastgoed in een tabel opgenomen:

Onderhoud vastgoed (eigenaar) (Bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Jaarrekening 2025
--	----------------	-------------------

Groot onderhoud (storting voorziening onderhoud gebouwen)	1.200	896
Klein onderhoud	900	903
Totaal onderhoud vastgoed	2.100	1.799

Paragraaf 4. Financiering (en treasury)

Omschrijving (toelichting)

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. Treasury gaat over de financiering van beleid en het aantrekken van het geld dat daarvoor nodig is.

1. Algemene ontwikkelingen / wat willen we bereiken

Vanwege een dalende inflatie in 2024 besloot de ECB (Europese Centrale Bank) in juni 2024 om de beleidsrente voor het eerst met een kwart procentpunt te verlagen naar 3,75%. Later in het jaar volgden nog drie verlagingen van ieder een kwart procentpunt. Eind 2024 was de beleidsrente 3%. 30 januari 2025 is de rente wederom met een kwart procentpunt verlaagd naar 2,75%. In de eerste helft van 2025 werd de rente in drie stappen verlaagd naar 2% en op dat niveau is de rente tot nu toe gebleven. De stabilisatie van de beleidsrente door de ECB is terug te zien in de rente die wij als gemeente in 2025 betalen voor een langlopende lening. De rente voor een 10-jarige lineaire lening bleef in 2025 ongeveer op 2,8%. De werkelijke kortgeldrente is in 2025 gedaald van 3% in januari 2025 naar 2,25% eind december 2025. Voor de Begroting 2025 hanteerden we voor langgeld 2,75% en voor kortgeld 3,75%.

2. Financieringsbehoefte en leningenportefeuille / wat gaan we daarvoor doen

Door het jaar heen is de liquiditeitsplanning regelmatig bijgesteld. Dat hebben we onder andere gedaan aan de hand van het overzicht van de kasstromen van het grondbedrijf, zoals dat voortvloeit uit de laatste Nota grondexploitatie. Daarnaast worden grote investeringen gevolgd en geactualiseerd in de planning.

Bij het opstellen van de Begroting 2025 is uitgegaan van een financieringsbehoefte van € 37 miljoen, waarvan we € 10 miljoen met kort financieren en € 27 miljoen met lang. In maart 2025 is er een langlopende geldlening van € 10 miljoen afgesloten en op 1 juli 2025 is er een provinciale lening afgesloten van € 11,2; dus voor 2025 een totaal van € 21,2 miljoen. Het verschil binnen lang financieren (verwacht 27 miljoen en gerealiseerd € 21,2 miljoen) wordt met name veroorzaakt door het doorschuiven van grote civieltechnische investeringen (IUP) en mutaties in de bouwgrondexploitaties.

Per ultimo 2025 is er sprake van een bedrag aan kasgeldleningen van € 10 miljoen en een negatief banksaldo van € 0,5 miljoen. De werkelijke financieringsbehoefte (kort- en langlopend bij elkaar) valt daarmee lager uit dan begroot.

Bedragen x € 1.000.000

Ontwikkeling leningenportefeuille	
Stand 01-01-2025	138,3
Nieuw aangetrokken vaste schuld	21,2
Aflossingen	14,6
Stand 31-12-2025	144,9

3. Rente / wat gaat het kosten

Aan de boekwaarde van investeringen wordt rente toegerekend via een rekenrente. In 2025 is een rekenrente gehanteerd van 1,25%. Het verschil tussen de toegerekende rente aan investeringen en de werkelijk betaalde rente leidt in 2025 tot een positief renteresultaat van € 126.911. Hiermee blijft het binnen de 25% afwijking die de notitie rente voorschrijft. Het schema van de rentetoerekening ziet er als volgt uit:

Bedragen x € 1

Rentescema		
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering		3.549.240
b. De externe rentebaten		-/- 192.456
Totaal door te rekenen externe rente		3.356.784
c1. Rentelasten facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal)		0
c2 Rentelasten projectfinanciering	-/- 220.337	
c3 Rentebaten van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering)	110.435	
		-/- 109.902
Saldo door te rekenen rente		3.246.882
d1 Rente over eigen vermogen		0
d2 Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		0
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente		3.246.882
e. De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)		-/- 3.373.793

f. Renteresultaat op het taakveld treasury**126.911**

Integraal gefinancierde activa	274.887.290
Renteomslagpercentage (integraal gefinancierde activa / de aan taakvelden toe te rekenen rente)	1,18%
Renteomslagpercentage gehanteerd in 2025	1,25%
Percentage teveel verdeelde rente in 2025	0,07%

4. Risicobeheer

Binnen het treasurybeleid staat het risicobeheer voorop. Dat maakt toekomstige risico's inzichtelijk en beheersbaar. Hierdoor is het mogelijk deze te vermijden, te verminderen, te beperken of te spreiden. Uitgangspunten hierbij zijn dat de treasuryfunctie slechts wordt uitgevoerd uit hoofde van de publieke taak en dat er geen bankachtige activiteiten mogen worden ontplooid, met het oogpunt om geld te verdienen. Door verplicht schatkistbankieren is het voor gemeenten alleen nog mogelijk om geld bij het Rijk of andere openbare lichamen (bijvoorbeeld andere gemeenten) uit te zetten.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het maximum aan gemiddelde netto vlottende schuld dat een gemeente in een kwartaal mag hebben. Bij netto vlottende schuld gaat het om financieringen met een looptijd korter dan 1 jaar. De minister heeft de kasgeldlimiet op 8,5% van het begrotingstotaal vastgesteld. Voor Waalwijk was dat in 2025 afgerond € 18,3 miljoen. In 2025 is de kasgeldlimiet met één kwartaal overschreden. Bij overschrijding gedurende drie opeenvolgende kwartalen moeten we een herstelplan indienen bij de toezichthouder (provincie) en maatregelen nemen. Omdat de overschrijding maar gedurende één kwartaal was, is dit niet aan de orde.

Berekening (bedragen x € 1.000)

	Vlottende schuld	Vlottende middelen	Netto vlottend (+) of Overschot middelen (-)
kwartaal 1	24.000	3.708	20.292
kwartaal 2	14.001	2.945	11.056
kwartaal 3	1.130	1.049	81
kwartaal 4	3.579	978	2.601
gemiddeld	10.677	2.170	8.508
	Variabelen		Bedragen
Benutting kasgeldlimiet (KGL)	ruimte onder de KGL		9.829

Berekening kasgeldlimiet	Begrotingstotaal Percentage regeling	215.732 8,5
	Kasgeldlimiet	18.337

Renterisiconorm

De renterisiconorm begrenst de rentegevoeligheid van de vaste schuldpositie van de gemeente. Het renterisico wordt bepaald door de som van het bedrag aan aflossing en het bedrag aan renteherziening op de vaste schuld. De renterisiconorm bedraagt 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Dit houdt in dat maximaal 20% van het totaal van de begroting aan rentegevoeligheid onderhevig mag zijn. Voor Waalwijk is de norm € 43,1 miljoen. Zoals uit onderstaande tabel blijkt, voldoet Waalwijk ruimschoots aan de norm.

Bedragen x € 1.000	2025
Begrotingstotaal	215.732
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%
Renterisiconorm	43.146
Renterisico op vaste schuld	14.640
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	28.506

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat tegoeden van decentrale overheden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor hoeft het Rijk minder geld te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen. Op basis van ons begrotingstotaal 2025 mochten we gemiddeld per dag afgerond € 4,3 miljoen (2% van begrotingstotaal) aan overtollige middelen aanhouden. Het eventuele meerdere aan overtollige middelen moeten we afromen en onderbrengen bij de Nederlandse schatkist. Hiervoor krijgen we een vergoeding die gelijk is aan de rente die het Rijk betaalt op leningen die ze op de markt aangaat. De gemeente Waalwijk had op 1 januari 2025 afgerond € 10.000 aan middelen in de schatkist staan. Gedurende het jaar zijn liquiditeitsoverschotten in de schatkist gezet en op een later moment weer onttrokken. Door het plaatsen van de tijdelijke liquiditeitsoverschotten in de schatkist heeft de gemeente Waalwijk in 2025 afgerond € 32.000 aan rente ontvangen. Tijdelijke liquiditeitsoverschotten ontstaan bijvoorbeeld op het moment dat er veel belastingopbrengsten binnenkomen of bij grondverkoop. Het saldo van de schatkist bedroeg op 31 december 2025 € 11.374.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar 2025			
(1)	Drempelbedrag	4.315			
			Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3
				Kwartaal 4	
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	4.263	2.630	961	2.139
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	51	1.685	3.353	2.176
(3b) = (2) > (1)	drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar 2025			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	215.732			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	215.732			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4a)*2%	Drempelbedrag	4.315			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
			Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3
				Kwartaal 4	
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	379.440	239.323	88.442	194.624
(5b)	Dagen in het kwartaal	89	91	92	91
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	4.263	2.630	961	2.139

In bovenstaand overzicht wordt alleen gerekend met de positieve banksaldi van onze bankrekeningen.

5. Wet Houdbare overheidsfinanciën / EMU-saldo

Het doel van de Wet Houdbare overheidsfinanciën (wet Hof) is er voor te zorgen dat Nederland voldoet aan de binnen Europa afgesproken norm van maximaal 3% tekort op de begroting. De 3%-norm is daarbij doorvertaald naar een aandeel voor de decentrale overheden. Het Rijk hanteert een zogenaamde 'macronorm' voor de drie decentrale overheden gezamenlijk. Indien de norm wordt overschreden dan kan dit leiden tot sancties. In 2025 wordt de norm waarschijnlijk niet overschreden. In de Najaarsnota 2025 van het Rijk wordt het begrotingstekort over 2025 geraamd op 1,8% van het bruto binnenlands product (bbp). Dit is een daling van 0,3% ten opzichte van de 2,1% die nog werd verwacht in de Miljoenennota 2026. De staatsschuld komt ook lager uit op 44,2% van het bbp.

Paragraaf 5. Bedrijfsvoering

Inleiding

In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt op basis van de begroting 2025 verantwoording afgelegd. Daarnaast zijn er op basis van toezeggingen aan de gemeenteraad en nieuwe wetgeving nog enkele onderdelen toegevoegd:

- Overzicht subsidieverwerving
- Verantwoording gedragscode integer handelen
- Frauderisico
- Jaaroverzicht rekenkameronderzoeken

Ambities

Wij streven naar een efficiënte bedrijfsvoering die optimaal bijdraagt aan de ambities van Waalwijk. Bedrijfsvoeringsprocessen ondersteunen de uitvoering van de hoofdstukken en programma's. Denk hierbij aan de inzet van personeel, financiën, informatievoorziening, organisatie en automatisering. De bedrijfsvoering is niet alleen intern gericht. Zo verwachten de inwoners van de gemeente Waalwijk dat de kwaliteit van de dienstverlening op orde is. In deze paragraaf geven wij inzicht in de beleidsvoornemens rondom de bedrijfsvoering, voor zover daarop in de hoofdstukken en programma's van de begroting niet nader is ingegaan. Wij werken aan een samenwerkingsgerichte ontwikkelcultuur. De veranderingen in de maatschappij vragen om het voortdurend aanpassen van ons vakmanschap. Dat geldt vooral waar het gaat om houding en gedrag van onze organisatie (en dus van onze medewerkers). Het is zaak dat we meer dan voorheen extern gericht zijn, dat we de gemeenteraad goed bijstaan in het vervullen van hun taken en verantwoordelijkheden en dat we snel en resultaatgericht te werk gaan. Verder gaan we inwoners, als dat al niet het geval was, snel en adequaat helpen als ze diensten van ons nodig hebben. We sturen dus aan op een intensieve samenwerking met collega's binnen de organisatie en daarbuiten. De uitdagingen waar we voor staan vereisen een duidelijke aansturing, flexibele processen en inzichtelijke informatie.

Strategische doelen voor de totale bedrijfsvoering

- Wij werken samen aan een adequate manier van communiceren;
- We beschikken over vitale en flexibele medewerkers die eigenaarschap tonen, zich blijven ontwikkelen en goed samenwerken;
- Wij ondersteunen de klantgerichte teams van de gemeente Waalwijk optimaal;
- We werken meer samen in de keten, in een multidisciplinair teamverband;
- We streven naar een bedrijfsvoering die in control is;
- We streven naar een innovatieve bedrijfsvoering, waarbij een cultuur van leren en ontwikkelen vanzelfsprekend is.

Bedrijfsvoering in Waalwijk

Wat willen we bereiken?

Werken aan een stabiel en wendbaar fundament voor de opgaven van de gemeente Waalwijk

De bedrijfsvoering van onze organisatie fungeert als stabiel fundament waarop de opgaven van de gemeente Waalwijk gerealiseerd dienen te worden. Wendbaarheid is hiervoor essentieel. Bepalend is dus in hoeverre bedrijfsvoering in staat is mee te bewegen met de opgaven die er liggen. Eerder hebben we al geconstateerd dat we op dit vlak een slag te slaan hebben. Onze systemen, capaciteit en processen vragen een kritische blik om mee te kunnen met de uitdagingen die er liggen.

Om hier meer focus op te krijgen zijn alle bedrijfsvoeringsteams samengevoegd in het domein Bedrijfsvoering en Dienstverlening. Deze stap zorgt voor meer focus, een betere afstemming en meer denkkraft. Hierbij stellen we leidende principes vast voor bedrijfsvoering die bepalend zijn voor de werkzaamheden die we uitvoeren. Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn:

- Wij streven naar een efficiënte bedrijfsvoering die optimaal bijdraagt aan de ambities van Waalwijk

Bedrijfsvoeringsprocessen ondersteunen de uitvoering van de hoofdstukken in het programma Duurzaamheid en de beleidsvelden. Denk hierbij aan de inzet van personeel, financiën, informatievoorziening, organisatie en ICT. De bedrijfsvoering is niet alleen intern gericht. Zo verwachten de Waalwijkse inwoners bijvoorbeeld van een gemeente dat de kwaliteit van de dienstverlening op orde is. Een goed georganiseerde bedrijfsvoering is hiervoor een belangrijke randvoorwaarde, evenals het 'in control' zijn.

- Wij werken aan een samenwerkingsgerichte ontwikkelcultuur

De veranderingen in de maatschappij vragen om het voortdurend aanpassen van en blijven in ons vakmanschap. In het bijzonder als het gaat om houding en gedrag van onze organisatie en dus van onze medewerkers. Het is zaak dat we meer dan voorheen extern gericht zijn, dat we de gemeenteraad goed bijstaan in het vervullen van hun taken en verantwoordelijkheden en dat we snel en resultaatgericht te werk gaan. Verder helpen we inwoners snel en adequaat als ze diensten van ons nodig hebben en sturen we aan op een intensieve samenwerking met collega's binnen de organisatie en daarbuiten. De uitdagingen waar we voor staan vereisen een duidelijke aansturing, flexibele processen en inzichtelijke informatie.

Om bovenstaande ambities te realiseren ligt de focus in 2025 op de volgende bedrijfsvoering thema's:

- Verbeteren van integraal samenwerken;
- Het verder op orde brengen van de basis;
- Het zijn van een aantrekkelijke werkgever;
- Het up-to-date houden van onze ICT-omgeving zodat onze processen adequaat worden ondersteund;
- Voldoen aan de eisen van informatiebeveiliging en privacy;
- Doorontwikkelen van datagedreven werken als ondersteunend instrument voor beleid;
- Verbeteren van interne beheersing en rechtmatigheid;
- Adequate managementinformatie en informatievoorziening.

Wat hebben we in 2025 gedaan?

Sinds 2025 zijn de bedrijfsvoeringsafdelingen verenigd in het domein Dienstverlening en Bedrijfsvoering. In het afgelopen jaar is gezamenlijk gestart met het bouwen aan een stabiel en wendbaarder fundament voor de opgaven van de gemeente Waalwijk. Dit alles moet leiden tot meer samenhang, duidelijkere sturing en een betere afstemming. In 2025 is gewerkt aan de volgende thema's:

Het verder op orde brengen van de basis

De afgelopen jaren is geconstateerd dat de bedrijfsvoeringsafdelingen niet in gelijke mate zijn meegegroeid met de inhoudelijke domeinen. In 2025 is daarom gericht geïnvesteerd in het versterken van de basis. Deze beweging loopt door in 2026. In 2025 zijn concrete stappen gezet om meer grip te krijgen op personeels- en inhuurlasten. De informatievoorziening is verbeterd, waardoor management en bestuur beter en tijdiger beschikken over financiële sturingsinformatie. Ook is gestart de aansluiting tussen de raads-, beleids- en P&C-cyclus te versterken, zodat besluitvorming, uitvoering en verantwoording beter op elkaar aansluiten. Het contractmanagement is geprofessionaliseerd. Hierdoor hebben we beter zicht op lopende verplichtingen, prestaties van leveranciers en de realisatie van afgesproken resultaten. Tevens heeft de communicatiefunctie een impuls gekregen, met als doel inwoners en partners transparanter en tijdiger te informeren. Met de afronding van de implementatie van het nieuwe E-HRM-systeem (AFAS) is bovendien een belangrijke stap gezet in een betrouwbare salarisverwerking en stabiele ondersteuning van HR-processen. Gezamenlijk hebben deze maatregelen geleid tot meer beheersing, betere sturingsinformatie en een stevigere organisatorische basis.

Financieel robuust perspectief

In 2025 is het zorgvuldig samengestelde ombuigingspakket afgerond en structureel verwerkt in de begroting. Hiermee realiseren we een structurele besparing van € 5,17 miljoen. Dit draagt bij aan het herstellen en bestendigen van een financieel robuuste positie.

Daarnaast is het zogenoemde 'ravijnjaar' door maatregelen van het Rijk verschoven naar 2028. Dit biedt tijdelijk meer financiële ruimte en maakt een meer geleidelijke aanpassing mogelijk.

Het zijn van een aantrekkelijke werkgever

In 2025 is gestart met de implementatie van HR21; afronding volgt begin 2026. Met HR21 introduceren we een uniform en transparant functiewaarderingsstelsel, dat zorgt voor objectieve inschaling, duidelijke roldefinities en eenduidige functiebeschrijvingen. Dit versterkt de professionele duidelijkheid binnen de organisatie. Parallel hieraan is gestart met strategische personeelsplanning (SPP). Hiermee brengen we toekomstige opgaven, benodigde competenties en verwachte tekorten of overschotten in beeld. SPP draagt bij aan betere capaciteitsplanning, vermindering van structurele werkdruk en het bieden van loopbaanperspectief. Daarmee vergroten we de duurzame inzetbaarheid van medewerkers.

Verbeteren van interne beheersing en rechtmatigheid

In lijn met de "Visie op control" zijn verdere stappen gezet richting een zelfcontrolerende organisatie. De Verbijzonderde Interne Controle (VIC) heeft controles binnen primaire processen overgedragen aan de verantwoordelijke afdelingen. Hierdoor is de onafhankelijke positie van de VIC versterkt en is het eigenaarschap binnen de organisatie vergroot. Dit heeft geleid tot meer grip op processen, snellere signalering van afwijkingen en een groter lerend vermogen binnen teams.

Het up-to-date houden van onze ICT-omgeving zodat onze processen adequaat worden ondersteund

Om de continuïteit van dienstverlening te waarborgen is de ICT-omgeving verder gemoderniseerd. De uitfasering van Citrix heeft de complexiteit verminderd en geleid tot een stabielere en gebruiksvriendelijkere werkomgeving. Het gemeentehuis is voorzien van een volledig nieuw netwerk (hardware en bekabeling). Daarnaast zijn werkplekken vernieuwd volgens actuele standaarden voor hardware en software. Ook is een nieuwe back-upomgeving voorbereid om het herstelvermogen bij incidenten te versterken. De software voor centrale opslag van zaken en documenten is vernieuwd, zodat blijvend wordt voldaan aan archiefwetgeving. Ook de HRM-software is geactualiseerd ter ondersteuning van alle HR-processen. Deze investeringen versterken de betrouwbaarheid, veiligheid en continuïteit van onze bedrijfsvoering.

Voldoen aan de eisen van informatiebeveiliging en privacy

In 2025 is gericht geïnvesteerd in informatiebeveiliging en privacy, met drie hoofddoelen: blijvend voldoen aan wet- en regelgeving, vergroten van bewustzijn onder medewerkers en transparantie in het gebruik van persoonsgegevens. Er is een nieuw bedrijfscontinuïteitsplan opgesteld en de belangrijkste systemen en applicaties zijn geanalyseerd op risico's en afhankelijkheden. Ook is onderzoek gedaan naar de fysieke beveiliging van onze organisatie. Door middel van een gesimuleerde cyberaanval heeft het crisisteam geoefend op incidentrespons. Daarnaast zijn risico's en kwetsbaarheden systematisch in kaart gebracht en opgevolgd. In 2025 zijn 25 datalekken afgehandeld. Van elk incident is geleerd om herhaling te voorkomen en processen verder te verbeteren.

Inkoop

Een overzicht van de in 2025 afgeronde inkooptrajecten is [hier](#) beschikbaar.

Personele lasten 2025

Excel-tabel

Bedragen * € 1

2025	Budgetten personeel	Werkelijke lasten/baten	Bruto resultaat
Personeelslasten	42.047.754	38.590.739	3.457.015
Totaal personeelslasten (a)	42.047.754	38.590.739	3.457.015
Inhuur	6.836.830	9.984.839	-3.148.009
Totaal inhuur (b)	6.836.830	9.984.839	-3.148.009
Vergoedingen personeel	-98.944	-90.154	-8.790
Totaal inkomsten derden (c)	-98.944	-90.154	-8.790
Resultaat personeelslasten incl. inhuur (a+b+c)	48.785.640	48.485.424	300.216

Omschrijving (toelichting)

De totale begrote personeelslasten laten een beperkt voordelig resultaat zien van € 300.216 ten opzichte van de werkelijke lasten. Het beeld in 2025 is vergelijkbaar met voorgaande jaren: de vaste personeelslasten vallen lager uit dan begroot, terwijl de kosten voor inhuur hoger zijn dan geraamd. Het voordeel op de vaste personeelslasten wordt voornamelijk veroorzaakt door vacatures die niet direct of moeilijk vervulbaar zijn, waardoor beschikbare budgetten niet volledig worden benut.

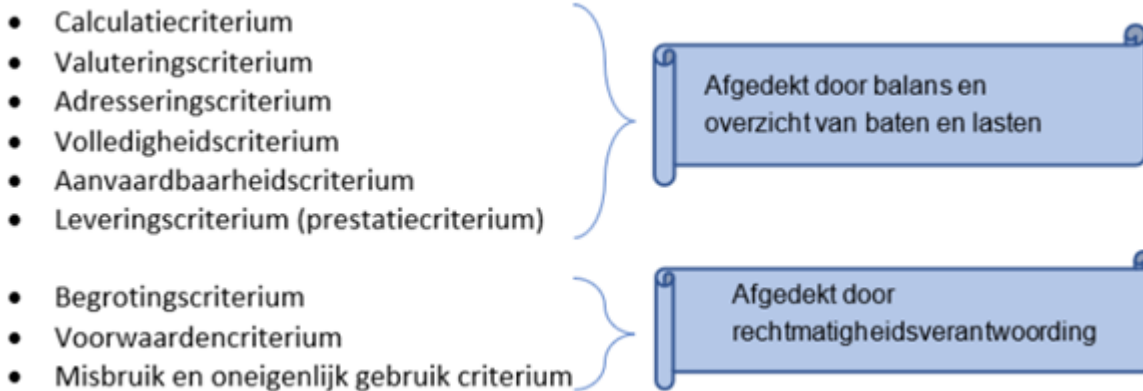
De hogere kosten voor inhuur hangen enerzijds samen met de inzet van tijdelijke capaciteit, onder andere gefinancierd vanuit incidentele rijksmiddelen. Anderzijds is inhuur ingezet ter vervanging van vacatures die niet of later konden worden ingevuld. Om de continuïteit van de werkzaamheden te waarborgen, is in die gevallen uitgeweken naar externe inhuur. Deze kosten worden grotendeels opgevangen vanuit het beschikbare salarisbudget. Daarnaast is sprake van inhuur op specifieke projecten, waarbij de begroting niet altijd vooraf is gespecificeerd naar kostensoorten. Hierdoor ontstaat op het onderdeel inhuur een overschrijding, terwijl op totaalniveau van de personeelslasten geen sprake is van budgetoverschrijding.

Ten opzichte van voorgaande jaren zijn de totale inhuurkosten in 2025 overigens aanzienlijk lager. Ten opzichte van 2024 bedraagt de daling circa € 2,5 miljoen en ten opzichte van 2023 circa € 1 miljoen. Deze afname is onder meer het gevolg van een volledig ingevuld managementteam met vaste medewerkers en een gerichtere inzet op het aantrekken van vast personeel in plaats van externe inhuur.

Rechtmatigheidsverantwoording door College van B&W

Verantwoordingscriteria rechtmatigheid

In de jaarrekening legt het college verantwoording af over negen criteria van rechtmatigheid. De eerste zes criteria, die betrekking hebben op getrouwheid en óók onderdeel zijn van rechtmatigheid, komen tot uitdrukking in de balans en het overzicht van baten en lasten. De drie specifieke rechtmatigheidscriteria komen tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording en betreffen het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. Onderstaande afbeelding geeft dit grafisch weer.

Een en ander wordt hieronder nog kort toegelicht.

Voorwaardencriterium:

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur. In het door het Auditcomité vastgestelde normenkader 2025 voor de jaarrekening 2025 is alle externe wetgeving en interne regelgeving per product opgenomen.

In de 1e lijn (binnen de afdeling) is in eerste instantie geregeld dat de actuele wet- en regelgeving wordt gebruikt, bijvoorbeeld het invoeren van de juiste tarieven 2025 wordt collegiaal gecontroleerd binnen teams. Daarnaast wordt bij de Verbijzonderde Interne Controle ook gecontroleerd of de juiste wet- en regelgeving is toegepast bij de betreffende processen.

In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording 2025 is ook dit jaar prioriteit gesteld aan de steekproefsgewijze controles op de inkooptrajecten 2025. Sinds 2021 maken we bij de spendanalyse gebruik van het dashboard van inkoop, die meer inzicht geeft op de uitgaven per crediteur.

Begrotingscriterium:

Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). Uitgangspunt is het niveau waarop de raad de budgetten in de begroting en bij investeringen geautoriseerd heeft. In de begroting zijn de bedragen voor de lasten en baten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de juiste investering, het toereikend zijn van het begrotingsbedrag, alsmede het begrotingsjaar van belang zijn.

Afwijkingen van de begroting (exploitatie en investeringen) (beleidsmatig en/of financieel) moeten geautoriseerd worden door de raad. Hiermee wordt toestemming gevraagd voor het te realiseren beleid en voor de besteding van het benodigde bedrag. Begrotingswijzigingen moeten volgens de Gemeentewet tijdens het jaar zelf nog door de raad worden vastgesteld. In Waalwijk is dit in 2025, evenals de voorgaande jaren, juist uitgevoerd.

In de jaarrekening 2025, onderdeel Analyse begrotingsafwijkingen is een nadere toelichting opgenomen van de begrotingsafwijkingen. Hierbij is aangegeven dat de overschrijding op beleidsveld 0, 3 en 7 niet onrechtmatig is gelet op eerdere besluitvorming hierover door de raad en anderzijds omdat de uitgaven geheel passen binnen het door de raad uitgezette beleid.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium:

Onder misbruik wordt verstaan:

Het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of niet dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen.

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan:

Het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan.

Figuur 1: Onderscheid diverse begrippen

Binnen de gemeente Waalwijk worden zowel preventieve als controlerende acties uitgevoerd om het misbruik en oneigenlijk gebruik tegen te gaan. Preventief zijn de acties vooral gericht op het integer handelen van de ambtelijke organisatie. Daarnaast wordt binnen de administratieve organisatie met name ingezet op relevante functiescheiding en het 4-ogen principe om de kans op misbruik en oneigenlijk gebruik zoveel mogelijk te beperken. Tevens wordt vanuit de Verbijzonderde Interne Controle bij de controle op de processen achteraf ook getoetst of regelgeving juist is toegepast met het juiste doel en de strekking daarvan. Ook in 2025 is de Frauderisicobeheersing binnen de gemeente Waalwijk geactualiseerd. Dit proces is nog niet afgerond en zal ook nog in 2026 zijn beslag krijgen. Nieuwe ontwikkelingen, zoals Artificial Intelligence, zullen meegenomen worden in de frauderisicoanalyse. Hierdoor kunnen nieuwe fraudedreigingen voor de gemeente Waalwijk ontstaan.

In 2025 zijn geen bijzonderheden ten aanzien van misbruik en oneigenlijk gebruik geconstateerd.

Aanvullende informatie financiële rechtmatigheid

In deze paragraaf lichten we de geconstateerde rechtmatigheidsafwijkingen boven de € 75.000 toe. Voor een totaaloverzicht van de geconstateerde rechtmatigheidsafwijkingen verwijzen we naar de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen in de jaarrekening.

Paragraaf Begrotingsrechtmatigheid	
De geconstateerde afwijkingen betreffen:	
Begrotingscriterium	
1A. Overschrijding lasten programma's	15.977
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	330
2. Ongeautoriseerde reservermutaties	0
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld	0
Totaal begrotingsafwijkingen	16.307
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid.	15.977
Resterend saldo aan begrotingsafwijkingen	330
Voorwaardencriterium	
5. Inkoop ten onrechte niet Europees aanbesteed	405
Saldo aan afwijkingen voorwaardencriterium	405
M&O criterium	
6. Geen bevindingen	-
Saldo aan afwijkingen M&O criterium	-
Totaal Afwijkingen	16.712
Waarvan acceptabel	15.977
Waarvan niet-acceptabel	735
Verantwoordingsgrens	
Bepalen verantwoordingsgrens 2025	
Realisatie uitgaven jaarrekening 2025	€ 219.022
% vaststellingsgrens doorraad	2%
Vastgestelde verantwoordingsgrens	4.380
Conclusie rechtmatigheid	
Vastgestelde verantwoordingsgrens	4.380
Totaal van de afwijkingen	735
Conclusie	Geen rechtmatigheidsafwijking

Volgens artikel 13 lid 3 worden enkel geconstateerde afwijkingen groter dan € 75.000 nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. Dit betekent dat we niet nader ingaan op de korting op een subsidieaanvraag.

Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid. Deze worden in overeenstemming met de financiële verordening artikel 13 lid 5 niet in deze paragraaf toegelicht, maar zijn wel opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

In 2025 zijn de volgende onrechtmatigheden geconstateerd van in totaal € 735.000. Naast overschrijding van het krediet verduurzaming Den Bolder betreft dit ook een aanbesteding uit voorgaande jaren die jaarlijks doorwerkt tot het moment dat de contracttermijn verstreken is of een nieuwe aanbesteding heeft plaatsgevonden.

Dat betreft:

- Overschrijding krediet verduurzaming Den Bolder ad € 330.000;
- De aanbesteding groen van Parkmanagement ad € 405.000 (uit voorgaande jaren).

Acties ter voorkoming geconstateerde onrechtmatigheden in de toekomst

De bovenstaande onrechtmatigheden in de jaarrekening 2025 zijn hieronder nader uitgewerkt om te voorkomen dat de onrechtmatigheid in 2026 nog steeds zal voortduren.

- Door het openhouden van Den Bolder gedurende de werkzaamheden is het tempo van de verbouwing langer geweest en heeft het werk langer geduurd en zijn de kosten hoger geworden. De overschrijding van het krediet hadden we eerder moeten melden aan de raad. Bij de P&C-rapportages gaan we hier eerder op anticiperen zodat overschrijdingen van kredieten tot een minimum worden beperkt.
- In 2021 heeft de rekenkamer onderzoek gedaan naar Parkmanagement. Eén van de aanbevelingen was het herzien van de taken en bevoegdheden tussen Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA) en Raad van Commissarissen (RvC). Hiertoe zouden de statuten aangepast moeten worden. Ook heeft de rekenkamer geadviseerd om de vermenging tussen "publiek en privaat" duidelijker te scheiden. Deze vermenging zorgde voor een terugkerende onrechtmatigheid. Het college heeft eind 2022 een collegevoorstel vastgesteld waarbij het alleenrecht voor Parkmanagement is gevestigd waarmee de vermenging publiek-privaat gescheiden zou moeten worden. Daarbij is geconstateerd dat onder Parkmanagement B.V. een nieuwe B.V. (Groen B.V.) opgericht diende te worden om de publieke taak (groenonderhoud- en beheer) in onder te brengen. De directeur van Parkmanagement B.V. kreeg de opdracht om de statuten aan te passen en om het vestigen van het alleenrecht in Groen B.V. juridisch te formaliseren. Het formaliseren van het vestigen van het alleenrecht bleek complex en aanleiding tot verschil van mening tussen Parkmanagement B.V. en de eigenaar (gemeente). Het formaliseringstraject was daardoor in 2025 nog altijd niet afgerond, wat resulteerde in nog een jaar een onrechtmatigheid. Het juridisch goed inregelen van het alleenrecht en de actualisering van het contract (de beheersovereenkomst) waren bepalend voor het oplossen van deze onrechtmatigheid. We hebben geconcludeerd dat het vestigen van het alleenrecht in een aparte B.V. niet de gewenste oplossing bood en dat nog een jaar een onrechtmatigheid onwenselijk was. Daarom is per 1 januari 2026 het contract met Parkmanagement beëindigd en teruggehaald naar de gemeente. Het groenonderhoud en -beheer is voor 2026 Europees aanbesteed.

Dit vormt aanleiding om de huidige vorm en rol van parkmanagement opnieuw te herijken.

Subsidieverwerving

*Bedragen * € 1*

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de subsidiebedragen die in 2025 daadwerkelijk zijn ontvangen van andere instanties dan van het Rijk.

Overheids instantie	Subsidieregeling	2025
Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed	SIM subsidies monumenten	270.337
ZonMW	Uitbreiding wijk-GGZ	55.828
Provincie Noord-Brabant	Mensgerichte maatregelen	55.650
Provincie Noord-Brabant	SiR Fietsveiligheid Havens	11.985
Gemeente Tilburg	regionaal onderzoek naar kwaliteit BRT Halten	29.500
Smart-M B.V.	Dag van de techniek	2.000
Planco consulting	Report 2 GSC minus shared cost	17.187
Stichting Kunstlocatie Brabant	Participatie overeenkomst	44.664
Regio Hart van Brabant	Lokale Fonds Arbeidsmarkt (RFA)	33.003
Gemeente Tilburg	Ontwikkelingsgerichte Arbeidsmatige Dagbesteding	160.216
Provincie Noord-Brabant	Project Werklandschappen vd Toekomst Waalwijk	187.500
Provincie Noord-Brabant	GGA Regievoering Gemeente Waalwijk	100.000
Rijksdienst voor ondernemend Nederland	Dumava	76.663
Gemeente Tilburg	Bijdrage convenant ihkv internationale medewerkers	20.000
Waterschap Brabantse Delta	Restauratie historische bruggen	102.283
Totaal		1.166.816

Toelichting

De ontvangen specifieke uitkeringen (SPUK's) die via de SISA-bijlage in deze jaarrekening worden verantwoord, zijn níet in dit overzicht opgenomen.

Zie hiervoor de [SISA-bijlage](#) en de specificatie van de vooruitontvangen posten, binnen het hoofdstuk "Toelichting op de balans".

Verantwoording gedragscode integer handelen

Verantwoording toepassing gedragscode integer handelen burgemeester en wethouders

We hebben de gedragscode integer handelen in 2025 op de volgende manieren toegepast:

Belangenverstrengeling en aanbesteding

Jaarlijks wordt er een opgave gedaan van financiële belangen van de bestuurders. Als daar sprake van is, wordt dat gemeld op de gemeentelijke website. Binnen het college wordt open en transparant gesproken over mogelijke 'gevoelige' samenwerkingsrelaties. Indien nodig worden er passende besluiten genomen om iedere schijn van belangenverstrengeling tegen te gaan. In 2025 was dit niet aan de orde.

Nevenfuncties

Een overzicht van nevenfuncties wordt openbaar gemaakt op de website. Het onderwerp wordt besproken in het college als dat van toepassing is.

Informatie

Binnen het college worden vertrouwelijke stukken en thema's ook vertrouwelijk gehouden. De agenda is hier ook op ingericht. Bij twijfel worden hier expliciete afspraken over gemaakt. In 2025 zijn geen situaties bekend waarbij hier niet zorgvuldig in is gehandeld.

Geschenken en giften

Bestuurders zijn bekend met de regeling. Alle geschenken en giften worden door het secretariaat per bestuurder geregistreerd, ongeacht de waarde die het betreft. Een overzicht van de geschenken en giften staat [hier](#) (document: Geschenken college 2025).

Uitgaven en declaraties

Bestuurders zijn bekend met de regels. Via het secretariaat worden de declaraties ingediend, daarna gecontroleerd door HRM en geaccordeerd door de algemeen directeur. Een overzicht van de declaraties wordt per kwartaal openbaar gemaakt via de website. Kosten voor representatie worden eveneens gedeclareerd en via het secretariaat ingediend. Na akkoord van de algemeen directeur wordt een overzicht jaarlijks op de website geplaatst.

Gemeentelijke voorzieningen

Bestuurders hebben een bruikleenovereenkomst gesloten voor het zakelijk gebruik van gemeentelijke voorzieningen.

Reizen buitenland

In 2025 hebben geen buitenlandse reizen plaatsgevonden.

Integriteitstoets

De integriteitstoets heeft plaatsgevonden voor alle bestuurders.

Frauderisico

Frauderisico

Beleidskader en Borging

De gemeente Waalwijk beschikt over een volwassen structuur voor frauderisicomanagement, die door onze onafhankelijke accountant als voldoende is beoordeeld. Het fundament hiervan is een integriteitscultuur, verankerd in een integriteitsbeleid, gedragscode en klokkenluidersregeling. Integriteit is geen incidenteel onderwerp, maar een structureel onderdeel van het personeelsbeleid en de managementrapportages.

Risicoanalyse en Risicokaarten

De jaarlijkse frauderisicoanalyse is ingebed in de planning-en-control cyclus. Hierbij maken wij gebruik van gedetailleerde risicokaarten die per proces de inherente risico's, de aanwezige beheersingsmaatregelen en het resterende restrisico inzichtelijk maken. In 2025 hebben we 89 risico's gesignaleerd, die uitgewerkt zijn in risicokaarten. Ten opzichte van 2024 is dit een uitbreiding van één risico, namelijk het klachtenrisico.

Belangrijke uitkomsten uit onze risicokaarten voor dit verslagjaar:

- **Beheerst niveau:** Voor de kernprocessen (zoals inkoop, subsidies en het sociaal domein) zijn de risico's intern beoordeeld als adequaat beheerst. De meeste restrisico's zijn gekwalificeerd als 'laag'.
- **Focusgebieden:** Specifieke aandacht is uitgegaan naar risico's op het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door management (management override) en corruptierisico's.

Werking van de Interne Beheersing

De effectiviteit van de maatregelen op de risicokaarten wordt gemonitord door de Verbijzonderde Interne Controle (VIC). De VIC-rapportages over dit jaar bevestigen dat de preventieve maatregelen (zoals functiescheiding en autorisaties) en repressieve controles (zoals interne en verbijzonderde controles) conform opzet hebben gefunctioneerd. Dit draagt direct bij aan de afgegeven rechtmatigheidsverantwoording.

Incidenten en Meldingen

Gedurende het verslagjaar zijn er geen materiële fraude-incidenten geconstateerd die de getrouwheid van de jaarrekening beïnvloeden. Meldingen via de interne vertrouwenspersonen zijn conform het geldende protocol afgehandeld en geëvalueerd om het leereffect binnen de organisatie te vergroten.

Jaaroverzicht rekenkameronderzoeken

Rapporten rekenkamer van Waalwijk

In de jaarrekening rapporteert het college ook over de aan het college gedane voorstellen van de rekenkamer, vergezeld van zijn standpunt daaromtrent en van de wijze waarop aan de voorstellen vervolg is gegeven. Dit doen we volgens Artikel 185a van de Gemeentewet. In 2025 is door de Rekenkamer één rapportage gepubliceerd, namelijk het rekenkameronderzoek "Onderzoek woningbouwbeleid". Hieronder vindt u een opvolging van de gedane aanbevelingen:

	Besluit volksvertegenwoordiging geïmplementeerd en overgenomen in beleid	Beleid geëffectueerd	Maatschappelijk neveneffecten melden
Opvolging overgenomen aanbevelingen	<ul style="list-style-type: none"> - Ja, conform besluit, hoe: - Ja, anders dan besluit, reden: - Nog niet, reden: - Nee, reden: 	<ul style="list-style-type: none"> - Ja, conform besluit, hoe: - Ja, anders dan besluit, reden: - Nog niet, reden: - Nee, reden: 	<ul style="list-style-type: none"> - Ja, conform b hoe: - Ja, anders dan besluit, reden: - Nog niet, rede - Nee, reden:
Rapport Onderzoek woningbouwbeleid			
Aanbeveling 1 Zet bij de eerstvolgende regionale Woondeal-afspraken in op doelstellingen voor de middellange termijn (2030 / 2035). Zorg ervoor dat deze doelstellingen voor het totaal aantal woningen per segment SMART worden geformuleerd.	Deels. Inmiddels is de opgave tot en met 2030 per gemeente opgenomen en tevens een regionale doelstelling tot en met 2035. Een algehele herziening van de SRBT-Woondeal volgt later in 2026. Daarbij zal de wens ingebracht worden om het aantal woningen per segment SMART te formuleren.	Ja, conform besluit. Bij het verschijnen van het rekenkameronderzoek was de opgave voor de middellange termijn reeds bekend en hierop werd reeds gestuurd. De percentages per segment worden ook gemonitord.	Nee, de raad w jaarlijks geïnfor over de voortga zowel op aantal op segmenten.
Aanbeveling 2 Verduidelijk de monitoring van de nieuwbouwproductie richting de raad. Zowel het aantal gerealiseerde als geplande woningen. Met een specificatie per jaar en maak inzichtelijk wat risico's zijn op planvertraging of -uitval.	Ja, conform besluit. Met ingang van oktober 2025 ontvangt de raad jaarlijks een overzicht van de woningbouwprogrammering voor de komende jaren, afgezet tegen de opgave die er is. Hierover vindt dan ook een raadsinformatieavond plaats.	Ja, conform besluit. In oktober 2025 is een informatieavond georganiseerd. Ook in 2026 zal dit in het najaar georganiseerd worden.	Nee, deze vorm monitoring kent maatschappelijk neveneffecten.

Aanbeveling 3
Standaardiseer de aanpak voor projectmatig werken rondom woningbouwprojecten. Maak gebruik van duidelijke projectopdrachten waarin het proces, de verantwoordelijkheden en de prioriteiten helder worden benoemd.

Ja, conform besluit. Projectmatig werken wordt momenteel organisatiebreed ingevoerd. Een algemeen handboek projectmatig werken is in concept gereed en vormt de basis voor uniforme toepassing binnen de organisatie. Dit handboek beschrijft de werkwijze, rollen, verantwoordelijkheden en besluitvormingsmomenten en wordt na vaststelling formeel vastgesteld en uitgerold. Het besluit om projectmatig te werken is genomen door de directie en betreft een intern organisatiebesluit.

Ja, conform besluit. Hoewel het handboek nog in afronding is, wordt op een aantal plekken in de organisatie reeds gewerkt conform de uitgangspunten van projectmatig werken. Dit gebeurt onder andere door het opstellen van projectopdrachten, plannen van aanpak en het expliciet vastleggen van verantwoordelijkheden en fasering.

Ja, conform besluit. Invoering van projectmatig werken draagt bij aan meer transparantie, voorspelbaarheid en duidelijkheid rondom externe partners in de woningbouwcorporate en projectontwikkeling. Door een uniforme gestructureerde werkwijze weten betrokken partijen beter wat zij van de gemeente kunnen verwachten. Dit versterkt de samenwerking met partners en bijdragen aan een efficiënter verloop van woningbouwprojecten.

Aanbeveling 4
Verken als college de grenzen en alternatieven met betrekking tot de beperkte investeringscapaciteit van woningcorporatie Casade. Neem deze overwegingen mee bij het formuleren van realistische beleidsdoelen.

Ja, conform besluit. Mede naar aanleiding van de aangenomen motie van juli 2025 (Een stap vooruit in de sociale woningbouw) worden op dit moment meerdere maatregelen uitgewerkt gericht op het verruimen van de mogelijkheden om tot realisatie van sociale woningbouw te komen.

Nog niet. De maatregelen worden op dit moment nader onderzocht en uitgewerkt. Daarna kan implementatie plaatsvinden.

Nog niet. Vanzelfsprekend beoogde effecten komen om sociale woningbouw te realiseren, maar daarvoor moeten maatregelen uitgewerkt en geïmplementeerd worden.

Doorwerkingsonderzoek Parkmanagement

Naast het rekenkameronderzoek 2025 heeft de Rekenkamer ook een doorwerkingsonderzoek ([rk_2025_doorwerkingsonderzoek_pmw.pdf](#)) uitgevoerd naar de opvolging van de aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek 'De governance van Parkmanagement Waalwijk' (2021). De Rekenkamer constateert dat de gemeente stappen heeft gezet in het versterken van de governance, het scheiden van rollen en verantwoordelijkheden en het verbeteren van de interne aansturing en rechtmatigheid rondom Parkmanagement Waalwijk (PMW) en PMW Groen B.V.. Tegelijkertijd geeft het doorwerkingsonderzoek aan dat een aantal aanbevelingen nog om verdere uitwerking vraagt. Waaronder de juridische borging van taken, het actualiseren van statuten en het voorkomen van vermenging tussen publieke en private activiteiten. Ook de informatiepositie van de raad blijft een punt van aandacht.

Parallel aan het doorwerkingsonderzoek zijn aanvullende stappen gezet. Zo is het groenonderhoud teruggehaald naar de gemeente en opnieuw aanbesteed. Hiermee is vestiging van het alleenrecht in PMW Groen B.V. niet meer aan de orde. Daarnaast is afscheid genomen van de directeur-bestuurder van PMW en is een interim-directeur aangesteld. De interim directeur heeft onder meer de opdracht de resterende governance- en rechtmatigheidspunten zorgvuldig af te ronden.

In 2026 zetten we verdere stappen in de opvolging van de aanbevelingen. Daarbij worden de statuten aangepast, de verenigingsstructuur herzien en profielschetsen opgesteld voor een nieuw te werven directeur en RvC-lid. Daarnaast werken we aan een toekomstbeeld voor parkmanagement, met ontwikkelkansen, scenario's en een voorkeursrichting met bijbehorende governance en rolverdeling.

ESG Rapportage

ESG rapportage

Inleiding

Op 21 april 2021 heeft de Europese Commissie de voorgestelde Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) aangenomen. De geplande wijzigingen in de bestaande wetgeving zijn bedoeld om meer transparantie te bieden op het gebied van duurzaamheid en moeten leiden tot regelgeving die op termijn de duurzaamheidsrapportage op één lijn zullen brengen met de financiële rapportage. De eisen van de Europese Unie inzake duurzaamheidsverslaggeving zullen worden uitgebreid tot alle grote ondernemingen en beursgenoteerde ondernemingen. Dit betreft een rapportageverplichting.

Het college is van mening dat de gemeente deze ontwikkeling kan benutten om in de gemeentelijke P&C-cyclus de eigen bijdrage aan verduurzaming beter in beeld te brengen. Veel relevante informatie is al beschikbaar binnen onze bedrijfsvoering maar wel versnipperd. In deze paragraaf willen we een start maken om deze informatie te bundelen.

Relatie met SDG's en Brede Welvaart

Met het vaststellen van de koers voor de strategische visie heeft de raad Brede Welvaart omarmd als kader voor al het gemeentelijk denken en handelen. Eerder heeft onze gemeente al gekozen om de impact van beleid en interventies te koppelen aan de 17 Sustainable Development Goals. Deze beide kaders benutten hetzelfde gedachtegoed waarbij gesteld wordt dat voor een goede kwaliteit van leven verder gekeken moet worden dan materiële welvaart. Een belangrijk verschil tussen de SDG's en Brede Welvaart is echter dat de SDG's als "ondeelbaar" zijn gedefinieerd: alle doelen zijn even belangrijk. Brede Welvaart gaat juist om de constatering dat er "uitruilen" plaatsvinden tussen verschillende dimensies.

Het verschil tussen deze twee kaders en ESG is dat we met de SDG's en Brede Welvaart sturen én kijken naar de gehele gemeente (en daarbuiten), waarbij we bij ESG kijken naar de eigen bijdrage van de gemeente.

Huidige stand van zaken

Eerder hebben we bij de jaarrekening 2024 per dimensie (Environmental, Social en Governance) een beperkt aantal indicatoren gekozen. Bij deze jaarrekening over 2025 breiden we deze indicatoren uit.

Environmental

Totaal electriciteitsgebruik gemeente Waalwijk	KwH
Electriciteitsgebruik	4.481.515

Totaal gasgebruik gemeente Waalwijk	M3
Gasgebruik	301.890
Totaal watergebruik gemeente Waalwijk	M3
Watergebruik	31.668
Energieverbruik openbare verlichting	MwH
Energieverbruik	1.473
Aantal inkooptrajecten waarbij duurzaamheidscriteria golden	Inkooptrajecten
Aantal	19

Via <https://www.waarstaatjegemeente.nl/mosaic/dashboard/duurzaamheidsrapportage> zijn nog andere scores inzichtelijk over dit onderdeel. Ook zijn via <https://waalwijk.incijfers.nl/dashboard/duurzaamheid> meer meetgegevens beschikbaar.

Social

Op social rapporteren we in eerste instantie over de verhouding man-vrouw en de leeftijdsopbouw van de ambtelijke organisatie op 31-12-2025.

Geslacht	Aantal	Percentage
Man	211	40,2%
Vrouw	311	59,8%
<i>Totaal</i>	522	100%
Leeftijd	Aantal	Percentage
0-24	13	2%
25-34	93	18%
35-44	131	25%
45-54	123	24%
55-59	79	15%

60-65	76	15%
>65	7	1%
Ziekteverzuim organisatie gemeente Waalwijk		%
Ziekteverzuim		6,7%

Ook voor de Waalwijkse gemeenteraad rapporteren we over de verhouding man-vrouw en de leeftijdsopbouw op 31-12-2025.

Geslacht	Aantal	Percentage
Man	19	73%
Vrouw	7	17%
<i>Totaal</i>	26	100%

Leeftijd	Aantal	Percentage
<40	5	19%
40- 49	3	12%
50- 59	2	8%
60- 69	12	46%
>70	4	15%

Aantal participatietrajecten	Totaal
Aantal	100

Governance

Aantal fraudemeldingen	Totaal
Aantal	0

Bij de jaarrekening 2024 rapporteerden we op dit onderdeel ook over het aantal WOO-verzoeken. Dit aantal verzoeken staat bij deze jaarrekening vermeld in de paragraaf Wet Open Overheid. Voor meer informatie hierover verwijzen wij u naar deze paragraaf.

Paragraaf 6. Verbonden partijen

Inleiding

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen en risico's van de gemeente als gevolg van banden met verbonden partijen, waarin de gemeente zowel financieel deelneemt als zeggenschap heeft.

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarmee de gemeente een bestuurlijke én financiële band heeft. Van een bestuurlijke band is sprake als de gemeente rechtstreeks invloed heeft op de besluitvorming binnen de verbonden partij. Een financieel belang is aan de orde als de gemeente financieel kan worden aangesproken wegens het functioneren van de verbonden partij of wanneer de gemeente geld kan kwijtraken bij een faillissement van een verbonden partij.

Er wordt onderscheid gemaakt in de volgende typen verbonden partijen:

- Gemeenschappelijke regelingen;
- Vennootschappen en coöperaties;
- Stichtingen en verenigingen;
- Overige verbonden partijen.

Voor de gemeente Waalwijk is enkel sprake van gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen.

Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant

Veiligheidsregio Midden- en West Brabant	
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
2. Vestigingsplaats	Tilburg
3. Doelstelling en openbaar belang	De Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant is een samenwerkingsverband tussen 24 gemeenten (waaronder de gemeente Tilburg) en de hulpdiensten. Om de veiligheid in de regio Midden- en West-Brabant te vergroten en beter voorbereid te zijn op rampen en crises, bundelen de 24 gemeenten, de GHOR (Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen), de brandweer en de politie de krachten. Dit houdt in dat in de Veiligheidsregio MWB deze verschillende diensten en besturen intensief samenwerken op het gebied van crisisbeheersing, rampenbestrijding, brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij rampen en handhaving van openbare orde en veiligheid. Per 1 augustus 2010 heeft de overdracht van de lokale brandweer naar de Veiligheidsregio plaatsgevonden.
4. Relatie met programma	1. Veiligheid 1.1 Crisisbeheersing en brandweer
5. Deelnemende partijen	24 deelnemers, ruim 1,2 miljoen inwoners, aandeel Waalwijk 4,2%. Altena, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Moerdijk, Oosterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tilburg, Waalwijk, Woensdrecht en Zundert.

6. Bestuurlijk belang	DB: n.v.t. AB: Burgemeester Ausems AB: plv. Wethouder Klerx
7. Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Waalwijk voor 2025 bedroeg € 3.104.456.
8. Eigen vermogen	01-01-2025: € 6.697.000 31-12-2025: € 6.419.000
9. Vreemd vermogen	01-01-2025: € 57.281.000 31-12-2025: € 54.659.000
10. Financieel resultaat	2025: € 1.045.000 (nadelig, voor bestemming)
11. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verplicht voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
12. Ontwikkelingen	De samenleving en omgeving veranderen in een hoog tempo. De maatschappelijke trends, landelijke en internationale ontwikkelingen en de ontwikkelingen genoemd in het beleidsplan en het regionaal risicoprofiel bepalen de weg die de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant als organisatie opgaat en de risico's waarop ze zich voorbereidt. Ze houdt rekening met ontwikkelingen en trends zoals veilig verduurzamen, de informatie-gedreven samenleving, het gegeven dat de machtsverhoudingen veranderen en minder voorspelbaar zijn en de zogenaamde 'zwarte zwaan' (onbekende zeldzame situaties met grote impact, die achteraf te voorspellen waren). De missie van de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant is: Samen maken we de regio veiliger.

Regionale Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (OMWB)

Regionale Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (OMWB)

1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
2. Vestigingsplaats	Tilburg
3. Doelstelling en openbaar belang	De bestuurlijk juridische verankering van de OMWB is geborgd middels een gemeenschappelijke regeling. Doel is om een verdere verbetering tot stand te brengen in de dienstverlening bij de uitvoering van de vergunningverlening, toezicht- en handhavingstaken en in de kwaliteit en veiligheid van de werk- en leefomgeving op het gebied van milieu en asbest.
4. Relatie met programma	8. Ruimtelijke ontwikkeling, centrumontwikkeling en wonen 8.3 Wonen en bouwen
5. Deelnemende partijen	26 deelnemers, 1,2 miljoen inwoners, aandeel Waalwijk 4,2%. Altena, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Moerdijk, Oosterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tilburg, Waalwijk, Woensdrecht, Zundert, Heusden en provincie Noord-Brabant.
6. Bestuurlijk belang	DB: geen vertegenwoordiging AB: Wethouder Schuijffel AB: plv. Burgemeester Ausems
7. Financieel belang	De kosten van de OMWB worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2025 is € 1.179.123 (omzet).
8. Eigen vermogen	01-01-2025: € 6.086.000 31-12-2025: € 8.652.000
9. Vreemd vermogen	01-01-2025: € 7.641.000 31-12-2025: € 6.361.000
10. Financieel resultaat	2025: € 4.519.000 (voordelig)
11. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verplicht voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
12. Ontwikkelingen	De volgende ontwikkelingen zijn van invloed geweest op het de resultaten voor 2025: <ul style="list-style-type: none"> • Advies Ruimtelijke Ordening (RO) Het product 'Advisering Ruimtelijke Ordening en Milieu' groeit

	<p>gestaag. Gemeenten doen steeds vaker een beroep op de OMWB om bijstand en (milieu-)advisering bij het opstellen en beoordelen van ruimtelijke plannen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Advies Externe Veiligheid. In 2025 werkte OMWB met een nieuw jaarprogramma 'Externe Veiligheid' (EV). Hierin staan een aantal speerpunten waaraan is gewerkt. Dit zijn met name het Beleid Externe Veiligheid, het REV en de samenwerking met interne afdelingen en andere overheidsinstanties.
--	---

Streekarchief Langstraat Heusden Altena (SALHA)

Streekarchief Langstraat Heusden Altena (SALHA)	
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
2 Vestigingsplaats	Heusden
3. Doelstelling en openbaar belang	- De zorg voor het beheer van de overgebrachte archiefbescheiden; - Toezicht op het beheer van de niet-overgebrachte archiefbescheiden; - Het bevorderen van lokaal en streek historisch onderzoek/het optreden als historisch informatiecentrum voor de gemeente Waalwijk.
4. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.1 Bestuur
5. Deelnemende partijen	3 deelnemers, 153.541 inwoners, aandeel Waalwijk 32,5 %. Altena, Heusden en Waalwijk.
6. Bestuurlijk belang	DB: Wethouder Spierings AB: Wethouder Spierings AB: plv. Wethouder De Jong
7. Financieel belang	De kosten van het SALHA worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2025 is: € 427.521.
8. Eigen vermogen	01-01-2025: € 250.477 31-12-2025: € 237.272
9. Vreemd vermogen	01-01-2025: € 133.316 31-12-2025: € 153.096
10. Financieel resultaat	2025: € 44.738 (voordelig)
11. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verplicht voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
12. Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> • Implementeren projectmatig werken, structureren van informatie en processen middels sjablonen en het verantwoord toepassen van innovatie (AI) hierbij; • Ingebruikname en exploitatie van het depot Heesbeen als duurzaam en toekomstbestendig archiefdepot; • Renovatie en herinrichting van Pelsestraat 17 gericht op een toekomstbestendige organisatie, efficiënte werkprocessen, een volwaardige publieksfunctie en samenwerking; • Vernieuwing van de website als centraal toegangspunt, conform eisen van digitale toegankelijkheid; • Collectie Streekarchief is NDE (Netwerk Digitaal Erfgoed)-compatibel. De collectie voldoet aan gezamenlijke standaarden voor betere vindbaarheid en verbinding; • Verdere ontwikkeling van het e-depot, gericht op certificering; • De maatschappelijke zichtbaarheid en betekenis van het Streekarchief verder uitbouwen.

GGD Hart voor Brabant

1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar belang)
2. Vestigingsplaats	Tilburg
3. Doelstelling en openbaar belang	De GGD Hart voor Brabant is een gemeenschappelijke regeling van 19 Brabantse gemeenten met als doel een bijdrage te leveren aan de openbare gezondheidszorg, zoals voorgeschreven in de Wet publieke gezondheid. De GGD beschikt over een goede vermogenspositie.
4. Relatie met programma	7. Volksgezondheid en milieu 7.1 Volksgezondheid
5. Deelnemende partijen	19 deelnemers, 1,1 miljoen inwoners, aandeel Waalwijk 4,6% (o.b.v. basis gemeentelijke bijdrage). Bernheze, Boekel, Boxtel, Dongen, Gilze en Rijen, Goirle, 's-Hertogenbosch, Heusden, Hilvarenbeek, Land van Cuijk, Loon op Zand, Maashorst, Meijerijstad, Oisterwijk, Oss, Sint-Michielsgestel, Tilburg, Vught en Waalwijk.
6. Bestuurlijk belang	DB: n.v.t. AB: Wethouder Slaats AB: plv. Wethouder Schuijffel
7. Financieel belang	De kosten van de GGD Hart voor Brabant worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2025 is: € 2.513.940 (waarvan basis gemeentelijke bijdrage € 2.256.914 en bijdrage plustaken € 257.026).
8. Eigen vermogen	01-01-2025: € 7.400.000 31-12-2025: € 8.708.000
9. Vreemd vermogen	01-01-2025: € 18.185.000 31-12-2025: € 18.882.000
10. Financieel resultaat	2025: € 2.373.000 (voordelig). Het voorstel voor resultaatbestemming is daarom als volgt: <ul style="list-style-type: none"> Een toevoeging van € 1,5 miljoen aan de algemene reserve, rekening houdend met een onttrekking uit de algemene reserve in 2026 van € 600.000 ten behoeve van de incidentele dekking van de gewijzigde reiskostenregeling voor GGD medewerkers. Waardoor ultimo 2026 de algemene reserve gelijk is aan de benodigde weerstandcapaciteit van € 2,5 miljoen. Een toevoeging van € 900.000 aan de reserve huisvestingsvisie om te anticiperen op aanzienlijke incidentele lasten die zullen volgen uit de uitrol van het nieuwe dienstverleningsconcept: om maximaal bereik en impact te bereiken binnen de beperkte middelen (zowel menskracht als financiën) van de GGD.
11. Risico's	In het geval van een faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
12. Ontwikkelingen	De komende jaren blijven in het teken staan van verbinding tussen publieke gezondheid en het gemeentelijke sociale domein. Belangrijke ontwikkelingen zijn meer regie voor de inwoner en ondersteuning van kwetsbare inwoners. Samen is het kernwoord. In 2025 heeft samen werken aan publieke gezondheid een enorme vlucht genomen. Samen met gemeenten, samen met zorgpartners en samen met inwoners vanuit de IZA en GALA beweging. En ook op thema's als ruimtelijke ordening, onderwijs en veiligheid vanuit de urgente vraagstukken in die domeinen. De GGD HvB werkt samen aan Health in/for all policies. Ook intern werken teams steeds intensiever samen. In 2025 is de samenwerking met GGD West-Brabant nog verder versterkt: Samen sterker. De GGD HvB is gestart met gezamenlijke jaarplannen, gesprekken tussen collega's en het verder onderzoeken van de intensivering van de samenwerking.

Regionale ambulance-voorziening Brabant Midden-West-Noord

Regionale Ambulance-voorziening Brabant Midden-West-Noord	
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
2. Vestigingsplaats	Den Bosch
3. Doelstelling en openbaar belang	De Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West Noord (RAV Brabant Midden-West-Noord) is een gemeenschappelijke regeling van 35 Brabantse gemeenten met als doel het verlenen van ambulancezorg. Vanaf 2012 leveren de gemeenten die deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling geen bijdrage meer.
4. Relatie met programma	7. Volksgezondheid en milieu 7.1 Volksgezondheid
5. Deelnemende partijen	35 deelnemers, 1,7 miljoen inwoners, aandeel Waalwijk 2,96 % Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Bernheze, Boekel, Boxtel, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, 's-Hertogenbosch, Heusden, Hilvarenbeek, Land van Cuijk, Loon op Zand, Maashorst, Meierijstad, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Oss, Roosendaal, Rucphen, Sint-Michielsgestel, Steenbergen, Tilburg, Vught, Waalwijk, Woensdrecht en Zundert.
6. Bestuurlijk belang	DB: n.v.t. AB: Wethouder Slaats AB: plv. Wethouder Schuijffel
7. Financieel belang	De kosten van de RAV worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2025 is: € 0,00.
8. Eigen vermogen	01-01-2025: € 15.980.000 31-12-2025: € 17.073.000
9. Vreemd vermogen	01-01-2025: € 26.188.000 31-12-2025: € 20.841.000
10. Financieel resultaat	2025: € 1.093.000 voordelig. Voorstel van het bestuur is om € 1.263.425 toe te voegen aan de Reserve Aanvaardbare Kosten vanuit de RAV Midden en West-Brabant, de RAV Brabant-Noord en de MKA Midden en West Brabant; € 170.846 te onttrekken uit de Reserve Aanvaardbare Kosten vanuit de MKA Brabant Noord
11. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verplicht voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
12. Ontwikkelingen	Het onderwerp 'zorgcoördinatie' bleef als een rode draad door RAV Brabant Midden-West-Noord als organisatie en activiteiten lopen. De ontwikkelingen rondom zorgcoördinatie vergden van alle zorgaanbieders in onze regio dat we optimaal samenwerken als partner in het zorgnetwerk. Ketenpartners binnen de zorg worden dan ook netwerkpartners. Een ander belangrijk onderwerp voor is het nieuwe Meerjarenbeleidsplan 2026-2029. In 2025 zijn de voorbereidingen geweest van de inwerkingtreding daarvan. Het plan zelf is in werking getreden op 1 januari 2026.

Baanbrekers

Baanbrekers	
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
2. Vestigingsplaats	Zanddonkweg 14, 5144 NX Waalwijk
3. Doelstelling en openbaar belang	Baanbrekers is ontstaan op 1 januari 2013 uit de fusie van de sociale werkvoorziening (WML) en de sociale dienst (ISD). Baanbrekers voert de Participatiewet voor de Langstraat-gemeenten uit. Dit komt neer op: het verstrekken van bijstandsuitkeringen, re-integratieactiviteiten en het aanbieden van beschutte werkgelegenheid.
4. Relatie met programma	6. Sociaal domein 6.5 Arbeidsparticipatie
5. Deelnemende partijen	De deelnemende gemeenten zijn: Heusden, Loon op Zand en Waalwijk.

6. Bestuurlijk belang	DB: wethouder Spierings (plv. wethouder Slaats) AB: wethouders Spierings en Klerx (plv. wethouder Schuijffel en wethouder Slaats, raadsleden Den Braven en van der Pluijm.
7. Financieel belang	De kosten van Baanbrekers worden gedragen door de deelnemende gemeenten: De bijdrage van Waalwijk voor 2025 is: € 6.575.564 .
8. Eigen vermogen	01-01-2025: € 7.607.000 31-12-2025: € 3.432.000
9. Vreemd vermogen	01-01-2025: € 33.152.000 31-12-2025: € 32.458.000
10. Financieel resultaat	2025: € 1.196.000 (voordelig, conceptjaarrekening 2025, voor resultaatbestemming)
11. Risico's	In het geval van tekorten, faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de risico's.
12. Ontwikkelingen	<p>De volgende organisatie brede ontwikkelingen zijn bepalend geweest voor 2025:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Herziening participatiewet: de Participatiewet in Balans is op 30 september 2025 door de Eerste Kamer aangenomen. Deze herziening van de Participatiewet moet leiden tot een systeem dat eenvoudiger uitvoerbaar is en beter aansluit bij de individuele situatie van inwoners; • Regionaal werkcentrum: het werkcentrum Midden Brabant fungeert als extra toegangspoort tot publieke en private dienstverlening voor werkzoekenden, werkenden en werkgevers met vragen over werk, scholing en loopbaan; • Transformatiemiddelen: de drie deelnemende gemeenten hebben besloten om de beschikbare transformatiemiddelen met ingang van 2026 aan Baanbrekers ter beschikking te stellen; • Compensatie medewerkers sociaal ontwikkelbedrijven: in 2025 heeft Baanbrekers financiële middelen ontvangen van de centrumgemeente Waalwijk voor de uitvoering van de landelijke compensatieregeling voor medewerkers van sociaal ontwikkelbedrijven. <p>In 2024 is een actualisatie van de koers vastgesteld: 'Blijf in beweging, de volgende etappe'. De koers wordt gemonitord door in de bestuurscyclus van eind 2026/begin 2027 als bestuur, of in een bredere context met o.a. diverse ketenpartners, stil te staan bij het monitoren van de koers en dienstverlening van Baanbrekers.</p>

Hart van Brabant / Midpoint

Hart van Brabant/Midpoint	
1. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
2. Vestigingsplaats	Tilburg
3. Doelstelling en openbaar belang	<p>Het vorm geven van regionale samenwerking op beleidsmatig en strategisch gebied tussen de negen deelnemende gemeenten in Midden-Brabant. Op basis van de Strategische Meerjarenagenda werken we in de regio aan drie programmalijnen: (1) Mens & Samenleving, (2) Leefomgeving & Milieu en (3) Economie, Recreatie & Toerisme. De brede economische agenda is belegd bij Midpoint, een triple helix organisatie.</p> <p>De Regio Hart van Brabant is een samenwerkingsverband met als doel om vanuit het beginsel van autonomie van het lokale bestuur:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een overlegstructuur in te stellen en in stand te houden, die dient om de samenwerking tussen de deelnemende gemeenten vorm te geven: - Rechtens verantwoording af te kunnen leggen over de besteding van (subsidie)gelden die door andere overheden, instellingen en/of bedrijven met het oog op die samenwerking worden toegekend'; - Samen te werken om regionale opgaven te identificeren en op basis daarvan gezamenlijke projecten te definiëren, te initiëren en uit te voeren.
4. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.1 Bestuur
5. Deelnemende partijen	11 deelnemers, 499.609 inwoners, aandeel Waalwijk 10,3%. Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Dongen, Gilze en Rijen, Goirle, Heusden, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Oisterwijk, Tilburg en Waalwijk.
6. Bestuurlijk belang	DB: Burgemeester Ausems AB: Burgemeester Ausems AB: plv. Wethouder Klerx
7. Financieel belang	De kosten van Hart van Brabant worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2025 is: € 480.641, waarvan € 239.808 voor de regio Hart van Brabant en € 240.833 voor Midpoint.
8. Eigen vermogen	01-01-2025: € 1.029.672 31-12-2025: € 2.001.187
9. Vreemd vermogen	01-01-2025: € 1.652.852 31-12-2025: € 1.624.049
10. Financieel resultaat	2025: € 1.898.000
11. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verplicht voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
12. Ontwikkelingen	Met ingang van 1 oktober 2024 is de gemeenschappelijke regeling Regio Hart van Brabant van kracht geworden, waarin de gewijzigde governance (ten opzichte) van stichting Midpoint Brabant is geïmplementeerd. Binnen Regio Hart van Brabant wordt gewerkt met een kernagenda. In de kernagenda staat beschreven op welke onderwerpen regionaal gezamenlijk aangepakt worden, gebaseerd op lokale bestuursakkoorden. De termijn loopt over één bestuursperiode: '27-'31, met jaarlijks een begroting. Alle deelnemende gemeenten dragen bij in menskracht en middelen, en stemmen intensief af om uitvoering te geven aan de activiteiten van de regionale samenwerking. De

kernagenda wordt aan alle gemeenteraadsleden voorgelegd voor zienswijzen, waarbij portefeuillehouders hierover periodiek rapporteren in hun overleg. 2027 is het eerste jaar van de werking van de kernagenda 2027-2031. Deze kernagenda wordt eind 2026 vastgesteld door het Algemeen Bestuur (AB).

Vennootschappen en Coöperaties

BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)

BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	
1. Rechtsvorm	NV
2. Vestigingsplaats	Den Haag
3. Doelstelling en openbaar belang	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang.
4. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.5 Treasury
5. Deelnemende partijen	De Rijksoverheid (50% van de aandelen) en alle Nederlandse provincies, waterschappen en gemeenten zijn wettelijk verplicht om bij de BNG een bankrekening aan te houden. Alle verrekeningen met het Rijk vinden via de BNG plaats.
6. Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging door burgemeester Ausems. Wethouder Klerx (machtiging burgemeester) neemt deel aan aandeelhoudersvergadering.
7. Financieel belang	Financieel belang 29.133 aandelen á € 2,50: € 72.832,50. Dividend 2025 (voorstel € 1,41 per aandeel) : € 41.077,53.
8. Eigen vermogen	01-01-2025: € 4.777 miljoen 31-12-2025: € 4.900 miljoen
9. Vreemd vermogen	01-01-2025: € 123.614 miljoen 31-12-2025: € 110.700 miljoen
10. Financieel resultaat	2025: € 172 miljoen (nettowinst na belastingen).
11. Risico's	M.b.t. de kredietwaardigheid heeft de BNG een (AAA) rating.
12. Ontwikkelingen	Geen.

Parkmanagement

Parkmanagement Waalwijk B.V.	
1. Rechtsvorm	B.V. (gemeente Waalwijk 100% van de aandelen; opgericht 27 december 2002)
2. Vestigingsplaats	Waalwijk
3. Doelstelling en openbaar belang	Parkmanagement is een besloten vennootschap die als hoofdactiviteit het beheer, onderhoud en de beveiliging op Haven 1 t/m 8 en Zanddonk uitvoert. In artikel 2 van de statuten is dit als volgt omschreven: "Het waarborgen van duurzame kwaliteit van bedrijventerrein Haven 1 t/m 8, Zanddonk alsook (op termijn) van de andere bedrijventerreinen binnen Waalwijk om revitaliseringsopgaven voor de toekomst te voorkomen." De gemeente betaalt een in de begroting geraamde jaarlijkse vergoeding (2025: € 408.500) aan Parkmanagement voor het groen- en grijsonderhoud van de openbare ruimte op de bedrijventerreinen Haven 1 t/m 8. De tweede grote inkomstenbron is de bijdrage van bedrijven (2025: € 414.740) ten behoeve van diensten die Parkmanagement aanbiedt. Daarnaast zijn er inkomsten uit rendement op vermogen, die worden gebruikt voor investeringen.
4. Relatie met programma	3. Economie 3.1 Economische ontwikkeling 5. Sport, cultuur, recreatie 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
5. Deelnemende partijen	Gemeente Waalwijk. 1 deelnemer, aandeel Waalwijk 100%

6. Bestuurlijk belang	<p>Voorzitter AvA is tevens voorzitter RvC: Robert-Jan Peters. Leden AvA (Algemene vergadering van Aandeelhouders): Burgemeester Ausems, Wethouder Klerx, Wethouder Spierings, Wethouder Slaats, Wethouder De Jong en Wethouder Schuijffel. Leden RvC (Raad van Commissarissen):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voorzitter: Robert-Jan Peters • Commissaris: Coert van Caem • Commissaris: Johan Timmermans <p>Directeur: Jan van Roessel</p>
7. Financieel belang	De gemeente Waalwijk is 100% eigenaar van Parkmanagement.
8. Eigen vermogen	01-01-2025: € 4.537.365 31-12-2025: € 4.552.691
9. Vreemd vermogen	01-01-2025: € 294.556 31-12-2025: € 226.661
10. Financieel resultaat	2025: € 15.326.
11. Risico's	De risico's zijn minimaal. Risicovolle deelnemingen zijn verkocht / afgestoten.
12. Ontwikkelingen	De noodzaak om het alleenrecht in Parkmanagement Groen B.V. juridisch te formaliseren heeft in 2025 geleid tot een verschil van mening tussen de toenmalige directeur PMW en de gemeente. Omdat beide partijen niet tot een oplossing van dit conflict konden komen, en daardoor ook de statuten nog niet zijn aangepast, is de beheersovereenkomst met Parkmanagement B.V. opgezegd. Hiermee is de noodzaak tot het juridisch verankeren van het alleenrecht bij PMW Groen B.V. komen te vervallen en worden de publieke taken vanaf 2026 weer rechtstreeks door de gemeente uitgevoerd.

Enexis Holding N.V.

Enexis Holding N.V.	
1. Rechtsvorm	N.V.
2. Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
3. Doelstelling en openbaar belang	Enexis beheert het energienetwerk voor elektriciteit en aardgas in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen klanten (huishoudens, bedrijven en overheden) voor gas en 3,0 miljoen klanten voor elektriciteit. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.
4. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.5 Treasury

5. Deelnemende partijen	91 aandeelhouders
6. Bestuurlijk belang	Aandeelhouder Vertegenwoordiging door Burgemeester Ausems. Wethouder Klerx (machtiging burgemeester) neemt deel aan aandeelhoudersvergadering.
7. Financieel belang	23.177 aandelen (nominale waarde € 23.177) , dit is 0,01548% van het totale aantal aandelen. Dividend 2025 (voorstel € 0,67 per aandeel) : € 15.528,59.
8. Eigen vermogen	01-01-2025: € 5.538.000.000 31-12-2025: € 5.811.000.000
9. Vreemd vermogen	01-01-2025: € 5.949.000.000 31-12-2025: € 7.627.000.000
10. Financieel resultaat	2025: € 400.000.000 (voordelig), waarvan de gemaximaliseerde € 100.000.000 aan dividend wordt uitgekeerd.
11. Risico's	Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (positieve outlook) en bij Moody's Aa3 (stabiele outlook).
12. Ontwikkelingen	Ondanks de recordinvesteringen blijft de druk op de netten hoog en kan Enexis de groeiende vraag naar transportcapaciteit van de komende jaren niet bijbenen. Veel bedrijven zullen op de wachtlijst blijven staan, waardoor ze niet kunnen verduurzamen of uitbreiden. Vanaf medio 2026 verwacht Enexis ook huishoudens en kleinzakelijke klanten hiermee te maken kunnen krijgen. Om sneller te handelen, is het noodzakelijk dat Enexis samen met gemeenten vergunningstrajecten verkorten. Naast fors bouwen zet Enexis ook in op dynamisch systeembeheer: realtime inzicht in afname en teruglevering, en flexibele sturing. Er kan veel capaciteit vrijgemaakt worden als het Enexis lukt om samen met haar klanten het net flexibeler te benutten. Innovaties helpen ons om sneller, efficiënter en veiliger te bouwen en om het net flexibeler te gebruiken en de doorlooptijd van een project is bijvoorbeeld van twaalf naar drie maanden gegaan.

Brabant Water N.V.

De jaarrekeningcijfers 2025 van Brabant Water zijn nog niet bekend bij het opstellen van deze jaarstukken. Vandaar dat de cijfers van 2024 in onderstaande overzicht vermeld staan.

Brabant Water N.V.	
1. Rechtsvorm	N.V.
2. Vestigingsplaats	Hoofdkantoor 's-Hertogenbosch
3. Doelstelling en openbaar belang	Brabant Water wint, zuivert, transporteert en levert drink- en industriewater van hoge kwaliteit vanuit 33 waterproductiebedrijven aan ruim 2,5 miljoen inwoners en bedrijven in Noord-Brabant. Daarnaast levert het bedrijf water op maat en watergerelateerde producten en diensten in de gebonden en vrije markt.
4. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.5 Treasury
5. Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van de provincie Noord-Brabant (31,6%) en van 50 gemeenten in het voorzieningsgebied van Brabant Water.
6. Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Vertegenwoordiging door burgemeester Ausems. Wethouder Klerx (machtiging burgemeester) neemt deel aan de aandeelhoudersvergadering.
7. Financieel belang	66.253 aandelen is 2,38%
8. Eigen vermogen	01-01-2024: € 699.235.000 31-12-2024: € 716.350.000
9. Vreemd vermogen	01-01-2024: € 618.615.000 31-12-2024: € 694.860.000
10. Financieel resultaat	2024: € 17.115.000 (voordelig)
11. Risico's	Beperkt.

12. Ontwikkelingen

Brabant Water heeft samen met de provincie een [regionaal actieplan](#) opgesteld op om voldoende drinkwaterbronnen te waarborgen in de toekomst. Daarin is stilgestaan bij de noodzaak om vooral in West-Brabant snel actie te ondernemen om een drinkwatercrisis te voorkomen. Dit plan is, samen met de actieplannen van andere regio's, gebruikt als basis voor het landelijke actieplan. Het [landelijke actieplan](#), dat is opgesteld door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, de provincies en het Vewin, kent zes actiepunten. De actiepunten focussen vooral op betere samenwerking tussen overheden en drinkwaterbedrijven, snellere vergunningsprocedures en het aanwijzen van nieuwe drinkwatervergunningen.

In het innovatieve project SOFIA wordt gewerkt aan een digital twin van het distributienet. Dit is een virtueel model dat op basis van sensordata het gedrag van de waterstroom in het leidingnet simuleert. Door deze innovatie is de status van het netwerk én hoe het drinkwater door dit netwerk stroomt, continu inzichtelijk vanaf het waterproductiebedrijf tot en met de watermeter. In 2025 moet het complete drinkwaternetwerk onderdeel zijn van de digital twin.

Stichtingen en verenigingen

Stichtingen en verenigingen

Niet van toepassing.

Overige verbonden partijen

Overige verbonden partijen

Niet van toepassing.

Paragraaf 7. Grondbeleid

Grondbeleid

Inleiding

Een belangrijke taak van de gemeente als lokale overheid is de ruimtelijke ordening van het eigen grondgebied. Daartoe beschikt de gemeente over de Omgevingswet, inclusief de Aanvullingswet Grondeigendom en in het bijzonder over de omgevingsvisie, het omgevingsplan en een buitenplanse omgevingsplanactiviteit. Om het omgevingsplan uit te voeren moet de gemeente grond in eigendom hebben. Is dit niet het geval en willen particuliere eigenaren zelf ontwikkelen, dan moet het kostenverhaal goed geregeld worden.

Doelstelling

Het voeren van het grondbeleid is geen doel op zich, maar een middel om maatschappelijke doelstellingen en ambities te realiseren. De doelstelling is dan ook om door het voeren van het grondbeleid maatschappelijke doelstellingen en ambities te realiseren.

Met het grondbeleid kan de gemeente invloed uitoefenen op de wijze waarop de grond wordt gebruikt. Sturing van het grondgebruik door middel van het grondbeleid is wenselijk, omdat het kan bijdragen aan de realisering van (publieke) doelstellingen op het gebied van volkshuisvesting, zorg, onderwijs, sport, infrastructuur, werkgelegenheid, milieu, financiën etc.

Als gevolg van de maatschappelijke, economische en juridische ontwikkelingen én de verplichting vanuit de financiële verordening is het grondbeleid tegen het licht gehouden. Als gevolg hiervan is in januari 2025 de Nota Grondbeleid 2025-2030 vastgesteld door de gemeenteraad. Daarmee wordt een transparante en eenduidige werkwijze bij de uitvoering van het grondbeleid vastgesteld.

Twee soorten grondbeleid

De twee uiterste vormen van grondbeleid zijn actief grondbeleid en passief (faciliterend) grondbeleid. Beide vormen kennen voor- en nadelen. De voordelen van actief grondbeleid, zullen in algemene zin als nadelen voor faciliterend grondbeleid kunnen worden aangemerkt. Een tussenvorm is de samenwerking tussen de gemeente en private partijen.

Keuze vorm van grondbeleid en de rol van het college daarin

In de Nota grondbeleid 2025-2030 is aangegeven dat voor de gemeente Waalwijk alle vormen van grondbeleid (actief, passief of een mengvorm) in principe aanvaardbaar zijn. Ze kunnen allemaal bijdragen aan de maatschappelijke doelstellingen. De feitelijke keuze voor een specifieke vorm van grondbeleid is afhankelijk van de situatie. Het maatschappelijke rendement van een ontwikkeling speelt dus een grote rol in de keuze van de vorm van het grondbeleid. Maar ook het financiële rendement telt mee.

De gemeente Waalwijk voert zowel een actief als facilitair grondbeleid. In het geval van de uitleglocaties heeft de gemeente tot dusverre voornamelijk een actief grondbeleid gevoerd. Bij herstructureringsprojecten in de bestaande kernen wordt, waar mogelijk, de uitvoering aan projectontwikkelaars overgelaten. Vaak is er dan sprake van hoge verwervingskosten en eventuele saneringskosten. Maar ook dan vindt de ontwikkeling plaats onder regie van de gemeente Waalwijk, met gebruikmaking van het wettelijke instrumentarium.

Materiële vaste activa

Deze gronden kunnen in een tweetal soorten worden onderverdeeld.

a. Compensatiegronden die in de toekomst ingezet kunnen worden als ruilgrond. Deze gronden worden nu verpacht ,of zijn aangekocht voor ontwikkelingen op de (middel)lange termijn.

b. Gronden waarvan de bestemming (nog) niet is gewijzigd, maar waarvan verwacht wordt dat deze binnen korte termijn een andere bestemming krijgen: de zogenoemde warme gronden.

Binnen de gronden, vallend onder de materiële vaste activa, is het niet mogelijk om rente op de boekwaarde bij te schrijven. Wel is het onder voorwaarden toegestaan om de voorbereidingskosten te activeren onder immateriële vaste activa. Daarbij kunnen waarbij ze in een later stadium ingebracht kunnen worden, indien de gronden worden overgeheveld naar bouwgrond in exploitatie.

Compensatiegrond/ontwikkelgrond op (middel)lange termijn:

Dit betreft de gronden die voornamelijk dienen als ruilgronden bij toekomstige verwervingen en gronden die in het verleden zijn verworven met het oog op mogelijke toekomstige ontwikkeling.

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) worden bovenvermelde gronden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs op voorwaarde dat deze lager is of gelijk aan de marktwaarde van de huidige bestemming (agrarische grond). Als de verkrijgingsprijs hoger is dan de marktwaarde van de huidige bestemming, moet afwaardering van de grond plaatsvinden tot aan de marktwaarde. In de gemeentelijke administratie wordt de onbestemde grondvoorraad geadmistreerd onder de 'materiële vaste activa'.

Binnen de materiële vaste activa is 193 ha verantwoord als compensatiegronden dan wel ontwikkelgrond voor de (middel)lange termijn. De totale boekwaarde hiervan bedraagt € 5.985.827. Per m² komt dit gemiddeld neer op een bedrag van € 3,08.

Warme gronden:

De gronden die met het oog op gebiedsontwikkeling door de gemeente zijn verworven, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, worden geduid als 'warme gronden'. Volgens voorschriften van het BBV kunnen dergelijke gronden niet onder de voorraden worden gerangschikt. Zulke gronden moeten worden verantwoord onder materiele vaste activa, tegen de verwervingskosten.

Binnen de gemeente Waalwijk staan de volgende locaties nog te boek als 'warme gronden' met de onderstaande boekwaarde per 31-12-2025:

Naam	Planning	Boekwaarde	Oppervlakte	Boekwaarde per
------	----------	------------	-------------	----------------

				m2
Poolsestraat-noord	2027-2030	€ 296.986	7.470 m ²	€ 39,76
Maasoever/Scharlo	2027-2030	€ 384.000	59.233 m ²	€ 6,48
Haven 8 oost afronding	2027-2030	€ 14.810.831	967.571 m ²	€ 15,31
Totaal		€ 15.491.817	1.034.274 m²	€ 14,98

Actualisatie kostprijsberekeningen

Door het team OBL worden jaarlijks, onder verantwoordelijkheid van de manager van het team OBL, alle kostprijsberekeningen (grondexploitaties) geactualiseerd. Deze actualisatie vindt plaats op een zodanig tijdstip dat de hieruit voortkomende gevolgen in de jaarrekening van het voorafgaand jaar verwerkt kunnen worden. De geactualiseerde kostprijscalculaties worden in de vorm van een nota Grondexploitatie aan de raad voorgelegd, gelijktijdig met de behandeling van de jaarrekening van het desbetreffende jaar.

Het nemen van gerealiseerde winsten

Als in het kader van de jaarlijkse actualisatie van de kostprijsberekeningen winsten per ultimo looptijd van een complex worden geprognosticeerd, dan zal deze winst worden afgeroomd.

Deze winstneming is voorgeschreven in het BBV en moet plaatsvinden aan de hand van de zogenaamde POC-methode (Percentage Of Completion). Over 2025 is er vanuit diverse actieve en facilitaire complexen € 3.968.260 tussentijdse winst teruggedraaid en €4.402.163 tussentijdse winst genomen. Per saldo is daarmee € 433.903 winst genomen. Voor een toelichting hierop wordt verwezen naar de Nota grondexploitatie 2025.

De geprognosticeerde winsten voor de toekomst zien er als volgt uit :

	2026	2027	2028	2029
Afbouw Haven 1-6	€ 681.548			
Haven 8 West	€ 315.685	€ 863.946	€ 2.244.415	€
Insteekhaven*	€ 22.165	€ 24.635	€ 239.678	€
Haven 8 Oost	€ 269.390	€ 916.435	€ 1.890.873	€
Achter de Hoven	€ 25.300	€ 24.929	€ 17.285	
Akkerlanen	€ 218.576	€ 170.778		

Kasteellaan vm. Basisschool	€	7.635				
vm. school de Brug Waspik	€	5.269				
Vennootschapsbelasting		n.t.b.	n.t.b.	n.t.b.		
Totaal	€	1.545.568	€	2.000.723	€	4.392.251

*Kanttekening bij dit overzicht is wel dat de winst van Insteekhaven is gereserveerd om de kapitaallasten met betrekking tot de investering voor de Insteekhaven (deels) te dekken.

Treffen voorzieningen voor te verwachten verliezen

Als in het kader van de jaarlijkse actualisatie van de kostprijsberekeningen blijkt dat verliezen per einde looptijd van een complex onafwendbaar zijn, dient per direct, ter grootte van dat verlies op eindwaarde, een voorziening te worden getroffen ten laste van de reserve Grondexploitatie.

Per 31 december 2025 zijn de volgende (verlies)voorzieningen getroffen voor complexen met een negatief resultaat:

*Bedragen * € 1*

Naam voorziening	31/12/2025
Voorziening Landgoed Driessen	4.853.841
Voorziening herontwikkeling De Els	4.000.000
Totaal voorzieningen bouwgrond in exploitatie	8.853.841
Voorziening Capelsche Put	23.930
Voorziening Herontwikkeling flats Bloemenoord	1.120.999
Voorziening Tilburgseweg	0
Voorziening Herontwikkeling Clemenskerk	66.386
Voorziening Akkerlaan 20	34.460
Voorziening Schotse Hooglanderstraat 12-24	2.230
Voorziening Carmalietenhof Waspik	25.040
Voorziening Valkenvoortweg Campus	6.156
Voorziening Slachthuisterrein	0
Voorziening Mr. Van Coothstraat 6-8	52.316
Voorziening Grotestraat 143 - 145	34.362
Voorziening Tom Mandersstraat 1 - 3	2.697
Voorziening Julianalaan 4 - 6 Sprang Capelle	0
Voorziening Julianastraat 11	0
Voorziening Grotestraat 162-164	1.783
Voorziening Julianalaan 15 Sprang-Capelle	0
Voorziening Veerstraat 1	1.662
Voorziening Baardwijksestraat/Borksesticht	0
Voorziening Stationstraat 46 - 60	13.547
Voorziening Wendelnesseweg-West ong.	0
Voorziening Van der Duinstraat	2.646
Voorziening Torenstraat	329.679
Voorziening Grotestraat 239-241	243.085
Voorziening Scharlo 26	0
Voorziening Burg. Verwielstraat	446
Totaal voorzieningen faciliterend grondbedrijf	1.961.424
Totaal	10.815.265

Reserve Grondexploitatie

Binnen het grondbedrijf is een algemene of 'vrije' reserve gevormd om de hieronder genoemde risico's op te vangen: de reserve Grondexploitatie. Voeding van deze reserve gebeurt door (tussentijdse) winstnemingen van de diverse complexen binnen het grondbedrijf. Bij verlieslatende complexen volgt een onttrekking.

De reserve Grondexploitatie is de enige vrije reserve binnen de grondexploitatie. Deze is te vergelijken met de Algemene Reserve op concernniveau. De inzetbaarheid van de reserve Grondexploitatie beperkt zich tot zaken die een duidelijk raakvlak hebben met het taakgebied grondexploitatie.

Jaarlijks worden de kostprijscalculaties van de diverse onderhanden en toekomstige grondexploitaties en van de facilitaire projecten bijgesteld. Uitgangspunt is dat sprake moet zijn van reële ramingen, de normale en algemene bedrijfsrisico's inbegrepen.

De raad heeft besloten het saldo van de reserve Grondexploitatie op € 5 miljoen te bepalen. Voor zover het saldo van deze reserve, bij het jaarrekeningproces, uitstijgt boven het maximum zal het meerdere worden afgestort naar de Algemene Reserve. Wanneer het saldo minder dan € 5 miljoen bedraagt, moet dit saldo aangevuld worden vanuit de Algemene

Reserve. De hoogte van de reserve Grondexploitatie wordt jaarlijks in beeld gebracht en besluitvorming vindt plaats met de Nota grondexploitatie.

Risico's

Algemeen

Bij uitvoering van het gemeentelijk grondbeleid worden risico's gelopen. In het algemeen geldt dat hoe langer de looptijd van een plan is, hoe complexer het is om de te lopen risico's in te schatten. Toch is het wel van belang om de risico's te benoemen en – waar mogelijk – in beeld te brengen wat de (financiële) gevolgen kunnen zijn voor de lopende projecten. De risico's zijn te onderscheiden in directe en indirecte risico's.

Indirecte risico's (marktrisico's)

De indirecte risico's vloeien voornamelijk voort uit macro-economische ontwikkelingen en veranderende wet- en regelgeving. Gelet op de aard en oorsprong van de indirecte risico's hebben deze gevolgen voor alle lopende projecten. Indirecte risico's zijn divers van aard en niet gemakkelijk te duiden en te voorspellen. Een project kan ook te maken krijgen met projectgebonden risico's, ofwel de directe risico's. De belangrijkste indirecte en directe risico's zijn hieronder toegelicht.

Onroerendgoedmarkt

De onroerendgoedmarkt kan aan grote schommelingen onderhevig zijn. Er kan sprake zijn van een landelijke tendens, maar het kan soms ook regiogebonden zijn. Het is zaak om adequaat in te spelen op veranderingen in de onroerendgoedmarkt om de risico's, waaraan de gemeente is blootgesteld, zoveel mogelijk te beperken.

Loon- en prijsontwikkelingen

Vooraf bij grondexploitaties met een lange looptijd moet de ontwikkeling voor lonen en prijzen bij de start van het plan voor een lange termijn ingeschat worden. Over het algemeen is er weinig aan de hand als de ontwikkeling van de kosten gelijk is aan de ontwikkeling van de opbrengsten. Stijgende loon- en bouwkosten kunnen invloed hebben op het resultaat van lopende projecten. Het is dan ook zaak om ter beheersing van de risico's die hieraan verbonden zijn de exploitatieberekeningen jaarlijks te actualiseren zodat aanpassingen tijdig kunnen worden gedaan.

Financieringslasten

Over het algemeen vormen de financieringslasten (de rente) een behoorlijke kostenpost binnen de grondexploitatie. Doordat de kosten van met name grondverwerving bij langdurige projecten meestal ver voor de opbrengsten uitlopen, kunnen de rentekosten oplopen. Als sprake is van een boekwaarde waarbij de tot dan toe gemaakte kosten hoger zijn dan de tot dan gerealiseerde opbrengsten, is over het verschil rente verschuldigd. Die komt ten laste van het exploitatieresultaat. Het is daarom zaak de kosten zo laat mogelijk te maken en de opbrengsten zo vroeg mogelijk te realiseren. Momenteel is de rekenrente voor de grondexploitaties laag waardoor het risico redelijk beperkt is.

Een ander rentetarief dat indirect raakvlakken heeft met de grondexploitatie is de hypotheekrente. Wanneer deze rente stijgt, kan dit een verminderde vraag naar woningbouw tot gevolg hebben. Indirect kan stijging van de hypotheekrente dus invloed hebben op het exploitatieresultaat van de grondexploitatie. Ook hier geldt dat de hypotheekrente momenteel relatief laag is.

Directe risico's (projectspecifieke risico's)

Naast de indirecte risico's kan een project ook te maken krijgen met projectgebonden risico's, ofwel de directe risico's. Deze directe risico's hoeven zich niet bij elk project voor te doen. Per project kunnen de directe risico's dus verschillend zijn. De meest voorkomende directe risico's worden hieronder omschreven.

Wetgeving en procedures

Veranderende wetgeving of jurisprudentie kan van invloed zijn op de resultaten van de lopende projecten. Sommige veranderingen zijn te verwachten, bijvoorbeeld de invoering van de Omgevingswet. Het komt echter ook voor dat we gedurende het project geconfronteerd worden met bepaalde wetgeving en jurisprudentie. Het gevolg kan zijn dat vooraf gecalculerde planontwikkelingskosten beduidend hoger uitvallen.

Wanneer er een ruimtelijk besluit genomen wordt, hebben belanghebbenden altijd recht op rechtsbescherming. Wanneer er gebruikt wordt gemaakt van deze rechtsbescherming, kan dat leiden tot vertraging. Zeker bij de binnenstedelijke ontwikkelingen, waar veel omwonenden zijn, is de kans groot dat deze omwonenden gebruik maken van deze mogelijkheden.

Nadeelcompensatie

Aanvragen om vergoeding van nadeelcompensatie vormen een toenemend risico. Vooral bij binnenstedelijke ontwikkelingen nemen de verzoeken toe. Wanneer de gemeente grondeigenaar is van het te ontwikkelen gebied, wordt er vooraf een inventariserend onderzoek gedaan. Hierbij wordt een reële inschatting gemaakt van het nadeel voor omliggende percelen. Bij projecten waarbij de gemeente geen grondeigenaar is wordt een nadeelcompensatie afgewenteld op de initiatiefnemer. De gemeente ondervindt bij deze projecten nagenoeg geen financiële gevolgen van mogelijke nadeelcompensatie.

Nadeelcompensatie staat op de lijst van de te verhalen kosten op derden, binnen de kostenverhaalsregels van het Omgevingsplan.

De inwerkingtreding van de Omgevingswet zorgt voor een hoger risico op uitkering van nadeelcompensaties. Dat heeft drie redenen:

- De lijst met schadeoorzaken is onder de nieuwe wet uitgebreid, waardoor steeds meer ruimtelijke besluiten potentiële aanspraak op nadeelcompensatie kunnen veroorzaken.
- Als beoordelingsmoment voor ontstane schade worden de feitelijke situatie direct voor en direct na het ontstaan van schade met elkaar vergeleken. Dus het moment van vergunning verlenen maakt uit. Daarmee is ook het aantal gronden voor de aanvraag van nadeelcompensatie hoger, dan wanneer de aanvraag is verleend op het moment dat het gebouw er nog stond.
- Daarnaast worden de kosten hoger. Niet alleen de schadevergoeding, maar ook de daarmee samenhangende kosten (zoals de advies- en ambtelijke kosten) moeten vergoed worden.

Uitgifte in erfpacht

Naast de verkoop van grond is ook de uitgifte in erfpacht mogelijk. Een recht van erfpacht houdt in dat een persoon of bedrijf de bevoegdheid heeft om een onroerende zaak gedurende een bepaalde tijd te houden en te gebruiken, terwijl het eigendom bij een ander blijft. De gemeente blijft dus eigenaar van het perceel, maar geeft het recht om de onroerende zaak te gebruiken aan de erfpachter. In ruil hiervoor krijgt de gemeente een vergoeding, de zogenaamde canon. Deze canon wordt door de gemeente jaarlijks in rekening gebracht en is een percentage van de grondwaarde. Dit rentepercentage wordt gebaseerd op het gemiddeld rentepercentage voor aangetrokken geldleningen en een opslag voor administratie en risico. Daarnaast wordt gekeken naar de geldende hypotheekrente. De optie om gronden in erfpacht te nemen moet namelijk minder interessant zijn dan het kopen van de gronden.

Ten opzichte van verkoop is uitgifte in erfpacht een risico. Een erfpachter kan immers failliet gaan of betalingsproblemen hebben. Als er wel rentelasten van de geactiveerde erfpachtgrond zijn, maar geen ontvangen canon, betekent dit een tekort voor de gemeente. Desondanks kan de mogelijkheid van erfpacht leiden tot een hogere afzet van bedrijfsgrond, wat vervolgens leidt tot een beter economisch klimaat en meer werkgelegenheid. Waar in het verleden vaak terughoudend werd omgegaan met uitgifte in erfpacht, is er tegenwoordig meer ruimte voor deze optie. De gemeenteraad heeft in de Nota grondbeleid 2025-2030 besloten dat de uitgifte van gronden in erfpacht tot de mogelijkheden behoort.

Archeologische monumenten

Als er bij de ontwikkeling van een locatie een archeologisch monument wordt aangetroffen, moeten de kosten, als deze niet verhaald kunnen worden op derden, ten laste van de grondexploitatie gebracht te worden. Gemeenten zijn met ingang van 2024 op grond van de Omgevingswet verplicht om bij de vaststelling van bestemmingsplannen rekening te houden met in de bodem aanwezige en te verwachten archeologische overblijfselen. Voorheen werd dit geborgd in de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz).

De gemeenteraad heeft de geactualiseerde Erfgoedkaart met daarin de Archeologische beleidskaart vastgesteld. Op basis daarvan wordt de noodzaak tot het verrichten van archeologisch onderzoek bepaald.

Het is vereist om, vooruitlopend op het in ontwikkeling brengen van een locatie met archeologische verwachtingswaarde, op basis van deze Archeologische beleidskaart, archeologisch onderzoek te verrichten. Naast de wettelijke plicht biedt dit de gemeente ook de mogelijkheid om naar aanleiding van het onderzoek bij te sturen.

Bodemverontreiniging

Een van de directe risico's die grote financiële gevolgen kan hebben, is bodemverontreiniging. Vaak is bodemsanering een grote kostenpost binnen een exploitatie. Om het risico op onvoorziene bodemverontreiniging te voorkomen, wordt er een bodemonderzoek uitgevoerd bij aanvang van het project. De eventuele kosten voor sanering kunnen dan in de exploitatieraming worden meegenomen. Het uitvoeren van een bodemonderzoek sluit eventuele onvoorziene verontreiniging niet uit, maar het risico wordt hierdoor sterk beperkt.

Uitspraak stikstof

Door de Raad van State-uitspraken van 18 december 2024 (Rendac/Amercentrale) is het onderdeel stikstof een (nog) groter risico geworden voor de doorlooptijd van projecten. Voor intern salderen is nu (en met terugwerkende kracht tot 1 januari 2020) een natuurvergunning van GS nodig. In Noord-Brabant geldt sinds maart 2023 een vergunningstop voor extern salderen, omdat niet kan worden voldaan aan het additionaliteitsvereiste. Een vergunning voor een nieuwe activiteit mag pas worden verleend als de stikstofruimte die daarvoor nodig is, niet al nodig is voor natuurherstel. Dit geldt nu ook voor intern salderen. Het is aan Rijk en provincie om te komen tot het benodigde natuurherstel. Concrete maatregelen en een juridisch houdbare onderbouwing hiervan zijn nog niet voorhanden.

Vanwege de directe nabijheid van de Natura 2000-gebieden (Westelijke) Langstraat en Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen geldt voor projecten van enige omvang in Waalwijk al snel dat significante effecten ($>0,00$ mol N/h/ja) op voorhand niet kunnen worden uitgesloten, waardoor een natuurvergunning nodig is. Het is nog niet bekend of en zo ja, welke gevolgen dit heeft voor deze projecten. Bij vervolgstappen en contractvorming houden we rekening met dit risico en treffen we beheersmaatregelen ten aanzien van eventuele financiële gevolgen.

Doorrekening risicoscenario's

Lopende BIE's en faciliterende projecten

Wanneer de indirecte risico's zich voordoen heeft dit effect op alle lopende actieve projecten. Om inzichtelijk te maken wat het financiële effect is van elk risico, zijn deze doorgerekend op de alle complexen. Het financiële effect betreft het verschil tussen de exploitatieberekening (met in-acht-name van de gehanteerde parameters) en de exploitatieberekening op eindwaarde, waarbij het betreffende risico zich voordoet.

Gehanteerde parameters

Als uitgangspunt voor de op te stellen grondexploitaties zijn een aantal parameters bepaald. Zo wordt er gerekend met een rentepercentage van 1,25% voor 2026 en volgende jaren. Voor de kosten is gerekend met een stijgingspercentage van 3%, vanaf 2029 met 2%. Aan de opbrengstzijde is voor woningen een stijgingspercentage van 2% gehanteerd. Voor bedrijvigheid is een stijgingspercentage van 2% gehanteerd.

Toelichting risicocomponenten:

1. Rentetoerekening: Er wordt in het basisscenario met een rentepercentage van 1,25% vanaf 2024 gerekend. We hebben berekend wat het financiële effect is als dit percentage met 1% wordt verhoogd naar 2,25%.

2. Opbrengstdaling: In de risicoberekening is inzichtelijk gemaakt wat het financiële effect is als de opbrengsten 1% minder hard stijgen dan de percentages van de gebruikte parameters.

3. Kostenstijging: In de risicoberekening is inzichtelijk gemaakt wat het financiële effect is als de kosten 1% harder stijgen dan de percentages van de gebruikte parameters.

In de tabel wordt onder 'indirecte risico's' weergegeven wat het effect is van een combinatie van deze risicocomponenten.

In de tabel is ook weergegeven hoe hoog de directe risico's zijn. Deze zijn verder uitgewerkt in de Nota grondexploitatie 2026, onder de projectrapporten.

De grondexploitaties met een positief eindwaardesaldo kunnen de indirecte en directe risico's binnen het eigen resultaat opvangen. De grondexploitaties met een negatieve eindwaarde niet. Bij de Bouwgrond in exploitatie (BIE's) is dit Landgoed Driessen en De Els. Dit risico zal dan ook opgevangen moeten worden met de reserve Grondexploitatie.

Uit onderstaande tabel blijkt dat wanneer de indirecte risico's (uitgaande van afwijkingen van 1%) én directe risico's zich voordoen, de reserve Grondexploitatie dit risico niet kan opvangen.

Wanneer de kosten ten opzichte van de gebruikte parameters 2 procentpunt stijgen, de opbrengstenstijging 2 procentpunt minder bedraagt en de rente 3,25% is (worst-case scenario), dan bedraagt het totale risico € 4.268.188. De stand van de reserve Grondexploitatie is met € 5 miljoen dan ook onvoldoende om dit risico te kunnen opvangen.

Omschrijving <i>Bedragen * € 1</i>	Gewogen gemiddelde (1%)	Gewogen gemiddelde (2%)
Indirecte risico's (0% van basis, 100% van worst case)		
- 853 Bouwgrondexploitatie bedrijven	3.236.810	6.473.620
- 852 Bouwgrondexploitatie wonen	1.349.595	2.699.191
- Faciliterend		
Totaal	4.586.405	9.172.810
Directe risico's (Project-specifieke risico's)		
- 853	14.174.340	14.174.340

Bouwgrondexploitatie bedrijven		
- Faciliterend in voorbereiding	105.605	105.605
- 852 Bouwgrondexploitatie wonen	2.277.500	2.277.500
- Faciliterend	33.500	33.500
Totaal	16.590.944	16.590.944
Totale risico bandbreedte	21.177.349	25.763.754
Benodigde buffer		
- 853 Bouwgrondexploitatie bedrijven	17.411.149	20.647.959
- Faciliterend in voorbereiding	105.605	105.605
- 852 Bouwgrondexploitatie wonen	3.627.095	3.627.095
- Faciliterend	33.500	33.500
Totaal	21.177.349	24.414.159
Risico afgedekt met winst project		
- 853 Bouwgrondexploitatie bedrijven	13.543.971	15.627.524
- 852 Bouwgrondexploitatie wonen	23.944	47.422

- Faciliterend	29.181	31.625
Risico's die gedekt moeten kunnen worden uit de reserve Grondexploitatie	7.580.253	8.707.587

Om de hierboven opgesomde risico's zoveel mogelijk beheersbaar te houden, worden jaarlijks de kostprijscalculaties van de grondexploitaties geactualiseerd. Uitgangspunt is dat sprake moet zijn van reële ramingen, de normale en algemene bedrijfsrisico's inbegrepen. Gelijktijdig met het jaarrekeningproces wordt jaarlijks een totale bundel van de lopende grondexploitaties, facilitaire projecten en de materiële vaste activa aan de raad ter goedkeuring voorgelegd. Eventuele verliezen worden hiermee tijdig inzichtelijk gemaakt. Voor de te verwachten verliezen van lopende projecten worden voorzieningen getroffen ten laste van de reserve Grondexploitatie;

Nieuwe exploitaties worden afzonderlijk ter goedkeuring aan de raad voorgelegd. Jaarlijks wordt een overzicht op hoofdlijnen van de afwijkingen ten opzichte van de laatst vastgestelde opzet vervaardigd en toegelicht.

De risico's m.b.t. de materiële vaste activa worden meegenomen bij de bepaling van het weerstandsvermogen.

De reserve Grondexploitatie fungeert als buffer voor zowel directe als indirecte risico's. Het is van belang dat deze buffer toereikend is om de risico's op te kunnen vangen. In 2025 is een nieuwe grondexploitatie geopend, De Els. Aangezien de risico's binnen deze exploitatie niet binnen het project zelf kunnen worden opgevangen – het betreft immers een verlieslatend project – heeft dit een verhogend effect op het totale risicoprofiel van de grondexploitaties. Het totale risico komt hierdoor uit op ruim € 7,5 miljoen en overschrijdt daarmee het huidige plafond van € 5 miljoen. Overeenkomstig hetgeen in de Begroting 2026 (paragraaf Weerstandsvermogen) is opgenomen wordt voorgesteld om de reserve Grondexploitatie te verhogen naar € 7,5 miljoen.

Het kostenverhaal is gewaarborgd door gebruik te maken de mogelijkheden die de kostenverhaalsregels in de Omgevingswet bieden. Naast het private traject van de anterieure en de posterieure overeenkomsten met initiatiefnemers, geldt het publieke spoor van kostenverhaal via de omgevingsvergunning als een vangnet om kosten te verhalen. Het kan ook voorkomen dat er voorbereidende werkzaamheden worden uitgevoerd, met name in de vorm van ambtelijke uren, en dat er uiteindelijk geen anterieure overeenkomst wordt gesloten. In die gevallen worden de gemaakte kosten afgeboekt ten laste van de reserve Grondexploitatie. In 2025 is er voor totaal € 211.710 aan kosten gemaakt voor projecten waar in 2025 nog geen anterieure overeenkomst voor afgesloten was. Het is niet aannemelijk dat dit gehele bedrag niet te verhalen is, aangezien het meerdere projecten betreft die zich in verschillende stadia bevinden.

Deze risico's worden gedekt vanuit de Reserve grondexploitatie.

Complexen in uitvoering of in voorbereiding

Als actieve grondexploitaties zijn momenteel nog lopend: Landgoed Driessen, Afbouw Haven I t/m VI, Haven 8 West, Haven 8 Oost, Insteekhaven, Achter de Hoven. De grondexploitatie De Els is op 22 mei 2025 geopend.

Binnen de facilitaire complexen zijn Akkerlanen, Bloemenoordflats, Slachthuisterrein, Gedempte Haven en het ETZ grote ontwikkelingen met, voor de gemeente, financiële belangen. Een aantal plannen waar de gemeente grondeigendom heeft is in voorbereiding. Daarmee worden deze plannen verantwoord onder de materiële vaste activa: Scharlo-Maasoever, Landgoed Driessen fase II en Haven 8 Oost overig. Een toelichting op deze plannen is opgenomen in de Nota grondexploitatie 2026.

Centrumontwikkeling De Els

Verloop project/voortgang

De herontwikkeling van De Els en omgeving is het speerpunt uit de Centrumvisie Waalwijk 2024 in de ontwikkeling naar een toekomstbestendige binnenstad. Het project De Els (incl. Schoolkwartier) maakt deel uit van (en vervult een cruciale rol bij) een bredere transformatie van de binnenstad van een 'plek om te kopen' naar een 'plek om te zijn'. Deze ontwikkeling is nodig om de binnenstad op de lange termijn aantrekkelijk en relevant te houden. Het is een kans om een impuls te geven aan de woningbouw en een nieuw stedelijk woonmilieu toe te voegen. Dat vergroot het draagvlak voor de ontwikkeling van een sterke OV-knoop en geeft ruimte aan de invulling van de groen-blauwe opgave in de binnenstad. Waalwijk zet zich samen met een tweetal ontwikkelaars in voor de herontwikkeling van het winkelcentrum De Els en omgeving. Het Voorlopig Ontwerp Stedenbouwkundig Plan (VOSP, dec. 2024) is integraal getoetst op de verschillende beleidsthema's. Het vormde tevens de basis voor het financiële model en de gemeentelijke grondexploitatie (vastgesteld door de raad op 22 mei 2025) en twee anterieure overeenkomsten. Naast het geld dat gereserveerd wordt uit de Algemene Reserve zijn ook twee rijkssubsidies meegenomen: de Impulsaanpak Winkelgebieden (IW) en de Woningbouw-Impulsregeling (Wbi). Daarnaast draagt ook Provincie Noord Brabant bij aan de realisatie van deze plannen in de vorm van een subsidie voor hoogwaardig 'groen-blauwe' inrichting van het tweede maaiveld en een geldlening ten behoeve van de aankoop van panden. Met deze grondexploitatie zijn de benodigde middelen beschikbaar voor dit binnenstadsproject.

Aanvankelijk was het de bedoeling om na het VOSP direct door te ontwikkelen naar een Definitief Ontwerp. Door verschillende stedenbouwkundige aanpassingen in het plan—zoals de gewijzigde positie, type en omvang van de parkeergarage en de toevoeging van een noordelijk woonhof— wordt er een tussenproduct uitgewerkt: het VOSP 2.0. Deze versie wordt momenteel getoetst aan onze ruimtelijke en financiële kaders en aan de civieltechnische haalbaarheid. Op een later moment zal het DOSP ter bestuurlijke besluitvorming aan de gemeenteraad worden voorgelegd. De actualisatie van De Els voor de Nota Grondexploitatie 2026 is uitgevoerd op basis van de uitgangspunten uit het eerste VOSP (mei 2025). Het project De Els en omgeving (incl. Schoolkwartier) heeft de volgende ontwikkelopgave / programma:

Programma Projectgebied De Els

- Herontwikkeling (sloop/nieuwbouw) bestaand winkelcentrum De Els;
- Toevoeging 120 sociale huurappartementen;
- Toevoeging 272 koopappartementen
- Toevoeging 2 grondgebonden woningen
- Herinrichting openbaar gebied (inclusief 320 parkeerplaatsen)
- Realisatie gebouwde parkeervoorziening (350 parkeerplaatsen)

Programma Projectgebied Schoolkwartier

- Herontwikkeling oude jongensschool tot een openbare bibliotheek;
- Herontwikkeling (sloop/nieuwbouw) Hema;

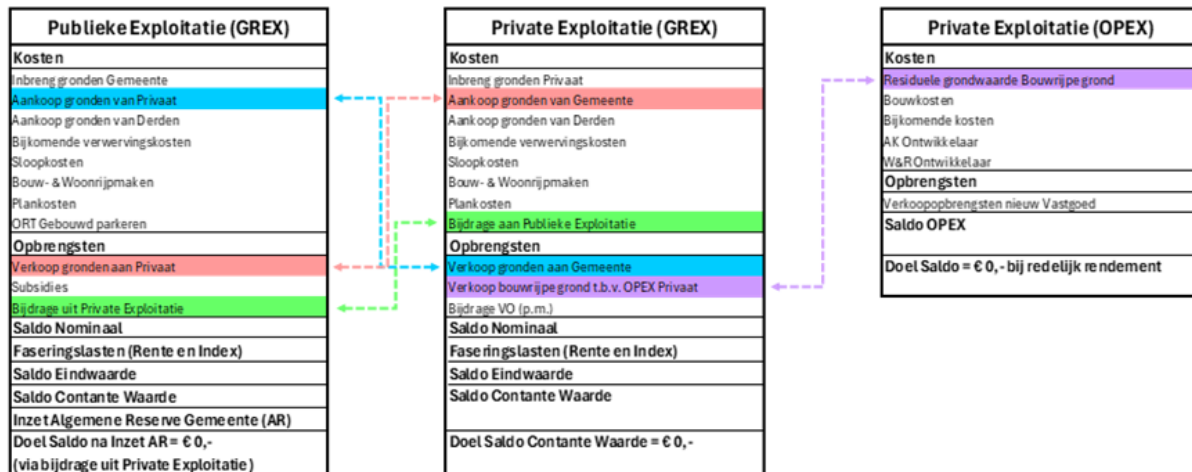
- Toevoeging 26 huur- en /of koopappartementen

Financiële toelichting

Tijdens het proces om te komen tot het VOSP en vaststelling van de gemeentelijke grondexploitatie in mei 2025, is steeds sprake geweest van gelijktijdig "rekenen en tekenen". Hierbij zijn steeds zowel de gemeentelijke businesscase, in de vorm van een grondexploitatie (GREX), als de private businesscases, bestaande uit een opstalexploitatie (OPEX) en een grondexploitatie (GREX), in onderlinge samenhang, de integrale planexploitatie (PLANEX) bezien, met als doel te komen tot een haalbare integrale businesscase.

De samenhang tussen de gemeentelijke exploitatie en de private exploitatie binnen de PLANEX bestaat enerzijds uit de verschillende grondtransacties over en weer en anderzijds uit de exploitatiebijdragen die vanuit de private exploitaties gedaan worden aan de gemeentelijke exploitatie.

Hieronder is de onderlinge samenhang tussen de publieke- en private exploitatie schematisch weergegeven.

Figuur 1: Schematische weergave Integrale planexploitatie

Parkeerexploitatie

Binnen de ontwikkelopgaven voor de (her)ontwikkeling van De Els en Omgeving is ook de realisatie van 320 nieuwe maaiveldparkeerplaatsen en de bouw van een gebouwde parkeervoorziening met 350 parkeerplaatsen opgenomen. De aanlegkosten voor de nieuwe parkeerplaatsen op maaiveld zijn in deze grondexploitatie opgenomen onder het Bouw- en Woonrijpmaken.

De realisatiekosten van de gebouwde parkeervoorziening kunnen, conform de richtlijnen vanuit BBV, niet als kostenpost worden opgenomen in de GREX. Immers het realiseren van gebouwen is geen grondexploitatieactiviteit. Dit betekent dat naast het voeren van deze grondexploitatie, de gemeente ook separaat als opdrachtgever voor de realisatie van de parkeergarage dient op te treden. Hiervoor zal een separaat investeringsbesluit genomen moeten worden. De kosten voor de realisatie van de parkeergarage dienen vervolgens gedekt te worden uit de exploitatie van alle, maaiveld en gebouwd, te realiseren parkeerplaatsen in het plangebied (in totaal 670 betaalde parkeerplaatsen).

Om te kunnen bepalen of de parkeerexploitatie van deze nieuwe parkeervoorzieningen voldoende dekking kan geven aan de benodigde investering voor het bouwen van de parkeergarage, is vanuit de parkeerexploitatie berekend wat de maximale investeringsruimte kan zijn. Dit investeringsbedrag is gebaseerd op een NCW (Netto Contante Waarde) - berekening (40 jaar) voor alle betaalde parkeervoorzieningen in Waalwijk.

Vervolgens is een normatieve inschatting gemaakt van de realisatiekosten van de gebouwde parkeervoorziening. Hierbij is gebruik gemaakt van normbedragen uit het Bouwkostenkompas. De geschatte realisatiekosten zijn hoger dan de maximale investeringsruimte. Dit verschil wordt beschouwd als onrendabele top en is onder Overige kosten opgenomen in de gemeentelijke GREX.

Naast het vaststellen van de (incidentele) onrendabele top op basis van een NCW-berekening over 40 jaar zal voor de kredietaanvraag van de parkeergarage in beeld gebracht worden wat het structurele effect is voor de meerjarenbegroting. Immers, met het afdekken van de onrendabele top is er voor de gehele looptijd weliswaar sprake van een sluitende exploitatie, maar kan er in de eerste jaren van exploitatie nog wel sprake zijn van een jaarlijks tekort.

Voor de vaststelling van het DOSP zullen deze beide berekeningen (zowel de incidentele investering als de structurele exploitatielasten en -baten) worden geactualiseerd. In aansluiting op de Kadernota 2026 en het raadsvoorstel voor het vaststellen voor de begroting 2026 zal vooruitlopend hierop aan de raad bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2025 een voorstel worden gedaan voor het vormen van een bestemmingsreserve uit het overschot op het product parkeren.

Actualisatie 1-1-2026

Op basis van het VOSP is de gemeentelijke grondexploitatie De Els opgesteld. Op 22 mei 2025 heeft de raad de 'grondexploitatie De Els en omgeving' vastgesteld. Daarmee zijn de benodigde financiële middelen beschikbaar gekomen. Op basis van de ruimtelijke vertaling in het VOSP en de financiële afspraken met de ontwikkelaars kent de gemeentelijke grondexploitatie een negatief resultaat van circa € 4,00 miljoen op Eindwaarde per 31-12-2033. Deze vastgestelde voorziening uit de Algemene Reserve van € 4,0 miljoen biedt voldoende dekking om het negatieve resultaat op eindwaarde per 31-12-2033 te dekken. De actualisatie van De Els voor de jaarrekening 2025 is uitgevoerd op basis van de uitgangspunten uit het eerste VOSP (mei 2025). Hierin zijn de boekwaardes van 2025 verwerkt en is er voor een aantal posten aanvullend budget opgenomen. Dit betreft voornamelijk een aanvulling op de plankosten. Bij vaststelling van de gemeentelijke grondexploitatie is voor het bepalen van de gemeentelijke plankosten de landelijke plankostenscan gebruikt. Waarbij voor de gemeente voornamelijk een toetsende rol is aangenomen bij de bijdragepercentages. Aangezien nu wordt voorzien dat de gemeente in het kader van verwerving en toetsing van de planologische procedure meer capaciteit moet inzetten dan vooraf geraamd, is hiervoor aanvullend budget opgenomen. In de actualisatie vertaalt zich dit conform gemaakte afspraken in een hogere exploitatiebijdrage vanuit privaat waardoor voor de actualisatie ten behoeve van de jaarrekening 2025 het resultaat nog steeds op -€4.000.000 op eindwaarde uitkomt.

Op basis van de uitgangspunten conform het DOSP wordt de gehele planexploitatie opnieuw herzien en worden er definitieve afspraken gemaakt met de private partijen. Na verwachting zal het DOSP eind 2026 aan de gemeenteraad worden voorgelegd, inclusief onderbouwing van de gemeentelijke grondexploitatie.

Risicoanalyse:

In de geactualiseerde GREX zijn kosten en opbrengsten normatief bepaald op basis van het VOSP. Naarmate de plannen concreter worden uitgewerkt, kunnen zowel de kosten als de opbrengsten nauwkeuriger worden geraamd. Dit betekent dat in de nu voorliggende GREX nog diverse aannames en onzekerheden zijn opgenomen, die bij verdere uitwerking zowel in positieve als negatieve zin invloed kunnen hebben op het uiteindelijke resultaat. In het kader van de actualisatie zijn de risico's opnieuw beoordeeld in overleg met de verschillende betrokken disciplines binnen het projectteam. In onderstaande tabel is de bijbehorende RISMAN-tabel voor deze grondexploitatie opgenomen.

Rismantabel Gemeentelijke Grondexploitatie De Els en Omgeving per 1-1-2026 (bedragen maal € 1,0 miljoen)			
Omschrijving Risico	Ongewogen Risico	Kans van optreden	Gewogen Risico
Verwervingen van derden 30% duurder	€ 3,34	15%	€ 0,50
Kosten Bouw- & Woonrijpmaken + 25%	€ 1,63	45%	€ 0,73
Tegenvaller in private exploitatie waardoor exploitatiebijdrage € 1,0 miljoen lager uitvalt	€ 1,00	10%	€ 0,10
Door niet voldoen aan subsidievoorwaarden Wbi 25% minder subsidie	€ 0,73	15%	€ 0,11
Door niet voldoen aan subsidievoorwaarden IW 25% minder subsidie	€ 0,71	5%	€ 0,04
Taakstellende optimalisatie Bouw- & Woonrijpmaken	€ 0,70	45%	€ 0,31
Extra onderzoekskosten (archeologie/Stikstof e,d,)	€ 0,50	25%	€ 0,13
Sanering 50% duurder	€ 0,15	25%	€ 0,04
Verhuiskostenvergoeding 2 maal zo hoog	€ 0,40	10%	€ 0,04
Sloopkosten 50% duurder	€ 0,27	25%	€ 0,07
Kosten tijdelijk beheer 2 maal zo hoog	€ 0,15	15%	€ 0,02
ORT Parkeren 2 maal zo hoog	€ 0,44	25%	€ 0,11
Verhoogde exploitatiebijdrage kan niet volledig worden verhaald	€ 1,22	15%	€ 0,18
TOTAAL	€ 11,25	21%	€ 2,38

Paragraaf 8. Openbaarheid

Inleiding

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) voor een deel ingegaan. In artikel 3.5 van deze wet staat dat een bestuursorgaan elk jaar moet uitleggen hoe de wet is uitgevoerd. Daarbij moet ook worden gekeken naar de plannen voor het beleid.

De Woo bestaat uit drie onderdelen:

- Actief openbaar maken van informatie
- Passief openbaar maken van informatie
- Het op orde brengen van de informatiehuishouding

Actief openbaar maken

De Woo verplicht gemeenten om informatie uit 11 vastgestelde categorieën actief openbaar te maken. Deze verplichting geldt niet meteen voor alle categorieën tegelijk.

Vanaf 1 november 2024 zijn de eerste categorieën verplicht geworden via een Koninklijk Besluit. Voor de gemeente Waalwijk had dit weinig gevolgen, omdat deze informatie al eerder openbaar was gemaakt.

In 2025 zijn er geen nieuwe categorieën bijgekomen. We volgen de ontwikkelingen op landelijk niveau.

Passief openbaar maken

Naast het actief delen van informatie kan iedereen bij de gemeente Waalwijk publieke informatie opvragen via een Woo-verzoek. Wij proberen zo veel mogelijk informatie openbaar te maken, behalve als daar een wettelijke reden voor is.

In 2025 zijn er 46 Woo-verzoeken ingediend bij de gemeente Waalwijk.

De afhandeling was als volgt:

- 14 verzoeken zijn toegekend
- 3 verzoeken zijn afgewezen
- 5 verzoeken zijn stopgezet (wegens intrekking door verzoeker)
- 7 verzoeken zijn niet in behandeling genomen (wegens niet aanleveren van gevraagde extra informatie)
- 15 verzoeken zijn informeel afgehandeld
- 2 verzoeken zijn nog niet afgehandeld

Informatiehuishouding op orde

De Woo verplicht gemeenten om hun digitale informatiehuishouding binnen 8 jaar op orde te brengen, gerekend vanaf mei 2022. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft hiervoor een meerjarenplan gemaakt. In dit plan staan eisen waaraan gemeenten moeten voldoen.

1. E-depotvoorziening

Elke gemeente moet een e-depot hebben of hierbij zijn aangesloten.

De gemeente is aangesloten bij Streekarchief Langstraat Heusden en Altena (SALHA). SALHA beschikt over een e-depot. Vanaf februari 2025 is het zaaksysteem Djuma in gebruik genomen. De zaken die in het vorige zaaksysteem stonden zijn uitgeplaatst naar het e-depot. Het is de bedoeling om in de toekomst tevens vanuit het raadsinformatiesysteem over te brengen.

2. Selectielijst in applicaties

In elke applicatie moet een selectielijst zijn opgenomen. Dit zorgt ervoor dat informatie op tijd wordt verwijderd.

Dit is een meerjarige taak. In 2025 zijn belangrijke stappen gezet. Bij nieuwe software is de selectielijst toegepast of zijn afspraken gemaakt over het verwijderen van informatie.

3. Beheer van e-mailarchivering

De gemeente heeft beleid voor het beheren van e-mails.

Dit beleid is vastgesteld in 2022.

4. Beheer van tekstberichten

De gemeente heeft beleid voor het beheren van tekstberichten, zoals chatberichten.

Dit beleid is vastgesteld in 2024.

5. Informatiebeheerplan

Elke gemeente moet een informatiebeheerplan hebben. Hierin staat onder andere wie verantwoordelijk is, waar informatie wordt opgeslagen en hoe het beheer is geregeld.

De gemeente Waalwijk heeft een informatiebeheerplan en blijft dit bijwerken. Dit is een doorlopend proces.

6. Kwaliteitssysteem voor informatiebeheer
De gemeente gebruikt een kwaliteitssysteem voor informatiebeheer, zoals beschreven in de Archiefregeling.
Dit systeem wordt steeds verder verbeterd. Het Handboek Kwaliteitszorg is vastgesteld op 15 juli 2022.
7. Metagegevensschema
De gemeente heeft een metagegevensschema vastgesteld. Dit schema wordt gekoppeld aan informatie die blijvend bewaard moet worden.
Het schema is vastgesteld op 15 november 2022 en wordt verder ontwikkeld om te blijven voldoen aan nieuwe standaarden.

Paragraaf 9. Voortgang ombuigingen

De onderliggende doelstellingen/activiteiten in 2025 waren:

Realisatie 2025 ombuigingen sociaal domein

In de Begroting 2025 zijn diverse taakstellingen opgenomen die voortkomen uit landelijke ontwikkelingen, beleidsbesluiten binnen de regio en lokale keuzes in het sociaal domein. Het grootste deel van deze taakstellingen is onderdeel geworden van het implementatieplan Samen Redzaam, dat is opgesteld naar aanleiding van de Koers Sociaal Domein. Hiervoor zijn 4 value cases opgesteld met te behalen doelen voor 2025 e.v..

Daarnaast lopen er nog enkele taakstellingen door uit eerdere begrotingsjaren, als gevolg van de door het Rijk opgelegde kortingen via circulaire van het gemeentefonds. Dit betreft de verlaging van trekkingsrechten voor het Persoons Gebonden Budget via de Sociale Verzekering Bank en de Rijkskorting Valpreventie ouderen.

In de tabel staan de resterende ombuigingen op de momenten van Begroting 2025, Voorjaarsbericht 2025 (VJB) en Najaarsbericht 2025 (NJB).

Toelichtingen daarop zijn in de betreffende P&C-rapportages opgenomen.

Daarna volgt welk deel bij de Jaarstukken 2025 is gerealiseerd en tot slot het verschil ten opzichte van de taakstelling.

Bedragen x € 1.000	Begroting 2025	Begroting 2025 VJB	Begroting 2025 NJB	Realisatie 2025	Verskil met taakstelling
1. Structureel besparingspotentieel sociaal domein lokaal	694	694	694	524	N 170
2. Korting Rijk meicirculaire 2022: Valpreventie ouderen	44	0	0	0	N 44
3. Korting rijk Septembercirculaire 2022: SVB PGB trekkingsrechten	89	89	89	0	N 89

Totaal resterende taakstelling ('eigen') ombuigingen en kortingen van het Rijk	827	783	783	524	N 303
--	-----	-----	-----	-----	-------

Bovenstaande posten 1 tot en met 3 worden hierna verder toegelicht.

1. Structureel besparingspotentieel sociaal domein lokaal

Binnen het sociaal domein wordt lokaal ingezet op drie besparingslijnen die samen moeten leiden tot een zogenoemde "0-lijn" in de uitgavenontwikkeling. De inzet richt zich op het omzetten van individuele zorg naar collectieve en groepsgerichte voorzieningen en op het uitbreiden van indicatievrije ondersteuning. Door meer gebruik te maken van laagdrempelige, algemene voorzieningen wordt minder formele zorg ingezet, wat bijdraagt aan een structurele vermindering van het aantal indicaties en een betere benutting van de beschikbare zorgcapaciteit. Na besluitvorming eind 2024 is gestart met de implementatie van de valuecases in 2025.

Voor 2025 is van het geplande bedrag van € 694.000 een bedrag gerealiseerd van € 524.000. In 2025 is vanuit het programma Samen Redzaam uitvoering gegeven aan de besparingslijn met vier valuecases: 18-, 18+, Verkorte Indicatiestelling 80+ en aanpak van 50 complexe casuïstiek. De grootste resultaten zijn behaald binnen de valuecases 18- en 18+. Belangrijke vermelding is dat de opdracht is gebaseerd op een ambitieus scenario. Het midden scenario is wel volledig behaald. Valuecases zijn waardegedreven businesscases die vertaald zijn naar te behalen aantallen en bijbehorende bedragen als onderdeel van de transformatie in het sociaal domein.

Analyse uitvoering value cases in 2025:

Bij zowel 18- als 18+ zijn de ten doel gestelde aantallen individuele ondersteuning ruimschoots gerealiseerd. Wel blijkt dat het groepsaanbod nog onvoldoende wordt geregistreerd, waardoor de gerealiseerde inzet lager lijkt dan deze in werkelijkheid is. Het verbeteren van deze registratie is daarom een aandachtspunt voor 2026. De valuecase Verkorte Indicatiestelling 80+ heeft geleid tot aantoonbare verkorting van processen voor regiotaxi en rolstoelen. Bij Hulp bij het Huishouden is het proces geanalyseerd en geconcludeerd dat het huisbezoek nodig blijft. Dat is vanuit het inwonersperspectief van belang, maar ook om goed te beoordelen of er alleen Hulp bij het Huishouden nodig is of mogelijk (ook) iets anders. In het proces na het huisbezoek zijn beperkt stappen gezet in administratieve versnelling. Dit vraagt extra aandacht in 2026, omdat dit dus nog niet heeft geleid tot het gewenste effect.

De value case 50 complexe casuïstiek is door verkregen Rijks- en ZonMw-subsidies van € 400.000 eerst opgepakt als analyse opdracht. Het analyseren van lopende casuïstiek is erg ingewikkeld gebleken. Daarom zijn we gestart met uitsluitend afgesloten casussen. Echter kan er in een gesloten casus geen rendement meer worden behaald. De geleerde lessen worden vertaald naar lopende casuïstiek en onder andere opgepakt met behulp van de doorbraakmethodiek. In de tweede helft van 2025 zijn professionals opgeleid in deze methodiek en passen zij dit toe in lopende en nieuwe casussen. De eerste ervaringen van professionals zijn positief. Zij registreren deze inzet sinds eind vorig jaar in een tool, waarin zowel het inhoudelijk plan staat als het financiële rendement. De verwachting is daarom dat dit rendement in 2026 wel zal worden behaald en dat we dit zichtbaar kunnen maken omdat het goed wordt geregistreerd.

Verdieping in de valuecases 18min en 18plus

De grafieken hieronder laten zien dat de instroom in 2025 hoger zou zijn geweest wanneer de valuecases niet waren ingezet. Door in 2026 verder te investeren in deze werkwijze én aflopende indicaties indicatievrij aan te bieden, verwachten we een verdere afname van geïndiceerde zorg en een verschuiving naar een laagdrempeliger en beter passend alternatief. Daarbij is het effect van 2025 structureel, op voorwaarde dat de uitgangspunten van de valuecase worden voortgezet.

Bron: voorzieningen instroom 2025, gemeentelijke applicatie ZorgNed

Bron: voorzieningen instroom 2025, gemeentelijke applicatie ZorgNed

Regionale ontwikkelingen i.r.t. lokale value cases

Binnen de jeugdhulp wordt een toename van de lasten gezien die voortkomt uit autonome ontwikkelingen, zoals meer verblijfstrajecten, hogere tarieven en intensievere begeleiding. Dit komt met name door afschaling van de hoog specialistische zorg, van segment 1 naar segment 4. Deze ontwikkelingen staan los van de lokale ombuigingsinspanningen, maar hebben wel invloed op de beoogde besparing. Daardoor is voor de valuecase 18 min, het geplande resultaat wel behaald, maar niet financieel te effectueren. Omdat we door de lokale ontwikkeling goed zicht hebben gekregen op de regionale invloed kunnen we hier gericht op gaan inzetten in 2026 en verder.

2. Korting Rijk bij Meicirculaire 2022 algemene uitkering: valpreventie ouderen

Het vorige kabinet heeft in het Coalitieakkoord 2022 valpreventie als kostenbesparende preventiemaatregel opgenomen. Valpreventie draagt bij aan gezond ouder worden en leidt tot netto besparingen in de domeinen Zvw en Wlz. De maatregelen die nodig zijn voor implementatie worden komende periode met alle relevante stakeholders, zo ook de gemeenten, uitgewerkt. Voor de Begroting 2025 leidt tot een taakstellende besparing vanuit het gemeentefonds: voor Waalwijk van structureel € 44.000 per jaar.

Deze taakstelling is helaas niet haalbaar gebleken. De landelijke doorgevoerde korting past niet in het Waalwijkse beeld. De vergrijzing is de afgelopen jaren zodanig toegenomen dat het verwachte effect van het rijk niet te effectueren is. Het budget voor de maatwerkvoorzieningen Wmo blijft volledig nodig. Bij het Najaarsbericht 2024 is deze taakstelling structureel afgeraamd: [zie bijstelling NJB24/6.10](#).

3. Korting Rijk Septembercirculaire 2022: SVB PGB trekkingsrechten

Bij de Septembercirculaire 2022 van de algemene uitkering heeft het Rijk aan gemeenten een korting opgelegd voor SVB PGB (Persoonsgebonden Budget) trekkingsrechten. Voor Waalwijk gaat het om een bedrag van € 86.000 in 2024, € 89.000 in 2025 en € 83.000 in 2026 en verder. Vanuit het budget op product 634 Maatwerk dienstverlening 18+ (WMO) zal gemonitord worden of en zo ja, in hoeverre deze taakstellingen vanuit het Rijk haalbaar is. Deze structurele uitname uit het gemeentefonds (met ingang van 2023) is een gevolg van een overeenkomst tussen de VNG en het ministerie van VWS ter compensatie van de uitvoeringskosten van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Gezien de onzekerheid over de kostenontwikkeling evalueren de VNG en het ministerie van VWS deze afspraak na vier jaar (dus in 2026), op basis van de werkelijke uitvoeringskosten van de SVB voor de Jeugdwet en de Wmo. Op basis van de evaluatie kan besloten worden om de structurele uitname uit het gemeentefonds naar boven of naar beneden bij te stellen. Helaas is er landelijk nog geen duidelijkheid hierover. In de P&C cyclus 2026 zal hier verder over worden gerapporteerd.

Jaarrekening

Algemeen

Algemeen

In dit gedeelte leggen wij financieel verantwoording af over het in het 2025 gerealiseerde beleid. Dit gebeurt aan de hand van de balans per 31 december 2025 en de programmarekening over 2025, beide met toelichting.

In alle verloopoverzichten en specificaties zijn de bedragen opgenomen in duizendtallen. Hierdoor kunnen soms afrondingsverschillen ontstaan in de overzichten.

Balans

Activa 31-12

ACTIVA		Bedragen x € 1.000,-	31-12-2025	31-12-2024
Vaste activa	Immateriële vaste activa		583	494
	- Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	583		494
	- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0		0
	Materiële vaste activa		275.702	259.837
	- Investerings met economisch nut	157.319		154.886
	- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	34.599		29.332
	- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	77.560		69.395
	- in erfpacht	6.224		6.224
	Financiële vaste activa		24.293	23.578
	- Kapitaalverstrekkingen			
	* Aan deelnemingen	4.991		4.991
	- Leningen			
	* aan woningbouwcorporaties	4.721		4.830
	* aan deelnemingen	6.526		5.491
	- Overige langlopende leningen	8.055		8.266
	Totaal vaste activa		300.578	283.909
	Vlottende activa	Voorraden		550
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie		550		-1.978
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar			15.684	15.908
- Vorderingen op openbare lichamen		11.353		12.412
- Overige vorderingen		4.331		3.496
Liquide middelen			50	2.074
- Kas- en banksaldi		50		2.074
Overlopende activa			7.959	7.585
- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel		0		0
* Overige Nederlandse overheidslichamen		80		2.358
* Rijk		6.068		1.908
- Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen		1.811		3.319
Totaal vlottende activa			24.243	23.589
TOTAAL GENERAAL		324.821	307.498	

ACTIVA	Bedragen x € 1.000,-	31-12-2025	31-12-2024
--------	----------------------	------------	------------

Passiva 31-12

PASSIVA		Bedragen x € 1.000,-			31-12-2025		31-12-2024
Vaste passiva	Eigen vermogen				113.036		111.255
	- Algemene reserve	21.832				24.842	
	- Bestemmingsreserves	83.867				78.658	
	- Gerealiseerd resultaat	7.337				7.755	
	Voorzieningen				17.716		13.026
	Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer				144.876		138.316
	- Onderhandse leningen						
	* Van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	133.556				138.181	
	* Openbare lichamen	11.320				135	
	Totaal vaste passiva				275.628		262.597
Vlottende passiva	Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar				17.886		18.214
	- Overige kasgeldleningen	10.000				10.000	
	- Banksaldi	553				0	
	- Overige schulden	7.333				8.214	
	Overlopende passiva				31.307		26.687
	- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd, en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	7.695				7.321	
	- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, uitgesplitst naar de ontvangen bedragen						
	* Rijk	14.058				11.194	
	* Overige Nederlandse overheidslichamen	7.251				6.089	
	- Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren	2.303				2.083	
	Totaal vlottende passiva				49.193		44.901
TOTAAL GENERAAL					324.821		307.498
	<i>Gewaarborgde leningen</i>				396.968		398.012
	<i>Garantstellingen</i>				566		674

Overzichten van baten en lasten

Inleiding

De jaarlijkse exploitatielasten zijn de periodiek terugkerende kosten zoals salarissen, exploitatiesubsidies, exploitatiekosten van gebouwen, afschrijvingen op investeringen, rentekosten, etc.

De baten van de exploitatie bestaan voornamelijk uit gemeentelijke belastingen, retributies en bijdragen, inkomsten uit gemeentelijke bezittingen en bedrijven, uitkeringen uit het gemeentefonds en doeluitkeringen van Rijk en provincie.

De lay-out van de rekening van baten en lasten is in hoofdlijnen niet gewijzigd ten opzichte van vorig jaar. Per beleidsveld is een specificatie gegeven naar de onderliggende producten. En er is een overzicht opgenomen van de voorgeschreven taken, volgens de vernieuwing BBV per beleidsveld. In de toelichting per beleidsveld zijn de belangrijkste verschillen in de exploitatie nader geanalyseerd en verklaard.

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

Resultaten per beleidsveld

In het volgende overzicht zijn de algemene dekkingsmiddelen, de post onvoorzien en de overhead apart zichtbaar. Deze bedragen zijn uit de diverse totalen van de beleidsvelden gehaald. De totalen per beleidsveld sluiten daarom niet aan bij de overzichten die verderop zijn opgenomen.

Voor een toelichting op de afwijkingen in de kolom resultaat 2025 wordt verwezen naar de toelichtingen per beleidsveld.

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting voor wijziging 2025			Begroting na wijziging 2025			Jaarrekening 2025			Resultaat 2025
Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	
Beleidsveld 0 Bestuur en ondersteuning	8.531	-1.571	6.960	8.715	-1.546	7.169	9.422	-1.762	7.659	-491
Beleidsveld 1 Veiligheid	6.182	0	6.182	6.620	-296	6.323	6.260	-217	6.043	280
Beleidsveld 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	8.763	-432	8.331	10.708	-1.764	8.944	10.308	-2.087	8.221	723
Beleidsveld 3 Economie	34.596	-33.028	1.569	2.830	-2.008	822	19.339	-9.882	9.457	-8.635
Beleidsveld 4 Onderwijs	9.813	-1.860	7.953	9.862	-1.694	8.168	9.836	-1.872	7.964	204
Beleidsveld 5 Sport, cultuur en recreatie	23.155	-5.310	17.846	24.858	-6.200	18.658	24.583	-6.397	18.186	471
Beleidsveld 6 Sociaal domein	75.184	-15.679	59.504	97.098	-31.035	66.063	94.158	-31.398	62.759	3.304
Beleidsveld 7 Volksgezondheid en milieu	15.320	-2.761	12.559	15.462	-3.328	12.134	15.509	-3.174	12.335	-201
Beleidsveld 8 Volkshuisv., RO en sted.vernieuw.	11.102	-5.442	5.659	18.427	-11.861	6.566	8.068	-6.327	1.741	4.825
Subtotaal beleidsvelden	192.647	-66.083	126.564	194.580	-59.733	134.847	197.484	-63.117	134.367	480
Algemene dekkingsmiddelen										
Lokale heffingen	1.999	-31.464	-29.464	2.817	-32.151	-29.334	2.088	-33.969	-31.881	2.546

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Begroting voor wijziging 2025			Begroting na wijziging 2025			Jaarrekening 2025			Resultaat 2025
Algemene uitkeringen	0	-112.468	-112.468	0	-121.629	-121.629	0	-123.135	-123.135	1.506
Dividend	5	-82	-77	5	-82	-77	5	-94	-89	12
Saldo financieringsfunctie	-122	-110	-233	-374	-110	-485	-389	-110	-499	14
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	1.882	-144.124	-142.242	2.447	-153.973	-151.525	1.704	-157.308	-155.604	4.078
Overhead	19.570	-191	19.379	20.197	-352	19.845	19.834	-378	19.456	389
Onvoorzien	100	0	100	100	0	100	0	0	0	100
Begrotingsruimte	400	0	400	1.406	0	1.406	0	0	0	1.406
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	214.599	-210.399	4.200	218.730	-214.057	4.673	219.022	-220.803	-1.781	6.454
Mut.res. beleidsveld 0 Bestuur en ondersteuning	14	-1.219	-1.205	14	-527	-513	14	-518	-504	-9
Mut.res. beleidsveld 1 Veiligheid	0	-25	-25	0	-211	-211	0	-25	-25	-186
Mut.res. beleidsveld 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	300	-561	-261	36	-516	-480	36	-270	-235	-246
Mut.res. beleidsveld 3 Economie	0	0	0	0	0	0	50	-7.933	-7.883	7.883
Mut.res. beleidsveld 4 Onderwijs	0	-485	-485	47	-1.024	-977	0	-529	-529	-448
Mut.res. beleidsveld 5 Sport, cultuur en recreatie	22	-469	-447	22	-678	-656	22	-515	-493	-163
Mut.res. beleidsveld 6 Sociaal domein	1.150	-2.076	-926	3.849	-4.736	-887	4.297	-3.687	610	-1.497
Mut.res. beleidsveld 7 Volksgezondheid en milieu	47	-468	-421	47	-161	-114	55	-63	-7	-107
Mut.res. beleidsveld 8 Volkshuisv., RO en sted.vernieuw.	0	-430	-430	210	-1.044	-834	5.078	-1.568	3.510	-4.344
Subtotaal mutatie reserves	1.532	-5.733	-4.201	4.224	-8.896	-4.672	9.552	-15.107	-5.556	883
Gerealiseerde resultaat	216.131	-216.132	0	222.954	-222.954	0	228.574	-235.910	-7.337	7.337

Opbouw begrotingsruimte

Op een aparte regel is de begrotingsruimte gemeld, een totaalbedrag van (afgerond) € 1.406.000. Dat is als volgt opgebouwd:

*Bedragen * € 1*

Structureel saldo Begroting 2025	V 4.512.000 N 4.111.000	https://waalwijk.begrotingsapp.nl/begroting-2025/programma/begroting
----------------------------------	----------------------------	---

Correctie incidentele lasten en baten Saldo primaire Begroting 2025	V	401.000	
Wijzigingen raadsvoorstel Begroting 2025	N	505.000	https://waalwijk.notubiz.nl/document/14601695/3/RV+Programmabegroting
Losse begrotingswijziging voor Najaarsbericht 2024	N	39.000	https://waalwijk.begrotingsapp.nl/najaarsbericht-2024/programma/2
Saldo uit Najaarsbericht 2024 m.b.t. 2025	N	719.000	https://waalwijk.begrotingsapp.nl/najaarsbericht-2024/programma/2
Saldo Voorjaarsbericht 2025	N	1.600.000	https://waalwijk.begrotingsapp.nl/voorjaarsbericht-2025/programma/2
Saldo Najaarsbericht 2025	V	3.868.000	https://waalwijk.begrotingsapp.nl/najaarsbericht-2025/programma/2
Saldo begrotingsruimte 2025	V	1.406.000	

Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

In onderstaand overzicht worden per beleidsveld de taken weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld		Lasten 2025	Baten 2025	Saldo 2025
TK_0.1	Bestuur	6.137	-1	6.136
TK_0.2	Burgerzaken	1.999	-1.075	924
TK_0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.239	-1.681	-443
TK_0.4	Overhead	19.834	-378	19.456
TK_0.5	Treasury	-72	-284	-356
TK_0.61	OZB woningen	661	-7.591	-6.930
TK_0.62	OZB niet-woningen	117	-8.063	-7.946
TK_0.63	Parkeerbelasting	0	-1.779	-1.779
TK_0.64	Belasting overig	45	-424	-379
TK_0.7	Alg.uitkering en overige uitk.gem.fonds	0	-123.135	-123.135

Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld		Lasten 2025	Baten 2025	Saldo 2025
TK_0.8	Overige baten en lasten	128	0	128
TK_0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	81	0	81
TK_0.10	Mutaties reserves beleidsveld 0	14	-518	-504
Beleidsveld 0	Bestuur en ondersteuning	30.184	-144.931	-114.747
TK_1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.660	0	3.660
TK_1.2	Openbare orde en veiligheid	2.600	-217	2.383
TK_0.10	Mutaties reserves beleidsveld 1	0	-25	-25
Beleidsveld 1	Veiligheid	6.260	-242	6.018
TK_2.1	Verkeer en vervoer	9.602	-2.041	7.561
TK_2.2	Parkeren	666	-17	649
TK_2.3	Recreatieve havens	40	-28	12
TK_2.4	Economische havens en waterwegen	669	-172	498
TK_0.10	Mutaties reserves beleidsveld 2	36	-270	-235
Beleidsveld 2	Verkeer, vervoer en waterstaat	11.013	-2.529	8.484
TK_3.1	Economische ontwikkeling	891	-391	501
TK_3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	17.378	-9.495	7.883
TK_3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	794	-271	523
TK_3.4	Economische promotie	343	-489	-146
TK_0.10	Mutaties reserves beleidsveld 3	0	0	0
TK_0.10	Mutaties reserves GREX beleidsveld 3	50	-7.933	-7.883
Beleidsveld 3	Economie	19.456	-18.578	878
TK_4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0
TK_4.2	Onderwijshuisvesting	5.438	-380	5.058
TK_4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	4.398	-1.492	2.906
TK_0.10	Mutaties reserves beleidsveld 4	0	-529	-529
Beleidsveld 4	Onderwijs	9.836	-2.401	7.435
TK_5.1	Sportbeleid en activering	2.020	-937	1.084
TK_5.2	Sportaccommodaties	6.719	-3.118	3.601
TK_5.3	Cultuurpresentatie, promotie, participatie	3.485	-856	2.629
TK_5.4	Musea	2.894	-763	2.131
TK_5.5	Cultureel erfgoed	286	-32	254
TK_5.6	Media	2.078	-614	1.464
TK_5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	7.101	-77	7.024
TK_0.10	Mutaties reserves beleidsveld 5	22	-515	-493
Beleidsveld 5	Sport, cultuur en recreatie	24.605	-6.912	17.693
TK_6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	18.184	-13.794	4.390
TK_6.21	Toegang en eestelijns WMO	770	-128	642
TK_6.22	Toegang en eerstelijns jeugd	2.008	-124	1.883
TK_6.23	Toegang en eerstelijns integraal	7.768	-76	7.692
TK_6.3	Inkomensregelingen	20.517	-16.600	3.917
TK_6.4	Begeleiden participatie	13.366	-33	13.333
TK_6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	3.291	-104	3.187
TK_6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	5.783	-449	5.333
TK_6.712	Begeleiding (WMO)	3.740	0	3.740
TK_6.713	Dagbesteding (WMO)	486	0	486
TK_6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	485	0	485
TK_6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	11.757	0	11.757
TK_6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	2.673	0	2.673
TK_6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	678	0	678
TK_6.791	PGB WMO	760	0	760
TK_6.792	PGB Jeugd	338	0	338
TK_6.811	Bescherm wonen (WMO)	33	-90	-56

Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld		Lasten 2025	Baten 2025	Saldo 2025
TK_6.821	Jeugdbescherming	660	0	660
TK_6.822	Jeugdreclassering	239	0	239
TK_6.92	Coördinatie en Beleid Jeugd	623	0	623
TK_0.10	Mutaties reserves beleidsveld 6	4.297	-3.687	610
Beleidsveld 6	Sociaal domein	98.455	-35.085	63.369
TK_7.1	Volksgezondheid	3.008	-607	2.401
TK_7.2	Riolering	3.488	-5.258	-1.770
TK_7.3	Afval	5.024	-6.559	-1.536
TK_7.4	Milieubeheer	3.317	-1.204	2.113
TK_7.5	Begraafplaatsen en crematoria	672	-383	290
TK_0.10	Mutaties reserves beleidsveld 7	55	-63	-7
Beleidsveld 7	Volksgezondheid en milieu	15.564	-14.073	1.491
TK_8.1	Ruimtelijke ordening	2.142	-1	2.141
TK_8.2	Grondexploitatie niet bedrijventerrein	1.863	-5.691	-3.828
TK_8.3	Wonen en bouwen	4.118	-3.900	218
TK_0.10	Mutaties reserves beleidsveld 8	236	-916	-681
TK_0.10	Mutaties reserves GREX beleidsveld 8	4.842	-651	4.191
Beleidsveld 8	Volkshuisvesting, RO, stedelijke vernieuwing	13.200	-11.160	2.040
Totaal		228.574	-235.910	-7.337

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften uit het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad de uitgangspunten voor het financieel beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld. Daarnaast is door de raad op 10 februari 2026 het normenkader van de relevante wet- en regelgeving vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Conform de 'notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken 2023' is er vanaf 2025 met betrekking tot het facilitair grondbeleid een wijziging in de presentatie op de balans doorgevoerd. De wijziging houdt in dat als er sprake is van een anterieure overeenkomst en de te verhalen kosten op grond zijn gerealiseerd, dan worden deze gepresenteerd onder "uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar (artikel 39). Voorheen werden deze gepresenteerd onder de overlopende passiva/overige vooruit ontvangen bedragen (artikel 49 lid 1 sub c).

Daarnaast hebben er in 2025 geen stelsel- dan wel schattingswijzigingen plaatsgevonden ten opzichte van 2024.

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het betreffende balanshoofd anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen de nominale waarden.

Strategische gronden worden gewaardeerd op basis van verkrijgingsprijs of duurzaam lagere marktwaarde (onder de huidige bestemming). Dit is conform de bestaande waarderingsgrondslagen voor gronden en terreinen onder de materiële vaste activa.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen, voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen als zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend werden.

De uitkering uit het gemeentefonds is opgenomen conform de laatste gepubliceerde circulaire gemeentefonds van 2025 (decembercirculaire 2025).

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baat genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Er geldt een formeel verbod op het opnemen van voorzieningen/schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Daarom worden sommige personele lasten toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Als er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) wordt wel een verplichting opgenomen. De referentieperiode is hetzelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar.

Bedragen > € 75.000 met een incidenteel karakter, zijn in het overzicht van incidentele baten en lasten per beleidsveld afzonderlijk opgenomen, met uitzondering van de neutrale mutaties reserves, SPUK (Specifieke Uitkeringen) en Grondexploitatie. Deze laatste 3 zijn per categorie in een totaal opgenomen.

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen, die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven.

Deze afschrijving vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief. Ook afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven in 5 jaar.

Bijdragen aan activa van derden worden afgeschreven conform de nota waarderings- en afschrijvingsbeleid. Hierbij geldt dat de afschrijvingstermijn maximaal gelijk is aan de afschrijvingstermijn die door de derde wordt gehanteerd.

Materiële vaste activa

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (in casu de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen).

Investerings met economisch nut/investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

Specifieke investeringsbijdragen van derden zijn op de betreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Investerings worden vanaf een jaar na ingebruikname lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur. Een enkele uitzondering daargelaten, wordt er geen rekening gehouden met een eventuele restwaarde. De afschrijvingstermijnen zijn in de nota waarderings- en afschrijvingsbeleid vastgelegd. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken. Op investeringen die vóór 2004 zijn gedaan, is soms extra afgeschreven zonder economische noodzaak, ter verlichting van toekomstige lasten. Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn vastgelegd in de nota [waarderings- en afschrijvingsbeleid 2023](#) van de gemeente Waalwijk. Deze nota wordt periodiek geactualiseerd en aan de raad ter vaststelling voorgelegd. Enkele belangrijke uitgangspunten in het afschrijvingsbeleid zijn:

- Investerings kleiner dan € 25.000 én investeringen met een gebruiksduur minder dan 3 jaar worden direct ten laste van de exploitatie gebracht;
- Bij afschrijving wordt geen rekening gehouden met een restwaarde;
- Standaard wordt de lineaire methode gehanteerd voor afschrijven;
- In bepaalde gevallen wordt annuïtair afgeschreven, bijvoorbeeld als kapitaallasten van investeringen gedekt worden door huuropbrengsten, heffingen en rechten;
- De afschrijvingstermijnen worden in de regel bepaald op basis van de economische levensduur. In de nota waarderings- en afschrijvingsbeleid 2023 wordt echter een aantal uitzonderingen op deze regel genoemd.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen en bruggen, viaducten en parken worden afgeschreven in overeenstemming met de vastgestelde termijnen in de nota waarderings- en afschrijvingsbeleid. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven).

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g (uitgeleend geld) zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Als de waarde van de aandelen structureel daalt tot onder de verkrijgingprijs, zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt boven de verkrijgingsprijs.

Vlottende activa

Vorraden

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), evenals een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Als in het kader van de jaarlijkse actualisatie van de kostprijsberekeningen winsten per einde looptijd van een complex worden geprognoseerd, zal deze winst jaarlijks worden genomen op basis van de voortgang van het project. De gehanteerde rekenregel wordt aangeduid als de POC-methode, ofwel Percentage of Completion.

We hebben voorzieningen getroffen voor te verwachten verliezen in de grondexploitatie. Hieraan liggen geactualiseerde exploitatieberekeningen ten grondslag.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa zijn tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn gewaardeerd op het nominale bedrag (eindwaarde) van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn.

Vaste schulden

Vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is hierover nadere informatie opgenomen.

Toelichtingen financieel verslag en algemeen

Jaarrekeningresultaat

Het rekeningssaldo over 2025 is € 7.337.000 voordelig. In het onderstaande overzicht wordt dit nader uitgesplitst.

bedragen x € 1.000

Saldo exclusief grondexploitatie	V	5.474		
Saldo grondexploitatie	N	3.692		
Saldo exclusief mutaties reserves			V	1.782
Mutaties reserves grondexploitatie	V	3.692		
Mutaties overige reserves	V	1.863		
Saldo mutaties reserves			V	5.555
Resultaat van de rekening van baten en lasten			V	7.337

Budgetoverheveling 2025 naar 2026

Bij het Najaarsbericht 2025 is door de raad in december besloten om in totaal voor € 3.632.000 aan budgetten over te hevelen van 2025 naar 2026 en om bij de jaarrekening de precieze hoogte van de werkelijk over te hevelen budgetten te bepalen. Dit bedrag is onderverdeeld in overhevelingen ten laste van de exploitatie, zijnde € 2.652.000, en overhevelingen die ten laste van reserves komen voor een bedrag van € 980.000. Bij deze jaarrekening komen de overhevelingen van budgetten die ten laste van de exploitatie komen werkelijk uit op € 2.558.000. Dat is € 94.000 lager dan eerder ingeschat. Bij de resultaatbestemming van de jaarrekening wordt daarom het bedrag van € 2.558.000 gestort in de Algemene Reserve. Het via reserves over te hevelen bedrag komt werkelijk uit op € 986.000, een verschil van € 6.000.

Voor een nadere toelichting op de budgetoverhevelingsvoorstellen: zie het volgende

document: <https://waalwijk.begrotingsapp.nl/najaarsbericht-2025/programma/6-budgetoverhevelingen#doelstelling-1442397-toelichting-budgetoverhevelingen-2025-naar-2026>

Bedragen x € 1.000

NIET BESTEDE BUDGETTEN DIE WORDEN OVERGEHEVELD NAAR 2026

Product	Productomschrijving	Betreft	Bedrag cf najaarsbericht	Bedrag werkelijk over te hevelen	Dekking vanuit reserves/voorzieningen
304	Bedrijfsloket en -regelingen	Programma Binnenstad (cofinanciering BIZ)	50	50	
506	Recreatieve voorzieningen	Recreatieve voorzieningen Westelijke Langstraat	100	100	
506	Recreatieve voorzieningen	Hoefsvengebied recreatie	40	40	
809	Wonen	Onderzoek woonwagenaanpak	20	20	
046	Concern en strategie	Managementondersteuning Kabinet	50	50	
046	Concern en strategie	Organisatieverbetering	180	205	
010	Bestuurlijke samenwerking int. contacten	Communicatiebudget Strategische visie Waalwijk	50	50	
511	Sportbeleid	Onderzoek integrale aanpak Zidewinde	50	50	
814	Vastgoed, diverse panden	Uitfasering TL-verlichting	60	64	
509	Kunst en kunstzinnige vorming	Opstellen vrijetijdsvisie	60	26	
205	Verkeersmaatregelen	Last Mile Haven	191	155	
511	Sportbeleid	Jongeren op Gezond Gewicht JOGG	40	31	
511	Sportbeleid	Sportbeleid	90	125	
	Diverse producten	Herschikking budgetten tbv Samen Redzaam	817	664	
	Diverse producten	Transformatiemiddelen samen redzaam cf KN 2025	779	853	
631	Toegang sociaal domein	Toekomstscenario Multi Expert Team (MET)	75	75	
Overgehevelde budgetten ten laste van de exploitatie			2.652	2.558	
702	Vuilophaal en -afvoer	Onderzoek innamepunt kringloop op milieustraat	42	40	40
411	Lokaal onderwijsbeleid	Waalwijk stad van kennis en talent	47	47	47
205	Verkeersmaatregelen	Mobiliteitsplan 2030	250	246	246
706	Riolering en waterzuivering	Verwijderen loze riolering Molenstraat	221	221	221
631	Toegang sociaal domein	Majeure project Implementatie Samen Redzaam	420	432	432
Overgehevelde budgetten ten laste van reserves/voorzieningen			980	986	986

Aanvullende overhevelingen

Naast deze budgetoverheveling uit het Najaarsbericht 2025 moeten er conform de decembercirculaire 2025 in verband met specifieke bestemming in 2026 diverse budgetten met een totaalomvang van € 636.000 beschikbaar worden gesteld:

- Rijksbijdrage Beschut werk via de Integratie-uitkering Participatie € 83.000;
- Spreidingswet (Decentralisatie-uitkering) € 44.000;
- Pilot Samenwerken Sociaal en Veiligheidsdomein (Decentralisatie-uitkering) € 200.000;
- Meerkosten Oekraïne Sociaal Domein (Decentralisatie-uitkering) € 115.000;
- Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp (Decentralisatie-uitkering) € 26.000;
- Implementatie plateau 2 (Decentralisatie-uitkering) € 13.000;
- Kinderopvang pleegouders € 29.000;
- Wet versterking regie volkshuisvesting € 126.000.

Reserves/eigen vermogen

Het totaal van het eigen vermogen (reserves + rekeningresultaat) van de gemeente Waalwijk bedraagt per 31 december 2025 € 113.036.000. De specificatie is als volgt:

Bedragen x € 1.000

Algemene Reserve	21.832
Beleidsreserve	2.079
Reserve bouwgrondexploitatie	5.015
Reserve onderwijshuisvesting	2.401
Overige bestemmingsreserves	21.179
Geblokkeerde reserves	53.193
Reserves vóór resultaatbestemming	105.699
Nog te bestemmen resultaat	7.337
	113.036

Zie het hoofdstuk "Toelichting op de balans" voor de complete staat van reserves met de daarbij behorende toelichtingen.

Toelichting op de balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De posten immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

Bedragen x

€ 1.000

	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	494	583
Bijdrage aan activa in eigendom van derden		
Totaal	494	583

Het volgende overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de immateriële vaste activa weer:

Bedragen x
€ 1.000

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2024	Investerings	Desinvesterings	Afschrijvingen	Bijdrage van derden	Boekwaarde 31-12-2025
Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	494	89	0	0	0	583
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	0	0	0	0	0	0
Totaal	494	89	0	0	0	583

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Bedragen x
€ 1.000

	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Gronden uitgegeven in erfpacht	6.224	6.224
Investerings met een economisch nut	154.886	157.320
Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een	29.331	34.598

heffing kan worden geheven				
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut vóór 2017	21.512		20.220	
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut ná 2017	47.883		57.340	
Totaal			259.836	275.702

Voor een aantal investeringen zijn bestemmingsreserves aanwezig. Deze reserves dienen ter dekking van kapitaallasten van de betreffende investeringen. Verderop in de toelichting onder de passiva staan deze reserves vermeld onder 'geblokkeerde reserves'.

Met ingang van 1 januari 2017 heeft er een wijziging van het BBV plaatsgevonden. Deze wijziging houdt in dat er niet meer versneld mag worden afgeschreven. Voor een goed inzicht is het verplicht om in het verloopoverzicht de scheiding aan te brengen van investeringen met maatschappelijk nut vóór 1 januari 2017 en daarna.

Het volgende overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de materiële vaste activa: investeringen met economisch nut, inclusief in erfpacht gegeven gronden, economisch nut met heffing, maatschappelijk nut vóór en ná 2017 weer:

Bedragen x
€ 1.000

Materiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2024	Investerings	Desinvesterings	Afschrijvingen	Bijdrage van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2025
Economisch nut							
Gronden en terreinen	33.152	1.109	0	0	97	0	34.164
Warme gronden	14.161	1.331	0	0	0	0	15.492
Woonruimten	157	0	0	6	0	0	151
Bedrijfsgebouwen	93.106	3.081	0	2.611	561	0	93.016
Grond, weg- en waterbouw	8.767	134	0	406	131	0	8.364
Vervoermiddelen	956	74	0	221	0	0	810
Machines, apparaten en installaties	5.792	1.730	0	428	219	0	6.874
Overige materiële vaste activa	5.019	502	0	835	12	0	4.674
Totaal economisch nut	161.111	7.960	0	4.507	1.020	0	163.544
Economisch nut, dekking door heffing							
Grond, weg- en waterbouw	28.448	6.014	0	645	62	0	33.754
Vervoermiddelen	465	35	0	50	0	0	450
Machines, apparaten en installaties	201	0	0	29	0	0	172
Overige materiële vaste activa	217	45	0	41	0	0	222

Totaal economisch nut, dekking door heffing	29.331	6.094	0	765	62	0	34.598
Maatschappelijk nut voor 2017							
Grond, weg- en waterbouw	21.205	0	0	1.009	0	0	20.196
Overige materiële vaste activa	30	0	0	5	0	0	25
Totaal Maatschappelijk nut voor 2017	21.235	0	0	1.014	0	0	20.220
Maatschappelijk nut na 2017							
Grond, weg- en waterbouw	47.364	9.714	0	1.157	123	0	55.798
Overige materiële vaste activa	796	800	0	54	0	0	1.542
Totaal Maatschappelijk nut na 2017	48.160	10.514	0	1.212	123	0	57.340
Totaal	259.837	24.568	0	7.498	1.205	0	275.702

Investerings

In dit overzicht is op totaalniveau te zien wat gevoteerd is aan investeringen en inmiddels is uitgegeven, uitgesplitst in lopende investeringen en kredieten die dit boekjaar zijn afgesloten. De kolom 'Begroot vóór 2025' geeft het bedrag weer van de per 1 januari 2025 lopende investeringen.

Bedragen x € 1.000

TOTAAL	Begroot vóór 2025	Begroot 2025	Totaal gevoteerd	Uitgaven t/m 2024	Uitgaven 2025	Totale uitgaven	Totaal Restant kredieten
Lopende investeringen	125.337	35.676	161.014	23.305	18.430	41.736	119.278
Afgesloten kredieten in lopend boekjaar	16.394	-516	15.878	9.168	2.624	11.792	4.086
Totaal	141.731	35.160	176.891	32.473	21.054	53.527	123.364

Lopende investeringen > € 500.000

In het onderstaande overzicht zijn de kredieten > € 500.000 opgenomen:

Bedragen x € 1.000

Lopende investeringen	Begroot vóór 2025	Begroot 2025	Totaal gevoteerd	Uitgaven t/m 2024	Uitgaven 2025	Totale uitgaven	Restant krediet
Aanleg noordelijke rondweg	2.457		2.457	327	192	519	1.938
Herinrichting Markt_Raadhuisplein	1.801		1.801	1.787		1.787	14
Winterdijk		3.950	3.950		3.649	3.649	301
TLverlichting-Armaturen KN2025 O1.04		700	700				700
Aanlegkosten Insteekhaven	14.800		14.800	2.044	81	2.126	12.674
Nieuwe jachthaven Waspik		1.600	1.600		68	68	1.532
Vervangende nieuwbouw KC Meerdijk	6.604	393	6.997	6.084	725	6.809	188
Voorberkrediet vervangende nieuwbouw Koningschool en Vrijhoeve	719		719	172	115	287	432
Uitbreiding CBS de Brug	80	938	1.018	2	54	57	961
Vorbereidingskrediet vervangende nieuwbouw de Vest		2.100	2.100				2.100
Renovatie zwembad Zidewinde	99	1.960	2.059	11	1.032	1.043	1.016
Vorbereidingskrediet realisatie Sporthal Waspik	600		600	19	41	60	540
Renovatie toplaag RWB	512		512	388	-41	347	165
Verduurzaming Theater de Leest	895		895		701	701	194
Speeltoestellen KN2025 NW1.09		900	900		800	800	100
Vergroening Vredesplein	474		474	148	323	471	3
Verbouwing den Bolder	1.152		1.152	974	508	1.482	-330
Grondstoffenbeleidspln 2024 diverse containers		1.808	1.808		12	12	1.797
Vervangingsinvestering Ondergrondse restafvalcontainers		2.056	2.056		78	78	1.978
Ondergrondse container met klapdeksel		784	784				784
GRP16-20 Vervangen pompen sluis	967		967	31	6	36	931
Relinen riolering in o.a. Zanddonk Zuid		2.034	2.034		13	13	2.021
Adaptieve maatregelen de Gaard	1.385		1.385	1.020	159	1.179	206
Vorbereidingskrediet GOL	27.925	11.727	39.652	4.151	125	4.276	35.376
Ontwikkelingsplan Kerkvaartse Haven	844		844	647	45	691	152
Haven 8 oost Afronding	400	200	600	348	89	437	163
IUP2021-2022	6.465		6.465	1.002	2.128	3.130	3.335
IUP2023-2024	27.460		27.460	2.656	4.394	7.050	20.410
IUP2025-2026	23.281		23.281	294	1.223	1.516	21.765

Afgesloten kredieten > € 500.000

Onderstaande kredieten zijn > € 500.000 en in 2025 afgesloten.

Afgesloten investeringen	Begroot vóór 2025	Begroot 2025	Totaal gevoteerd	Uitgaven t/m 2024	Uitgaven 2025	Totale uitgaven	Restant krediet
VI2024 52 cashless parkeerautomaten	736		736		237	237	498
Uitvoeringskrediet realisatie Schoenenkwartier	7.950		7.950	8.264	11	8.275	-325
Ondergrondse restafvalcontainers	1.262	-484	778	869	-63	807	-29
IUP2023-2024	3.711		3.711	2.439	1.947	4.386	-675

* In het voorjaarsbericht 2026 worden zowel de specificaties als de

Afgesloten investeringen	Begroot vóór 2025	Begroot 2025	Totaal gevoteerd	Uitgaven t/m 2024	Uitgaven 2025	Totale uitgaven	Restant krediet
--------------------------	-------------------	--------------	------------------	-------------------	---------------	-----------------	-----------------

nacalculaties van deze kredieten opgenomen.

Voortgang vervangingsinvesteringen

Omschrijving (toelichting)

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de voortgang van de vervangingsinvesteringen welke voor het jaar 2025 beschikbaar zijn gesteld bij het vaststellen van de begroting 2025.

Excel-tabel

Omschrijving bedrag x €1,00	Investering	Uitgaven 2025	begrotingswijziging 2025	Afgeboekt ivm afsluiten	Restant per 31-12-2025	Toelichting	Uitvoering voorzien in
Kunstgrasveld WSC afschr.termijn 10jr*	102.983				102.983	Het veld is nog goedgekeurd, dus uitvoering wordt nog uitgesteld	2026/2027
Sportparken VI 2025*	95.044				95.044	Wordt in gezet voor vervanging van stroomkasten en hekwerken	2026/2027
SV capelle renovatie veld 1*	26.378	22.779		3.599	0	Krediet is ingezet tbv VV Waspik conform voorjaarsbericht 2025	
SV Capelle drainage veld 1*	24.559	21.208		3.351	0	Krediet is ingezet tbv VV Waspik conform voorjaarsbericht 2026	
SV Capelle klimaatadaptieve maatregelen veld 1*	15.463	13.353		2.110	0	Krediet is ingezet tbv VV Waspik conform voorjaarsbericht 2027	
NEO renovatie veld 1*	26.378		-26.378		0	Kredieten zijn ingezet tbv het klimaatadaptief maken sportpark De Gaard	
NEO drainage veld 1*	24.559		-24.559		0	Kredieten zijn ingezet tbv het klimaatadaptief maken sportpark De Gaard	
NEO Topdrain/peilgestuurde drainage veld 1*	15.463		-15.463		0	Kredieten zijn ingezet tbv het klimaatadaptief maken sportpark De Gaard	
WSC renovatie veld 5*	26.378	15.778		10.600	0	Uitgevoerd in 2025	
WSC drainage veld 5*	24.559	14.691		9.868	0	Uitgevoerd in 2025	
WSC Topdrain/peilgestuurde drainage veld 5*	15.463	9.250		6.213	0	Uitgevoerd in 2025	
WSC klimaatadaptieve maatregelen veld 5*	15.463	9.250		6.213	0	Uitgevoerd in 2025	
Houtversnipperaar Klumasnipperkar+versnipperaar A5	51.392				51.392	In voorjaarsbericht 2026 wordt extra benodigd krediet aangevraagd	2026/2027

Quad met hete lucht O79	23.962				23.962		20
Mc Lean stoomreiniger A2	37.693				37.693		20
Opbouw Tooltrack M 01	85.475				85.475		20
vervanging V65 22-BHD-8 vrachtwagen+haakarmsysteem	320.565				320.565		20
Vervanging V64 04-BHD-8 vrachtwagen+haaksysteem	320.565				320.565		20
Veeg/zuig centrummachine V6 2015/021 Hako	94.355				94.355		20
Ondergrondse restafvalcontainers	2.055.665				2.055.665		2026/20
Vervangings invest. minicontainers	41.554				41.554		2026/20
IWW2025 Risicoriolen	466.666	5.970			460.696	betreft 3 percelen voor 3 jaren	2026/2027/20
IWW2025 Verbetermaatregelen	250.000				250.000	wordt besteed in project Pompweg/Noordelijke Randweg	20
IWW2025 Vervanging gemalen	100.000	102.315			-2.315	uitgevoerd in 2025	
VI Microstation IBOR	130.101	30.624			99.477	Dit is een vervangingskrediet voor 5 jaar dus gereed 31-12-2029	2025/2029
VI inventaris Bibliotheek	24.266				24.266	In verband met de op handen staande verhuizing niets uitgegeven. Bij de verhuizing zullen deze kredieten worden aangesproken.	
VI inrichting de Leest	75.185				75.185	Dit is een doorlopend krediet	
VI audiovis.midd.nw raadszaal	216.596				216.596	wordt doorgeschoven naar 2028, conform kadernota 2026	20
VI I&A hardware	286.371	218.957	60.514		127.928		20
VI I&A software	125.857		-100.857		25.000	Nog onbekend wanneer besteding plaatsvindt	

Financiële vaste activa

Van het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2025 kan het volgende overzicht gegeven worden.

Bedragen x € 1.000

Financiële vaste activa	Boekwaarde 31-12-2024	Investerings	Aflossingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2025
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	4.991	0	0	0	4.991
Leningen aan woningbouwcorporaties	4.830	0	109	0	4.721
Leningen deelnemingen	5.491	1.035	0	0	6.526

Overige langlopende leningen	8.266	0	212	0	8.055
Totaal	23.578	1.035	321	0	24.293

Plottende activa

Vorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden gesplitst naar de volgende categorieën:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Onderhanden werk, bouwgronden in exploitatie (BIE)	4.513	9.404
Voorzieningen wegens te verwachten verliezen	-6.491	-8.854
Vorraden	-1.978	550

Het geraamde eindresultaat per complex:

*Bedragen x
€ 1.000*

Complex	Boekwaarde 31-12-2024	Vermeerdering 2025	Vermindering 2025	Boekwaarde 31-12-2025	Te maken kosten	Te realiseren inkomsten	Eindresultaat
BIE bedrijven- en winkelgebieden							
38 Afbouw Haven 1 t/m 6	687	5		692	229	1.604	-683
39 Haven 8 west	-9.175		2.670	-11.845	10.635	3.355	-4.565
40 Insteekhaven	1.355	52		1.407	10.433	17.063	-5.223
41 Haven 8 oost	2.294		974	1.320	24.720	78.040	-52.000
50 De Els		8.988		8.988	21.045	26.033	4.000
Subtotaal BIE bedrijven	-4.839	9.045	3.644	562	67.062	126.095	-58.471
BIE Wonen							
24 Landgoed Driessen *	7.667	819		8.486	21.134	24.767	4.853
50 Achter de Hoven	392		3	389	317	774	-68
83 De Rugt	1.242		1.242				
Subtotaal BIE Wonen	9.301	819	1.245	8.875	21.451	25.541	4.785
Totaal Bouwgrond in exploitatie	4.462	9.864	4.889	9.437	88.513	151.636	-53.686

* inclusief facilitair project Oudestraat 82-84

In exploitatie genomen bouwgrond

De in exploitatie genomen bouwgronden, inclusief de verliesvoorzieningen, vertegenwoordigen een boekwaarde van € 550.000 per 31 december 2025. De in exploitatie

genomen bouwgronden betreffen complexen met een door de raad goedgekeurde exploitatieberekening. Voor een tekstuele toelichting per complex wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid en de Nota grondexploitatie 2026.

Van deze boekwaarde is de volgende onderverdeling naar kosten- en opbrengstensoort te geven:

Bedragen x € 1.000 *

Grondverwerving	60.562
Kosten bouw- en woonrijp maken	74.486
Stortingen/bijdragen	31.242
Geactiveerde plan- en beheerskosten	21.265
Niet verrekenbare BTW en overigen	0
Overige kosten	1.817
Bijgeschreven rente	17.820
Subtotaal	207.192
Af: bijdragen en opbrengsten	197.753
Boekwaarde (exclusief voorziening)	9.439

* inclusief facilitair project Oudestraat 82-84

Voorzieningen

De voorzieningen wegens te verwachten verliezen - die op de balans in mindering gebracht zijn op de boekwaarden - zijn berekend op eindwaarde, voor een bedrag van

€ 8.853.000 In onderstaande tabel wordt de specificatie van de eindwaarde gegeven.

De toelichting op de vermeerderingen is opgenomen in de Nota Grondexploitatie 2026.

Bedragen x € 1.000

Naam voorziening	31-12-2024	vermeerderingen	verminderingen	31-12-2025
Voorziening Landgoed Driessen	5.248	0	395	4.853
Voorziening De Rugt	1.243	0	1.243	0
Voorziening herontwikkeling De Els	0	4.000	0	4.000
Totaal	6.491	4.000	1.638	8.853

In onderstaand overzicht zijn de boekwaarden van de gronden meerjarig afgezet tegen het totaal van de balans en het totaal van de vaste activa.

Bedragen x € 1.000.000

	2021	2022	2023	2024	2025
Balanstotaal	264	279	284	308	325
Boekwaarde gronden (excl. voorzieningen)	3	6	4	5	9
Vaste activa	253	253	265	284	301
Boekwaarde grond / balanstotaal x 100%	1%	2,2%	1,4%	1,6%	2,8%
Boekwaarde grond / vaste activa x 100%	1%	2,4%	1,5%	1,8%	3%

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

Bedragen x € 1.000	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025	Voorziening oninbaar	Balanswaarde 31-12-2025
Vorderingen op openbare lichamen	391	194		194
Vorderingen BTW	12.412	11.159		11.159
Subtotaal vorderingen op openbare lichamen	12.803	11.353	0	11.353
Gerealiseerde te verhalen kosten inzake facilitair grondbeleid *	0	1.516		1.516
Debiteuren, overige vorderingen	1.408	1.623	-216	1.407
Debiteuren belastingen	1.821	1.394		1.394
Debiteuren fietsenplan	2	14		14
Subtotaal overige vorderingen	3.231	3.031	-216	2.815
TOTAAL	16.034	15.900	-216	15.684

* conform de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken 2023' van de commissie BBV worden vanaf 2025 de gerealiseerde te verhalen kosten inzake facilitair grondbeleid op deze balanspost gepresenteerd.

Toelichting uitzettingen korter dan 1 jaar

Per 31 december 2025 bedroegen de openstaande debiteuren € 3.225.000 (excl. de voorziening debiteuren). Op 1 maart 2026 stond hiervan nog € 1.176.000 open. Dit openstaande saldo wordt hieronder uitgesplitst naar ouderdom. In de kolom van 2024 zijn vergelijkbare cijfers uit de vorige jaarrekening meegenomen.

Bedragen x € 1.000

	2024	2025
Debiteuren 2021 en ouder (2020 en ouder)	45	38
Debiteuren 2022 (2021)	22	38
Debiteuren 2023 (2022)	48	89
Debiteuren 2024 (2023)	131	107
Debiteuren 1e kwartaal 2025 (2024)	198	178
Debiteuren 2e kwartaal 2025 (2024)	41	23
Debiteuren 3e kwartaal 2025 (2024)	86	83

Debiteuren 4e kwartaal 2025 (2024)	709	620
Totaal	1.280	1.176

In 2025 is er voor € 33.000 aan oninbare posten afgeboekt op dubieuze debiteuren. In 2024 bedroeg deze afboeking € 87.000. De voorziening dubieuze debiteuren bedraagt per 31-12-2025 € 216.000. Dit is ruim voldoende om de oninbare bedragen op te vangen.

Liquide middelen en overlopende activa

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Kassaldi	14	16
Banksaldi	2.060	34
Totaal	2.074	50

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt worden onderscheiden:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Nog te ontvangen van het Rijk	1.908	6.068
Nog te ontvangen bijdragen van overige Nederlandse overheidslichamen	2.358	80
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	3.319	1.811
Totaal	5.423	7.959

Onder de overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen is een bedrag van € 212.000 begrepen met betrekking tot faciliterend grondbedrijf. Dit betreffen de nog te verhalen kosten op basis van afgesloten overeenkomsten.

De nog te ontvangen bedragen van EU, Rijk en overige overheidslichamen die ontstaan door voorfinanciering op specifieke uitkeringen, kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

Nog te ontvangen bijdragen van het Rijk, EU en overige Nederlandse overheidslichamen	31-12-2024	Vermeerderingen	Verminderingen	31-12-2025
Algemene uitkering	111	188	111	188
Bekostigingsregeling opvang	1.671	4.395	1.671	4.395

ontheemden Oekraïne				
COA inzake HAR-gelden	0	928	0	928
Transitiekosten project Anna van Burenstraat	47	5	47	5
SPUK Realisatiestimulans	0	525	0	525
SPUK stimulering sport 2023	69	0	69	0
Rente schatkistbankieren	10	27	10	27
Totaal nog te ontvangen van het Rijk	1.908	6.068	1.908	6.068
Gemeente Oosterhout inzake combinatie vervoer 2024-2025	0	9	0	9
Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant	196	0	196	0
Baanbrekers (gemeentelijke bijdrage en TOZO)	1.984	0	1.984	0
Sociale Verzekeringsbank	64	58	64	58
Gemeente Breda inzake detachering personeel	44	0	44	0
Gemeente Tilburg	70	13	70	13
Totaal nog te ontvangen van overige Nederlandse overheidslichamen	2.358	80	2.358	80
Totaal nog te ontvangen bijdragen overheid	4.266	6.148	4.266	6.148

Eigen vermogen

Tot het eigen vermogen van de gemeente wordt gerekend het totaal van de reserves per einde boekjaar én het resultaat over het jaar. Zowel algemene reserves als bestemmingsreserves worden tot het eigen vermogen gerekend. Uitgangspunt voor deze opvatting is dat alle reserves door de gemeente vrij aangewend kunnen worden, en dat eerder vastgestelde bestemming altijd door de raad kan worden gewijzigd.

Hierbij moeten we de kanttekening maken dat een niet onaanzienlijk deel van de reserves bestaat uit 'geblokkeerde reserves'. Deze reserves kunnen niet vrij worden aangewend zonder dat dit consequenties heeft voor de budgettaire positie van de gemeente.

Het eigen vermogen per 31 december is als volgt te specificeren:

Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Algemene Reserve	24.842	21.832
Bestemmingsreserves	78.658	83.867
Subtotaal	103.500	105.699
Gerealiseerd resultaat	7.755	7.337

De Algemene Reserve is in de loop van het boekjaar afgenomen met €3.000.000 tot circa € 21.800.000. Van de mutaties in de Algemene Reserve kan de volgende samenvatting worden gegeven:

Bedragen x € 1.000

Stand per 31-12-2024	24.842
Bestemming jaarrekeningresultaat 2025 conform raadsbesluit	7.755
Storting vanuit de reserve onderwijshuisvesting	4.000
Onttrekking conform primaire begroting	1.162
Onttrekking in verband met budgetoverheveling	1.192
Onttrekking op grond van begrotingswijzigingen 2025	12.411
Saldo per 31-12-2025	21.832

Onder het volgende overzicht van reserves zijn de mutaties nader gespecificeerd en toegelicht.

Staat van reserves

Het verloop van de reserves in 2025 wordt in het hierna volgend overzicht weergegeven:
Bedragen x € 1.000

Naam reserve	Saldo 1-1-2025	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo 31-12-2025
Algemene Reserve	24.842	11.755	-14.765	21.832
911001 Algemene Reserve	24.842	11.755	-14.765	21.832
Reserve resultaat boekjaar	7.755	0	-7.755	0
915001 Reserve resultaat boekjaar	7.755		-7.755	0
Bestemmingsreserves	34.233	11.895	-15.455	30.674
913005 Reserve Personeelsfeest	43	14	0	57
913006 Egalisatiereserve ICT-beleid	284	0	0	284
913012 Reserve Onderwijshuisvesting	6.605	0	-4.204	2.401
913014 GOA: gemeentelijk onderwijs achterstanden beleid	1.370	0	-655	715
913017 Egalisatiereserve baggerplan	330	200	0	530
913018 Reserve Monumenten en archeologie	422	0	0	422
913019 Reserve Sociale woningbouw	257	0	0	257
913020 Reserve Energiebesparende maatregelen huursector	564	0	0	564
913026 Reserve Haven Waalwijk	234	0	0	234
913027 Reserve Kerkvaartse haven	186	0	0	186
913028 Reserve Duurzaamheidsfonds	292	55	0	347
913029 Reserve Sociaal domein	433	2.299	-200	2.532
913033 Reserve ISV-gelden	473	0	0	473
913036 Beleidsreserve	1.686	1.150	-757	2.079
913038 Reserve Invoering Omgevingswet	948	0	-402	546
913039 Reserve Schoenenkwartier	506	0	-207	299
913041 Reserve Duurzaamheid	780	0	-63	717
913050 Reserve Bouwgrondexploitatie	2.773	7.119	-4.877	5.016
913052 Reserve Cultuur	19	0	0	19
913053 Reserve Parkmanagement	4.712	0	0	4.712
913054 Reserve Ruimtelijke kwaliteit	310	0	0	310
913055 Reserve Revitalisering Haven I- VI	1.639	0	0	1.639
913057 Reserve Mobiliteitsfonds	1.746	0	0	1.746
913060 Reserve Stimuleringsfonds centrum Waalwijk	61	0	0	61
913066 Reserve Onderhoud wegen	-36	36	0	0
913067 Reserve Verduurzaming vastgoed energie	22	22	0	43
913069 Reserve Integratie en huisvesting van noodverblijfsituaties 2023	3.577	1.000	-91	4.486
913070 Reserve Cofinanciering herontwikkeling De Els en omgeving	4.000	0	-4.000	0
Geblokkeerde reserves	44.425	9.635	-867	53.193
912005 Geblokkeerde Reserve Aandelen bouwfonds	4.409	35	0	4.444
Geblokkeerde Reserves kapitaallasten	40.016	9.600	-867	48.749
TOTAAL RESERVES	111.255	33.286	-38.842	105.699

Toelichtingen reserves

911001 Algemene Reserve

In 2025 is voor €11.755.000 gestort in de algemene reserve. Belangrijkste post komt vanuit het raadsbesluit over de bestemming van het resultaat van de jaarrekening 2024 ([raad 3 juli 2025](#)). Het totaal van de onttrekkingen 2025 uit de algemene reserve is €14.765.000. Belangrijkste posten zijn: Voor de implementatie Koers Sociaal Domein €1.478.000, €2.227.000 voor aanvulling van de reserve Grondexploitatie tot €5 miljoen ([raad 3 juli 2025](#)), €1.150.000 als storting in de beleidsreserve, €9.600.000 als storting in de reserve GOL ([raad 26 juni 2025](#)). Verder zijn er nog 6 kleinere onttrekkingen voor in totaal €309.000.

915001 Reserve resultaat boekjaar

Het nog te bestemmen resultaat van de jaarrekening 2025 is in deze reserve opgenomen en bij vaststelling van de jaarrekening door de raad wordt over de resultaatbestemming hiervan besloten.

913005 Reserve Personeelsfeest

Deze reserve is bedoeld om elke 5 jaar een personeelsfeest te kunnen organiseren. Jaarlijks wordt daarvoor € 14.000 gestort in de reserve Personeelsfeest.

913006 Egalisatiereserve ICT

De stand van de reserve was per 1 januari 2024 € 284.000. Deze reserve is opgezet om de fluctuerende lasten van ICT te egaliseren, waarbij de hoogte van de egalisatiereserve ICT is gemaximeerd op € 406.500 (jaarlijks investeringsbedrag). In 2025 is er geen mutatie in deze reserve doorgevoerd en daardoor is de stand per 31 december 2025 € 284.000.

913012 Reserve Onderwijshuisvesting

De reserve Onderwijshuisvesting is bedoeld om financiële middelen beschikbaar te houden voor incidentele uitgaven op het gebied van onderwijshuisvesting, zoals tijdelijke huisvesting of onvoorziene kosten. Zoals aangekondigd in [RIB 088-24](#) wordt de systematiek vanaf 2025 gewijzigd. De kapitaallasten worden voortaan structureel in de begroting opgenomen en niet langer onttrokken aan de reserve Onderwijshuisvesting. Dit betekent dat de reserve vanaf 2025 uitsluitend wordt ingezet voor incidentele lasten (bijvoorbeeld tijdelijke huisvesting) en dat er geen structurele stortingen meer plaatsvinden. Bij de vaststelling van de jaarstukken 2024 is besloten een bedrag van € 4.000.000 over te hevelen naar de Algemene Reserve. Voor toelichting wordt verwezen naar pagina 2 van dit [document](#). Daarnaast is in 2025 een bedrag van € 204.000 onttrokken ten behoeve van de tijdelijke uitbreiding en huisvesting van de Koningsschool.

913014 Reserve GOA, gemeentelijk onderwijs achterstandenbeleid

De reserve bestaat uit rijks- en gemeentelijke middelen en is nodig om het onderwijsachterstandenbeleid te bekostigen. De vermindering van de reserve bedraagt € 325.000 (product 411 Lokaal onderwijsbeleid) conform [NJB25|4.01](#) en € 330.000 (product 609 Jeugdwerk) inzake voortzetting NPO programma conform [Kadernota 2024 \(KN24 / A.16\)](#).

913017 Egalisatiereserve baggerplan

Deze reserve is bedoeld om de baten en lasten van het product afwatering en waterlossingen te egaliseren. In het kader van de Waterwet artikel 5.23 is de gemeente ontvangst- en afvoerplichtig met betrekking tot vrijkomend afval uit de waterpartijen. Het waterschap is de beheerder van de waterlopen.

913018 Reserve Monumenten en archeologie

De reserve is bedoeld om toekomstige uitgaven op het terrein van monumenten en archeologie te kunnen dekken. In 2025 hebben geen mutaties plaatsgevonden.

913019 Reserve Sociale woningbouw

De reserve is bedoeld voor het realiseren van (sociale) woningbouwprojecten in binnenstedelijke gebieden en Landgoed Driessen. In 2025 hebben geen mutaties plaatsgevonden.

913020 Reserve Energiebesparende maatregelen huursector

De reserve is in 2009 gevormd (begrotingswijziging 2009/22) naar aanleiding van de geactualiseerde visie op het woonbeleid. De reserve is bedoeld als extra financiële stimulans voor de woningcorporaties en is gevormd ten laste van de reserve Sociale woningbouw. In 2025 hebben geen mutaties plaatsgevonden.

913026 Reserve haven Waalwijk

Deze reserve is in 2013 gevormd conform begrotingswijziging 2013/11. De ontvangen DUB subsidie in het kader van het project havenontwikkeling is hierin gestort. In 2025 hebben geen mutaties plaatsgevonden.

913027 Reserve Kerkvaartse haven

De reserve moet bezien worden in relatie tot mogelijke toekomstige ontwikkelingen. In 2025 hebben geen mutaties plaatsgevonden.

913028 Reserve Duurzaamheidsfonds

In 2025 is € 55.000 gestort in verband met opbrengst recht van opstal en pacht, waarmee de reserve eind 2025 uitkomt op € 347.000.

913029 Reserve Sociaal domein

Conform het coalitieakkoord is in 2023 ten laste van de Algemene Reserve een bedrag van € 950.000 gestort. In 2023 is een bedrag van € 28.000 onttrokken voor onderzoekskosten en een bedrag van € 59.000 voor het transformatiebudget Koers Sociaal Domein. In 2024 is er een bedrag van € 114.000 onttrokken voor de transformatie curatief naar preventief en € 316.000 onttrokken voor de implementatie van de Koers Sociaal Domein. Zodoende resteerde er een bedrag van € 433.000 eind 2024. Conform plan is een bedrag van € 200.000 onttrokken in 2025 en zal € 200.000 worden onttrokken in 2026 voor de locatie Kazerne conform besluitvorming [raad 22 juni 2023](#). In 2025 is naar aanleiding van afspraken tussen de VNG en het Rijk door het kabinet besloten tot compensatie in de Septembercirculaire 2025 van de jeugdzorgtekorten over 2023 en 2024. Voor Waalwijk bedraagt dit € 2,2 miljoen. Dit bedrag is gestort in de reserve sociaal domein en wordt ingezet als financiële buffer om incidentele schommelingen in de zorgvraag op te vangen, terwijl tegelijkertijd wordt gewerkt aan structurele beheersing van kosten middels de transformatieopgave SamenRedzaam. Hiermee ontstaat ruimte om noodzakelijke hervormingen zorgvuldig door te voeren.

913033 Reserve ISV

In januari 2016 is de raad middels een raadsinformatiebrief geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de besteding en bestemming van de resterende ISV gelden. Deze resterende middelen zijn gestort in deze reserve. In 2025 hebben geen mutaties plaatsgevonden.

913036 Beleidsreserve

Op grond van het coalitieakkoord 2022-2026 is in 2025 € 1.150.000 vanuit de algemene reserve in de beleidsreserve gestort.

In 2025 is in totaal voor € 757.000 onttrokken uit de beleidsreserve. De belangrijkste posten zijn: € 343.000 voor projectkosten en middelen Burgerbegroting, € 250.000 voor tijdelijke formatie vergunningverlening en € 130.000 voor transformatiebudget personeel.

913038 Reserve Invoering Omgevingswet

Conform begrotingswijziging 2019/25 is € 600.000 in deze reserve gestort. In 2020 is conform begrotingswijziging 2020/14 het saldo van de reserve Actualisatie bestemmingsplannen (ad. € 365.000) aan deze reserve toegevoegd. In 2023 is conform besluitvorming een bedrag van € 1,2 miljoen (ten laste van de Algemene Reserve) en € 100.000 (budget stedenbouwkundige visie) aan deze reserve toegevoegd. Op basis van de werkelijk verantwoorde kosten is in 2025 een bedrag van € 402.000 onttrokken.

913039 Reserve Schoenenkwartier

De onttrekking van in totaal € 207.000 bestaat voor 2025 uit de eerder door de raad besloten aanloopsubsidie vanaf de opening van het Schoenenkwartier van € 167.000 per jaar (voor de jaren 2022-2025). Daarnaast is € 42.000 onttrokken uit de reserve voor de vervanging van de inventaris. Zie verder [raadsinformatiebrief 001-26](#).

913041 Reserve Duurzaamheid

In de begroting 2020 is deze reserve gevormd voor een bedrag van € 1.000.000. De reserve is gevormd voor extra taken op het gebied van verduurzaming, zoals grootschalige opwek, verduurzaming woningen en gemeentelijk vastgoed, klimaatadaptatie, warmtetransitie en de groene agenda.

Het in de [decembercirculaire 2019](#) beschikbaar gestelde bedrag van € 240.000 voor verduurzaming is aan deze reserve toegevoegd.

Het in de [meicirculaire 2022](#) beschikbaar gestelde bedrag van € 317.000 is conform besluitvorming in het Najaarsbericht 2022 aan de reserve toegevoegd.

In 2023 is ten laste van de Algemene Reserve een bedrag van € 250.000 toegevoegd voor de cofinanciering van Grote Oogst. In werkelijkheid heeft hiervoor nog geen onttrekking plaatsgevonden.

In 2025 is, op basis van eerdere besluitvorming, een bedrag van ongeveer € 63.000 onttrokken voor kosten die betrekking hebben op de Transitie Visie Warmte (TVW).

913050 Reserve bouwgrondexploitatie

De reserve Bouwgrondexploitatie is noodzakelijk om tegenvallers en risico's bij de gemeentelijke grondexploitaties te kunnen opvangen. Bij de vaststelling van de kadernota 2011 is door de raad bepaald dat deze reserve minimaal € 5.000.000 moet bedragen. Een saldo beneden het minimum behoeft direct aanvulling. De hoogte van de reserve wordt jaarlijks in het kader van de Nota grondexploitatie heroverwogen.

Onderstaand de **belangrijkste** mutaties die in 2025 plaatsvonden:

Stortingen

Vrijval diverse verliesvoorzieningen en winstnemingen facilitaire projecten € 0,05 miljoen;

Vrijval verliesvoorziening Landgoed Driessen € 0,4 miljoen;

Winstneming Akkerlanen € 4,4 miljoen;

Werkbudget De Els opnemen in vastgestelde grondexploitatie € 0,05 miljoen;

Aanvulling vanuit AR jaarrekening 2024 € 2,2 miljoen.

Onttrekkingen

Diverse werkbudgetten € 0,14 miljoen;

Vennootschapsbelasting € 0,08 miljoen;

Diverse verliesvoorzieningen facilitaire projecten € 0,08 miljoen;

Voorziening voorbereidingskrediet Kerkvaartse Haven € 0,07 miljoen;

Correctie winstneming Afbouw Haven 1-6 € 0,04 miljoen;

Correctie winstneming Haven 8 West € 2,7 miljoen;

Correctie winstneming Haven 8 Oost € 1,2 miljoen;

Correctie winstneming Achter de Hoven € 0,03 miljoen.

913052 Reserve Cultuur

De reserve is gevormd door diverse ontwikkellocaties een bijdrage te laten doen om invulling te kunnen geven aan kunst. Door de gewijzigde voorschriften van de commissie BBV mogen geen stortingen meer plaatsvinden naar reserves vanuit complexen van het grondbedrijf, omdat dit gezien wordt als voortijdige winstafroaming. Besloten is om de reserve in stand te houden voor de bekostiging van kunstobjecten. In 2025 hebben geen mutaties plaatsgevonden.

913053 Reserve Parkmanagement

Tegenover deze reserve staat de deelneming van de gemeente Waalwijk in Parkmanagement BV. In 2025 heeft er geen mutatie plaatsgevonden.

913054 Reserve Ruimtelijke kwaliteit

Vanuit de structuurvisie is de reserve Ruimtelijke kwaliteit ontstaan. Het doel is ruimtelijke ontwikkelingen bij te laten dragen aan de ruimtelijke kwaliteit op de locatie, of in de directe omgeving of door een storting in deze reserve. In de anterieure overeenkomst worden de afspraken daaromtrent vastgelegd. In 2025 hebben geen mutaties plaatsgevonden.

913055 Reserve Revitalisering Haven I t/m VI (herstructurering Bedrijventerreinen)

Doel van deze reserve is het financieren van projecten die leiden tot revitalisering van delen van bedrijventerreinen. Het moet gaan om projecten die een directe meerwaarde bieden, als betrokken bedrijven en gemeente gezamenlijk bijdragen aan het opstellen en uitvoeren van de plannen. In 2025 heeft er geen mutatie plaatsgevonden.

913057 Reserve Mobiliteitsfonds

De reserve Mobiliteitsfonds is in 2013 gevormd.

Deze reserve zal ingezet worden ter dekking van de kapitaallasten van het GOL (Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat). Conform begrotingswijziging 2020/06 is het saldo van deze reserve toegevoegd aan een geblokkeerde reserve ter dekking van de kapitaallasten, die samenhangen met de kredietvotering voor de uitvoering van het GOL. Het resterende saldo van deze reserve moet beschikbaar blijven voor het afboeken van de boekwaarde van gronden die worden ingezet ten behoeve van de ontwikkeling van het GOL. Deze mutatie heeft nog niet plaatsgevonden.

913060 Reserve Stimuleringsfonds centrum Waalwijk

Met begrotingswijziging 2016/01 is ten laste van de reserve Bovenwijkse voorzieningen een bedrag van € 100.000 beschikbaar gesteld voor het centrum van Waalwijk. Dat is gestort in deze reserve. Daarnaast heeft met begrotingswijziging 2018/002 ten laste van de Algemene Reserve nogmaals een storting plaatsgevonden voor een bedrag van € 100.000. In 2025 heeft er geen mutatie plaatsgevonden.

913066 Reserve Onderhoud wegen

Op 12-9-2024 is door de Raad het beleidsplan onderhoud wegen vastgesteld. In het het voorstel is opgenomen om de reserve Onderhoud wegen om te vormen tot voorziening (planmatig) onderhoud wegen. De reserve Onderhoud wegen is in 2025 naar € 0 gebracht.

913067 Reserve Verduurzaming vastgoed energie

Deze reserve is gevormd om positieve resultaten van verduurzaming in te kunnen zetten voor andere verduurzamingsprojecten die niet tot een voordeel komen. In 2025 is een bedrag van € 22.000 gestort.

913069 Reserve Integratie en huisvesting van noodverblijfsituaties

De reserve Integratie en huisvesting van noodverblijfsituaties is ingesteld naar aanleiding van de opvang van Oekraïense vluchtelingen. In de jaren 2022 en 2023 zijn via deze regeling meer middelen ontvangen dan daadwerkelijk zijn besteed. Het overschot is daarom toegevoegd aan deze reserve. In 2025 hebben zich meerdere mutaties voorgedaan. Ten eerste is een bedrag van € 91.000 aan de reserve onttrokken ten behoeve van de huisvesting van de doelgroep. Daarnaast is € 847.955 aan de reserve toegevoegd als gevolg van een positief resultaat op de opvang van statushouders, conform [NJB25|6.01](#). Tot slot is een bedrag van € 152.000 gestort in de reserve vanuit de decembercirculaire 2024, bestemd voor de uitvoering van de spreidingswet en de dekking van zorgkosten voor ontheemden. Per saldo is de reserve in 2025 toegenomen.

913070 Reserve Cofinanciering herontwikkeling De Els en omgeving

In 2024 is conform besluitvorming ten laste van de Algemene Reserve een bedrag gestort van € 4 miljoen. Dit betreft cofinanciering voor de subsidieaanvragen (WBI en IW) voor de herontwikkeling van De Els. In [mei 2025 is door de raad](#) de exploitatieopzet voor De Els vastgesteld. In 2025 is het bedrag van € 4 miljoen onttrokken uit deze reserve en toegevoegd aan de verliesvoorziening voor het project De Els.

912005 Geblokkeerde reserve Aandelen Bouwfonds

De gemeente participeert in het stimuleringsfonds volkshuisvesting tot het bedrag van deze reserve. De vermeerdering in 2025 betreft de mutatie stimuleringsfonds. Deze wordt jaarlijks met het opstellen van de jaarrekening bepaald.

Geblokkeerde reserves

Alle overige geblokkeerde reserves zijn gevormd om de afschrijvingslasten te dekken van de bijbehorende investeringen. Jaarlijks worden de bedragen onttrokken ter grootte van de afschrijvingslast.

Voorzieningen

De voorzieningen t.b.v. de exploitatieverliezen grondexploitatie zijn niet opgenomen onder de voorzieningen, maar in mindering gebracht op de boekwaarde van de complexen. Zie hiervoor (en voor een specificatie van de voorzieningen) de debetzijde van de balans, onder 'voorraden'.

Hetzelfde geldt voor de voorziening wegens oninbaarheid van debiteuren. Deze is in mindering gebracht op de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar. Overeenkomstig het BBV wordt aan de voorzieningen geen rente toegevoegd. De voorzieningen per 31 december 2025 zijn als volgt te specificeren:

Bedragen x € 1.000

Naam voorziening	Saldo 1-1-2025	Stortingen	Aanwendungen	Saldo 31-12-2025
921004 Voorziening wethouderspensionen APPA	2.685	2.318	-284	4.719
921034 Verliesvoorziening Capelsche Put	30	0	-6	24
921035 Verliesvoorziening Herontwikkeling Flats	1.143	0	-22	1.121
921036 Verliesvoorziening Tilburgseweg	1	1	-2	0
921037 Verliesvoorziening Herontwikkeling Clemenskerk	54	13	-1	66
921038 Verliesvoorziening Akkerlaan 20	25	10	0	34
921039 Voorziening Schotse Hooglanderstr 12-24	2	0	-2	0
921040 Verliesvoorziening Carmelietenstraat WP	10	15	0	25
921041 Verliesvoorziening Valkenvoortweg Campus	5	1	0	6
921042 Voorziening Slachthuisterrein	15	0	-15	0
921043 Verliesvoorziening MR. Van Coothstraat 6-8	18	35	0	52
921044 Verliesvoorziening Grotestraat 143-145	27	7	0	34
921045 Verliesvoorziening Tom Mandersstraat 1-3	3	0	0	3
921046 Voorziening Julianalaan 4-6 Spr-C	0	0	0	0
921047 Verliesvoorziening Grotestraat 162-164	2	0	0	2
921049 Verliesvoorziening Veerrstraat	0	2	0	2
921051 Verliesvoorziening Stationsstr 46-60	14	0	0	14
921052 Voorziening Wendelnesseweg West ong	0	0	0	0
921053 Verliesvoorziening vd Duinstraat	3	0	0	3
921055 Verliesvoorziening Torenstraat	3	326	0	330
921056 Verliesvoorziening Grotestraat 239-241	36	207	0	243
921057 Voorziening Scharlo 26	0	0	0	0
921059 Verliesvoorziening Burg.Verwielstraat	0	0	0	0
921060 Verliesvoorziening Kerkvaartsehaven	0	69	0	69
922004 Voorziening Riolering	3.627	743	0	4.371
922006 Voorziening Onderhoud gebouwen	2.070	1.313	-896	2.487
922007 Voorziening Afvalstoffenheffing	2.236	665	0	2.901
922008 Voorziening Verlofsparen	860	239	-13	1.086
922009 Voorziening Regeling vervroegd uittreden	158	0	-97	62
922010 Voorziening Wegen	0	1.232	-1.167	64
TOTAAL VOORZIENINGEN	13.026	7.197	-2.506	17.717

Toelichting voorzieningen

Hieronder zijn de aard en reden van de voorzieningen toegelicht, alsmede de belangrijkste mutaties.

921004 Voorziening wethouders pensioenen APPA (= Algemene pensioen- en uitkeringswet politieke ambtsdragers)

Op grond van gewijzigde regelgeving is in 2015 een pensioenvoorziening voor wethouders gevormd. In de circulaire van 21 december 2015 is door het Rijk aangegeven op welke wijze de voorziening moet worden bepaald. Jaarlijks laat de gemeente een herberekening op basis van de dan geldende parameters (rekenrente en sterfteprognosetabel) uitvoeren door Proambt. Op basis hiervan wordt dan berekend wat de hoogte van de voorziening wethouderspensioenen moet zijn om aan de toekomstige pensioenverplichtingen te kunnen voldoen.

In 2025 is in verband met de overgang van het APPA-pensioen naar het ABP door onderzoeksbureau Montae in een landelijk onderzoek per gemeente in beeld gebracht wat de financiële consequenties daarvan zijn richting beoogd overgangsjaar 2028 (regeling APPA vervalt en pensioenen wethouders lopen dan voortaan via ABP). Gebleken is dat rekenregels voor de overgang naar het ABP anders zijn dan de tot nu landelijk toegepaste regels om de hoogte van de voorziening APPA te bepalen. Daarnaast heeft de commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) in december 2025 nog een [stellige uitspraak over de \(hoogte van\) de voorziening APPA](#) gedaan en heeft het [ministerie van BZK nog een circulaire](#) uitgebracht om nu al de voorziening APPA op de benodigde hoogte per 1 januari 2028 te brengen. Op grond van het recente rapport van ProAmbt betekent dit voor de gemeente Waalwijk dat de voorziening APPA bovenop de geraamde bijstorting in de gewijzigde begroting 2025 van € 1.299.000 nog eens met € 1.019.000 verhoogd moet worden. Ook na deze bijstorting zijn / blijven er nog veel onzekerheden zoals mutaties in het verzekerdenbestand, de (mogelijke vrijval door wijziging in de) rekenrente, de dekkingsgraad van de ABP-pensioenen (122,2% per november 2025) en de einddatum waarop de daadwerkelijke overdracht aan het ABP plaatsvindt.

Rekening houdend met een onttrekking van € 284.000 in verband met pensioenverplichtingen 2025, stijgt de voorziening APPA in 2025 van € 2.685.000 met € 2.318.000 (per saldo) naar € 4.719.000.

921034 tot en met 921060 Verliesvoorzieningen facilitaire projecten

Op basis van de jaarlijkse actualisatie van de facilitaire projecten zijn in 2024 diverse verliesvoorzieningen gevormd. Als blijkt dat per einde looptijd van een complex verliezen onafwendbaar zijn is ter grootte van dat verlies op eindwaarde een voorziening gevormd ten laste van de reserve grondexploitatie.

922004 Voorziening riolering

De voorziening riolering is ingesteld op basis van de regelgeving van het BBV. In 2025 is € 743.000 gestort. Dat is het verschil tussen de werkelijke baten en lasten van het product riolering en de opbrengst rioolrechten. Het saldo per 31-12-2025 is afgerond € 4.371.000.

922006 Voorziening onderhoud gebouwen

De voorziening is ingesteld om het beheer en onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen op een voldoende niveau te kunnen uitvoeren en kosten daarvan te spreiden over meerdere jaren. De storting van € 1.313.000 is conform de begroting 2025. De onttrekkingen voor een totaalbedrag van € 896.000 betreffen de werkelijke lasten voor groot onderhoud. Het saldo per 31-12-2025 is afgerond € 2.487.000.

922007 Voorziening afvalstoffenheffing

De voorziening afvalstoffenheffing is ingesteld op basis van de regels van het BBV. Voor 2025 is € 665.000 gestort. Dat is het verschil tussen de werkelijke baten en lasten. Het saldo is per 31-12-2025 € 2.901.000.

922008 Voorziening verlofsparen

Vanaf 2022 kunnen medewerkers, conform CAO-afspraken, bepaalde verlofuren aanmerken als 'verlofspaaruren'. Deze uren kunnen niet meer vervallen. Aan de hand van de verlofuren zoals die per 31-12-2025 in beeld waren, is een berekening gemaakt om de hoogte van de voorziening te bepalen. Doordat meer medewerkers hun spaarverlof in 2025 hebben aangevuld, is in 2025 een extra storting van (afgerond) € 239.000 nodig. Daarnaast is door opname van spaarverlof in 2025 € 13.000 onttrokken aan de voorziening verlof sparen. Deze voorziening is in 2025 van € 860.000 met (per saldo) € 226.000 toegenomen tot € 1.086.000.

922009 Voorziening regeling vervroegd uittreden

In de CAO gemeenten 2024-2025 is de regeling vervroegd uittreden (RVU) aangepast, waarbij het vereiste aantal dienstjaren is verlaagd van 43 naar 41 jaar. Op grond van de voorwaarden voor deze regeling is voor het eerst bij de jaarrekening 2023 berekend welke medewerkers wanneer een beroep op de regeling gaan doen. Inmiddels in de nieuwe CAO gemeenten 2025-2027 de RVU-regeling ingrijpend gewijzigd, waarbij deze vooral voor zware beroepen gaat gelden. Vooralsnog worden nu geen nieuwe deelnemers aan de RVU verwacht. Tevens blijkt dat de bij de jaarrekening 2024 op peil gebrachte voorziening van € 158.000 voldoende is voor de onttrekkingen in 2025 (werkelijk € 97.000) en 2026 (prognose € 61.000).

922010 Voorziening Wegen

De voorziening Wegen is naar aanleiding van het beleidsplan Onderhoud wegen gevormd. Conform begroting 2025 is er € 1.232.000 gestort in de voorziening. De onttrekkingen voor een totaalbedrag van € 1.167.000 betreffen de werkelijke lasten vooronderhoud wegen. Het saldo per 31-12-2025 is afgerond € 64.000.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:
Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	138.181	133.556
Openbare lichamen	135	11.320
Totaal	138.316	144.876

In 2025 is circa € 14,6 miljoen afgelost op leningen. Er zijn twee nieuwe leningen afgesloten met een looptijd van 10 jaar, voor een totaalbedrag van circa 21 miljoen. Over het boekjaar is ongeveer € 3,2 miljoen aan rente betaald op bovenstaande schulden. Voor een nadere toelichting op de rente, zie de paragraaf Financiering (en treasury).

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:
Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	18.214	17.886

Overlopende passiva	26.687	31.307
Totaal	44.901	49.193

De kortlopende schulden kunnen als volgt worden gespecificeerd:
Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Overige kasgeldleningen	10.000	10.000
Banksaldi		553
Overige schulden	8.214	7.333
Totaal	18.214	17.886

De overlopende passiva kunnen als volgt worden gespecificeerd:
Bedragen x € 1.000

	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:		
- Rijk	11.194	14.058
- Overige Nederlandse overheidslichamen	6.089	7.251
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd, en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een vergelijkbaar volume.	7.321	7.695
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate komen van volgende begrotingsjaren	2.083	2.303
Totaal	26.687	31.307

Onder de overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate komen van de volgende begrotingsjaren is een bedrag van € 1.822.000 begrepen met betrekking tot faciliterend grondbedrijf. Dit betreffen vooruit ontvangen bedragen op basis van afgesloten overeenkomsten.

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Bedragen x € 1.000

Vooruitontvangen van het Rijk	Saldo 31-12-2024	Vermeerdering	Vermindering	Saldo 31-12-2025
SPUK Stimulering sport	105	240	105	240
SPUK Lokale bibliotheekvoorzieningen	248	0	248	0
SPUK Capaciteit Decentrale Overheden voor	628	833	0	1.461

Klimaat- en Energiebeleid				
SPUK Lokale Aanpak Isolatie	3.897	1.517	0	5.414
SPUK Energie-armoede	341	0	7	334
SPUK Inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertraging	159	0	135	24
SPUK Onderwijsroute	248	123	248	123
SPUK Inburgering	723	826	723	826
Brede SPUK	73	209	73	209
SPUK Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	28	0	0	28
SPUK Woningbouwimpuls	2.926	0	0	2.926
SPUK Impulsaanpak winkelgebieden	1.072	357	0	1.429
SPUK Onderwijsachterstandenbeleid	0	265	0	265
SPUK Huisvesting vergunninghouders in doorstroomlocaties	0	2	0	2
DUMAVA-subsidie	634	0	407	227
Subsidie Vroegsignalering in de wijk 2025	112	0	56	56
SPUK Stimulering veiligheidsmaatregelen 2025-2030	0	494	0	494
Totaal	11.194	4.866	2.002	14.058
Vooruitontvangen overige Nederlandse overheidslichamen				
Provincie: project insteekhaven	5.019	0	0	5.019
Provincie: Smartport	971	513	0	1.484
Provincie: subsidie Groenblauwe gebiedsgerichte aanpak (GGA)	0	100	0	100
Provincie: bijdrage werklandschappen van de toekomst	0	187	0	187
Provincie: SP3-subsidie	40	0	40	0
Provincie: bijdrageregeling regionale mobiliteitsprogramma's, onderzoek Hubs NA en NP	0	217	0	217
Provincie: Subsidie restauratie Oude Toren	0	227	0	227
Provincie: Grote Oogst	58	0	41	17
Totaal	6.088	1.244	81	7.251

Waarborgen en garanties

Ultimo 2025 stond de gemeente garant voor de navolgende leningen:

Staat van gewaarborgde leningen

Bedragen x € 1.000

Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Naam van de geldnemer	Restantbedrag 31-12-2024	Restantbedrag 31-12-2025	dekkingspercentage
1.696	Sport en culturele instellingen	674	566	50/100

1.696		674	566	
-------	--	-----	-----	--

Staat van gewaarborgde geldleningen tbv Waarborgfonds sociale woningbouw (BNG/NWB)

Bedragen x € 1.000

Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Naam van de geldnemer	Restantbedrag 31-12-2024	Restantbedrag 31-12-2025	dekkingspercentage
1.592.798	Waarborgfonds sociale woningbouw	398.012	396.968	50/100
1.592.798		398.012	396.968	

Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) verleent borg voor leningen die corporaties aangaan. Bij de beoordeling van de financiële situatie van corporaties hanteert WSW een aantal ratio's. Deze hebben zij ook afgestemd met de Autoriteit Woningcorporaties. Aan de hand van de ratio's ontstaat een oordeel over de financiën van de betreffende corporatie.

De gemeente staat achtervang voor vier corporaties. De ratio's van de vier corporaties vallen allen binnen de normen.

Met ingang van 1 augustus 2021 is de systematiek m.b.t. de achtervang gewijzigd. Voor geborgde geldleningen onder de oude achtervangovereenkomsten, wordt de achtervangpositie nog steeds bepaald op basis van individueel geborgde geldleningen. Voor geborgde geldleningen onder de nieuwe achtervangovereenkomst wordt de achtervangpositie bepaald op basis van de nieuwe grondslag, zijnde een verdelingspercentage.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

RECHTEN:

A. Eigen bijdrage op grond van de Wmo

Een aanvrager van een voorziening en/of hulp in de huishouding in zowel zorg in natura als Persoonsgebonden budget (Pgb) is op grond van de Wmo een eigen bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

B. Vennootschapsbelasting (Vpb)

De grondexploitatie moet als een belaste activiteit voor de vennootschapsbelasting worden gezien. Over de jaren tot en met 2023 zijn definitieve aanslagen opgelegd. Over het jaar 2022 is naar aanleiding van bezwaar omtrent parkeren een nog te vorderen bedrag ad € 18.688. Over de jaren 2024 en 2025 zijn voorlopige aanslagen opgelegd van respectievelijk € 116.317 en € 81.296 te betalen vennootschapsbelasting. Deze bedragen zijn onttrokken aan de reserve grondexploitatie. Op basis van de fiscale positie 2024 wordt een verlies verwacht over 2024, het bedrag betaald op de voorlopige aanslag ad € 116.317 zal naar verwachting worden terugontvangen. Middels carry back verliesverrekening zal het verlies uit boekjaar 2024 kunnen worden verrekend met het belastbare bedrag van 2023, wat resulteert in een teruggaaf over dat jaar van € 46.630. Het resterende verlies kan worden verrekend met 2025.

VERPLICHTINGEN:

C. Personele verplichtingen

Met het BBV is het *verboden* voorzieningen te vormen voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Naast de voorzieningen verlofsparen en RVU (regeling vervroegd uittreden), (hiervoor toegelicht in het onderdeel voorzieningen) worden er geen posten op de balans opgenomen. De omvang van het restantverlof van medewerkers is 38.000 uur, welke een waarde van ongeveer 1,8 miljoen euro vertegenwoordigt.

D. Grondexploitatie

In Landgoed Driessen fase I hebben nog twee ontwikkelaars een ontwikkelrecht op de door hen ingebrachte gronden; een bouwclaim. Door een discussie over één van deze bouwclaims is deze nog niet geformaliseerd in een overeenkomst.

Voor de andere bouwclaim geldt dat name de stikstofdiscussie ertoe heeft geleid dat er nog geen overeenkomst gesloten is. Daarmee blijft de situatie dat er nog sprake is van twee bouwclaims. We verwachten wel dat er in 2026 overeenkomsten worden gesloten.

E. Overige

De gemeente heeft zich gecommitteerd aan diverse meerjarige inkoopverplichtingen. De belangrijkste in 2025 afgesloten overeenkomsten (naar verwachte uitgaven) met een significante meerjarige financiële impact zijn:

- Wmo-hulpverlening (raming € 25.500.000 aan uitgaven over looptijd overeenkomst);
- Regiewerkzaamheden asfalt (raming € 500.000 per jaar);
- Locatiemanagement opvanghotel (€ 450.000 per jaar);
- Schoonmaakdienstverlening (€ 300.000 per jaar);
- OOR-havengebied (€ 300.000 per jaar).

Ook de meerjarige inkoopverplichtingen uit 2024 lopen nog door. Dit zijn:

- OOR-bestek Sprang-Capelle, Landgoed Driessen en Waspik: € 2.800.000 voor twee jaar;
- Regiewerkzaamheden verharding. De maximale waarde van de raamovereenkomsten is €3.000.000 in 4 jaar;
- Regiewerkzaamheden riolering, de maximale waarde van de raamovereenkomsten is € 2.790.000 in 4 jaar;
- EHRM Software en PSA-dienstverlening. De waarde hiervan is ongeveer € 200.000 per jaar.

Ook de meerjarige inkoopverplichtingen uit 2023 lopen nog door. Dit zijn:

- Hoteldiensten ten behoeve van de tijdelijke opvang van statushouders en Oekraïense vluchtelingen (€ 14.716.000 aan uitgaven over looptijd overeenkomst van 2 jaar);
- Beveiligingsdiensten ten behoeve van de tijdelijke opvang van statushouders en Oekraïense vluchtelingen (€ 3.013.000 aan uitgaven over looptijd overeenkomst van 2 jaar);
- Levering elektriciteit gemeenten Waalwijk en Loon op Zand (€ 2.033.000 aan uitgaven over looptijd overeenkomst van 4 jaar).

Daarnaast lopen ook de meerjarige inkoopverplichtingen uit 2022 nog door:

- Uitzenden en detacheren (raming € 5.400.000 aan uitgaven over looptijd overeenkomst);
- Payroldienstverlening (raming € 6.000.000 aan uitgaven over looptijd overeenkomst).

Toelichting per beleidsveld

Jaarrekeningresultaat

2025 is afgesloten met een voordelig resultaat van € 7.337.000 uit de normale bedrijfsvoering. Op hoofdlijnen wordt dit hierna verder toegelicht. Per beleidsveld geven wij een specificatie van de onderliggende producten. Vervolgens worden de producten nader toegelicht, als de verschillen tussen begroting en rekening groter zijn dan € 75.000.

Toelichting afwijkingen beleidsveld 0 | Bestuur en ondersteuning

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025	Afwijking
Lasten				
PR001 Bestuursorganen: Raad	806	806	768	37
PR002 Bestuursondersteuning raad&rekenkamer	984	989	963	26
PR003 College van B&W	1.407	2.541	3.392	-851
PR004 Publiekszaken	1.429	1.490	1.355	135
PR005 Leges publiekszaken	490	490	474	16
PR006 Verkiezingen	137	169	170	-1
PR007 Representatie	117	134	114	20
PR008 Communicatie	125	181	177	4
PR010 Bestuurlijke samenwerkingint.contacten	961	961	900	61
PR020 Overhead	-65	88	194	-106
PR021 Huisvesting	1.715	1.738	1.824	-86
PR022 ICT algemeen	2.013	1.976	2.166	-190
PR023 Algemene personeelskosten	2.673	2.224	1.998	227
PR024 Algemene organisatiekosten	1.274	1.461	1.412	49
PR025 Directie	659	0	0	0
PR026 Concern en strategie	2.378	0	0	0
PR027 Financien & Inkoop	2.231	0	0	0
PR028 HRM en ondersteuning	2.796	0	0	0
PR029 ICT	1.937	0	0	0
PR030 Informatiebeheer en facilitaire zkn	1.834	0	0	0
PR045 Directie	0	627	629	-2
PR046 Concern en strategie	0	2.356	2.100	256
PR047 Financiën en Inkoop	0	2.720	2.680	40
PR048 AEO	0	2.987	3.045	-57
PR049 INF	0	3.247	3.045	203
PR050 Facilitair	0	591	564	28
PR061 OZB woningen	626	588	661	-73
PR062 OZB niet-woningen	152	143	117	25
PR207 Parkeervergunningenheffingen	0	15	0	15
PR812 Erfpachtgronden	112	107	91	16
PR813 Beheer diverse percelen	427	492	636	-144
PR814 Vastgoed diverse panden	307	362	512	-150
PR906 Hondenbelasting	19	17	27	-10
PR908 Reclamebelasting	0	0	0	0
PR909 Beleggingen en deelnemingen	5	5	5	0
PR911 Rente en Treasury (leningen korter 1jr)	460	415	311	104
PR912 Rente (leningen gelijk of langer 1jr)	-122	-374	-389	14
PR913 Onvoorziene lasten	100	100	0	100
PR915 Algemene baten en lasten	610	168	128	40
PR916 Heffing precariorechten	19	17	18	-1
PR942 Vennootschapsbelasting	773	81	81	0

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025	Afwijking
PR950 Mutaties reserves beleidsveld 0	0	0	0	0
Totaal Lasten	29.391	29.912	30.170	-258
Baten				
PR002 Bestuursondersteuning raad&rekenkamer	0	0	-1	1
PR004 Publiekszaken	0	0	0	0
PR005 Leges publiekszaken	-1.092	-1.092	-1.075	-17
PR020 Overhead	0	0	0	0
PR021 Huisvesting	-16	-16	-20	4
PR022 ICT algemeen	0	0	-1	1
PR023 Algemene personeelskosten	-99	-216	-224	8
PR024 Algemene organisatiekosten	-77	-77	-82	5
PR026 Concern en strategie	0	0	0	0
PR045 Directie	0	0	-5	5
PR048 AEO	0	-44	-47	3
PR061 OZB woningen	-7.438	-7.535	-7.591	56
PR062 OZB niet-woningen	-8.262	-8.144	-8.063	-81
PR207 Parkeervergunningenheffingen	-1.337	-1.337	-1.779	442
PR812 Erfpachtsgronden	-300	-300	-347	47
PR813 Beheer diverse percelen	-938	-1.028	-1.198	170
PR814 Vastgoed diverse panden	-183	-183	-137	-47
PR906 Hondenbelasting	-255	-255	-305	50
PR908 Reclamebelasting	0	0	0	0
PR909 Beleggingen en deelnemingen	-82	-82	-94	12
PR911 Rente en Treasury (leningen korter 1jr)	-150	-35	-79	44
PR912 Rente (leningen gelijk of langer 1jr)	-110	-110	-110	0
PR914 Algemene uitkering	-112.468	-121.629	-123.135	1.506
PR915 Algemene baten en lasten	0	0	0	0
PR916 Heffing precariorechten	-116	-116	-119	3
Totaal Baten	-132.923	-142.198	-144.413	2.215
Saldo van lasten en baten	-103.532	-112.286	-114.243	1.957
Onttrekkingen				
PR950 Mutaties reserves beleidsveld 0	-1.219	-527	-518	-9
Stortingen				
PR950 Mutaties reserves beleidsveld 0	14	14	14	0
Mutaties reserves	-1.205	-513	-504	-9
Saldo na mutaties reserves	-104.737	-112.800	-114.747	1.948

Toelichtingen

Product 003 College van B&W

In 2025 is in verband met de overgang van het APPA-pensioen naar het ABP door onderzoeksbureau Montae in een landelijk onderzoek per gemeente in beeld gebracht wat de financiële consequenties daarvan zijn richting beoogd overgangsjaar 2028 (regeling APPA vervalt en pensioenen wethouders lopen dan voortaan via ABP). Gebleken is dat rekenregels voor de overgang naar het ABP anders zijn dan de tot nu landelijk toegepaste regels om de hoogte van de voorziening APPA te bepalen. Daarnaast heeft de commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) [in december 2025 nog een stellige uitspraak](#) over de (hoogte van) de voorziening APPA gedaan en heeft het ministerie van [BZK nog een circulaire](#) uitgebracht om nu al de voorziening APPA op de benodigde hoogte per 1 januari 2028 te brengen. Op grond van het recente (jaarlijks opgesteld) rapport van ProAmbt betekent dit voor de gemeente Waalwijk dat de voorziening APPA bovenop de geraamde bijstorting in de gewijzigde begroting 2025 van € 1.299.000 nog eens met € 1.019.000 verhoogd moet worden (nadeel op product 003). Ook na deze bijstorting zijn / blijven er nog veel onzekerheden zoals mutaties in het verzekerdbestand, de (mogelijke vrijval door wijziging in de) rekenrente, de dekkingsgraad van de ABP-pensioenen (122,2% per november 2025) en de einddatum waarop de daadwerkelijke overdracht aan het ABP plaatsvindt. Daarnaast is en nog een voordeel binnen salarislaster van college van B&W van afgerond € 130.000, omdat in de prognoseraming (en begrotingswijziging bij het Najaarsbericht 2025) een aannamefout gemaakt is: het college heeft geen maandelijkse, evenredige lasten van het keuzebudget, maar een vakantietoelage in mei en een eindejaarsuitkering in december 2025).

Product 004 Publiekszaken

In 2025 is er bij Publiekszaken sprake geweest van openstaande vacatures. Waar mogelijk, is ondersteuning ingehuurd om onze dienstverlening te laten doorlopen, al is dit niet volledig gelukt. Dit heeft geleid tot een voordeel van € 119.000.

Producten 020 Overhead, 021 Huisvesting, 022 ICT algemeen, 023 Algemene personeelskosten, 046 Concern en strategie, 049 Informatievoorziening en ICT

In het onderstaande overzicht zijn de belangrijkste verschillen met een korte toelichting opgenomen (dit betreft alleen de lasten):

Kostenplaats <i>x € 1.000</i>	bedragen	Resultaat	V/N	Toelichting
Afdeling RBL (voorheen TOOR/TORV) (020 overhead)	156.000	N		In 2025 is vanuit de afdeling RBL voor € 468.000 minder doorbelast aan de grondexploitatie en voor € 312.000 meer doorbelast aan kredieten dan begroot. Dit komt door een lager c.q. hoger aantal besteedde werkelijke uren en geeft per saldo een nadeel voor de exploitatie.
Huisvesting algemeen (021)	86.000	N		De huisvestingslasten van het stadhuis zijn hoger dan geraamd door gestegen lasten van energie (€ 62.000 nadelig) en schoonmaakkosten (€ 26.000).
ICT algemeen (022)	190.000	N		De overschrijding binnen de budgetten heeft een viertal belangrijke oorzaken. Licentiekosten voor technische software is afgelopen jaar enorm gestegen als gevolg van prijsverhogingen door één leverancier en ook de groei van de gemeentelijke organisatie heeft geleid tot meer licentiekosten. In 2025 heeft de afdeling Informatie eenmalige implementatiekosten gehad voor het moderniseren van de gemeentelijke werkplekken. Daarnaast heeft de implementatie plaatsgevonden van een nieuwe monitor en responsdienst in het kader van informatiebeveiliging. Deze implementatie ging gepaard met éénmalige implementatiekosten en ook een korte overlap periode van deze dienst met bijbehorende kosten. Overigens is op product 049 Informatievoorziening en ICT een voordeel van € 203.000, zie hieronder. Binnen de ICT-overhead is het verschil t.o.v. de begroting dus gering.
Algemene personeelskosten lasten (023)	227.000	V		Per saldo is er een voordeel op de Algemene personeelskosten; dit heeft voornamelijk betrekking op de volgende lasten: Toevoeging aan voorziening verlofsparen (nadeel € 239.000)

			<p>Bij het opstellen van de jaarrekening wordt op basis van de actuele gegevens verloopsparen en bovenwettelijk verloop de hoogte van de benodigde voorziening verloopsparen bepaald; deze komt nu uit op € 1.099.000. Dit betekent dat ten opzichte van de voorziening van € 860.000 bij de jaarrekening 2024 nu € 239.000 aan de voorziening moet worden toegevoegd, aangezien medewerkers in 2025 meer uren aan spaarverloop hebben ingelegd.</p> <p><u>Jaarbudget knelpunten (voordeel € 133.000)</u> De onderschrijding van het jaarbudget knelpunten bedroeg over 2025 € 133.000. Deze onderschrijding is te verklaren doordat de claims op de knelpuntenpot lager waren dan ingeschat. Daarentegen waren de vergoedingen vanuit het UWV die landen in de knelpuntenpot hoger dan vooraf ingeschat.</p> <p><u>Opleidingsbudgetten (voordeel € 183.000)</u> In 2025 is voor € 183.000 minder aan opleidingen besteed dan begroot (op een totaalbudget € 563.000). Door de organisatie-aanpassingen die in 2025 zijn doorgevoerd zijn minder initiatieven opgestart en uitgevoerd. In 2026 wordt het opleidingsprogramma weer doorgezet en worden nieuwe initiatieven / projecten opgepakt.</p> <p><u>Regeling vervroegd uittreden (RVU) en diverse algemene personeelskosten (voordeel € 91.000)</u> De regeling vervroegd uittreden is in de actuele CAO gemeenten gewijzigd, waardoor deze vooral gericht is op zware beroepen. Eerdere RVU claims worden uit een voorziening gedekt. In 2025 zijn er geen nieuwe claims bij gekomen (voordeel van € 51.000). Daarnaast zijn de algemene personeelskosten op diverse deelkosten in werkelijkheid € 40.000 lager uitgekomen dan begroot.</p>
Concern en strategie (046)	256.000	V	<p>Dit saldo is grotendeels door twee onderschrijdingen van budgetten veroorzaakt: lagere lasten van managementondersteuning kabinet (€ 50.000 voordelig) en lagere lasten aan organisatieverbetering (€ 250.000 voordelig). Voor beide zaken is in het Najaarsbericht 2025 al een budgetoverhevelingsvoorstel ingediend en gepresenteerd en zal nu via de resultaatbestemmingsvoorstel van het jaarrekeningresultaat 2025 overgeheveld gaan worden.</p>
Informatievoorziening en ICT (049)	203.000	V	<p>Het voordeel binnen dit product is grotendeels veroorzaakt door enerzijds lagere salarislasten (€ 104.000) en door lagere lasten van Wet Open Overheid (€ 77.000). Door de samenvoeging van team ICT en informatiebeheer is vacatureruimte ontstaan. In 2025 is de afdeling Informatie niet in staat geweest om alle vacatures in te vullen. Dit kwam mede door de krappe arbeidsmarkt. Binnen de Wet Open Overheid is de wetgeving die in 2025 zou gaan gelden uitgesteld. Onderdeel van de uitvoering van deze nieuwe wetgeving is de inzet van een nieuw digitaal platform. Dit platform is niet ingezet en de daaraan gekoppelde kosten zijn niet gemaakt.</p>

Product 207 Parkeervergunningen/heffingen

De parkeeropbrengsten zijn hoger dan begroot. Dit betreft een samenspel van factoren zoals het aantal bezoekers aan het centrum, het aantal activiteiten in het centrum en weersomstandigheden. Daarnaast is er in 2025 veel minder uitval geweest van parkeerapparatuur en is het niet meer mogelijk om gratis in het Promenadegebied te parkeren. Ook is het BTW regime van Parkeerterrein De Els-Zuid aangepast waardoor de opbrengst 21% hoger uitvalt.

Conform de Kadernota 2026 en bijlage 2 bij het raadsvoorstel over het vaststellen van de begroting 2026 is aangegeven dat het de bedoeling is om een overschot op het product parkeren in de jaarrekening te storten in een nog te vormen bestemmingsreserve parkeren. Het vormen van de bestemmingsreserve, en de storting hierin, is opgenomen in het Raadsvoorstel van de Jaarstukken 2025.

Product 813 Beheer diverse percelen en panden

De afwijking aan de lastenkant (nadeel € 144.000) wordt met name veroorzaakt door hogere doorbelaste salariskosten en externe advieskosten (€ 117.000 o.a. in verband met grondtransacties) en onderhoudskosten Truckparking (€ 27.000). Daarnaast zijn er in werkelijkheid hogere opbrengsten verantwoord in verband met nieuwe contracten voor huur en pacht (€ 132.000) en hebben er enkele grondverkoop (€ 28.000) plaatsgevonden, waarmee in de begroting geen rekening is gehouden.

Product 814 Vastgoed diverse panden

De afwijking heeft voornamelijk betrekking op de onderzoekskosten ten behoeve van het oostelijk deel van het Krophollerensemble. Conform het [raadsvoorstel van 10 oktober 2024](#) worden de kosten geboekt ten laste van de verkoopopbrengst. De koopsom wordt ontvangen na de onherroepelijk verklaarde omgevingsvergunning. Het eerste deel van de opbrengst is verwacht in 2026, het restant zal volgen in 2027.

Product 911 Rente en treasury leningen korter dan 1 jaar

De rentelasten van de rekening-courant-rekening valt per saldo € 57.000 gunstiger uit dan begroot en de bankkosten zelf vallen € 44.000 lager uit dan begroot. Beide zijn posten waar niet actief op gestuurd kan worden en zijn de weerslag van dagelijkse schommelingen binnen de liquiditeitsstromen.

Product 913 Onvoorzien lasten

Er is in 2025 geen beroep gedaan op het budget voor onvoorzien lasten. Op grond van voorschriften begroting (Provincie en BBV) dienen wij hiervoor een budget op te nemen van in dit geval € 100.000 (nu een voordeel).

Product 914 Algemene uitkering

Het voordeel van € 1.506.000 wordt deels veroorzaakt door een hogere algemene uitkering bij de Decembecirculaire 2025 (€ 870.000) en diverse verrekeningen van het jaar 2025 (€ 622.000). Voor een toelichting op de hogere algemene uitkering bij de Decembecirculaire 2025 wordt verwezen naar [Raadsinformatiebrief 011-26](#).

Toelichting afwijkingen beleidsveld 1 | Veiligheid

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025	Afwijking
Lasten				
PR101 Brandweer en rampenbestrijding	3.639	3.637	3.660	-23
PR102 Openbare orde en veiligheid	2.158	2.597	2.267	330
PR103 Dierenbescherming	48	48	52	-3
PR104 Parkeertoezicht	338	338	281	56
PR603 Stedelijke werkgelegenheidsprojecten	0	0	0	0
Totaal Lasten	6.182	6.620	6.260	360
Baten				
PR101 Brandweer en rampenbestrijding	0	0	0	0
PR102 Openbare orde en veiligheid	0	-296	-217	-79
Totaal Baten	0	-296	-217	-79
Saldo van lasten en baten	6.182	6.323	6.043	280
Onttrekkingen				
PR951 Mutaties reserves beleidsveld 1	-25	-211	-25	-186
Saldo na mutaties reserves	6.158	6.113	6.018	94

Toelichtingen

Product 102 Openbare orde en veiligheid

Ondermijning

Op ondermijning is een voordeel van 123.000 euro ontstaan. Er is in 2025 minder ingehuurd. Daarnaast is een deel van de inhuur in rekening gebracht bij derden.

Pilot samenwerken sociaal en veiligheidsdomein

In 2024 zijn via de algemene uitkering (decembercirculaire) middelen beschikbaar gesteld voor de samenwerking tussen het sociaal domein en het veiligheidsdomein. Deze middelen zijn destijds overgeheveld naar 2025.

Het doel van deze middelen is om in de praktijk te leren hoe de samenwerking tussen het sociaal domein en het veiligheidsdomein vorm kan krijgen, met als doel meer kansen en perspectief te bieden aan risicovolle en kwetsbare groepen. De samenwerking is in 2025 tot stand gekomen, maar wordt gefinancierd uit bijdragen van externe partijen. Hierdoor is het beschikbare budget in 2025 niet aangesproken. In het najaarsbericht 2025 is hierover reeds gerapporteerd. Omdat de middelen vanuit 2024 zijn overgeheveld naar 2025, was tevens een onttrekking uit de reserve begroot. Doordat het budget niet is ingezet, heeft deze onttrekking niet plaatsgevonden.

Product 951 Mutaties reserves beleidsveld 1

De afwijking op dit product wordt veroorzaakt door:

- Lagere onttrekkingen voor pilot samenwerken sociaal en veiligheidsdomein van € 165.000.

Toelichting afwijkingen beleidsveld 2 | Verkeer, vervoer en waterstaat

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025	Afwijking
Lasten				
PR201 Straatreiniging	646	762	716	45
PR202 Gladheidsbestrijding	177	168	126	42
PR203 Onderhoud wegenstraten en pleinen	4.885	6.346	6.320	27
PR204 Openbare verlichting	1.037	1.027	997	30
PR205 Verkeersmaatregelen	1.350	1.766	1.443	322
PR206 Parkeervoorzieningen	631	603	666	-63
PR208 Exploitatie havencomplex	623	643	669	-26
PR210 Recreatieve havens	36	36	40	-4
Totaal Lasten	9.385	11.351	10.977	374
Baten				
PR201 Straatreiniging	-1	-1	0	0
PR202 Gladheidsbestrijding	0	0	-8	7
PR203 Onderhoud wegenstraten en pleinen	-359	-1.616	-1.829	213
PR204 Openbare verlichting	0	-75	-105	30
PR205 Verkeersmaatregelen	-42	-42	-100	58
PR206 Parkeervoorzieningen	0	0	-17	17
PR208 Exploitatie havencomplex	-184	-184	-172	-12
PR210 Recreatieve havens	-30	-30	-28	-2
Totaal Baten	-616	-1.948	-2.259	311
Saldo van lasten en baten	8.770	9.403	8.719	685
Onttrekkingen				
PR952 Mutaties reserves beleidsveld 2	-561	-516	-270	-246
Stortingen				
PR952 Mutaties reserves beleidsveld 2	300	36	36	0
Mutaties reserves	-261	-480	-235	-246
Saldo na mutaties reserves	8.508	8.923	8.484	439

Toelichtingen

Product 203 Onderhoud wegen, straten en pleinen

In de laatste maanden van 2025 zijn meer meldingen afgesloten waardoor we meer degeneratieopbrengsten hebben gerealiseerd dan begroot. Hier zitten o.a. enkele grote afvalwerkzaamheden tussen voor een bedrag van € 80.000.

In 2025 hebben we meer leges kleine graafwerkzaamheden ontvangen voor een bedrag van € 45.000 in verband met aansluitingen aan de woningen van glasvezel.

Daarnaast hebben we omtrent leges en degeneratie in boekjaar 2025 nog enkele opbrengsten uit 2024 ontvangen . Dit komt door de overstap naar een automatische factureren programma.

Het aantal laadpalen is in de afgelopen jaren uitgebreid (van 5 stuks in 2016 naar 27 stuks in 2025). De laadpalen worden, mede door het toenemende aantal elektrische en hybride voertuigen, ook intensiever gebruikt. Dit heeft een positieve invloed op de inkomsten, van € 92.000, die voortkomen uit deze laadpalen.

Product 205 Verkeersmaatregelen

Last mile Haven

In het Najaarsbericht 2025 is voorgesteld het resterende budget van de Last mile Haven over te hevelen. De werkzaamheden konden niet allemaal in 2025 worden uitgevoerd. Het bedrag dat overgeheveld wordt is € 155.000.

Mobiliteitsplan

Er is minder uitgegeven aan het mobiliteitsplan. Dit resulteert in een voordeel van € 246.000. Dit bedrag wordt overgeheveld naar 2026 conform het Najaarsbericht 2025. Hiertegenover staat een lagere onttrekking vanuit de beleidsreserve. De gelden voor de uitvoering van het in maart 2023 vastgestelde Mobiliteitsplan 2030 zijn nodig voor de totale uitvoeringstermijn van dit plan, namelijk 2023 – 2027.

Product 952 Mutaties reserves beleidsveld 2

De lagere onttrekking dan geraamd op dit product wordt veroorzaakt door lagere lasten voor het mobiliteitsplan (product 205). Conform het Najaarsbericht 2025 wordt dit budget overgeheveld naar 2026.

Toelichting afwijkingen beleidsveld 3 | Economie

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025	Afwijking
Lasten				
PR301 Straatmarkten	71	60	51	9
PR303 Economische ontwikkeling	512	717	891	-174
PR304 Bedrijfsloket en -regelingen	785	840	743	97
PR305 Economische promotie	284	284	275	8
PR853 Grondexpl.bedrijven- en winkelgebieden	32.945	1.769	17.378	-15.609
PR905 Verblijfsbelasting	24	22	24	-2
PR907 Forensenbelasting	46	41	43	-2
Totaal Lasten	34.667	3.734	19.406	-15.673
Baten				
PR301 Straatmarkten	0	0	0	0
PR302 Opbrengst straatmarkten	-33	-33	-28	-5
PR303 Economische ontwikkeling	-44	-239	-391	152
PR304 Bedrijfsloket en -regelingen	-312	-312	-243	-68
PR853 Grondexpl.bedrijven- en winkelgebieden	-32.945	-1.769	-9.495	7.726
PR905 Verblijfsbelasting	-509	-509	-478	-31
PR907 Forensenbelasting	-14	-14	-10	-3
Totaal Baten	-33.856	-2.876	-10.645	7.769
Saldo van lasten en baten	810	858	8.762	-7.904
Onttrekkingen				
PR961 Mutaties reserves GREX beleidsveld 3	0	0	-7.933	7.933
Stortingen				
PR961 Mutaties reserves GREX beleidsveld 3	0	0	50	-50
Mutaties reserves	0	0	-7.883	7.883
Saldo na mutaties reserves	810	858	878	-20

Toelichtingen

Product 303 Economische ontwikkeling

De hogere lasten op dit product worden grotendeels gecompenseerd door hogere baten. Het gaat om doorbelaste inhuurkosten voor mobiliteit naar een andere gemeente (€ 83.000), het doorberekenen van de kosten voor de dag van de techniek (€ 8.000) en kosten voor regiodeal Smart Port waar een subsidie tegenover staat (€ 35.000).

Daarnaast zijn meer kosten gemaakt voor het beleidsveld economie dan geraamd (€ 10.000). Deze overschrijding komt met name door de (meer)kosten voor onderzoeken (externe ruimtebehoefte en integrale samenhang projecten Haven 8 Oost (afronding)). Er is een aanvullende bijdrage verstrekt aan Parkmanagement voor het aanbrengen van camerabeveiliging voor bedrijventerrein Zanddonk (€ 30.000). Dit betreft een eindafrekening van de bijdrage die in 2024 is verstrekt. Aan Parkmanagement is verder een bedrag van € 22.000 doorbelast voor energiekosten.

Product 304 Bedrijfsloket en -regelingen

De lagere lasten op dit product worden met name veroorzaakt door lagere uitgaven dan geraamd voor het werkbudget Binnenstad. In het Najaarsbericht 2025 wordt een bedrag van € 50.000 overgeheveld naar 2026. In 2025 en 2026 is, als onderdeel van het werkbudget, een incidenteel budget van € 75.000 opgenomen voor cofinanciering Bedrijveninvesteringszone Waalwijk centrum (BIZ). Dit budget is bestemd voor gezamenlijke projecten, geïnitieerd door de BIZ, die bijdragen aan de levendigheid van het centrum en aansluiten bij de doelstellingen en het uitvoeringsprogramma van de [Actualisatie centrumvisie 2024](#). Bij het collegebesluit BIZ van 11 juli 2025 is gelijktijdig met de toekenning van de subsidie deze cofinanciering aan de BIZ toegezegd. Diverse van deze projecten zijn of worden opgestart in 2025 (zoals vergroening van de Stationsstraat € 25.000), andere projecten worden opgestart eind 2025, begin 2026. Het resterende budget wordt daarvoor overgeheveld naar 2026.

Product 853 Grondexploitatie, bedrijven en winkelgebieden

Dit product dient in relatie te worden gezien met product 961 Mutaties reserves grondexploitatie beleidsveld 3. Het saldo van beide producten bedraagt € 0. Daarnaast is het van belang dat deze producten worden gezien in samenhang met de Nota grondexploitatie, die jaarlijks gelijktijdig met de jaarrekening wordt opgesteld. In deze nota wordt inzicht gegeven in de reeds lopende en toekomstige exploitaties. Hierbij gaan we in op de te lopen risico's en de voor afdekking van de risico's gevormde reserve Grondexploitatie. Ook wordt een beeld gegeven van de financiële stand van zaken. Daarnaast worden toekomstige uitgaven en inkomsten ingeschat. Meer informatie staat in de paragraaf Grondbeleid en de toelichting op de balans.

In de begrotingswijziging bij het Najaarsbericht zijn op basis van de in juni 2025 door de raad vastgestelde Nota grondexploitatie de ramingen op de producten 852 en 853 voor de grondexploitatie bijgesteld. De raming voor de grondexploitatie van De Els is hieraan afzonderlijk toegevoegd aangezien deze grondexploitatie door de raad pas in mei 2025 is vastgesteld en nog geen onderdeel uitmaakte van de Nota grondexploitatie. De raming voor De Els is hierbij echter verwerkt op product 852 in plaats van op product 853. In werkelijkheid heeft een juiste verantwoording plaatsgevonden op product 853 waardoor nu een afwijking ten opzichte van de begroting ontstaat.

Daarnaast is er een voorziening gevormd en zijn enkele eerdere winstnemingen deels teruggedraaid. Via product 961 staan hier onttrekkingen ten laste van een reserve tegenover.

Product 961 Mutaties reserves Grondexploitatie beleidsveld 3

De afwijking op dit product wordt veroorzaakt door niet geraamde onttrekkingen uit reserves vanwege het vormen van een verliesvoorziening voor De Els (€ 4 mln) en correcties

op eerdere winstnemingen voor Akkerlanen (€ 0,04 mln), Haven 8 Oost (€ 1,2 mln) en Haven 8 West (€ 2,7 mln).

Toelichting afwijkingen beleidsveld 4 | Onderwijs

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025	Afwijking
Lasten				
PR401 Leerlingenvervoer	1.637	1.637	1.700	-62
PR402 Leerplicht	212	212	202	10
PR403 Openbare basisonderwijs	1	1	0	1
excl.huisvesting				
PR404 Bijzonder basisonderwijs	27	27	64	-37
excl.huisvest.				
PR406 Huisvesting openbaar	395	560	596	-36
basisonderwijs				
PR407 Huisvesting bijzonder	1.788	2.199	2.328	-129
basisonderwijs				
PR408 Huisvesting speciaal	137	137	116	21
basisonderwijs				
PR409 Huisvesting voortgezet onderwijs	2.539	2.327	2.229	98
PR410 Huisvesting onderwijs algemeen	197	197	170	28
PR411 Lokaal onderwijsbeleid	2.154	2.008	1.966	42
PR412 Volwasseneneducatie	1	1	1	0
PR610 Kinderopvang	725	557	465	92
Totaal Lasten	9.813	9.862	9.836	26
Baten				
PR401 Leerlingenvervoer	-2	-2	-20	18
PR406 Huisvesting openbaar	-91	-91	-138	46
basisonderwijs				
PR407 Huisvesting bijzonder	-347	-347	-242	-105
basisonderwijs				
PR411 Lokaal onderwijsbeleid	-1.365	-1.200	-1.421	221
PR610 Kinderopvang	-54	-54	-51	-3
Totaal Baten	-1.860	-1.694	-1.872	177
Saldo van lasten en baten	7.953	8.168	7.964	204
Onttrekkingen				
PR954 Mutaties reserves beleidsveld 4	-485	-1.024	-529	-495
Stortingen				
PR954 Mutaties reserves beleidsveld 4	0	47	0	47
Mutaties reserves	-485	-977	-529	-448
Saldo na mutaties reserves	7.468	7.191	7.435	-244

Toelichtingen

Product 407 Huisvesting bijzonder basisonderwijs

Gemeente Waalwijk huurt bij Casade verschillende ruimtes voor onder andere basisschool Baardwijk, kinderopvang, een gymlokaal en welzijnsruimten. De ruimten voor de kinderopvang verhuurt de gemeente door aan MIKZ Kinderopvang. De indexaties op deze huurkosten zijn al enkele jaren hoger dan de indexatie die de gemeente toepast op de begroting. Dat leidt tot een overschrijding op de huurkosten van € 118.000. Daarnaast zijn in 2025 € 104.000 minder baten ontvangen dan begroot. De nadeel wordt voornamelijk door de lagere huurontvangsten van basisschool Baardwijk.

Product 409 Huisvesting voortgezet onderwijs

Het voordeel van € 98.000 wordt veroorzaakt door lagere doorcentralisatievergoedingen aan scholen.

Product 411 Lokaal onderwijsbeleid

Onderwijsachterstandenbeleid Rijk (OAB)

Voor het Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) ontvangt de gemeente middelen via een specifieke uitkering van het Rijk (SPUK). De hoogte van deze uitkering wordt jaarlijks door het Rijk vastgesteld. Deze vaststelling is niet tijdig verwerkt in het Najaarsbericht 2025, waardoor de baten in 2025 € 240.000 hoger uitvallen dan begroot.

De jaarlijkse bijstelling van de OAB-middelen hangt samen met de ontwikkeling van de lasten, die evenredig of zelfs sterker stijgen. Dit is ook in 2025 het geval. De lasten voor de uitvoering van het OAB zijn € 310.000 hoger dan begroot.

Per saldo leidt dit in 2025 tot een negatief resultaat van € 70.000 op deze SPUK-regeling. Dit negatieve resultaat wordt gedekt uit positieve resultaten uit voorgaande jaren. Deze middelen zijn binnen de gemeentefinanciën gereserveerd om incidentele tegenvallers op te vangen, zonder dat dit ten laste komt van de reguliere gemeentelijke middelen.

Daarnaast is er sprake van een voordeel van € 236.000 door een terugvordering van subsidie over 2024 bij VE-partners. Dit komt doordat het aantal gerealiseerde kindplaatsen lager was dan het aantal waarvoor vooraf subsidie is verstrekt.

Waalwijk stad van kennis en talent

Zoals in het Najaarsbericht 2025 is gerapporteerd, is dit budget in 2025 niet benut. Doordat de benodigde capaciteit niet geregeld kon worden, zoals aanvankelijk voorzien, is het project (deels) later opgestart dan gepland.

De inspanningen hebben in 2025 wel geleid tot een belangrijke mijlpaal: het toekennen van een RIF-aanvraag om mbo-onderwijs bij Waalwijkse bedrijven te gaan organiseren. In het Najaarsbericht is aangegeven dat de middelen worden overgeheveld, zodat de activiteiten in 2026 ook kunnen worden begeleid. Daarna zullen de activiteiten structureel moeten worden gedekt, of zullen er andere keuzes gemaakt moeten worden ten aanzien van het wel of niet voortzetten van de begeleiding van deze activiteiten.

Product 610 Kinderopvang

In de uitvoering van kinderopvang wordt het begrote bedrag in de regel niet gehaald. Dit komt doordat wordt uitgegaan van een maximum aantal kindplaatsen. Als dit aantal plaatsen niet wordt gehaald, worden de verstrekte subsidies lager vastgesteld. Het verschil moet aan de gemeente worden terugbetaald. In 2025 leidt dit tot een onderbesteding ten opzichte van de begroting van € 90.000. Er is de afgelopen jaren wel een trend dat door kosten- en loonstijgingen de subsidiebedragen hoger worden, terwijl het aantal ingevulde kindplaatsen niet stijgt.

Product 954 Mutaties reserves beleidsveld 4

De afwijking op dit product wordt veroorzaakt door:

- Lagere onttrekkingen voor Waalwijk Stad van kennis en talent van € 44.000;
- Lagere onttrekkingen voor tijdelijke uitbreiding Koningsschool van € 306.000;
- Lagere onttrekkingen voor huisvesting koningsschool van € 32.000.

Toelichting afwijkingen beleidsveld 5 | Sport, cultuur en recreatie

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025	Afwijking	
Lasten					
PR209	Afwatering waterlossingen etc.	393	398	204	195
PR501	Zwembaden	2.778	2.681	2.833	-151
PR502	Sporthallen en sportzalen	2.568	2.633	2.541	91
PR503	Sportparken	1.429	1.315	1.345	-31
PR504	Onderhoud openbaar groen	6.190	6.390	6.316	74
PR505	Evenementen en kermissen	222	188	169	18
PR506	Recreatieve voorzieningen	554	595	412	183
PR507	Openbare leeszaal en bibliotheek	1.579	1.954	1.986	-32
PR508	Mediabeleid	92	92	92	0
PR509	Kunst en kunstzinnige vorming	3.353	3.440	3.485	-45
PR510	Oudheidkunde en volksfeesten	59	59	56	3
PR511	Sportbeleid	1.279	2.114	2.020	93
PR512	Monumenten en archeologie	261	259	286	-28
PR513	Gemeentearchief	444	444	444	0
PR514	Schoenenkwartier	1.955	2.297	2.394	-97
Totaal Lasten	23.155	24.858	24.583	275	
Baten					
PR209	Afwatering waterlossingen etc.	0	0	0	0
PR501	Zwembaden	-1.414	-1.334	-1.344	10
PR502	Sporthallen en sportzalen	-1.251	-1.251	-1.325	74
PR503	Sportparken	-444	-444	-449	5
PR504	Onderhoud openbaar groen	-19	-19	-31	12
PR505	Evenementen en kermissen	-70	-70	-45	-25
PR506	Recreatieve voorzieningen	0	0	-1	0
PR507	Openbare leeszaal en bibliotheek	-320	-568	-614	46
PR509	Kunst en kunstzinnige vorming	-820	-820	-856	36
PR511	Sportbeleid	-364	-914	-937	22
PR512	Monumenten en archeologie	-11	-11	-32	22
PR514	Schoenenkwartier	-598	-770	-763	-7
Totaal Baten	-5.310	-6.200	-6.397	197	
Saldo van lasten en baten	17.846	18.658	18.186	471	
Onttrekkingen					
PR955	Mutaties reserves beleidsveld 5	-469	-678	-515	-163
Stortingen					
PR955	Mutaties reserves beleidsveld 5	22	22	22	0
Mutaties reserves	-447	-656	-493	-163	
Saldo na mutaties reserves	17.398	18.002	17.693	308	

Toelichtingen

Product 209 Afwatering, waterlossingen etc.

In 2025 is maar minimaal gebaggerd. Gemeente Waalwijk is volgend aan het Waterschap. De niet bestede middelen van €200.000 worden gestort in de egaliseriereserve baggerplan. Deze reserve is bedoeld om de baten en lasten van het product afwatering en waterlossingen te egaliseren. In het kader van de Waterwet artikel 5.23 is de gemeente ontvangst- en afvoerplichtig met betrekking tot vrijkomend afval uit de waterpartijen. Het waterschap is de beheerder van de waterlopen.

Product 501 Zwembaden

Op de post Elektra is op dit product een tekort te zien van € 75.000. Gemeentebreed zien we bij de kostensoorten elektriciteit en gas 2025 als werkelijke kosten € 1.580.239, waarbij € 1.484.310 was gebudgetteerd. Dit betekent een overschrijding van € 95.929 ofwel 6,5%. Energiekosten zijn afhankelijk van de klimatologische omstandigheden. Zo wordt meer elektriciteit verbruikt voor koeling bij een warme zomer en meer gas bij een koude winter. Vanwege de warmtepompen wordt ook in de winter tegenwoordig meer elektriciteit verbruikt. Energieleveranciers hanteren, zelfs met de grotere risico's vanwege een wispelturige energiemarkt, een bandbreedten van + en - 10%, waarbinnen standaardprijzen en voorwaarden gelden. In dat perspectief is de afwijking binnen de marges.

Onderhoud gebouw

Het budget voor onderhoud gebouwen is in 2025 overschreden met een bedrag van € 62.000. Zwembad Olympia is inmiddels zestien jaar in bedrijf. De accommodatie komt hiermee in een fase van eerste technische afschrijvingen. Het aantal reparaties in 2025, als gevolg van storingen, bevestigt dit. Een voorbeeld hiervan is het forse aantal storingen op de zout-elektrolyse installatie van Olympia, waarmee de waterkwaliteit wordt geborgd. Het streven is deze in de zomer van 2026 te vervangen. Op zwembad Zidewinde waren – zoals bekend – ook veel storingen te verhelpen i.v.m. de verouderde zwemwaterinstallatie. Deze wordt momenteel vervangen.

Product 502 Sporthallen

Op het product Sporthallen is een voordeel te melden van € 116.000. Het gaat specifiek om het budget voor het onderhoud aan de gebouwen. Vanuit vastgoed (RBL) wordt ernaar gestreefd dat de diverse onderhoudskosten in totaal binnen de begroting blijven. Hierbij is het beeld zo, dat het bij bepaalde gebouwen tot een overschrijding leidt, en bij andere gebouwen sprake is van onderschrijdingen. We zien in de uitgaven op het onderhoud terug dat we bij de gemeentelijke sporthallen in 2025 ruim binnen begroting zijn gebleven.

Product 506 Recreatieve voorzieningen

De lagere lasten op dit product worden veroorzaakt door 2 budgetten die onderdeel uitmaken van de budgetoverheveling in het Najaarsbericht 2025. Het gaat om een bedrag van € 40.000 voor het Hoefsvengebied en een bedrag van € 100.000 voor recreatieve voorzieningen Westelijke Langstraat.

Product 511 Sportbeleid

Vanuit de rijksregeling Brede Regeling Combinatiefuncties geldt een afbouwregeling tot 2027 voor de inzet van de buurtsportcoach als vakdocent gymonderwijs in het primair onderwijs. Dit wil zeggen dat er tot 2027 buurtsportcoaches vanuit de gemeente worden ingezet als vakdocent op scholen. De afbouwregeling heeft als doel om in de toekomst de buurtsportcoaches enkel in te zetten voor extra aanbod tijdens schooltijd en in de naschoolse tijd en niet meer ter vervanging van vakdocenten. Vanaf 2024 is de afbouwregeling gefaseerd ingegaan, zodat het onderwijs vanaf 1 januari 2027 de vakdocent in dienst heeft en volledig financiert. De lasten die de gemeente momenteel heeft voor inhuur van buurtsportcoaches zijn daardoor lager en de baten door cofinanciering van de scholen staan lager begroot dan gerealiseerd. Dit komt doordat er meer gebruik van de regeling is gemaakt dan verwacht.

Product 514 Schoenenkwartier

Het saldo op product Schoenenkwartier bedraagt € 97.000 en wordt grotendeels veroorzaakt door de vervanging van inventaris. De raad is hierover geïnformeerd via een [raadsinformatiebrief](#). De kosten voor de vervanging van de inventaris worden gedekt uit de reserve Schoenenkwartier en heeft per saldo geen effect op het jaarrekeningresultaat. Daarnaast zijn de jaarlijkse onderhoudskosten in 2025 hoger uitgevallen dan begroot, wat eveneens bijdraagt aan het nadeel op dit product.

Product 955 Mutaties reserves beleidsveld 5

De lagere onttrekkingen dan geraamd op dit product zijn het gevolg van lagere lasten voor de volgende producten:

- Lagere onttrekkingen van € 48.000 voor sportbeleid (product 511);
 - Lagere onttrekkingen van € 60.000 voor Jongeren Op Gezond Gewicht (product 511).
- Daarnaast is een hogere onttrekking € 41.000 voor de dekking van de vervanging van inventaris Schoenenkwartier.

Toelichting afwijkingen beleidsveld 6 | Sociaal domein

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025	Afwijking
Lasten				
PR604 Sociaal cultureel werk	265	253	272	-19
PR605 Maatschappelijke werk	723	674	433	241
PR606 Ouderenbeleid	184	184	165	19
PR607 Integratiebeleid	318	495	479	16
PR608 Samenlevingsopbouw	1.711	1.892	1.326	566
PR609 Jeugdwerk	1.880	2.274	2.122	152
PR611 Woonzorgzones	258	258	180	78
PR612 Maatschappelijke zorg en begeleiding	130	12.510	12.245	266
PR613 Participatiewet	608	672	685	-12
PR614 Inkomensvoorzieningen	14.865	16.975	16.682	293
PR615 Minimabeleidarmoedebeleid	3.552	4.125	3.834	291
PR616 Uitstroombevordering	12.437	12.527	12.682	-155
PR630 Samenkracht en burgerparticipatie	1.028	1.198	957	241
PR631 Toegang sociaal domein	7.835	9.558	8.504	1.054
PR633 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.191	1.726	1.678	48
PR634 Maatwerk dienstverlening 18+	12.259	13.502	13.510	-7
PR635 Maatwerk dienstverlening 18-	14.707	17.166	17.287	-120
PR636 Geëscaleerde zorg 18-	976	850	899	-49
PR711 Jeugd en gezin WMO	258	258	219	39
Totaal Lasten	75.184	97.098	94.158	2.940
Baten				
PR604 Sociaal cultureel werk	-4	-4	-5	0
PR605 Maatschappelijke werk	0	0	7	-7
PR606 Ouderenbeleid	-23	-23	-21	-2
PR607 Integratiebeleid	0	-65	-85	20
PR608 Samenlevingsopbouw	-90	-90	-86	-5
PR609 Jeugdwerk	-305	-305	-261	-44
PR611 Woonzorgzones	0	0	0	0
PR612 Maatschappelijke zorg en begeleiding	0	-12.722	-13.128	405

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025	Afwijking
PR613 Participatiewet	0	-33	-33	0
PR614 Inkomensvoorzieningen	-14.668	-16.778	-16.587	-190
PR615 Minimabeleidarmoedebeleid	0	0	-12	12
PR630 Samenkracht en burgerparticipatie	-212	-212	-184	-28
PR631 Toegang sociaal domein	0	-190	-201	11
PR633 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-36	-36	-94	58
PR634 Maatwerk dienstverlening 18+	-275	-510	-677	166
PR711 Jeugd en gezin WMO	-65	-65	-30	-35
Totaal Baten	-15.679	-31.035	-31.398	364
Saldo van lasten en baten	59.504	66.063	62.759	3.304
Onttrekkingen				
PR956 Mutaties reserves beleidsveld 6	-2.076	-4.736	-3.687	-1.049
Stortingen				
PR956 Mutaties reserves beleidsveld 6	1.150	3.849	4.297	-448
Mutaties reserves	-926	-887	610	-1.497
Saldo na mutaties reserves	58.578	65.176	63.369	1.807

Toelichtingen

Product 605 Maatschappelijke werk

Bij het Najaarsbericht 2025 is een voorstel ingediend om een deel van het budget dat overblijft in 2025 op het product 605 Maatschappelijke werk, over te hevelen naar 2026. Voor de toelichting verwijzen we naar het Najaarsbericht 2025, budgetoverhevelingen 2025 naar 2026, punt 14.

Product 608 Samenlevingsopbouw

Voor de projectkosten van de Burgerbegroting is in de meerjarenbegroting € 300.000 aan incidentele middelen gereserveerd. Dit budget wordt over drie jaar verdeeld om de uitvoering van het project te waarborgen. Voor inwonersinitiatieven is in 2025 € 500.000 beschikbaar gesteld. Dit betreft de middelen voor de Burgerbegroting. In ronde 3 (voorjaar 2025) van de Burgerbegroting hebben inwoners voor een bedrag van € 691.642 aan projectideeën ingediend. In ronde 4 (september 2025) stemmen inwoners op deze ingediende ideeën, waarna duidelijk wordt welke initiatieven worden geselecteerd. De uitvoering van deze initiatieven vindt plaats in 2026. Van het beschikbare budget van € 500.000 wordt in 2025 naar verwachting € 215.000 besteed. Dit betekent dat een bedrag van € 285.000 resteert, dat wordt doorgeschoven naar 2026 voor de uitvoering van de geselecteerde initiatieven.

Voor Community Building (conform Kadernota 2025) is in 2025 budget beschikbaar gesteld. De uitvoering van de voorgenomen activiteiten heeft in 2025 nog niet (volledig) plaatsgevonden. In het Najaarsbericht 2025 is daarom reeds voorgesteld om het niet-bestede deel van dit budget over te hevelen naar 2026. Deze middelen blijven benodigd om de geplande activiteiten binnen Community Building in 2026 alsnog te realiseren, in samenhang met de verdere uitwerking van SamenRedzaam.

Het budget van € 55.000 dat was gereserveerd voor jongerenparticipatie, maakt onderdeel uit van de sociale basis. In 2025 is dit budget niet benut, mede door de herijking van de inzet binnen het sociaal domein en de incidentele aard van het budget. De bedoeling is om vanaf 2026 meer structureel invulling te geven aan jongerenparticipatie middels het inzetten van een buitenverbinder in het wijkteam. Hierbij wordt ingezet op het vertalen van de stem van jongeren naar de gemeente (binnenverbinder), de begeleiding van jongereninitiatieven en het versterken van de verbinding tussen deze initiatieven, met als doel betekenisvolle jongerenparticipatie. In het Najaarsbericht 2025 is voorgesteld om het bedrag van 2025 over te hevelen naar 2026.

Product 609 Jeugdwerk

Uitvoeringsbudget Jong in Waalwijk

Het budget voor Jong in Waalwijk is niet volledig ingezet ten behoeve van "Samen Redzaam, pijler jeugd". In 2025 was nog onvoldoende duidelijk welk aanbod binnen de sociale basis als indicatievrij aanbod zou worden opgenomen. Hierdoor is het beschikbare budget niet volledig benut.

Product 611 Woonzorgzones

Voor BaLaDe is in 2025 een bedrag van ongeveer €45.000 terugontvangen voor betaalde servicekosten in 2024.

Product 612 Maatschappelijk zorg en begeleiding

Opvang ontheemden

De lasten en baten voor de opvang van Oekraïense ontheemden wijken beide af van de begroting. De lasten voor huisvesting zijn lager dan vooraf geraamd. Aangezien deze kosten volledig worden vergoed door het Rijk, zijn ook de baten lager dan begroot. De opvang van ontheemden verloopt daarmee per saldo resultaatneutraal.

HAR-gelden

Sinds september 2022 worden Oekraïense ontheemden en statushouders opgevangen in het hotelgebouw in Sprang-Capelle. Deze opvanglocatie in het voormalige NH-hotel dient daarbij als regionale doorstroomvoorziening voor statushouders. De businesscase is gebaseerd op de opvang van 241 Oekraïense ontheemden. Daarnaast is in het opvanghotel plaats voor 25 statushouders. Voor de opvang van statushouders wordt een vergoeding ontvangen op basis van de hotel- en accommodatieregeling (HAR). De ontvangen vergoedingen zijn hoger dan de gemaakte kosten, waardoor een voordeel van € 448.000 ontstaat. Dit bedrag wordt toegevoegd aan de reserve Integratie en huisvesting van noodverblijfsituaties 2023.

Subsidie doorstroomlocatie

Voor de Waalwijkse doorstroomlocatie voor jonge statushouders en jonge Waalwijkers aan de A. van Burenstraat wordt een vergoeding ontvangen vanuit de SPUK-regeling. Deze vergoeding wordt verstrekt op basis van een normbedrag per persoon, per dag en voor het eerste jaar dat een statushouder woont op de doorstroomlocatie. We ontvangen middelen in de jaren 2025-2028. De middelen die we per jaar ontvangen lopen niet gelijk met de uitgaven. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 127.000 op deze locatie in 2025. De middelen die we in 2025 over hebben, zijn daarom in 2026 nodig om de doorstroomlocatie te bekostigen.

Product 614 Inkomensvoorzieningen

In 2025 heeft de afrekening van de TOZO-regeling 2023 (Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers) plaatsgevonden voor een bedrag van € 158.000. Dit betreft een Specifieke uitkering regeling die voor de gemeente kostenneutraal verloopt. Aan de batenkant staan hier ook ontvangsten tegenover.

De kosten voor de individuele inkomensvoorslag van €214.000 zijn in werkelijkheid verantwoord op product 615, terwijl het budget op product 614 staat. Dit leidt tot een voordeel op product 614 en een nadeel op product 615 (per saldo budgettair neutraal).

Product 615 Minimabeleid/armoedebeleid

Bijzondere bijstand

Met het Najaarsbericht 2025 (NJB25 / 6.03) zijn de kosten van Bijzondere bijstand naar boven bijgesteld. Deze stijging wordt vooral veroorzaakt door de stijgende kosten van de eigen bijdrage bewindvoering. Sinds 2014 vormt verkwisting een grondslag voor bewindvoering en sindsdien zien we (maar ook landelijk) een sterke stijging van de kosten.

Het is niet mogelijk om voor dit onderdeel een kostenbesparing te realiseren. Als een onder bewind gesteld persoon met een laag inkomen zich meldt voor bijzondere bijstand dan moet deze toegekend worden. Inmiddels is hier landelijk al de nodige jurisprudentie op verschenen waaruit blijkt dat gemeenten nagenoeg geen instrument in handen hebben om deze kosten terug te dringen. In 2026 worden de richtlijnen bijzondere bijstand door Baanbrekers herzien. Gemeenten zijn, mede door deze ontwikkeling, in het voortraject bij betrokken. Daar waar er mogelijkheden zijn om te komen tot besparingsvoorstellen worden deze meegenomen. Echter de mogelijkheden zijn op dit moment beperkt en dit gaat niet leiden tot een kostenbesparing.

De kosten voor de individuele inkomenstoelage van €214.000 zijn in werkelijkheid verantwoord op product 615, terwijl het budget op product 614 staat. Dit leidt tot een voordeel op product 614 en een nadeel op product 615 (per saldo budgettair neutraal).

Armoedebeleid, cultuurpas, Jeugdcultuur- en sportfonds

Sinds 1 januari 2025 is de beleidsmatige armoedegrens voor de PasWijzer verhoogt naar 130% van het geldende sociaal minimum niveau. In 2025 is er Armoedemonitor en een Minima-effectrapportage opgesteld. Beide documenten vormen, tezamen met de gesprekken met maatschappelijke partners, de basis van de nota bestaanszekerheid die op 9 oktober 2025 behandeld is in de Raad. Uit de onderzoeken kwam naar voren dat het gebruik van zowel lokale als landelijke minimavoorzieningen aan de lage kant is, terwijl de minimagezinnen de voorzieningen nodig hebben om maandelijks rond te komen. In oktober is besloten dat in 2026 wordt gestart met het meer bekendheid geven aan voorzieningen en het gebruik van de voorzieningen wordt gestimuleerd. Gelet op de conclusies uit genoemde onderzoeken is er een onderbenutting van € 26.000 in 2025 te verklaren.

Vanwege het ophogen van de beleidsmatige armoedegrens naar 130% zijn er ook voor het Jeugdcultuur en sportfonds Sport en Cultuur extra middelen beschikbaar gesteld. In totaal is er een onderbenutting van € 25.000 in 2025.

Armoedebestrijding Kinderen

Met de Stichting Babyspullen is een overeenkomst gesloten waarbij er de afspraak ligt dat afrekening plaatsvindt op basis van het aantal daadwerkelijke verstrekte pakketten met een maximum € 8.000 per jaar is. Afgelopen jaar is het maximale bedrag niet gehaald. Daarnaast geldt voor deze kostenpost dat er een vrije variabele is. Jaarlijks vindt via de meicirculaire een bijstelling plaats op basis van een vaste formule aandeel kinderen armoede. Afgelopen twee jaar heeft dit geleid tot een negatieve bijstelling van het totale budget. In 2025 is er een onderbenutting van €17.000.

De Sterkste Schakel

In samenwerking met de Universiteit van Tilburg (Zero Poverty Lab) is er afgelopen 5 jaar, met 2025 als laatste jaar, een Pilot geweest waarbij gezinnen met kinderen worden begeleidt met als doel de vicieuze cirkel van generatiearmoede te doorbreken. De onderzoeksfase is afgerond en het project is in 2026 omgezet in structurele aanpak. De niet bestede middelen in 2025 hebben te maken met verminderde inzet van de Universiteit van Tilburg. Dit is een incidenteel voordeel. De rol van de Universiteit van Tilburg wordt in 2026 en verder opgepakt door de gemeente.

Alleenverdienersproblematiek

Door een weeffout in (belasting) wetgeving kunnen gezinnen onder bepaalde omstandigheden een verzamelinkomen hebben wat lager is dan de voor hen geldende bijstandsnorm. Deze weeffout wordt hersteld, maar ter overbrugging dienen gemeenten via de bijzondere bijstand een reparatie uit te voeren. Hiervoor worden gemeenten gecompenseerd. De niet benutte middelen van € 119.000 moeten gezien worden als een eenmalig voordeel.

Product 616 Uitstroombevordering

Medewerkers van sociaal ontwikkelbedrijven ondervinden nadelige gevolgen van de fiscale maatregelen uit het Belastingplan 2025. In de decembercirculaire 2025 is € 40 miljoen voor 2025 toegevoegd om medewerkers van sociaal ontwikkelbedrijven compensatie te bieden voor deze nadelige gevolgen. Waalwijk heeft een bedrag van in totaal €280.000 ontvangen, welke in het najaar 2025 ook is uitbetaald aan de medewerkers van Baanbrekers. Door de latere verschijning van de decembercirculaire kon er geen begrotingswijziging meer plaatsvinden en zijn de baten niet op product 616 geboekt.

De uiteindelijke exploitatiebijdrage 2025 aan Baanbrekers was € 122.000 hoger dan de begroting, maar de verwachte teruggave van het positief resultaat over 2024 was ook € 204.000 hoger dan eerder vastgesteld. Per saldo heeft dit een positief effect van € 82.000. De middelen die we via de septembercirculaire hebben ontvangen voor de implementatie van de Participatiewet in Balans zijn voor 2025 niet overgemaakt aan Baanbrekers. Het plan gaat in vanaf 2026, derhalve zijn de middelen over 2025 niet overgemaakt.

Product 630 Samenkracht en burgerparticipatie

Het budget voor vrijwilligersondersteuning wordt momenteel gedeeltelijk ingezet. Tegelijkertijd wordt binnen het programma SamenRedzaam gewerkt aan een bredere herijking van het beleid rondom de sociale basis, waar vrijwilligersondersteuning een belangrijk onderdeel van uitmaakt. In dat kader wordt gezien hoe de inzet van middelen effectiever en toekomstbestendig kan worden vormgegeven.

Omdat deze herijking nog in ontwikkeling is, wordt het beschikbare budget nog niet volledig aangewend. Om de middelen op een later moment doelgericht te kunnen inzetten, is in het Najaarsbericht voorgesteld om een deel van het budget over te hevelen naar 2026. Dit past binnen de bredere herschikking van middelen ten behoeve van de dekking van de Kadernota 2025, voor de jaarschijf 2026.

Het onderwerp vrijwilligers valt onder de sociale basis. Binnen dit domein wordt momenteel onderzocht hoe de ondersteuning van vrijwilligers verder kan worden versterkt. Daarbij wordt gewerkt aan drie samenhangende doelen:

- Het versterken van de kwaliteit van het vrijwilligerswerk door het ondersteunen van organisaties die met vrijwilligers werken op vraagstukken waar zij allemaal mee te maken hebben;
- Het versterken van de sociale betrokkenheid en samenredzaamheid door het matchen van vrijwilligers aan individuele inwoners met een hulpvraag;
- Het versterken van maatschappelijke initiatieven door het matchen van vrijwilligers aan organisaties die met vrijwilligers werken.

Product 631 Toegang sociaal domein

De afwijkingen ten opzichte van de begroting worden met name veroorzaakt door:

Implementatie Koers Sociaal domein

Voor SamenRedzaam zijn bij de Kadernota 2025 eenmalige middelen vrijgemaakt voor de uitvoering van het programma. De middelen zijn onttrokken uit de reserve sociaal domein. Voor 2025 zijn middelen ingezet voor het vrijmaken van medewerkers om actief bij te dragen aan de doelen van SamenRedzaam. Ook zijn uitgaven gedaan voor de monitor Sociaal Domein en eenmalige kosten voor pilots. De resterende middelen blijven in de reserve en zijn nodig gedurende de looptijd van het programma.

Ombuiging besparingspotentieel Sociaal Domein

De ombuiging SamenRedzaam is in 2025 voor een groot deel gerealiseerd. Door een planmatige aanpak met behulp van de Valuecases 18- en 18 is een eenmalig voordeel ontstaan op Wmo begeleiding en Jeugdhulp lokaal van in totaal € 435.000. In de paragraaf Ombuigingen is dit verder toegelicht.

Product 634 Maatwerk dienstverlening 18+

De toename van de inkomsten hangt direct samen met een toename in de inzet van hulp bij het huishouden. Door de grotere vraag naar deze dienstverlening zijn de bijbehorende eigen bijdragen € 64.000 hoger uitgevallen.

Daarnaast ontvangen we vanuit Gemeente Tilburg jaarlijks middelen per deelnemer, aan begeleid zelfstandig wonen t.b.v. hun ontwikkelingsgerichte arbeidsmatige dagbesteding (OAD). Dit wordt afgerekend o.b.v. het aantal deelnemers, waarvan we achteraf pas weten om welke aantallen het gaat. In 2025 hebben we hier € 90.000 voor ontvangen.

Product 635 Maatwerk dienstverlening 18-

Binnen de maatwerkvoorzieningen 18- is in 2025 sprake van een overschrijding van € 340.000 inclusief PGB Jeugdhulp van € 22.000. Deze afwijking sluit aan bij de derde regionale prognose en wordt met name veroorzaakt door hogere kosten binnen de segmenten hoogcomplexiteit zorg (segment 1), wonen (segment 2) en lichte jeugdhulp (segment 4). Hoewel lokaal wordt begroot op basis van de werkelijke aantallen en inzet van onder andere het Sociaal Lokaal Team (SLT) en praktijkondersteuners jeugd bijdraagt aan kostenbeheersing, leiden andere ontwikkelingen zoals hogere tarieven, complexere zorgvragen en langere trajectduur tot hogere kosten. Hierdoor ontstaat per saldo een beperkte overschrijding ten opzichte van de begroting. Hier tegenover is door inzet van het Jeugd- en Gezinteam (vanaf september Stevig Lokaal Team) de instroom in jeugdhulp segment 3 en 4 beperkt door indicatievrije hulpverlening en groepsaanbod. Dit heeft helaas nog geen effect op het jeugdhulpbudget segment 4 vanwege afschaling van Segment 1 naar Segment 4 met een hogere zorgzwaarte. Per saldo is na verrekening met lokale jeugdhulpbudget een overschrijding te verantwoorden van € 120.000

Product 956 Mutaties reserves beleidsveld 6

De lagere onttrekking dan geraamd op dit product is het gevolg van de volgende mutatie

- Lagere onttrekking vanuit reserve sociaal domein voor majeure project SamenRedzaam ad € 430.000. Restant is benodigd voor 2026 en volgende jaren
- Lagere onttrekking vanuit beleidsreserve voor Burgerbegroting voor € 300.000, waarvan € 23.000 projectkosten.
- Minder dan benodigd inzet middelen vanuit reserve sociaal domein ad € 100.000 voor o.a. alleenverdienersproblematiek en echtscheidingsloket.
- Budgetoverheveling van 2024 naar 2025 lager dan begroot vanuit herverdeling middelen SamenRedzaam ad € 215.000

Product 956 Mutaties reserves beleidsveld 6

De hogere storting dan geraamd op dit product is het gevolg van de volgende mutatie:

- Storting van € 448.000 in de reserve opvang ontheemden, afkomstig uit het voordeel op de HAR-gelden.

Toelichting afwijkingen beleidsveld 7 | Volksgezondheid en milieu

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025	Afwijking
Lasten				
PR701 Volksgezondheid (openbare ruimte)	156	148	106	42
PR702 Vuilophaal en -afvoer	4.695	4.869	5.024	-154
PR704 Begraafplaatsen	634	636	672	-36
PR706 Riolering en waterzuivering	3.609	4.061	3.488	572
PR708 Milieu	1.771	1.607	1.629	-22
PR709 Volksgezondheid: subsidiesbijdragen	2.560	2.566	2.753	-188
PR710 Jeugdgezondheidszorg	126	169	149	21
PR712 Duurzaamheid	1.769	1.407	1.688	-281
Totaal Lasten	15.320	15.462	15.509	-47
Baten				
PR701 Volksgezondheid (openbare ruimte)	0	0	0	0
PR702 Vuilophaal en -afvoer	-1.373	-1.540	-1.332	-208
PR703 Reinigingsrechtafvalstoffenheffing	-4.889	-4.889	-5.228	339
PR704 Begraafplaatsen	-2	-2	-6	4
PR705 Begraafplaatsrechten	-390	-390	-377	-13
PR706 Riolering en waterzuivering	-125	-525	-26	-499
PR707 Rioolrechten	-5.275	-5.275	-5.232	-43
PR708 Milieu	-1	-1	-8	7
PR709 Volksgezondheid: subsidiesbijdragen	-267	-267	-508	242
PR710 Jeugdgezondheidszorg	-52	-52	-98	47
PR712 Duurzaamheid	-943	-943	-1.196	254
Totaal Baten	-13.315	-13.882	-14.011	128
Saldo van lasten en baten	2.005	1.580	1.499	82
Onttrekkingen				
PR957 Mutaties reserves beleidsveld 7	-468	-161	-63	-98
Stortingen				
PR957 Mutaties reserves beleidsveld 7	47	47	55	-9
Mutaties reserves	-421	-114	-7	-107
Saldo na mutaties reserves	1.584	1.466	1.491	-25

Toelichtingen

Product 702 Vuilophaal en -afvoer

De voorziening afvalstoffenheffing is ingesteld op basis van de regelgeving van het BBV. Voor 2025 was er in de primaire begroting een onttrekking geraamd van € 257.000, maar is er werkelijk een bedrag van € 665.000 gestort, een verschil van € 922.000. De werkelijke mutatie in voorziening is gebaseerd op het saldo van de werkelijke baten en lasten 2025, inclusief overheadtoerekening en andere verrekeningen (o.a. kwijschelding en BTW-lasten). Dit wordt o.a. veroorzaakt door een goede opbrengst van papier en efficiënte inzameling. Ook zien we weer een lichte daling van de hoeveelheid restafval. Dit heeft een positief effect op de verwerkingskosten.

Product 703 Reinigingsrecht/afvalstoffenheffing

Er zijn in 2025 meer baten uit de afvalstoffenheffing gerealiseerd (€ 5.131.000) dan begroot (€ 4.765.000), wat een voordeel oplevert van € 366.000. Dit verschil is ontstaan doordat er in 2025 meer woningen zijn opgeleverd waardoor er meer vastrecht geïnd is.

Product 706 Riolering

De afwijking wordt onder andere veroorzaakt dooreen budgetoverheveling van € 221.000 voor het verwijderen loze riolering Molenstraat. In het Najaarsbericht 2025 is aangegeven dat deze werkzaamheden pas worden uitgevoerd nadat het bouwplan van Casade in de Molenstraat is gerealiseerd.

Ook zijn er in 2025 minder rioolstoringen geweest dan in 2024. Dit komt vooral door het droge voorjaar. Daarnaast zijn er minder aanvragen voor een riolaansluiting dan begroot.

Product 709 Volksgezondheid: subsidiebijdragen

In 2025 is een IZA-subsidie ontvangen die heeft geleid tot het doen van uitgaven. De bijbehorende uitgaven en opbrengsten ter hoogte van € 196.000 waren niet opgenomen in de begroting 2025.

Product 712 Duurzaamheid

Tegenover de hogere lasten op dit product staan ook hogere baten.

- Hogere uitgaven voor CDOKE-regeling (Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid) van € 150.000. Hier staan ontvangen CDOKE-middelen tegenover. In de begroting wordt een zo goed mogelijke inschatting gemaakt, maar in werkelijkheid kan er toch een afwijking ontstaan.

- Hogere uitgaven voor het programma Grote Oogst van € 80.000. Hier staat een ontvangen bijdrage van de provincie tegenover.

- Hogere uitgaven met betrekking tot Transitie Visie Warmte (TVW) van € 60.000. Op basis van eerdere besluitvorming staat hier een onttrekking ten laste van de reserve duurzaamheid tegenover.

- Lagere uitgaven dan geraamd voor de voorbereidingskosten van de ontwikkelingen Wind- en zonnepark Haven/Ecopark van € 100.000. In de begroting was hiervoor een bedrag geraamd ten laste van de reserve duurzaamheid. In werkelijkheid zijn de kosten ten laste van de ontvangen CDOKE-middelen gebracht.

Product 957 Mutaties reserves beleidsveld 7 Volksgezondheid en milieu

In de begroting is een bedrag van € 100.000 geraamd ten laste van de reserve Duurzaamheid voor de voorbereidingen van de ontwikkelingen Wind- en zonnepark Haven/Ecopark. In werkelijkheid zijn deze kosten ten laste van de CDOKE-middelen verantwoord en heeft deze onttrekking niet plaatsgevonden.

Toelichting afwijkingen beleidsveld 8 | Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire begroting 2025	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025	Afwijking
Lasten				
PR801 Opbrengst omgevingsvergunningen	0	0	54	-54
PR802 Vergunningen	42	126	291	-166
PR804 Gebiedsgericht werken	463	486	444	42
PR805 Gegevensbeheer belastingen	57	255	198	57
PR806 Leningen woningbouw	110	110	110	0
PR807 Werkzaamheden GEO registratie	361	391	428	-38
PR808 Stedelijke vernieuwing	36	36	2	34
PR809 Wonen	298	346	144	202
PR810 Ruimtelijke beleidsplannen	1.619	2.188	2.142	47
PR811 Bouwen	2.442	2.380	2.446	-66
PR848 Kosten gronden vaste activa	275	292	423	-130
PR849 Faciliterend grondbeleid	215	215	624	-408
PR851 Algemene kosten bouwgrondexploitatie	1.226	1.360	0	1.360
PR852 Bouwgrondexploitatie Wonen	3.958	10.243	817	9.427
Totaal Lasten	11.102	18.427	8.122	10.305
Baten				
PR801 Opbrengst omgevingsvergunningen	-1.397	-2.067	-3.265	1.198
PR802 Vergunningen	-31	-31	-27	-3
PR805 Gegevensbeheer belastingen	0	0	0	0
PR807 Werkzaamheden GEO registratie	-1	-1	0	-1
PR809 Wonen	-17	-17	-582	565
PR810 Ruimtelijke beleidsplannen	-15	-15	-1	-14
PR811 Bouwen	-44	-44	-26	-18
PR848 Kosten gronden vaste activa	-35	-35	-60	24
PR849 Faciliterend grondbeleid	-215	-215	-4.450	4.234
PR851 Algemene kosten bouwgrondexploitatie	-1.126	-1.260	0	-1.260
PR852 Bouwgrondexploitatie Wonen	-3.958	-10.243	-1.181	-9.062
Totaal Baten	-6.839	-13.928	-9.592	-4.336
Saldo van lasten en baten	4.262	4.499	-1.470	5.969
Onttrekkingen				
PR958 Mutaties reserves beleidsveld 8	-330	-944	-916	-28
PR962 Mutaties reserves GREX beleidsveld 8	-100	-100	-651	551
Totaal Onttrekkingen	-430	-1.044	-1.568	524
Stortingen				
PR958 Mutaties reserves beleidsveld 8	0	210	236	-26
PR962 Mutaties reserves GREX beleidsveld 8	0	0	4.842	-4.842
Totaal Stortingen	0	210	5.078	-4.868
Mutaties reserves	-430	-834	3.510	-4.344
Saldo na mutaties reserves	3.832	3.665	2.040	1.625

Toelichtingen

Product 801 Opbrengst omgevingsvergunningen

De opbrengst van de omgevingsvergunningen is € 1,2 miljoen hoger dan begroot. Naast dat er ongeveer 20% meer aanvragen zijn binnengekomen dan het jaar ervoor, zijn er ook enkele grote (soms langlopende) vergunningstrajecten afgerond. Zo zijn er in 2025 een hotel en diverse appartementencomplexen vergund die tot meer opbrengsten hebben geleid dan begroot.

Product 802 Vergunningen

De hogere lasten hebben voornamelijk betrekking op het afnemen van extra licenties voor het softwarepakket.

Product 809 Wonen

Voor het realiseren van 75 betaalbare woningen, waarvan de bouw in 2025 is gestart, wordt een realisatie impuls-subsidie van € 7.000 per woning ontvangen. Dit resulteert in een verwachte opbrengst van € 525.000 in 2025. In de begroting was geen rekening gehouden met deze extra subsidieopbrengst.

Product 848 Kosten gronden vaste activa

De hogere lasten worden met name veroorzaakt door het vormen van een voorziening voor het voorbereidingskrediet van de Kerkvaartse Haven. Op grond van de BBV-voorschriften is het niet toegestaan voorbereidingskosten langer dan 5 jaar te activeren. Voor de kosten die in het eerste jaar geactiveerd zijn is daarom een voorziening gevormd ten laste van de reserve Grondexploitatie. Op product 958 Mutaties reserve beleidsveld 8 staat hier dus een onttrekking tegenover.

Product 849 Faciliterend grondbedrijf, product 851 Algemene kosten bouwgrondexploitatie en product 852 Bouwgrondexploitatie wonen

Deze producten dienen in relatie te worden gezien met de producten 853 (beleidsveld 3) en de producten 961 (beleidsveld 3) en 962 (beleidsveld 8) Mutaties reserves grondexploitatie. Het saldo van deze producten bedraagt € 0. Daarnaast is het van belang dat deze producten worden gezien in samenhang met de Nota grondexploitatie, die jaarlijks gelijktijdig met de jaarrekening wordt opgesteld. In deze nota wordt inzicht gegeven in de reeds lopende en toekomstige complexen. Hierbij wordt ingegaan op de te lopen risico's, de voor afdekking van de risico's gevormde reserve Grondexploitatie en wordt een beeld gegeven van de financiële stand van zaken. Daarnaast worden toekomstige uitgaven en inkomsten ingeschat. Meer informatie in de paragraaf Grondbeleid en de toelichting op de balans. In de begrotingswijziging bij het Najaarsbericht zijn op basis van de in juni 2025 door de raad vastgestelde Nota grondexploitatie de ramingen op de producten 852 en 853 voor de grondexploitatie bijgesteld. De raming voor de grondexploitatie van De Els is hieraan afzonderlijk toegevoegd aangezien deze grondexploitatie door de raad pas in mei 2025 is vastgesteld en nog geen onderdeel uitmaakte van de Nota grondexploitatie. De raming voor De Els is hierbij echter verwerkt op product 852 in plaats van op product 853. In werkelijkheid heeft een juiste verantwoording plaatsgevonden op product 853 waardoor nu een afwijking ten opzichte van de begroting ontstaat.

Product 962 Mutaties reserves GREX beleidsveld 8

Dit product dient in relatie te worden gezien met de producten 849 Facilitair grondbeleid en 852 Bouwgrondexploitatie wonen. Het saldo van deze producten bedraagt € 0. Daarnaast is het van belang om dit product te bezien in relatie tot de Nota grondexploitatie, die jaarlijks gelijktijdig met de jaarrekening wordt opgesteld. In deze nota worden per locatie de winst- en verliesnemingen toegelicht.

De afwijking op dit product wordt veroorzaakt door:

- Hogere stortingen dan geraamd voor een bedrag van € 4,8 miljoen. Dit betreft met name de winstneming voor het complex Akkerlanen van € 4,4 miljoen. Deze winstneming is toegevoegd aan de reserve Grondexploitatie. Daarnaast is de verliesvoorziening voor het complex Landgoed Driessen met een bedrag van € 0,4 miljoen verlaagd. Dit bedrag is eveneens toegevoegd aan de reserve Grondexploitatie.
- Hogere onttrekkingen dan geraamd voor een bedrag van € 0,5 miljoen. Het gaat met name om het ophogen van de verliesvoorzieningen voor de facilitaire projecten Torenstraat (€ 0,3 miljoen) en Grotestraat 239-241 (€ 0,2 miljoen). Deze bedragen zijn ten laste van de reserve Grondexploitatie gebracht.

Analyse begrotingsafwijkingen

Algemeen

Bij overschrijdingen is mogelijk sprake van onrechtmatige uitgaven, als de gerealiseerde lasten hoger zijn dan de geraamde bedragen ná wijziging. De overschrijding kan namelijk in strijd zijn met het budgetrecht van de gemeenteraad, zoals geregeld in de Gemeentewet. Voor de afsluitende oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door de gemeenteraad geformuleerde beleid en/of wordt gecompenseerd door aan de lasten gerelateerde hogere inkomsten. Het bepalen welke begrotingsoverschrijdingen al dan niet verwijtbaar zijn, is voorbehouden aan de raad. Zie hiervoor de [financiële verordening 2023 dd 23-11-2023](#).

Hieronder is een aantal overzichten opgenomen:

- Een overzicht dat per beleidsveld de afwijking, ofwel de over- en onderschrijdingen ten opzichte van de begroting weergeeft, exclusief de mutaties reserves;
- Overzichten van de beleidsvelden 0, 3 en 7 waarbij de werkelijke lasten groter zijn dan de begrote lasten, exclusief mutaties reserves.

Bedragen x € 1.000

Beleidsveld	Begroting incl wijziging 2025			Jaarrekening 2025			Begrotingsafwijking		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0 Bestuur en Ondersteuning	29.912	-142.198	-112.286	30.170	-144.413	-114.243	-258	2.215	1.957
1 Veiligheid	6.620	-296	6.323	6.260	-217	6.043	360	-79	280
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	11.351	-1.948	9.403	10.977	-2.259	8.719	374	311	685
3 Economie	3.734	-2.876	858	19.406	-10.645	8.762	-15.673	7.769	-7.904
4 Onderwijs	9.862	-1.694	8.168	9.836	-1.872	7.964	26	177	204
5 Sport, cultuur en recreatie	24.858	-6.200	18.658	24.583	-6.397	18.186	275	197	471
6 Sociaal domein	97.098	-31.035	66.063	94.158	-31.398	62.759	2.940	364	3.304
7 Volksgezondheid en milieu	15.462	-13.882	1.580	15.509	-14.011	1.499	-47	128	82
8 Volkshuisvesting, RO, stedelijke vern.	18.427	-13.928	4.499	8.122	-9.592	-1.470	10.305	-4.336	5.969
Totaal	217.324	-214.057	3.267	219.022	-220.803	-1.781	-1.698	6.746	5.048

Begrotingsafwijking beleidsveld 0

Begrotingsonrechtmatigheden beleidsveld 0 Bestuur en Ondersteuning Product	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025	Begrotings afwijking 2025
--	--------------------------------	----------------------	------------------------------

Begrotingsonrechtmatigheden beleidsveld 0 Bestuur en Ondersteuning	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025	Begrotings afwijking 2025
* PR001 Bestuursorganen: Raad	806	768	37
* PR002 Bestuursondersteuning raad&rekenk	989	963	26
* PR003 College van B&W	2.541	3.392	-851
* PR004 Publiekszaken	1.490	1.355	135
* PR005 Leges publiekszaken	490	474	16
* PR006 Verkiezingen	169	170	-1
* PR007 Representatie	134	114	20
* PR008 Communicatie	181	177	4
* PR010 Bestuurlijke samenwerking/int.con	961	900	61
* PR020 Overhead	88	194	-106
* PR021 Huisvesting	1.738	1.824	-86
* PR022 ICT algemeen	1.976	2.166	-190
* PR023 Algemene personeelskosten	2.224	1.998	227
* PR024 Algemene organisatiekosten	1.461	1.412	49
* PR045 Directie	627	629	-2
* PR046 Concern en strategie	2.356	2.100	256
* PR047 Financiën en Inkoop	2.720	2.680	40
* PR048 AEO	2.987	3.045	-57
* PR049 INF	3.247	3.045	203
* PR050 Facilitair	591	564	28
* PR061 OZB woningen	588	661	-73
* PR062 OZB niet-woningen	143	117	25
* PR207 Parkeervergunningen/heffingen	15	0	15
* PR812 Erfpachtgronden	107	91	16
* PR813 Beheer diverse percelen	492	636	-144
* PR814 Vastgoed, diverse panden	362	512	-150
* PR906 Hondenbelasting	17	27	-10
* PR909 Beleggingen en deelnemingen	5	5	0
* PR911 Rente en Treasury (leningen korte	415	311	104
* PR912 Rente (leningen gelijk of langer	-374	-389	14
* PR913 Onvoorziene lasten	100		100
* PR915 Algemene baten en lasten	168	128	40
* PR916 Heffing precariorechten	17	18	-1
* PR942 Vennootschapsbelasting	81	81	0
Totaal lasten 0 Bestuur en Ondersteuning	29.912	30.170	-258
* PR002 Bestuursondersteuning raad&rekenk		-1	1
* PR005 Leges publiekszaken	-1.092	-1.075	-17
* PR021 Huisvesting	-16	-20	4
* PR022 ICT algemeen		-1	1
* PR023 Algemene personeelskosten	-216	-224	8
* PR024 Algemene organisatiekosten	-77	-82	5
* PR045 Directie		-5	5
* PR048 AEO	-44	-47	3
* PR061 OZB woningen	-7.535	-7.591	56
* PR062 OZB niet-woningen	-8.144	-8.063	-81
* PR207 Parkeervergunningen/heffingen	-1.337	-1.779	442
* PR812 Erfpachtgronden	-300	-347	47
* PR813 Beheer diverse percelen	-1.028	-1.198	170
* PR814 Vastgoed, diverse panden	-183	-137	-47
* PR906 Hondenbelasting	-255	-305	50
* PR909 Beleggingen en deelnemingen	-82	-94	12

Begrotingsonrechtmatigheden beleidsveld 0 Bestuur en Ondersteuning	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025	Begrotings afwijking 2025
* PR911 Rente en Treasury (leningen korte	-35	-79	44
* PR912 Rente (leningen gelijk of langer	-110	-110	-0
* PR914 Algemene uitkering	-121.629	-123.135	1.506
* PR916 Heffing precariorechten	-116	-119	3
Totaal baten	-142.198	-144.413	2.215
Totaal beleidsveld 0 Bestuur en Ondersteuning	-112.286	-114.243	1.957

Toelichting beleidsveld 0

Een extra storting in de voorziening APPA van € 1.019.000 heeft tot een overschrijding op product 003 College van b en w geleid. Gelet op de [stellige uitspraken van de commissie BBV](#) (van 3 december 2025) wijzigt de aard van de voorziening niet en is op dit punt geen besluitvorming door de raad vereist. Omdat dit een gevolg is van hogere regelgeving is deze begrotingsoverschrijding die hierdoor ontstaat acceptabel.

De afwijking aan de lastenkant op product 813 Beheer diverse percelen en panden wordt met name veroorzaakt door hogere doorbelaste salariskosten, externe advieskosten (o.a. in verband met grondtransacties) en onderhoudskosten Truckparking. Daarnaast zijn er in werkelijkheid hogere opbrengsten verantwoord in verband met nieuwe contracten voor huur en pacht en hebben er enkele grondverkoopplaatsen plaatsgevonden, waarmee in de begroting geen rekening is gehouden.

De afwijking op product 814 Vastgoed diverse panden heeft voornamelijk betrekking op de onderzoekskosten ten behoeve van het oostelijk deel van het Krophollerensemble. Conform het [raadsvoorstel van 10 oktober 2024](#) worden de kosten geboekt ten laste van de verkoopopbrengst. De koopsom wordt ontvangen na de onherroepelijk verklaarde omgevingsvergunning. Het eerste deel van de opbrengst is verwacht in 2026, het restant zal volgen in 2027.

De afwijking in de batensfeer is met name veroorzaakt door een hogere algemene uitkering van € 1.506.000 waarvan het grootste gedeelte wordt veroorzaakt door de extra bijdrage vanuit de [Decembercirculaire 2025](#). In het resultaatbestemmingsvoorstel bij deze jaarrekening wordt voorgesteld om hiervan een deel te bestemmen in 2026.

Begrotingsafwijking beleidsveld 3

Begrotingsonrechtmatigheden beleidsveld 3 Economie	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025	Begrotings afwijking 2025
Product			
* PR301 Straatmarkten	60	51	9
* PR303 Economische ontwikkeling	717	891	-174
* PR304 Bedrijfsloket en -regelingen	840	743	97
* PR305 Economische promotie	284	275	8
* PR853 Grondexpl.bedrijven- en winkelgeb	1.769	17.378	-15.609
* PR905 Verblijfsbelasting	22	24	-2
* PR907 Forensenbelasting	41	43	-2
Totaal lasten	3.734	19.406	-15.673
* PR302 Opbrengst straatmarkten	-33	-28	-5
* PR303 Economische ontwikkeling	-239	-391	152
* PR304 Bedrijfsloket en -regelingen	-312	-243	-68
* PR853 Grondexpl.bedrijven- en winkelgeb	-1.769	-9.495	7.726
* PR905 Verblijfsbelasting	-509	-478	-31
* PR907 Forensenbelasting	-14	-10	-3
Totaal baten	-2.875	-10.645	7.769
Totaal beleidsveld 3 Economie	858	8.762	-7.903

Toelichting beleidsveld 3

Product 303 Economische ontwikkeling

De hogere lasten op dit product worden grotendeels gecompenseerd door hogere baten. Het gaat om doorbelaste inhuurkosten voor mobiliteit naar een andere gemeente (€ 83.000), het doorberekenen van de kosten voor de dag van de techniek (€ 8.000) en kosten voor regiodeal Smart Port waar een subsidie tegenover staat (€ 35.000).

Daarnaast zijn meer kosten gemaakt voor het beleidsveld economie dan geraamd (€ 10.000). Deze overschrijding komt met name door de (meer)kosten voor onderzoeken (externe ruimtebehoefte en integrale samenhang projecten Haven 8 Oost (afronding)). Er is een aanvullende bijdrage verstrekt aan Parkmanagement voor het aanbrengen van camerabeveiliging voor bedrijventerrein Zanddonk (€ 30.000). Dit betreft een eindafrekening van de bijdrage die in 2024 is verstrekt. Aan Parkmanagement is verder een bedrag van € 22.000 doorbelast voor energiekosten.

Product 304 Bedrijfsloket en -regelingen

De lagere lasten op dit product worden met name veroorzaakt door lagere uitgaven dan geraamd voor het werkbudget Binnenstad. In het Najaarsbericht 2025 wordt een bedrag van € 50.000 overgeheveld naar 2026. In 2025 en 2026 is, als onderdeel van het werkbudget, een incidenteel budget van € 75.000 opgenomen voor cofinanciering Bedrijveninvesteringszone Waalwijk centrum (BIZ). Dit budget is bestemd voor gezamenlijke projecten, geïnitieerd door de BIZ, die bijdragen aan de levendigheid van het centrum en aansluiten bij de doelstellingen en het uitvoeringsprogramma van de [Actualisatie centrumvisie 2024](#). Bij het collegebesluit BIZ van 11 juli 2025 is gelijktijdig met de toekenning van de subsidie deze cofinanciering aan de BIZ toegezegd. Diverse van deze projecten zijn of worden opgestart in 2025 (zoals vergroening van de Stationsstraat € 25.000), andere projecten worden opgestart eind 2025, begin 2026. Het resterende budget wordt daarvoor overgeheveld naar 2026.

Product 853 Grondexploitatie, bedrijven en winkelgebieden

Dit product dient in relatie te worden gezien met product 961 Mutaties reserves grondexploitatie beleidsveld 3. Het saldo van beide producten bedraagt € 0.

In de begrotingswijziging bij het Najaarsbericht zijn op basis van de in juni 2025 door de

raad vastgestelde Nota grondexploitatie de ramingen op de producten 852 en 853 voor de grondexploitatie bijgesteld. De raming voor de grondexploitatie van De Els is hieraan afzonderlijk toegevoegd aangezien deze grondexploitatie door de raad pas in mei 2025 is vastgesteld en nog geen onderdeel uitmaakte van de Nota grondexploitatie. De raming voor De Els is hierbij echter verwerkt op product 852 in plaats van op product 853. In werkelijkheid heeft een juiste verantwoording plaatsgevonden op product 853 waardoor nu een afwijking ten opzichte van de begroting ontstaat.

Daarnaast is er een voorziening gevormd en zijn enkele eerdere winstnemingen deels teruggedraaid. Via product 961 staan hier onttrekkingen ten laste van een reserve tegenover.

Begrotingsafwijking beleidsveld 7

Begrotingsrechtmatigheden beleidsveld 7 Volksgezondheid en milieu	Begroting na wijziging 2025	Jaarrekening 2025	Begrotings afwijking 2025
Product			
* PR701 Volksgezondheid (openbare ruimte)	148	106	42
* PR702 Vuilophaal en -afvoer	4.869	5.024	-154
* PR704 Begraafplaatsen	636	672	-36
* PR706 Riolering en waterzuivering	4.061	3.488	572
* PR708 Milieu	1.607	1.629	-22
* PR709 Volksgezondheid: subsidies/bijdra	2.566	2.753	-188
* PR710 Jeugdgezondheidszorg	169	149	21
* PR712 Duurzaamheid	1.407	1.688	-281
Totaal lasten	15.462	15.509	-47
* PR702 Vuilophaal en -afvoer	-1.540	-1.332	-208
* PR703 Reinigingsrecht/afvalstoffenheffing	-4.889	-5.228	339
* PR704 Begraafplaatsen	-2	-6	4
* PR705 Begraafplaatsrechten	-390	-377	-13
* PR706 Riolering en waterzuivering	-525	-26	-499
* PR707 Rioolrechten	-5.275	-5.232	-43
* PR708 Milieu	-1	-8	7
* PR709 Volksgezondheid: subsidies/bijdra	-267	-508	242
* PR710 Jeugdgezondheidszorg	-52	-98	47
* PR712 Duurzaamheid	-943	-1.196	254
Totaal baten	-13.882	-14.011	128
Totaal beleidsveld 7 Volksgezondheid en milieu	1.580	1.499	82

Toelichting beleidsveld 7

Product 702 Vuilophaal en -afvoer

Voor 2025 was er voor de voorziening een onttrekking geraamd van € 257.000, maar is er werkelijk een bedrag van € 665.000 gestort, een verschil van € 922.000. De werkelijke mutatie in voorziening is gebaseerd op het saldo van de werkelijke baten en lasten 2025, inclusief overheadtoerekening en andere verrekeningen (o.a. kwijtschelding en BTW-lasten).

Dit wordt o.a. veroorzaakt door een goede opbrengst van papier en efficiënte inzameling. Ook zien we weer een lichte daling van de hoeveelheid restafval. Dit heeft een positief effect op de verwerkingskosten.

Product 709 Volksgezondheid

In 2025 is een IZA-subsidie ontvangen die heeft geleid tot het doen van uitgaven. De bijbehorende uitgaven en opbrengsten ter hoogte van € 196.000 waren niet opgenomen in de begroting 2025.

Product 712 Duurzaamheid

Tegenover de hogere lasten op dit product staan ook hogere baten.

- Hogere uitgaven voor CDOKE-regeling (Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid) van € 150.000. Hier staan ontvangen CDOKE-middelen tegenover. In de begroting wordt een zo goed mogelijke inschatting gemaakt, maar in werkelijkheid kan er toch een afwijking ontstaan.
- Hogere uitgaven voor het programma Grote Oogst van € 80.000. Hier staat een ontvangen bijdrage van de provincie tegenover.
- Hogere uitgaven met betrekking tot Transitie Visie Warmte (TVW) van € 60.000. Op basis van eerdere besluitvorming staat hier een onttrekking ten laste van de reserve duurzaamheid tegenover.
- Lagere uitgaven dan geraamd voor de voorbereidingskosten van de ontwikkelingen Wind- en zonnepark Haven/Ecopark van € 100.000. In de begroting was hiervoor een bedrag geraamd ten laste van de reserve duurzaamheid. In werkelijkheid zijn de kosten ten laste van de ontvangen CDOKE-middelen gebracht.

Afwijkingen op kredieten

Omschrijving	Oorspronkelijk krediet	Overschrijding per 31-12-2025	% over schrijding	Activa Klasse	Soort
Verduurzaming den Bolder	1.152.412	329.737	28,6%	230	Bedrijfsgebouwen
Meubilair Wachtruimte KN25_03.03	40.000	3.154	7,9%	270	Overige materiele vaste activa economisch nut
Verduurzaming sportpark de Gaard	112.500	161.607	143,7%	260	Machines, apparaten en installaties
Diverse IUP kredieten 2021-2024	3.711.288	674.794	18,2%		Grond-, weg- en waterbouwkundige werken maatschappelijk nut en grond-, weg- en waterbouwkundige werken economisch nut met heffing.

Verduurzaming Den Bolder:

De opgestelde raming was van 2021, het uiteindelijk werk heeft in verband met organisatorische zaken, de vergunningen en uitdagingen met Nuts pas aanvang genomen in 2024.

Bij de raming is uitgegaan van een aaneengesloten bouwsituatie waarbij Den Bolder gesloten zou zijn. Bij nader inzien bleek dit voor de gebruikers onoverkomelijk. Doordat Den Bolder gedurende de werkzaamheden open is gebleven is het tempo van de verbouwing langer geweest en heeft het werk langer geduurd. Daarnaast heeft de verbouwing stilgelegen rondom de periode van carnaval en de jubileumviering. De overschrijding is onrechtmatig.

Meubilair wachtruimte:

Het krediet is overschreden, omdat de prijzen in het jaar tussen kredietaanvraag en de uitvoering met circa 8% gestegen zijn. De overschrijding, die kleiner is dan € 50.000 is gemeld in het najaarsbericht 2025 en derhalve rechtmatig.

Verduurzaming sportpark De Gaard:

De overschrijding op het krediet verduurzaming sportpark de Gaard komt doordat een deel van de investering wordt gefinancierd door de Bosa-subsidie. Deze subsidie kan niet door de gemeente aangevraagd worden, dit dient door de verenigingen te gebeuren. Op dit moment wacht de vereniging op de beoordeling van de subsidieaanvraag door de Rijksoverheid. Na ontvangst van deze subsidie wordt dit bedrag aan de gemeente overgemaakt. Vooralsnog is hier geen sprake van een onrechtmatige overschrijding.

Diverse IUP-kredieten:

Voor- en nadelen binnen het IUP mogen worden verrekend, zolang er binnen het in de meerjarenbegroting opgenomen totale jaarlijkse investeringsvolume en kapitaallasten gebleven wordt. Derhalve is hier geen sprake van een onrechtmatige overschrijding.

Overzicht incidentele baten en lasten/structureel saldo

Algemeen

Op grond van artikel 28 van het BBV wordt nu volgend overzicht van de incidentele baten en lasten 2025 gepresenteerd.

In het algemeen geldt dat een gemeente structurele taken uitvoert, en daarvoor structurele baten en lasten opneemt in de begroting en jaarrekening. Incidentele baten en lasten zijn een uitzondering.

De definitie van incidentele baten en lasten is: baten en lasten die eenmalig, en meerjarig voorkomen, met een duidelijke, concrete en onvoorwaardelijke einddatum, binnen de scope van de termijn van de meerjarenbegroting.

De definitie van structurele baten en lasten: baten en lasten bij periodiek terugkerende, blijvende taken. Periodiek betreft zowel jaarlijks als met intervallen.

Bij de bepaling van de onderstaande incidentele baten en lasten zijn de volgende richtlijnen gehanteerd:

- Leidend criterium is steeds de vraag of er sprake is van incidentele beïnvloeding van het structureel saldo;
- Periode: posten die betrekking hebben op beperkte periode;
- Aard van de post: projectmatige uitgaven, zoals bijvoorbeeld het opstellen van een visie, onderzoekskosten of implementatiekosten;
- Verkoop van eigendommen/activa is per definitie een incidentele baat (je kunt een bezit maar één keer verkopen). Eventuele afboeking van de resterende boekwaarde is een incidenteel verlies en daarmee een incidentele last;
- Afwikkelingsverschillen voorgaande jaren; deze beïnvloeden immers het saldo van het betreffende jaar.

In een drietal, budgettair neutrale, gevallen worden de totale lasten en de totale baten in twee regels weergegeven:

- mutaties met betrekking tot de grondexploitatie;
- incidentele lasten en baten met betrekking tot mutaties reserves;
- lasten en baten met betrekking tot de diverse ontvangen specifieke uitkeringen (SPUK's).

De overige incidentele baten en lasten groter dan € 75.000 worden afzonderlijk vermeld met een toelichting.

Overzicht incidentele lasten en baten		
Bedragen * € 1.000	2025	Toelichting
A Budgettair 'neutrale' incidentele lasten en baten		
Mutaties grondexploitatie		
Totaal lasten grondexploitatie	19.741	
Mutatie boekwaarde (verlaging/lasten)	3.970	
Totaal grondexploitatie baten	-9.212	
Mutatie boekwaarde (verhoging/baten)	-14.499	
Saldo	0	Totaal producten 849, 851, 852,853,961 en 962
Incidentele lasten gedekt uit reserves		
Totaal lasten	4.506	Totaal van alle lasten, welke gedekt worden middels een onttrekking uit reserves
Totaal onttrekkingen uit reserves	-4.506	Totaal van de onttrekkingen uit reserves ter dekking van incidentele lasten
Saldo	0	
Incidentele lasten en baten SPUK		
Totaal lasten	12.674	Totaal van alle lasten, waarvoor een Spuk is ontvangen
Totaal baten	-12.674	Totaal ontvangen diverse SPUK's
Saldo	0	
Totaal 'neutrale' incidentele lasten en baten		

Overzicht incidentele lasten en baten		
Totaal incidentele lasten	40.891	
Totaal incidentele baten	-40.891	
Saldo	0	
B Overige incidentele lasten en baten (met effect op structureel saldo)		
Beleidsveld 0: Bestuur en ondersteuning		
003 College van b en w	2.043	Voorziening APPA extra i.v.m. overgang naar ABP
813 Diverse percelen	90	Kosten in verband met de verkoop van snippergroen
814 Diverse panden	106	Kosten voor onderzoek afstoting Oostelijk deel Kropholler
950 Storting in reserves Personeelsfeest	14	Storting cf begroting
Totaal lasten	2.253	
813 Diverse percelen	-125	Opbrengst snippergroen
914 Algemene Uitkering	-1.201	Algemene uitkering voorgaande jaren
Totaal baten	-1.326	
Beleidsveld 2: Verkeer, vervoer en waterstaat		
952 Storting in reserve Onderhoud wegen	36	Storting cf begroting
Totaal lasten	36	
Beleidsveld 5: Sport, cultuur en recreatie		
514 Schoenenkwartier	270	Sloop Elzenweg 25
955 Stortingen in reserve Verduurzaming vastgoed	22	Storting cf begroting
Totaal lasten	292	
514 Schoenenkwartier	-172	Schadeverhaal Elzenweg 25
Totaal baten	-172	
Beleidsveld 6: Sociaal domein		
612 Maatschappelijke zorg en begeleiding	13	SPUK doorstroomlocaties (SISA M6)
616 Uitstroombevordering	280	Compensatie mdw sociaal ontwikkelbedrijven
631 Toegang sociaal domein	166	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek (SISA B2)
956 Storting in reserve sociaal domein	2.299	Storting cf najaarsbericht 2025
956 Storting in reserve integratie en huisvesting van noodverblijfsituaties	848	Storting cf najaarsbericht 2025
956 Stortingen in beleidsreserve	1.150	Storting cf begroting
Totaal lasten	4.756	
612 Maatschappelijke zorg en begeleiding	-200	SPUK doorstroomlocaties (SISA M6)
616 Uitstroombevordering	-205	Afrekening jrr resultaat 2024 Baanbrekers
631 Toegang sociaal domein	-124	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek (SISA B2)
635 Afrekening Jeugdhulp 2024	-867	Regionale afrekening Jeugdhulp 2024. (zie NJB25/6.06)
956 Onttrekking uit AR	-1.150	Onttrekking cf begroting
Totaal baten	-2.546	
Beleidsveld 7: Volksgezondheid en milieu		
957 Storting in reserve Duurzaamheidsfonds	55	Storting ivm recht van opstal Langstraat Zon
Totaal lasten	55	
Beleidsveld 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		
958 Stortingen in Algemene reserve en Deelname stimuleringsfonds	35	Mutatie deelname stimuleringsfonds 2025

Overzicht incidentele lasten en baten		
958 Storting in egaliseringsreserve Baggerplan Totaal lasten	200 235	Storting saldo Baggerplan in egaliseringsreserve
809 Wonen Totaal baten	-525 -525	SPUK realisatiestimulans (SISA J17)
Overige incidentele lasten en baten (met effect op structureel saldo)		
Totaal incidentele lasten	7.627	
Totaal incidentele baten	-4.569	
Saldo	3.058	
A + Totale incidentele lasten	48.518	
B		
A + Totale incidentele baten	-45.460	
B		
SALDO INCIDENTELE BATEN EN LASTEN	3.058	

Structureel saldo

Het structureel saldo van de jaarrekening 2025 is in onderstaande tabel berekend door het saldo van de totale lasten en baten te corrigeren met het saldo van de incidentele lasten en baten. Een positief saldo geeft aan dat de structurele lasten worden gedekt door structurele baten.

Presentatie structureel saldo

Bedragen x € 1.000

	Jaarrekening 2025	Voordeel/Nadeel
Lasten excl. mutaties reserves	219.022	
Baten excl. mutaties reserves	220.803	
Resultaat vóór mutaties reserves	1.781	V
Stortingen in reserves	9.552	
Onttrekkingen uit reserves	15.107	
Saldo mutaties reserves	5.555	V
Resultaat	7.336	V
Incidentele lasten	48.518	
Incidentele baten	45.460	
Saldo incidentele baten en lasten	3.058	V
Structureel saldo	10.394	V

Overzicht structurele mutaties reserves

Overzicht structurele mutaties reserves

Hieronder staat een overzicht van de mutaties in de reserves. Van de mutaties is aangegeven welk deel een structureel karakter kent.

Bedragen x
€ 1.000

Bedragen x
€ 1.000

Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves 2025								
Omschrijving	RAMING mutaties reserves na wijziging		REALISATIE mutaties reserves		RAMING mutaties reserves na wijziging		REALISATIE mutaties reserves	
	LASTEN (stortingen)	Waarvan structureel	LASTEN (stortingen)	Waarvan structureel	BATEN (onttrekkingen)	Waarvan structureel	BATEN (onttrekkingen)	Waarvan structureel
Beleidsveld 0 Geblokkeerde reserves beleidsveld 0	14		14		231		222	
					296	296	296	296
Beleidsveld 1 Geblokkeerde reserves beleidsveld 1					186			
					25	25	25	25
Beleidsveld 2 Geblokkeerde reserves beleidsveld 2	36		36		275		29	
					241	241	241	241
Beleidsveld 3 Geblokkeerde reserves beleidsveld 3								
Reserve grondexploitatie taak 3.2 (PR 853) Beleidsveld 3			50				7.933	
Beleidsveld 4 Geblokkeerde reserves beleidsveld 4	47				1.024		529	
Beleidsveld 5 Geblokkeerde reserves beleidsveld 5	22		22		376		213	
					302	302	302	302
Beleidsveld 6 Geblokkeerde reserves beleidsveld 6	3.849		4.297		4.731		3.684	
					5	5	3	3
Beleidsveld 7 Geblokkeerde reserves beleidsveld 7	47		55		161		63	
Beleidsveld 8 Geblokkeerde reserves beleidsveld 8	210		236		944		916	
Reserve grondexploitatie taak 8.2 (PR 851 en 852) Beleidsveld 8			4.842		100		651	
Totaal	4.224		9.552		8.896	868	15.107	867

Wet normering Topinkomens (WNT)

Wet Normering Topinkomens (WNT)

De WNT stelt een maximum aan de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector. De WNT kent een openbaarmakingsregime en een maximale bezoldigingsnorm. De maximale bezoldigingsnorm is van toepassing op topfunctionarissen die in dienstbetrekking werkzaam zijn en topfunctionarissen die niet in dienstbetrekking werkzaam zijn, maar worden ingehuurd op basis van een overeenkomst van opdracht. Onder de WNT geldt een publicatieverplichting in de jaarrekening en een opgave daarvan bij de vakminister. Met betrekking tot de publicatieverplichting zijn de volgende voorschriften van toepassing:

Voor topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen:

- De bezoldigingen moeten gepubliceerd worden, ook al zijn deze lager dan de WNT-norm;
- Topfunctionarissen die werkzaam zijn anders dan in dienstbetrekking dienen altijd gepubliceerd te worden, ongeacht de duur van het dienstverband/de werkzaamheden;
- De bezoldigingen moeten zowel op functienaam en persoonsnaam gepubliceerd worden.

Voor gemeenten geldt de publicatieverplichting ten aanzien van de gemeentesecretaris en de griffier.

In 2025 zijn er geen derden ingehuurd, die vergoedingen hebben gekregen die boven de WNT-norm uitkomen.

Verantwoordingsmodel WNT

De WNT is van toepassing op de gemeente Waalwijk. Het voor gemeente Waalwijk toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2025 € 246.000, zijnde het algemeen bezoldigingsmaximum. Zoals uit het onderstaande blijkt, zijn de totale bezoldigingen lager dan de individuele toepasselijke norm.

WNT 2025			
<i>bedragen x € 1</i>	J.M. Tromp	J.A. Deneer	
Functiegegevens	Alg.dir./Gem.secr.	Raadsgriffier	
Aanvang en einde functievervulling in 2025	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	
Dienstbetrekking?	ja	ja	
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	142.458	109.551	
Beloningen betaalbaar op termijn	23.170	16.941	
<i>Subtotaal</i>	<i>165.628</i>	<i>126.492</i>	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	246.000	246.000	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag			
Totale bezoldiging	165.628	126.492	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	
Gegevens 2024			
<i>bedragen x € 1</i>	J.M. Tromp	J.A. Deneer	J.W.M. Louer
Functiegegevens	Alg.dir./Gem.secr.	Raadsgriffier	Raadsgriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2024	01/01 - 31/12	01/09 - 31/12	01/01 - 13/05
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	134.642	35.226	70.256
Beloningen betaalbaar op termijn	22.790	5.607	5.956
<i>Subtotaal</i>	<i>157.432</i>	<i>40.833</i>	<i>76.212</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	77.667	85.306
Totale bezoldiging	157.432	40.833	76.212

Bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen

Algemeen

Voor een aantal specifieke uitkeringen geldt dat de verantwoording hiervan plaatsvindt middels de SISA-bijlage.

De onafhankelijke accountant neemt de controle voor de betreffende regelingen mee in de jaarrekeningcontrole. Een aantal gegevens over de regelingen wordt opgenomen in de verplichte SISA-bijlage bij de jaarrekening. Deze bijlage wordt aangeboden aan het Centraal Bureau voor de Statistiek. Dit instituut zorgt ervoor dat de gegevens worden doorgestuurd naar de belanghebbende ministeries.

De vorm van de bijlage is wettelijk voorgeschreven. Er mag niet worden afgeweken van het achterliggende model.

SISA Bijlage

OCW	D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Beschikkingnummer/referentienuummer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2025 naar 2026	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (tm jaar T)	Cumulatieve besteding (tm jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: D23/01	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/02	Aard controle R Indicator: D23/03	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/04	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/05	Aard controle n.v.t. Indicator: D23/06
			1 SB230079	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening	€ 124.117	€ 0	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening	€ 220.000
			2 SB230084	b) De vernieuwing van bestaande openinstellingen	€ 124.117	€ 0	b) De vernieuwing van bestaande openinstellingen	€ 220.000
			Endverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: D23/07					
			1 Ja					
			2 Ja					
lnw	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SISa tussen medeoverheden)	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (tm jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (tm jaar T)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02	Aard controle R Indicator: E44B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Aard controle R Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06
			1 000855 Gemeente Tiburg Kopie CBS(code)	ENW/BSK-2023/05642 Kopie beschikkingnummer	€ 40.011	€ 600.000	€ 116.587	€ 1.238.565
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
			1 000855 Gemeente Tiburg Kopie CBS(code)	ENW/BSK-2023/05642 Kopie beschikkingnummer	Nee	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13		
			1 000855 Gemeente Tiburg	ENW/BSK-2023/05642	Klimaatadaptatiever sportpark De Gaard	Nee		
lnw	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (tm jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (tm jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E84/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02	Aard controle R Indicator: E84/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04		
			€ 402.921	€ 472.704	€ 258.408	Ja		
			Naam/nummer per maatregel		Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stukks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08		
			1 301 Aantleg van openbare verlichting/aantal in Meters	Ja	24			
			2 319 Aantleg plateau kruispunt GOW/ETW/aantal in Stuks	Ja	5			
			3 321 Aantleg van een vrijliggend fietspad of vrijliggend fiets-/romfietspad (op 50-, 60- en 80 km/h voedsnel) in Meters	Ja	1.290			
			4 334 Aantleg van een uitbouwconstructie van zijstraten GOW naar 30 km/uur-zone/aantal in Stuks	Ja	13			
			5 337 Aantleg van een fietsoversteek op een 30 km/h wijk/aantal in Meters	Ja	320			
			6 348 Aantleg van een fietsoversteek via een middenland, alleen bij een knooppunt/aantal in Stuks	Ja	1			
lnw	E111	Regeling stimulering schoon en emissieloos bouwen voor medeoverheden	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (tm jaar T)	Endverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E111/01	Aard controle R Indicator: E111/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E111/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E111/04		
			1 SPU-SEB25-0386509	€ 7.776	€ 7.776	Ja		
lnw	E120	Regeling specifieke uitkering stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2025-2030	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (tm jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (tm jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) tm Jaar T? (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E120/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/02	Aard controle R Indicator: E120/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/04		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel		Per maatregel, maatregel afgerond tm (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stukks, meters)	Eventuele toelichting, indien noodzakelijk	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E120/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/08		
			1 401 Aantleg van openbare verlichting	Nee	0			
			2 417 Vervangen verharding	Nee	0			
			3 431 Drempel - aantal in st.	Nee	0			
			4 410 Aantbrengen van kant- en	Nee	0			
			5 430 Aantleg van een	Nee	0			
			6 412 Vervrijden fietspaalje, aantal	Nee	0			
			7 425 Vervrijden van	Nee	0			
			8 402 Aantleg vrijliggend voetpad	Nee	0			
			9 433 Averspringing - 2 st. aantal	Nee	0			
EZ	F20	Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkeloebieden	Beschikkingnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Toelichting afwijking besteding (jaar T) conform proreceptplan	Cumulatieve besteding (tm jaar T)	Cofinanciering (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: F20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/02	Aard controle R Indicator: F20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/04	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/05	Aard controle R Indicator: F20/06
			1 SPUKW23-03535689	Heronwikkeling De Els e.o.	€ 2.152.912	Deel verzuiveringen heeft nog niet plaatsgevonden	€ 2.152.912	€ 724.095
			Kopie beschikkingnummer		Aantal verbijvojecten binnen panden waarvan realisatie renovatie/transformatie gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Cumulatief aantal verbijvojecten binnen panden waarvan realisatie renovatie/transformatie gereed is (jaar T)	Aantal verbijvojecten binnen panden sloop-nieuwbouw gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Cumulatief aantal verbijvojecten binnen panden sloop-nieuwbouw gereed is (tm jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: F20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/08	Aard controle D1 Indicator: F20/09	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/10	Aard controle D1 Indicator: F20/11	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/12
			1 SPUKW23-03535689	Realisatie fasering verloopt conform projectplan (ja/nee)	Ja	0	Ja	0
			Kopie beschikkingnummer		Toelichting (verplicht indien bij indicator F20/14 'Nee' is ingevuld)	Samenwerkingsovereenkomst aanwezig (ja/nee)	Endverantwoording (ja/nee)	0
			Aard controle n.v.t. Indicator: F20/13	Aard controle D1 Indicator: F20/14	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/15	Aard controle D2 Indicator: F20/16	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/17	0
			1 SPUKW23-03535689	Ja	0	Ja	Nee	0

SZW	G2	Gebundele uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2025	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente 1.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/01 € 0	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente 1.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/02 € 0	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkzame werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/03 € 0	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkzame werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/04 € 0	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/05 € 0	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/06 € 0	
		Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/07 € 0	1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/08 € 0	1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicator: G2/09 € 0	1.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/10 € 0	1.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/11 € 0	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundele uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/12 € 0	
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundele uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle D2 Indicator: G2/13 € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14 Nee					
SZW	G2A	Gebundele uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet totaal 2024	Heronder per regio één gemeente(codes) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/01 € 0	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2A/02 € 12.134.504	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2A/03 € 30.825	Besteding (jaar T-1) IOAW Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkzame werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2A/04 € 436.161	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkzame werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2A/05 € 0	Besteding (jaar T-1) IOAZ Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2A/06 € 30.986	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2A/07 € 30.986
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1) (Dus: deel Openbaar lichaam uit S5a (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Heronder verschijnt de gemeente(codes) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/07 € 0	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2A/08 € 0	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2A/09 € 83.867	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2A/10 € 18.599	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicator: G2A/11 € 0	Besteding (jaar T-1) 10d Participatiewet Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2A/12 € 1.512.641	
			Heronder verschijnt de gemeente(codes) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/13 € 0	Baten (jaar T-1) Levensonderhoud o.g.v. art. 10d Participatiewet (oec. Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2A/14 € 0	Baten (jaar T-1) Levensonderhoud o.g.v. art. 10d Participatiewet (oec. Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2A/15 € 0	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2A/16 € 0	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicator: G2A/17 € 0	Besteding (jaar T-1) 10d Participatiewet Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam 1.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2A/18 € 0	
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstreking, gemeentedeel 2025)	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Gemeente Aard controle R Indicator: G3/01 € 0	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/02 € 0	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/03 € 0	Besteding (jaar T) Bob Gemeente Aard controle R Indicator: G3/04 € 0	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente Aard controle R Indicator: G3/05 € 0	Besteding (jaar T) onderzocht artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11 Nee	
		Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/07 € 0	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/08 € 0	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/09 € 0	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/10 € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle R Indicator: G3/06 € 0		

SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverzekering)_totaal 2024 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoordt hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit S&S (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente(codes) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/07</i>	Besteding (jaar T-1) kapitaalverzekering Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G3A/02</i>	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G3A/03</i>	Baten (jaar T-1) vanwege voor 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G3A/04</i>	Besteding (jaar T-1) Bob Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G3A/06</i>	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G3A/06</i>
1	060867	Gemeente Waaikijk	Hieronder verschijnt de gemeente(codes) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/07</i>	Besteding (jaar T-1) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G3A/08</i>	BBZ voor 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G3A/09</i>	BBZ voor 2020 – kapitaalverzekering (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverzekeringen BBZ in jaar T-1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G3A/10</i>	BBZ voor 2020 – levensonderhoud en kapitaalverzekeringen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverzekeringen BOB in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G3A/11</i>	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverzekering Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverzekeringen BBZ in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G3A/12</i>
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) oemstededeel 2025 Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? Gemeente <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	Baten (jaar T) kapitaalverzekering (aflossing) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>	Baten (jaar T) kapitaalverzekering (overzig) Gemeente <i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	0	0	0	0	0
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	0	0	0	0	0
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	0	0	0	0	0
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	0	0	0	0	0
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	0	0	0	0	0
6	Totaal	0	0	0	0	0	0	0
	Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverzekering (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Ne)				
		Gemeente	Gemeente	Gemeente				
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>			
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0					
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Nee				
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Nee				
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Nee				
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Nee				
6	Totaal	0	0	N.v.t.				
	Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverzekering Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverzekering Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)			
		Gemeente	Gemeente	Gemeente				
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/15</i>		
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)							
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)							
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)							
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)							
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)							
6	Totaal	0	0	0	0	0	0	0
	Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverzekeringen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverzekeringen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire				
		Gemeente	Gemeente	Gemeente				
		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/17</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: G4/18</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/19</i>			
1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)		0	0				
2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)		0	0				0
3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)		0	0				0
4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)		0	0				0
5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)		0	0				0
6	Totaal	0	0	0				0

SZW	G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) totaal 2024	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T-1) levensonderhoud	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (aflossing)
			Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/07	Aard controle R Indicator: G4A/02	Aard controle R Indicator: G4A/03	Aard controle R Indicator: G4A/04	Aard controle R Indicator: G4A/05
Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord worden hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) roeping G4B n (jaar T-1) roeping G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2023 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.							
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	-€ 928	€ 0	€ 1.345	€ 15.042
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 46.301
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	-€ 594	€ 0	€ 2.530	€ 27.960
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 97
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie regeling	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (overna)	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T-1)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T-1)	
				Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
				Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/06	Aard controle R Indicator: G4A/07	Aard controle R Indicator: G4A/08	Aard controle R Indicator: G4A/09
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	0	0	
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	0	0	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	0	0	
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	0	0	
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	0	0	
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	
				Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	
				Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/15	Aard controle R Indicator: G4A/11	Aard controle D2 Indicator: G4A/12	Aard controle R Indicator: G4A/13
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			4 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5 Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
SZW	G10	Wet inburgering 2021, gemeentedeel 2025	Besteding (jaar T) Gemeente	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Ne) Gemeente		
Alle gemeenten verantwoord worden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr							
€ 694.186			Aard controle R Indicator: G10/01	Aard controle R Indicator: G10/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03		
			€ 0	€ 0	Ja		
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2025	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Ne) Gemeente		
Alle gemeenten verantwoord worden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr							
€ 0			Aard controle R Indicator: G12/01	Aard controle R Indicator: G12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03		
			€ 0	€ 0	Nea		
SZW	G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire, totaal 2024	Hieronder per regio één gemeentecode uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet inburgering van 13 september 2012 in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord worden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SSW (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) reëlin G12)							
Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam							
Aard controle n.v.t. Indicator: G12A/01			Aard controle R Indicator: G12A/02	Aard controle R Indicator: G12A/03			
			1 060867 Gemeente Waaikijk	€ 0	€ 0		
SZW	G13	Onderwijsroute, deel gemeente 2025	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Ne) Gemeente
Alle gemeenten verantwoord worden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr							
€ 60.368			Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03	Aard controle R Indicator: G13/04	Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja

VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulerend sport 2024-2025 Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende uitkering				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H4/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02				
			€ 833.373	€ 699.639	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken	Toelichting		
			Aard controle R Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H4/06		
			€ 319.652	€ 310.561	€ 69.426			
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Totaalbedrag (jaar T) toegelaten	Reservering 2025 voor 2026 (maximaal 10% van toegelaten budget 2025 kan worden meegenomen naar 2026)	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee n.v.t.1,7)	Toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle R Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle R Indicator: H30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06
			€ 1.006.477	€ 100.648	€ 943.831	€ 2.846.946	Ja	
			Meegevoerd aan de monitoring (Ja/Nee n.v.t.1,7)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08				
			Ja	Nee				
VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	Hiërarchisch per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor de medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01	Aard controle R Indicator: H35B/02				
			060855 Gemeente Tilburg	€ 195.608				
VWS	H39B	Regeling specifieke uitkering domein-overstijgend samenwerken_zonder centraal persoon_2025 SiSa tussen medeoverheden	Hiërarchisch per regel één (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor de gemeente invullen	Projectnummer	Experiment gerealiseerd (jaar T) (Ja/Nee)	Heeft u meegewerkt aan de verplichte monitoring van de resultaten door middel van een door de Minister vastgesteld formulier? (Ja/Nee/Nv) – aard controle	Toelichting (Verplicht indien bij H39B/03 of H39B/04 "Nee" is ingevuld)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: H39B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H39B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H39B/03	Aard controle D1 Indicator: H39B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H39B/05	
			060809 Gemeente Loon Op Zand	90002760	Ja	Ja		
			Kopie Projectnummer	Besteding (jaar T)	Eigen bijdrage en bijdragen derden (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: H39B/06	Aard controle R Indicator: H39B/07	Aard controle R Indicator: H39B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: H39B/09		
			90002760	€ 106.881	€ 31.336	€ 106.881		
			Eindverantwoording? (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: H39B/10					
			Ja					

VRO	J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Projectnaam/nummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee)	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)
		Tranche 1 t/m 7 Gemeenten						
			Aard controle n.v.t. Indicator: J9/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/02	Aard controle D1 Indicator: J9/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/06
			1 Gebiedsontwikkeling De Els en omgeving, 2023-0000051326	Ja	Nee	0	0	0
			Kopie projectnaamnummer	Uitvoering WBI-maatregelen verkoopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulative besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulative opbrengsten (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J9/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/08	Aard controle R Indicator: J9/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/10	Aard controle R Indicator: J9/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/12
			1 Gebiedsontwikkeling De Els en omgeving, 2023-0000051326	Nee	€ 6.844.629	€ 6.844.629	€ 73.158	€ 73.158
			Kopie projectnaamnummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording project afgerond (ja/nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: J9/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/14	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/15	Aard controle n.v.t. Indicator: J9/16		
			1 Gebiedsontwikkeling De Els en omgeving, 2023-0000051326	Ja	In januari 2026 is definitief duidelijk geworden dat de start bouw van de eerste woning binnen het plangebied Schoonkwartier (deelgebied 1.1) voor 23 juni 2026 jammer genoeg niet haalbaar is. Onduidelijkheid rondom de regelgeving voor stikstof is hiertoe de grootste oorzaak. De meest geactualiseerde projectplanning van Het Schoonkwartier (eerste fase) laat zien dat de voorbereidende werkzaamheden van ontwikkelaar Sanders (Bopaprojecten) en onze gemeentelijke voorbereiding op het gebied van koop, sleep, sanering en het bouwrijp maken – meer tijd en onderzoek (stikstof) vragen dan eerder voorzien. Conform de actuele planning voor dit projectieve streef de start bouw nu gepland in n.03.2027	Nee		
VRO	J17	Realisatiestimulans	Aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Geprognosticeerde aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T+1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Correctie aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T-1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.			
			Aard controle D1 Indicator: J17/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J17/02	Aard controle D1 Indicator: J17/03			
			75	80	0			
			Aantal betaalbare woningen bouw gestart in jaar T in het NPLV-gebied, waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovengrondse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling (excl. Compensabele Btw) .	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovengrondse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling.	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling (excl. Compensabele Btw).	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling.	
			Aard controle n.v.t. Indicator: J17/04	Aard controle R Indicator: J17/05	Aard controle R Indicator: J17/06	Aard controle R Indicator: J17/07	Aard controle R Indicator: J17/08	
VRO	J55	Aanpak energieremoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeede kosten	Cumulative besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemeede kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeede kosten	Cumulative besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemeede kosten
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/01	Aard controle R Indicator: J55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/04	Aard controle R Indicator: J55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/06
			0	€ 0	€ 300.299	104	€ 6.907	€ 170.567
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeede kosten	Cumulative besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemeede kosten			
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/07	Aard controle R Indicator: J55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/09			
			0	€ 0	€ 0			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/12	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/14	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/15
			148	0	0	0	22	54

VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, wooneenigingen en wooncoöperaties	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T), in J9406 t/m J9408 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2024) of een WOZ-waarde van boven € 477.000	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III en bijlage IV besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, tweede lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2 en tranche 3)	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel b
			Aard controle n.v.t. Indicator: J94/07	Aard controle R Indicator: J94/02	Aard controle D1 Indicator: J94/03	Aard controle D1 Indicator: J94/04	Aard controle R Indicator: J94/06	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/09
			J94/101225	€ 2.500,3	0	0	€ 0	€ 0
			J94/111225	€ 5.200,4	0	0	€ 0	€ 0
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel c	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Endverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: J94/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/09			
			€ 0	€ 1.500,0	Nee			
			€ 0	€ 5.200,0	Nee			
VRO	J96B	Regionale 4e tranche						
		SiSa tussen medeoverheden	Hiervoor per regel één code selecteren en in de kolomernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Korrenk/ beschikkingnummer	Naam actien/ programma/ pijler	Besteding per actien/ programma/ pijler (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding regionale financiering (jaar T) per actien/ programma/ pijler.	
			Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/03	Aard controle R Indicator: J96B/04	Aard controle R Indicator: J96B/05	
			060855 Gemeente Tilburg	2174211	Smart Port Waalwijk	€ 155.975	€ 0	
			Hiervoor verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C96B/01	Totale cumulatieve besteding per actien/ programma/ pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding regionale financiering (t/m jaar T) per actien/ programma/ pijler.	Toelichting		
			In de kolomernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Aard controle R Indicator: J96B/07	Aard controle R Indicator: J96B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/09		
			€ 0	€ 202.378	€ 0			
			060855 Gemeente Tilburg	Cumulative besteding uitvoeringskosten zijnde kosten ten behoeve van Voorbereiding, Administratie en Toezicht (VAT-kosten) (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Endverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/10	Aard controle R Indicator: J96B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J96B/12			
			€ 0	€ 42.008	Nee			
VRO	J105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls						
			Projectnaam	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verlicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verlicht	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: J105/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/02	Aard controle D1 Indicator: J105/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/04	Aard controle D1 Indicator: J105/05	Aard controle R Indicator: J105/06
			1 Slachthuissterren/2023-000096270	123	Ja	0	Ja	€ 195.790
			Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verlicht	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J105/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/11	Aard controle D1 Indicator: J105/12
			1 Slachthuissterren/2023-000096270	€ 263.531	N.v.t.		123	N.v.t.
			Kopie orielnummer	Endverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: J105/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J105/14				
			1 Slachthuissterren/2023-000096270	Nee				
VRO	J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen						
			Beschikkingnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: J209/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/02	Aard controle R Indicator: J209/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/04	Aard controle D2 Indicator: J209/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/06
			1 RHA/2022-03341372	Uitbreiding woonwagencentrum Altenazweg Waalwijk	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie Projectnaam	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T)	De uitvoering loopt volgens de planning (Ja/Nee)	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Endverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: J209/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/09	Aard controle R Indicator: J209/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J209/11	
			1 Uitbreiding woonwagencentrum Altenazweg Waalwijk	0	Nee	Ja	Nee	

KGG	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (11m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (11m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	
			Aard controle R Indicator: K28/01	Aard controle R Indicator: K28/02	Aard controle R Indicator: K28/03	Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04	Aard controle R Indicator: K28/05	Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06	
			€ 264.010	€ 978.279	€ 153.693	€ 2.276.710	€ 0	€ 0	
		Endverantwoordings (Ja/Nee)							
		Aard controle n.v.t. Indicator: K28/07							
		Nee							
AanM	M6	Bekostigingsregeling huisvesting vergunninghouders in doorstroomlocaties	Berekening totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per dag per geplaatste vergunninghouder in een doorstroomlocatie (jaar T-1)	Berekening totaal cumulatief te ontvangen aanvullende vergoeding per dag per in de doorstroomlocatie geplaatste vergunninghouder die gekoppeld is aan een andere deelnemende gemeente in de regio (jaar T-1)	Besteding (jaar T-1) l.b.v. de transitie				
			Geldt alleen voor SiSa 2025	Geldt alleen voor SiSa 2025	Geldt alleen voor SiSa 2025				
			Aard controle R Indicator: M6/01	Aard controle R Indicator: M6/02	Aard controle R Indicator: M6/03				
		€ 186.360	€ 0	€ 48.905					
		Berekening totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per dag per geplaatste vergunninghouder in een doorstroomlocatie (jaar T)	Berekening totaal cumulatief te ontvangen aanvullende vergoeding per dag per in de doorstroomlocatie geplaatste vergunninghouder die gekoppeld is aan een andere deelnemende gemeente in de regio (jaar T)	Besteding (jaar T) l.b.v. de transitie	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (11m jaar T)			
		Aard controle R Indicator: M6/04	Aard controle R Indicator: M6/05	Aard controle R Indicator: M6/06	Aard controle n.v.t. Indicator: M6/07	Aard controle n.v.t. Indicator: M6/08	Som van de bestedings- en berekeningsindicatoren (04/05 en 06)		
		€ 186.360	€ 0	€ 13.345	€ 199.705	€ 246.610			
AanM	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwille toegevoegde bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) l.b.v. de transitie	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekende verstrekkingen (GOO en POO)	
			Aard controle R Indicator: M16/01	Aard controle R Indicator: M16/02	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/03	Aard controle R Indicator: M16/04	Aard controle R Indicator: M16/05	Aard controle R Indicator: M16/06	
			€ 6.033.280	€ 4.639.976	€ 0	€ 138.765	€ 0	€ 170.517	
		Totaal bedrag vorderingen (i onrechtmatig uitgekeerde)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is toeestaan (PDO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Periode vanaf wanneer de eigen bijdrage is ingevoerd	Periode vanaf wanneer de verhoging eigen bijdrage is ingevoerd			
		Aard controle R Indicator: M16/07	Aard controle R Indicator: M16/08	Aard controle R Indicator: M16/09	Aard controle D2 Indicator: M16/10	Aard controle D2 Indicator: M16/11			
		€ 0	€ 4.4512	€ 012.632	1-9-2024	1-10-2025			
		Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (11m jaar T)						
		Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 vermindert met 06							
		Aard controle n.v.t. Indicator: M16/12	Aard controle n.v.t. Indicator: M16/13						
		€ 10.065.217	€ 35.243.462						

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 10 februari 2026 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 2 % van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 4.380.000. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025 en de financiële verordening gemeente Waalwijk 2026.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € 16.712.000 bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 4.380.000. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 15.977.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van gemeente Waalwijk

Verklaring over de jaarrekening 2025

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van gemeente Waalwijk ('de gemeente') op 31 december 2025 alsmede een getrouw beeld van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten ('BBV').

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in deze jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025 van gemeente Waalwijk gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2025;
- het overzicht van baten en lasten over 2025 (overzicht Resultaten per beleidsveld);
- het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld;
- de toelichtingen daarop met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder:
 - Toelichting op de balans;
 - Toelichting per beleidsveld en Analyse begrotingsafwijkingen;
 - Overzicht incidentele baten en lasten/ structureel saldo en Overzicht structurele mutaties reserves;

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Fascinatio Boulevard 350, 3065 WB Rotterdam, Postbus 8800, 3009 AV Rotterdam, T: 088 792 00 10, www.pwc.nl

*PwC is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414408), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226388), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op www.pwc.nl treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponneerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

www.pwc.nl

- de verantwoording Wet normering Topinkomens;
- de Rechtmatigheidsverantwoording over 2025; en
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is het BBV.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol 2025 dat is vastgesteld door de raad op 11 december 2025 en het Controleprotocol WNT 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van gemeente Waalwijk zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot fraude en financiële risico's, en de aangelegenheden daaruit, bepaald in de context van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Daarom geven wij geen afzonderlijke oordelen of conclusies over de informatie ter ondersteuning van ons oordeel, zoals onze bevindingen en observaties ten aanzien van de controleaanpak gericht op de frauderisico's en de veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Materialiteit

De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door het toepassen van materialiteit. Het begrip 'materieel belang' wordt toegelicht in de sectie 'Onze verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening'.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de bij onze controle toegepaste materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op €4.380.480 (2024: € 2.176.010), waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves bedraagt, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 en 3 Bado.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de €219.000 (2024: €108.800) rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen, of in het kader van SiSa of WNT, relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg zijn van fraude geïdentificeerd en ingeschat. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in gemeente Waalwijk en haar omgeving en de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het college van burgemeester en wethouders inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de raad toezicht uitoefent en de uitkomsten daarvan.

Wij hebben ten aanzien van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude de opzet en implementatie van de interne beheersing geëvalueerd, waaronder de frauderisicoanalyse van het college van burgemeester en wethouders, het integriteitsbeleid, de klokkenluidersregeling, en voor zover wij dat noodzakelijk achtten voor onze controle, de werking getoetst van deze interne beheersmaatregelen.

We hebben inlichtingen ingewonnen bij een selectie van leden van het college van burgemeester en wethouders en het senior management om hun fraudebewustzijn te evalueren, alsmede om de interne beheersomgeving met betrekking tot fraude, de ‘tone at the top’ en de controles op entiteitsniveau te evalueren.

Wij hebben aan de leden van het college van burgemeester en wethouders en het management gevraagd of zij op de hoogte waren van feitelijke, vermeende of vermoede fraude. Hieruit volgden geen signalen van feitelijke, vermeende of vermoede fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van frauderisico's.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Geïdentificeerde frauderisico's	Onze controlewerkzaamheden en observaties
<p>Het risico dat het college van burgemeester en wethouders maatregelen van interne beheersing doorbreekt</p> <p>Het college van burgemeester en wethouders bevindt zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Daarom besteden wij bij al onze</p>	<p>Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen.</p> <p>Wij hebben onze controle hoofdzakelijk gegevensgericht ingestoken.</p> <p>Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten.</p> <p>Wij hebben geen significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd.</p>

Geïdentificeerde frauderisico's	Onze controlewerkzaamheden en observaties
<p>controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het college van burgemeester en wethouders met betrekking tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt; • schattingen; • significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening. <p>Wij hebben daarbij bijzondere aandacht voor tendenties als gevolg van mogelijke belangen van het college van burgemeester en wethouders.</p>	<p>Daarnaast hebben wij specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het college van burgemeester en wethouders, waaronder de waardering van de grondexploitatie, vaste activa en debiteuren en het toereikendheid zijn van voorzieningen. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van mogelijke vooringenomenheid van het college van burgemeester en wethouders bij schattingen.</p> <p>Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het college van burgemeester en wethouders.</p>
<p>Frauderisico dat de Europese en/of interne aanbestedingsrichtlijnen niet worden nageleefd om gunning aan een bevriende partij mogelijk te maken</p> <p>Gemeenten kopen goederen en diensten in bij een veelvoud aan leveranciers, waarbij ook sprake is van een grote diversiteit in goederen en diensten. Om die reden identificeren wij een frauderisico ten aanzien van mogelijke gunning van contracten aan bevriende partijen en van ambtenaren die in ruil hiervoor specifieke voordelen verkrijgen.</p>	<p>Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van interne beheersmaatregelen ten aanzien van het inkoopproces en specifiek de naleving van de aanbestedingsrichtlijnen.</p> <p>Met betrekking tot de naleving van aanbestedingsrichtlijnen hebben wij kennisgenomen van de door de organisatie opgestelde crediteurenanalyse en hebben wij gegevensgerichte deelwaarnemingen uitgevoerd op crediteurniveau.</p> <p>Hierbij is expliciet vastgesteld dat de juiste aanbestedingsprocedure is gevolgd en de gemeente in de selectie van leveranciers de leverancierskeuze heeft gedaan op basis van vooraf vastgestelde criteria.</p> <p>Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van dit risico.</p>

Geïdentificeerde frauderisico's	Onze controlewerkzaamheden en observaties
<p>Frauderisico dat verwachte verliezen op onderhandenwerkposities niet tijdig zichtbaar worden gemaakt door het verschuiven van opbrengsten of van kosten tussen verlieslatende en winstgevende grondexploitaties</p> <p>Het risico dat verwachte verliezen op onderhandenwerkposities niet tijdig zichtbaar worden gemaakt is doorgaans bij gemeenten met een relatief grote projectportefeuille een verhoogd risico.</p> <p>Projectleiders kunnen budgethouder van meerdere grondexploitaties zijn. Tussen projecten in eigen beheer is er de mogelijkheid om ongeoorloofd met kosten te schuiven.</p>	<p>Het risico dat verwachte verliezen op onderhandenwerkposities worden verschoven hebben wij in onze controle aangepakt door enkele grondexploitaties te selecteren waarvoor aan- en verkopen in het project op juistheid worden getoetst. Dit is een beoordeling op bedrag en of de transactie relateert aan het juiste project.</p>

Wij hebben in onze controle een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd. Daarnaast hebben we kennisgenomen van advocatenbrieven en zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor fraude. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen waren die een aanwijzing vormden voor fraude. Indien daar sprake van was, hebben wij onze evaluatie van het risico van fraude en de gevolgen daarvan voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing op pagina 156 van de jaarstukken heeft het college van burgemeester en wethouders een beoordeling opgesteld van de mogelijkheden van de gemeente om de risico's vanuit de normale bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de toezichthouder voort te zetten.

Onze werkzaamheden om de risico-inschatting in relatie tot de financiële positie van het college van burgemeester en wethouders te evalueren omvatten onder andere:

- Kennisnemen van de analyse in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing en overwegen of de risico-inschatting van het college van burgemeester en wethouders alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben door het college van burgemeester en wethouders bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten.
- Kennisnemen van de meerjarenbegroting en de ontwikkelingen in de sector lokale overheden.
- Analyseren of de huidige en de benodigde financiering voor het kunnen voortzetten van het geheel van de activiteiten en bedrijfsvoering is gewaarborgd
- Vaststellen dat de verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare ratio's.
- Inwinnen van inlichtingen bij het college van burgemeester en wethouders over zijn kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het college van burgemeester en wethouders over de gehanteerde uitgangspunten om de normale bedrijfsvoering voort te kunnen zetten.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, en of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvat ook andere informatie. Dat betreft alle informatie in de jaarstukken anders dan de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de jaarstukken en de overige gegevens in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet ('de specifieke uitkeringen') rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen ('de SiSa-bijlage').

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2025 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de 'Regeling Informatieverstrekking SiSa' vloeit voort uit de Financiële-verhoudingswet.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen. In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2025, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2025 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente.
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor:

- het opmaken van de jaarrekening en het getrouw weergeven van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen op 31 december 2025 alsmede het getrouw weergeven van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het BBV, alsmede voor het opstellen van de jaarstukken in overeenstemming met het BBV; en voor

- een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid en is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de controlestandaarden is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer hier sprake van is.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 11 december 2025, het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat
 - de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten, rechtmatig tot stand zijn gekomen.
- Het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing van de gemeente.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde afweging dat de gemeente in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Ook het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van

materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente financiële risico's niet kan opvangen.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 21 mei 2026
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door:
drs. A.E. Gerritsma RA

